วารสารครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3(46) กันยายน - ธันวาคม 2567 Vol. 21 No. 3(46) September - December 2024

ISSN 3027-8759 (Print)
ISSN 3027-8767 (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ส่วนประกอบวารสาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 3
วารสารครุศาสตร์
Journal of Education

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความคิดและพัฒนาการทางการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องผ่านบทความวิชาการและบทความวิจัยทางการศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจ มีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. เพื่อเสนอผลการทดลอง การค้นคว้า และการวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการอภิปรายประเด็นและปัญหาทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา นักวิชาการทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่สนใจ ตลอดจนเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
4. เป็นแหล่งเผยแพร่งานวิชาการให้กับคณะครุศาสตร์ ศิษย์เก่า ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป วารสารครุศาสตร์ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการและบทวิจารณ์หนังสือ การจัดพิมพ์วารสารได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะครุศาสตร์ สมาชิกและผู้สนับสนุนทั่วไป

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์อนุสรณ์ ถูสินแก่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์นัฏฐารุจา สร้อยกุดเรือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตรเมธี ดร.สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาลี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรูประชีวิน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.ชนิพรรณ จาติเสถียร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส สิงคเสลิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.อุดม ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Professosr James W Chapman	Massey University

ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review)

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์	นักวิชาการอิสระ (ข้าราชการบำนาญ)
รองศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ ภูโสภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริกัญจนาภรณ์	นักวิชาการอิสระ (ข้าราชการบำนาญ)
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.อพันตรี พูลพุทธา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินต๊ะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ	นักวิชาการอิสระ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรูญ เบญมาตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	นักวิชาการอิสระ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ธรรมวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิไล ดอกไม้	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม จวงประโคน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจธรรม พรทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉริยา พรมท้าว	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ธีติมา พนมเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.ปองภพ ภูจอมจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.รัตติกาล สารกอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.วิกรม สวาทพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.อมรา อภัยพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

อาจารย์นัฏฐารุจา สร้อยกุดเรือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์อรรถพร มลาศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิไล ดอกไม้	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ขันแก้ว มาพรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวอรนุช ชูรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายศิลป์และจัดทำการระบบ

อาจารย์นัฏฐารุจา สร้อยกุดเรือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวอรนุช ชูรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายการเงิน

อาจารย์นัฏฐารุจา สร้อยกุดเรือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวอรนุช ชูรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวสุภานิตย์ อินทร์คำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นางสาวสุกัญญา นาชัยดุลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กำหนดการออกวารสาร

ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ Short Communication และมีรายการอ้างอิง
2. บทความที่ไม่มีรายการอ้างอิงจะพิจารณาคัดเลือกเป็นรายบทความ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความที่มี ซึ่งอยู่ในความสนใจของสังคมและมีคุณค่าทางวิชาการ
3. ไม่เป็นบทความแปล บทความสัมภาษณ์
4. รายการอ้างอิงประเภทหนังสือที่ไม่คัดเลือกเพื่อบันทึกคือรายการอ้างอิงที่ไม่มีชื่อผู้เขียนและผู้เขียนที่เป็นนิติบุคคล
5. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ประเมินอิสระ (Peer Review)
6. ข้อคิดเห็นใด ๆ ของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์นี้เป็นของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
7. กองบรรณาธิการวารสารคณะครุศาสตร์ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาของวารสาร

การส่งบทความ

ส่งบทความทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu (เว็บไซต์ใหม่ พ.ศ. 2565)

สำนักงาน

อาคารศาสตราจารย์พิเศษบุญถิ่น อัตถากร (อาคาร 1) คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ (คณะครุศาสตร์) 0 4371 2622
โทรศัพท์สำนักงาน (มือถือ) 08 6474 5641

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เฉพาะสาขาวิชาการและเป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับบทความนั้น

บรรณาธิการแถลง

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ยังคงดำเนินการอย่างเข้มแข็งเข้าสู่ปีที่ 21 ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้เกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ITC) และมาตรฐานสากลอย่าง ASEAN Citation Index โดยในช่วงปีที่ 21 ฉบับที่ 3 นี้ ทางกองบรรณาธิการได้มีการพัฒนาระบบวารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online: ThaiJO) ซึ่งจะเป็นระบบที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้นักการศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้เป็นอย่างดี เป็นการพัฒนาระบบวารสารควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร ทางด้านวารสารศาสตร์และบรรณสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเผยแพร่ไปยังฐานข้อมูลระดับชาติและนานาชาติให้กว้างขวางมากขึ้น วารสารครุศาสตร์ยังคงเป็นพื้นที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือของนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนนักปฏิบัติและผู้สนใจด้านการศึกษา วารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 3 บรรจุเนื้อหาสาระหลากหลายสาขา

บทความครอบคลุมศาสตร์ ด้านการวิจัยทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี ศาสนา สังคม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยนำเสนอแง่ มุมทางการศึกษาที่หลากหลายทั้งในมิติของการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร องค์กร และชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและสังคมอย่างเป็นองค์รวม อันจะนำให้เกิดการแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ก้าวเข้าสู่ปีที่ 21 ถือว่าประสบความสำเร็จมาอย่างยาวนาน เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ การเสียสละแรงกายแรงใจ และแรงสติปัญญาจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงความไว้วางใจจากเจ้าของบทความทุกท่าน

สุดท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะได้รับโอกาสเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่สาระผ่านบทความ ความรู้สึกดี ๆ ทางวิชาการ ให้กับสังคมไทยตลอดไป

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ซุยกระเดื่อง
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ **หน้า**

บทความวิชาการ

การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนสังคมศึกษาเพื่อนักศึกษาวิชาชีพครูยุคดิจิทัล 3
The Development of Teaching Innovative in Social Studies
เจษฎากรณ์ รันศรี, นัชชา อู่เงิน, อมรรัตน์ ช่อประพันธ์, มัณฑธูร จารุโณปถัมภ์, สุภา ประสิทธิศุภพร และเกริกกฤษณ์ โชคชัยรัชดา

บทความวิจัย

การพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 14
The Development of Scientific Explanation and Scientific Reasoning by Using Argument-Driven Inquiry in the Topic of Human Homeostasis for Grade 10 Students at Chomsurang Upatham School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
ภูรี สิริเถลิงเกียรติ, จุฬารัตน์ ธรรมประทีป และดวงเดือน สุวรรณจินดา

การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย 30
The Development of Grade 9 Students' English Reading Comprehension Ability Through The SQ4R Technique and The Semantic Mapping
พาณิภัค มะลาไวย์, สมาน เอกพิมพ์ และ ชัยวัฒน์ สุภัควรกุล

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด 40
Development of Learning Achievement in Thai Literature of Grade 10th Students Using The Think-Pair-Share Learning Activities
พิยดา พูนเฉลียว, ดรุณนภา นาชัยฤทธิ์ และ สมาน เอกพิมพ์

การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 49
The KWL-Plus Learning Management to Enhance English Reading Comprehension of Grade Seven Students
กุลธิรัตน์ พิมพ์พันธ์, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และ ภูษิต บุญทองเถิง

สารบัญ

บทความ **หน้า**

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี 59
Developing Chinese Vocabulary Pronunciation Skills Using the Fun Box Game for Grade 11 Students at Phadungnaree School
ภัทรวดี ทับทะมาตย์, ชนากานต์ ขำดำรงเกียรติ และ ชินวัฒน์ ศรีพล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 70
The Learning Management Development of Practical Skills with YouTube of Thai Literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen to Promote Melodious Chant Reading Skills of Mathayom 6 Students
พนมกร ประคองวงศ์กุล, ภูษิต บุญทองเถิง และ วนิดา ผาระนัด

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 80
The Study of Components and Indicators of Parental Involvement in Education Management
สัญญา สุวรรณสาร, ธราเทพ เตมีรักษ์ และ วันเพ็ญ นันทะศรี

การพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ 92
Development of Interpersonal Skills for Educational Graduate Students in Biology Program Through Resilience Theory and Emotional Intelligence
สุภาวดี กาญจนเกต

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 103
The Development of Analytical Thinking Skills and Learning Achievement Using Synectics Instructional Model with Mind Mapping Learning Management in Social Studies, Religion and Culture Courses on Economics in Daily Life for Prathomsuksa 4 Students
ธนภัทร บุญสมร และ มานิตย์ อาษานอก

สารบัญ

บทความ **หน้า**

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เรียนรู้ศาสนา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 115
The Development of Learning Achievement and Teamwork Skills in Social Studies, Religion and Culture Courses by Organizing Cooperative Learning Activities Using the Learning Together Technique for Prathomsuksa 2 Students
กันฑ์ตพัฒน์ ทับชา และ มานิตย์ อาษานอก

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด 129
The Development Guidelines for School Administrators' Innovative Leadership, The Educational Service area Office in Roi Et Province
สวรรยา นามศักดิ์ และ รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ 141
A Study of Development Guidelines for World Class Standard Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin
สุธินี เณรเกิด, ปาริชา มารี เคน และ รัชฎาพร งอยภูธร

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า 153
Academic Administration Strategies for the Quality Development of Debsirinromklao Students
อนงค์นาฏ ชูนันท์ธนศักดิ์

ผลการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 167
The Effects of Using Explicit-reflective Approach Instruction on Nature of Science Understanding and Science Process Skills of Grade 4 Students at Muangwapipathum School in Mahasarakham Province
ประเสริฐ ปะระทัง, ดวงเดือน สุวรรณจินดา และ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี 181
Developing Activity Sets to Enhance Social Skills for Special Needs Children through Music Activities
สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์, สุวิทย์ คำมณี, อัครวัตร เชื่อมกลาง สุธีระพงษ์ พินิจพล และ สราวุฒิ ศรีหาโคตร

สารบัญ

บทความ **หน้า**

การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) 189
Physical Fitness Development of Mathayomsuksa 6 Students, Maha Sarakham University Demonstration (Secondary) School with the Aerobic Dance Exercise Program with Math Symbol Training
ศศินันท์ ละวิสิทธิ์

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 198
The Study of Guidelines on Leadership in Digital Age Development of School Administrators in Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3
อภิรักษ์ ทองสุข, ปาริชา มารี เคน และ คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล

การใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ 205
The Use of Cornell Note-Taking Activity to Enhance Learning Achievement in a Learning Management Science Course: A Case Study of Second-Year Students in the Primary Education Program, Faculty of Education
สุวิทย์ คำมณี, อัครวัตร เชื่อมกลาง, สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์, สุธีระพงษ์ พินิจพล สราวุฒิ สีหาโคตร และ วิษณุ ทุมมี

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 213
Study on the Development Guidelines for Public Relations Operations of Schools in the Digital Era under the Office of Udonthani Primary Education Service A rea 1
นุชนันท์ คำเนตร, คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล และ รัชฎาพร งอยภูธร

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e275964

บทความวิชาการ / Academic Article

การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนสังคมศึกษาเพื่อนักศึกษาวิชาชีพครูยุคดิจิทัล
The Development of Teaching Innovative in Social Studies

ARTCLEINFO
Article history
Received 19 July 2024
Revised 8 September 2024
Accepted 15 October 2024

เจษฎากรณ์ รันศรี[1], นัชชา อู่เงิน[2], อมรรัตน์ ช่อประพันธ์[3]
มัณณธูร จารุโณปถัมภ์[4], สุภา ประสิทธิศุภพร[5] และเกริกกฤษณ์ โชคชัยรัชดา[6]
Jedsadakorn Ransri[1], Nutcha Uoongoen[2], Amornrat Choprapun[3]
Mannatoon Jarunopatam[4], Supha Prasittisuphapon[5]
and Kerkkrit Chokchairatchada[6]

ABSTRACT

This academic article aims to present ideas and approaches for developing innovative teaching methods in social studies to prepare teacher education students as instructors in the digital age. It emphasizes the use of technology in teaching and learning processes to stimulate deep learning and to help learners recognize the true value of education. In the digital age, both instructors and learners must adapt to the design and development of effective learning innovations. Key approaches include using technology to solve problems, developing learning processes, promoting student engagement, and enhancing the quality of learners. These learning innovations should focus on developing the skills and knowledge necessary in today's world. Innovations in learning management that are widely used can be categorized into various types, such as innovations in educational product media, teaching methods, technology, assessment, and participatory learning. Categorizing these innovations helps instructors choose appropriate tools and strategies to improve the teaching and learning process, especially in the fields of social studies, religion, and culture, thereby creating more quality and effective learning experiences in this digital age.

Keywords: Development of Innovation, Teaching, Social Studies

[1-5] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University
[6] นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
Corresponding author; e-Mail address: Aj.jedsadakorn@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการเสนอแนวคิดและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาวิชาชีพครูในยุคดิจิทัลในฐานะผู้สอน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก และเห็นคุณค่าของการศึกษาอย่างแท้จริง การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลนั้น ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวให้เข้ากับการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางสำคัญ คือ การใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ อาทิ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมด้านวิธีการสอน นวัตกรรมด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการประเมินผล นวัตกรรมด้านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การแบ่งประเภทนวัตกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกใช้เครื่องมือและกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในยุคดิจิทัลนี้

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรม, การสอน, สังคมศึกษา

บทนำ

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกหรือพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา เนื้อหาสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญและแหล่งที่มาของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการสร้าง การตรวจสอบคุณภาพ และการทดลองใช้และตรวจสอบประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาอธิบายสาระเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของ นวัตกรรม ว่าหมายถึง การกระทำหรือสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564) ได้อธิบายความหมายว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบ วิธีการ กระบวนการหรือสื่อการเรียนรู้ใหม่ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งเทคนิควิธีการสอนหรือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ซึ่งอาจไม่เคยมีมาก่อนหรืออาจมีการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมให้ดีขึ้น

ดังนั้นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่เมื่อถูกนำมาใช้และได้รับการยอมรับ ก็จะกลายเป็นเทคโนโลยีที่ใช้กันทั่วไปได้ แต่ในขณะเดียวกัน เทคโนโลยีเดิม ๆ ก็อาจถูกพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อีกเช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนกันไป การที่นวัตกรรมจะกลายเป็นเทคโนโลยีได้นั้น ก็ต่อเมื่อมีการยอมรับและใช้งานในวงกว้าง พร้อมกับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังต้องมีการสนับสนุนจากสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องได้รับการยอมรับและใช้งานอย่างแพร่หลายในวงกว้าง ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มคนเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559) ได้อธิบายความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่ได้รับการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพ

ของผู้เรียน นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้หมายถึงการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเรียนการสอน เช่น รูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ ที่มุ่งสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ นวัตกรรมสามารถเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรืออาจเป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยอาจได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่แพร่หลายหรือใช้อย่างปกติ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมอาจเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วหรือเป็นการสร้างระบบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของการศึกษา

ดังนั้น นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น โดยผ่านการใช้เทคนิคและสื่อใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ วิธีการ เครื่องมือสิ่งประดิษฐ์ กระบวนการ เทคนิค สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการและการวิจัยทางสังคมศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการและการวิจัยทางสังคมศึกษาสามารถอธิบายขยายความได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หรือรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดเป็นระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบที่สอดคล้องกับทฤษฎีหลัก การการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยใช้การวิจัยเป็นฐานและทดสอบ แล้วว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะแสดงขั้นตอนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และผู้สอน ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ

2) วิธีการจัดการเรียนรู้ หมายถึง หลักหรือแนวปฏิบัติที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวิธีการนั้น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการใช้เทคนิคที่เหมาะสมและหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและพัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและนำเสนออย่างมีขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ และตรงตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของ กระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการ สร้างค่านิยม กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการค้นพบตัวเอง

4) เทคนิคการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้เสริมวิธีการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้วิธีการและกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น เทคนิค การนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการจัดกลุ่ม เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการเสริมแรงจูงใจ เทคนิคการให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา เทคนิคการสรุปบทเรียน

5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุน การเรียนรู้แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ คน วัสดุ สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ และกิจกรรม รายละเอียดของแต่ละประเภทมีดังต่อไปนี้

- คน (people) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ มีความรู้และทักษะในอาชีพ ตนเอง สามารถที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับผู้เรียนได้

- วัสดุ (material) หมายถึง วัสดุทางการศึกษาที่บรรจุเนื้อหาการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือ โปสเตอร์ วีดิทัศน์ เทปเสียง แผ่นซีดีรอม แผ่นดีวีดี รวมถึงเกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์สารคดีต่าง ๆ

- สถานที่ (setting) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีส่วนปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและมีบทบาท สำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ พิพิธภัณฑ์ หอประชุม อาคารสถานที่ ที่เป็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โรงงาน โรงนา ถนน ทะเลสาบ สวนสาธารณะ ต้นไม้ และทรัพยากร ธรรมชาติในท้องถิ่น

- เครื่องมือและอุปกรณ์ (tools and equipment) หมายถึง ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยใน การผลิตหรือเป็นเครื่องช่วยนำเสนอร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ มักเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมใช้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกวิดีโอ และกล้องถ่ายภาพ

- กิจกรรม (activities) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินงานร่วมกับทรัพยากร อื่น ๆ เช่น การสอนแบบโปรแกรม สถานการณ์จำลอง เกม ทัศนศึกษา กระบวนการกลุ่ม และกิจกรรม บทบาทสมมติ

ดังนั้น สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการและการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและผลการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัจศรา ประเสริฐสิน (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้สื่อและเทคโนโลยีสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนการใช้นวัตกรรมเพื่อช่วยแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ซึ่งปัญหาที่ผู้สอนพบมีหลากหลาย อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา และสื่อ อุปกรณ์การจัดการ เรียนรู้ รายละเอียดของการใช้นวัตกรรมเพื่อช่วยแก้ปัญหา ดังนี้

- ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ปัญหาที่มักพบอยู่เสมอคือ ผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงยึดรูปแบบวิธีการสอนแบบบรรยาย โดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลางที่เน้นการพูดบรรยายถ่ายทอดเนื้อหาสาระ มากกว่าการสอนในรูปแบบอื่น การสอนด้วยวิธีการแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับรู้ (passive learner) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่มีความสามารถในเชิงการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานได้น้อย (passive ability) มักเป็นคนประเภทบริโภคนิยม บรรยากาศของการสอนแบบบรรยาย นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจแล้ว ยังเป็นการปิดกั้นความคิดและสติปัญญาของผู้เรียนให้อยู่ในขอบเขตจำกัดอีกด้วย แต่ถ้าผู้สอนได้ศึกษา ค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น และเป็นฝ่ายลงมือปฏิบัติมากขึ้น (active learner) ก็จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สามารถคิด ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ผลงานได้มากขึ้น (active ability) ดังนั้น การนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้จึงช่วยแก้ปัญหาเรื่องวิธีการจัดการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง

- ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ซึ่งในบางรายวิชามีเนื้อหาสาระการเรียนรู้มากและบางวิชา มีเนื้อหาเป็นนามธรรมยากแก่การเข้าใจ จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้ชุดการเรียนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนการ์ตูน การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น

- ปัญหาเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ ในบางเนื้อหามีสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้เป็นจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ ง่ายขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคิดค้นหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวว่าการจัดการการเรียนการสอนนั้น สื่อและชุดการเรียนรู้มีคุณค่าและมีประโยชน์ในการช่วยให้ครูผู้สอนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการเรียนแบบรายบุคคล โดยชุดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสอนแบบโปรแกรมสื่อผสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เพื่อมาช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงช่วยแก้ปัญหาเรื่องวิธีการจัดการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง ในส่วนของความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ชานนท์ โกมลมาลย์ (2561) ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนวัตกรรมทางสังคมเพื่อขับเคลื่อนสุขภาวะโดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนไว้ว่า การพัฒนานวัตกรรมทางสังคมโดยเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริม สุขภาวะในมิติกาย จิตปัญญา และสังคม จะต้องมีการสร้างให้เด็กและเยาวชนมีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้มีผลยืนยาวอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมทั้งจะต้องมีการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาวะทั้ง 4 มิติ สร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนให้มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและแนวนโยบาย และที่สำคัญคือ หน่วยงานในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินการ เห็นได้ว่า การนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงช่วยแก้ปัญหาเรื่องวิธีการจัดการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง การพัฒนานวัตกรรมทางสังคมโดยเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม จะส่งผลผลยืนยาวอย่างต่อเนื่องในอนาคต นอกจากนี้ ผู้สอนเองก็ต้องการพัฒนาตนเองในด้านนวัตกรรมการจัดการการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้

กระบวนการวิจัย บูรณาการให้เกิดผลงานวิชาการและยกระดับการเรียนการสอน

วารีรัตน์ แก้วอุไร (2560) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ พบว่า ผู้สอนก็มีความต้องการในการพัฒนาตนเองในด้านนวัตกรรมการจัดการการเรียนรู้ ซึ่งในด้านที่ต้องการพัฒนาเป็นอย่างมาก คือ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้านนวัตกรรมกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา

สุทธิพร ลีเจริญ (2565) ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะด้านการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่ามีความรู้ความเข้าใจ ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการฝึกบุคลากรแกนนำ และให้นำไปถ่ายทอดความรู้และทักษะด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนในหน่วยงานเดียวกันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการใช้งานและการจัดการศึกษาต่อไป โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาและจัดระบบการบริหาร จัดการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ หรืออุปกรณ์ชำรุด เสียหาย ควรดำเนินการแก้ไขหรือจัดหาทดแทน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งาน พร้อมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างถูกต้อง และต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง

พระมหาอภิพงค์ ภูริวฑฒโน (คำหงษา) พระมหาโยธิน มหาวีโร (มาศสุข) พระมหาฉัตรชัย ธมฺมวรเมธี (ทันบาล) พระสิทธิชัย คมฺภีโร (รินฤทธิ์) พระมหาอานนท์ อานนฺโท (ศรีชาติ) (2564) กล่าวว่า นวัตกรรมเปลี่ยนการเรียนการสอนสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษาในยุค Disruption Innovation นี้ต้องมีทักษะหรือความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่และสามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาท เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ถ้าครูยังปฏิบัติแบบเดิม ๆ โดยไม่มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ อาจจะล้าหลังหรือไม่ก็เตรียมตัวที่จะถูกแทนที่จากสิ่งใหม่ ๆ เพราะการไม่หยุดนิ่งของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนานี้เกิดจาก “มนุษย์” เพื่อตอบสนองความต้องการของ “มนุษย์” สิ่งที่ได้จากการพัฒนา คือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สร้างประโยชน์ให้คน กลุ่มหนึ่งและอาจจะทำให้คนอีกกลุ่มหนึ่งเสียประโยชน์ไป ดังนั้น คงไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ แต่เรียกได้ว่า มันคือทางเลือกที่แต่ละคน แต่ละองค์กรจะอยู่นิ่ง ๆ แล้วปล่อยให้เวลาผ่านไป จนกระทั่งโดนเปลี่ยนแปลงหรือจะเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองเสียก่อน ก่อนที่คนอื่นจะเข้า มาเปลี่ยนแปลงตัวคุณ

จากความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมในระบบการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อให้สามารถใช้และประยุกต์นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนต้องพยายามที่จะคิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้กับระบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายประเภทแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ผู้สอนต้องการ จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องแสวงหาหรือพัฒนานวัตกรรม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน เช่น ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้รักสามัคคี การใช้แหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นหรับการเรียนรู้และสร้างความรักท้องถิ่น

2) การใช้นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ บางคนมีความสนใจในการเรียนรู้ได้เร็ว ในขณะที่บางคนขาดแรงจูงใจในการเรียน จึงไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนและเรียนรู้ได้ช้า แต่ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ในมาตรา 22 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า

ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และในมาตรา 24 (1) ระบุว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องพยายามศึกษาหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะต้องใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพ เช่น การใช้บทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้ชุดฝึกทักษะ หรือแบบฝึกทักษะ เพื่อการฝึกทักษะหรือเสริมสร้างทักษะด้านต่าง ๆ ที่ผู้เรียนยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน การใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

3) การใช้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้คือ คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ แต่จากผลการประเมินมักจะพบว่า คุณภาพของผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐาน แม้ว่าผู้สอนจะพยายามจัดการเรียนรู้อย่างตั้งใจแล้วก็ตาม ทำให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาพยายามหาวิธีการหรือใช้นวัตกรรมมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาแบบเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการจัดโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่ผู้สอนหรือนักวิชาการทางการศึกษาก็ได้ศึกษาค้นคว้าหารูปแบบหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เช่น ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้หรือรูปแบบเทคนิควิธีในการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้

ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในด้านเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้และคุณภาพของการศึกษาที่สูงขึ้นในภาพรวม

แหล่งที่มาของนวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าใจแหล่งที่มาของไอเดียใหม่ ๆ จึงมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการและความท้าทายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การที่ผู้สอนจะเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด วิธีการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมแต่ละชนิดด้วย ซึ่งความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวอาจมาจาก

1) จากประสบการณ์เดิม ผู้สอนแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมอยู่ก่อนแล้ว มากน้อยต่างกันไปในแต่ละคน ความรู้เหล่านั้นอาจได้จากการศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษา จากประสบการณ์ที่ได้เคยใช้ หรือเห็นผู้สอนคนอื่นใช้ หรือจากประสบการณ์อื่น ๆ ที่ได้รับมาระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ผู้สอน

2) จากการแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม ถ้าผู้สอนเห็นว่าความรู้เดิมเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ตนเองมีอยู่ ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ เพิ่มเติมได้หลายวิธีการ อาทิ

2.1 การสนทนากับกลุ่มผู้สอน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนอื่น ๆ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะช่วยให้มองเห็นแนวทางใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

2.2 เข้ารับการอบรมหรือเข้าร่วมการประชุมสัมมนา ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาที่รับผิดชอบ

2.3 ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

Kay (2011) กล่าวว่า การมีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง และมีความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ สำคัญอย่างมากต่อการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน และสามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มีผู้เขียนเป็นเอกสารเผยแพร่ไว้มากมาย หรืออาจศึกษาจากรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ ผลงานวิชาการของ

ผู้สอนระดับต่าง ๆ ที่นำเสนอและผ่านการอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิษณุ ฟองศรี (2558) อธิบายว่าเมื่อได้พบนวัตกรรมที่น่าสนใจ ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกนวัตกรรมดังกล่าวมาใช้ในงานของตนเอง ควรศึกษารายละเอียดให้เข้าใจชัดเจนเสียก่อน และต้องพิจารณาให้ดีว่านวัตกรรมนั้น ๆ เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนตามประเด็นที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

สิ่งที่ควรพิจารณาในการเลือกนวัตกรรม คือ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายนวัตกรรมที่เลือกต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการบรรลุ เช่น พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา หรือส่งเสริมการทำงานร่วมกัน มีความเหมาะสมกับผู้เรียน พิจารณาถึงวัยระดับชั้นความรู้พื้นฐานและความสนใจของผู้เรียน เพื่อเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของแต่ละบุคคล มีการประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต และบุคลากร เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถนำนวัตกรรมมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมที่เลือกควรสามารถนำมาใช้ได้ในระยะยาว และไม่ต้องอาศัยการลงทุนเพิ่มเติมมากนัก รวมไปถึงพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เช่น ผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลกระทบต่อครูผู้สอน และผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยรวม

ดังนั้นแหล่งที่มาของนวัตกรรมการพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา ไม่ใช่เพียงการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ แต่ยังรวมถึงการนำประสบการณ์ ความรู้ และทักษะที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม หนึ่งในแหล่งที่มาของนวัตกรรมคือ การศึกษาที่ไม่เพียงแต่เน้นการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบเชิงปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม และการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการสร้างสรรค์ไอเดียใหม่

ประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะและวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

พิษณุ ฟองศรี (2558) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของนวัตกรรมสามารถทำได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่เลือกใช้ ซึ่งในบทความนี้จะนำเสนอการแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามสามหลักเกณฑ์หลัก ได้แก่ ลักษณะของผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง ขอบข่ายการพัฒนา และขอบข่ายของการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ตามลักษณะของผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง อาทิ นวัตกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียน นวัตกรรมที่มุ่งเน้นผู้สอน นวัตกรรมที่มุ่งเน้นองค์กรการศึกษา
2. ตามขอบข่ายการพัฒนา อาทิ นวัตกรรมด้านเนื้อหา นวัตกรรมด้านกระบวนการ นวัตกรรมด้านผลลัพธ์
3. ตามขอบข่ายของการจัดการศึกษา อาทิ นวัตกรรมในระดับชั้นเรียน นวัตกรรมในระดับสถาบันการศึกษา นวัตกรรมในระดับระบบการศึกษา

อัจศรา ประเสริฐสิน เทพสุดา จิวตระกูล และจอย ทองกล่อมศรี (2560) กล่าวว่า ลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษาที่ดี ควรช่วยเสริมแรงจูงใจในการเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเข้าใจบทเรียนได้เร็วและจดจำได้ หากเป็นสื่อออนไลน์จะสามารถเข้าถึงนักเรียนในยุคปัจจุบันได้ดีกว่าสื่อที่เป็นสิ่งของ ควรมีการทดสอบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนรู้เพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียนหลังใช้สื่อได้ มีการทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ระหว่างการสอนกับการวิจัย ต้องมีการทดลองใช้นวัตกรรม จนมีความเชื่อมั่นและผ่านการประเมินนวัตกรรม เมื่อนำมาใช้จริงต้องเหมาะสมกับวิชาที่ใช้สอนและวัยของผู้เรียน ควรเผยแพร่นวัตกรรมไปยังผู้อื่น และมีการนำผลจากการวิจัยที่ได้มา แก้ปัญหาให้ตรงตามข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจริง

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559) ได้แบ่งประเภทของนวัตกรรมหลายลักษณะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งดังนี้

1. การแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามขอบข่ายของการจัดการศึกษา แบ่งออกได้ 5 ประเภทคือ

1.1 นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช้วิธีใหม่ ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของบุคคลให้มากขึ้น เช่น หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคล หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพขึ้น เช่น การจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

1.3 นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน เป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคมมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย (multimedia) ชุดการสอน (instructional module) วีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive video) การเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมกับผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย

1.4 นวัตกรรมการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษาการวิจัยสถาบัน

1.5 นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูลของหน่วยงานสถานศึกษา เกี่ยวกับฐานข้อมูลนักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูลครูอาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา ฐานข้อมูลด้านการเงิน บัญชีพัสดุ และครุภัณฑ์

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สามารถทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่เลือกใช้ โดยหลักเกณฑ์สำคัญที่กล่าวถึง ได้แก่ ตามลักษณะของผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง ซึ่งสามารถแบ่งเป็นนวัตกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียน ผู้สอน และองค์กรการศึกษา ตามขอบข่ายการพัฒนา ที่แบ่งออกเป็นนวัตกรรมด้านเนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์ ตามขอบข่ายของการจัดการศึกษา แบ่งเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถาบันการศึกษา และระดับระบบการศึกษา ซึ่งนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น การใช้สื่อออนไลน์จะเข้าถึงนักเรียนยุคปัจจุบันได้ดีกว่าสื่อที่เป็นสิ่งของ ทั้งนี้ควรมีการทดลองและประเมินผลนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน การเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และวิจัย ผู้สอนจึงต้องเข้าใจประเภทและลักษณะของนวัตกรรมเพื่อใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นวัตกรรมหนึ่ง ๆ อาจครอบคลุมหลายประเภท ดังนั้น ความเข้าใจถึงการแบ่งประเภทจะช่วยให้การเลือกใช้นวัตกรรมเหมาะสมกับเป้าหมายและบริบทการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนหรือผู้พัฒนาการศึกษาใช้ในการสร้างหรือปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการเรียนการสอน ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2555) ได้นำเสนอ กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. ขั้นการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้จะเน้นการคิดค้นและออกแบบนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยอาจเริ่มจากการระบุปัญหาหรือความต้องการในกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นจึงสร้างแนวคิดหรือโมเดลนวัตกรรม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ อาทิ การศึกษาข้อมูล การสำรวจความคิดเห็นจากผู้เรียนและผู้สอน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2. ขั้นการตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หลังจากสร้างนวัตกรรมแล้ว ขั้นตอนนี้จะเน้นการประเมินคุณภาพของนวัตกรรมที่พัฒนา โดยการใช้เกณฑ์ต่างๆ อาทิ ความเหมาะสม ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง การตรวจสอบนี้อาจทำได้โดยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหรือการทดสอบในกลุ่มตัวอย่าง

3. ขั้นการทดลองใช้และตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ในขั้นตอนสุดท้ายนี้จะทำการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อดูผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การทดลองนี้จะช่วยให้เห็นถึงประสิทธิภาพและผลกระทบของนวัตกรรมในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสามารถทำการปรับปรุงหรือแก้ไขนวัตกรรมตามข้อมูลที่ได้รับจากการทดลอง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีความเป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องนำนวัตกรรมไปตรวจคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญก่อน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563) กล่าวว่า ผู้สอนควรสร้าง Growth mindset ให้ผู้เรียนตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า “นวัตกรรม” อาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด หรือใหม่เพียงบางส่วนก็ได้ และอาจจะใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งก็ได้ จุดเน้นของการจัดการเรียนรู้ อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) มากกว่าผลผลิตหรือ Product ของนวัตกรรม

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564) พบว่ากระบวนการพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการเริ่มต้นของ การศึกษาปัญหา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการวิเคราะห์ปัญหา คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินการปฏิบัติและแบบทดสอบ จะต้องเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพที่ผ่านกระบวนการ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมาแล้วทั้งด้านความเที่ยงตรง ความยากง่าย อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น หรือคุณสมบัติของเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดปัญหาเพื่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหานั้น

ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการตามขั้นตอนที่มีความเป็นระบบ ตั้งแต่การสร้าง การตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้ ไปจนถึงการปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการแก้ปัญหาการเรียนรู้ในบริบทที่ต้องการ

การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้มั่นใจว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของการเรียนการสอน การตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในงานวิชาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณค่าและความน่าเชื่อถือของนวัตกรรมที่พัฒนา

พิษณุ ฟองศรี (2558) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ซึ่งหมายถึงการพิจารณาว่านวัตกรรมมีความถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหาการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงช่วงวัยของผู้เรียนหรือไม่

วิธีการตรวจสอบคุณภาพทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในด้านนั้น ๆ อย่างน้อย 3 คน ตรวจสอบว่านวัตกรรมมีคุณภาพและความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และแบบตรวจสอบคุณภาพให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้พวกเขาประเมินตามเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ความสอดคล้องกับปัญหาการเรียนรู้ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความชัดเจนและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงและความเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ หากผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ หรือผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ปรับปรุง ก็ควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของนวัตกรรมให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ ผู้สอนอาจทดลองใช้นวัตกรรมในกลุ่มนักเรียนเล็กๆ ก่อน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง สำหรับนวัตกรรมบางประเภท เช่น บทเรียนสำเร็จรูปหรือชุดการสอน อาจมีการทดลองใช้กับผู้เรียน 1 คนก่อน หากพบข้อบกพร่องจะปรับปรุง และทำการทดลองกับผู้เรียนกลุ่มหนึ่งประมาณ 9-10 คน ซึ่งมีความหลากหลายด้านระดับการเรียนรู้ จากนั้นจึงตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรศิริ สังข์ทอง (2561) ได้นำเสนอแนวทางในการทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นไปที่แผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การทดสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา อาทิ โรงเรียนขนาดเล็กที่อาจไม่มีสื่อการสอนเพิ่มเติม ในกรณีที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสื่อการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ควรครอบคลุมรายละเอียดทุกด้าน รวมถึงการใช้สื่อการสอน อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับบทเรียนออนไลน์

ขั้นตอนการพัฒนาและทดสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบสำคัญ อาทิ ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงการวัดผลการเรียนรู้

2. นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้กับครู เพื่ออภิปรายและปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การหารือจะช่วยให้ผู้วิจัยวิเคราะห์และพัฒนาแผนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3. นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ควรกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านเนื้อหาวิชา และการประเมินผล โดยมีจำนวนตั้งแต่ 3-7 คน เพื่อประเมินคุณภาพแผนการเรียนรู้ตามหลักการและความสอดคล้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิจะใช้แบบประเมินเพื่อให้คะแนนและข้อเสนอแนะแบบมีความเป็นปรนัย โดยการให้คะแนนในระดับ 5 ระดับ (มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด) การประเมินที่ได้คะแนนตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปถือว่ามีความเหมาะสม การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติจริง เพื่อให้นวัตกรรมมีคุณภาพสูงและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

บทสรุป

การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนสังคมศึกษาเพื่อนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา นักศึกษาวิชาชีพครูจึงควรศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถออกแบบหรือพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้ การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาวิชาชีพครูสำหรับการเรียนการสอนในอนาคตก็มีความจำเป็น เนื่องจากระบบการศึกษากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการเรียนรู้แบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยการพัฒนานวัตกรรมทางการสอนสังคมศึกษา จะช่วยให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน

นักศึกษาวิชาชีพครูควรเรียนรู้การใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น Google Classroom, Moodle และ Microsoft Teams ซึ่งมีฟีเจอร์หลากหลายที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ โปรแกรมที่ช่วยสร้างแบบทดสอบและกิจกรรม เช่น Kahoot, Quizizz และ Edpuzzle ยังช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ดี การใช้แอปพลิเคชันเช่น Padlet, Canva, และ Screencast-O-Matic จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย อีกทั้งนักศึกษาวิชาชีพครูควรมีทักษะในการออกแบบและสร้างสื่อการสอนดิจิทัล โดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ เช่น Adobe และ Prezi เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและเพิ่มคุณภาพให้กับการสอน

การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนสังคมศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน แต่ยังพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน โดยเชื่อมโยงทฤษฎีกับชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้สังคมศึกษาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมทางการสอนควรรวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ อาทิ การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ นอกจากนี้ ควรพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน เช่น ช่วงวัยและความรู้พื้นฐาน รวมถึงทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง สถานศึกษา และชุมชน เพื่อให้การเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2564). การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้: บทเรียนออนไลน์. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 11*(2), 1-7.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). พีบาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นติ้ง.

ชานนท์ โกมลมาลย์. (2561). นวัตกรรมทางสังคมเพื่อขับเคลื่อนสุขภาวะโดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 26*(1), 142.

พระมหาอภิพงค์ ภูริวฑฒโน (คำหงษา), พระมหาโยธิน มหาวีโร (มาศสุข), พระมหาฉัตรชัย ธมฺมวรเมธี (ทันบาล), พระสิทธิชัย คมฺภีโร (รินฤทธิ์) และพระมหาอานนท์ อานนฺโท (ศรีชาติ). (2564). นวัตกรรมเปลี่ยนการเรียนการสอนสังคมศึกษา. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6*(3), 48-61.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2553. (2559, 22 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก. หน้า 1-3.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิษณุ ฟองศรี. (2558). *การเขียนรายงานการวิจัยชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 10). ด่านสุทธาการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.* http://www.royin.go.th/dictionary/

สุทธิพร ลีเจริญ. (2565). *แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 16). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารีรัตน์ แก้วอุไร. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้.* มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒผล. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้.* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรศิริ สังข์ทอง. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับบทเรียนออนไลน์ รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 6 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ, 3*(1), 14-29.

อัจศรา ประเสริฐสิน, เทพสุดา จิวตระกูล และ จอย ทองกล่อมศรี. (2560). การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 10*(2), 78-90.

Kay, K. (2011). *Seven steps to becoming a 21st century school or district*. Retrieved February 20, 2020, Retrieved from https://www.edutopia.org/blog/21st.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e277225

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Development of Scientific Explanation and Scientific Reasoning by Using Argument-Driven Inquiry in the Topic of Human Homeostasis for Grade 10 Students at Chomsurang Upatham School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ARTCLEINFO
Article history
Received 5 September 2024
Revised 28 September 2024
Accepted 30 September 2024

ภูรี สิริเถลิงเกียรติ[1], จุฬารัตน์ ธรรมประทีป[2] และ ดวงเดือน สุวรรณจินดา[3]
Phuree Siritharongkeat[1], Jurarat Thammaprateep[2]
and Duongdearn Suwanjinda[3]

ABSTRACT

The objectives of this action research were: 1) to develop scientific explanation and scientific reasoning of grade 10 students using argument-driven Inquiry on the topic of human homeostasis and 2) to study the best practices in implementing an argument-driven inquiry for develop scientific explanation and scientific reasoning. The participants were 78 of grade 10 students from two classes in the first semester of the 2024 academic year, selected using purposive sampling. The research instruments used were: an argument-driven inquiry on the topic of human homeostasis lesson plan, a test on scientific explanation and scientific reasoning, student worksheet, and students and teacher's reflective journals. Data were analyzed using frequency, percentage, and content analysis.

The research finding showed that: 1) after implementing the argument-driven inquiry: (1) students showed improvement in scientific explanations, with 48.71% at a high level and 39.74% at a medium level, (2) students also showed improvement in scientific reasoning with 50.00% at a high level and 38.46% at a medium level. 2) the best practices of argument-driven inquiry derived from this research were the following: (2.1) Using scenario-based questions to guide and encourage students in each group to collaboratively construct key questions, leading to the creation of provisional arguments. This questioning technique helped students develop higher quality of scientific explanations and arguments, (2.2) During the stage of constructing provisional arguments, students first individually presented their reasons,

[1] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย
M.Ed. (Science Education), Faculty of Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
[2-3] รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: phuree.peat@gmail.com[1]

leading to a diversity of arguments. This stage promoted classroom argumentation activities, allowing students to exchange and evaluate each other's reasoning and (2.3) Joint discussions between teachers and students to better understand each type of reasoning. This understanding had a positive impact on students' ability to write and present arguments that were consistent with the situation or to construct high-quality scientific explanations.

Keywords: Argument-Driven Inquiry, Scientific Explanation, Scientific Reasoning

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งที่พัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ กลุ่มที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 78 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ แบบวัดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ แบบบันทึกกิจกรรมนักเรียน และแบบบันทึกอนุทินสะท้อนความคิดของนักเรียนและครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง (1.1) นักเรียนมีการพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ดีขึ้น อยู่ในระดับสูง และระดับกลาง ร้อยละ 48.71 และ 39.74 ตามลำดับ (1.2) นักเรียนมีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ดีขึ้น อยู่ในระดับสูง และระดับกลาง ร้อยละ 50.00 และ 38.46 ตามลำดับ 2) แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ (2.1) การใช้รูปแบบคำถามจากสถานการณ์ เพื่อชี้นำและกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างคำถามสำคัญ นำไปสู่การสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราว การใช้รูปแบบคำถามนี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และแสดงเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพมากขึ้น (2.2) ในขั้นตอนการสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราว นักเรียนจะแสดงเหตุผลของตนเองในระดับรายบุคคลก่อน ซึ่งทำให้การเกิดความหลากหลายของเหตุผล ขั้นตอนนี้ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการโต้แย้งของทั้งห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนและประเมินเหตุผลของกันและกันได้ และ (2.3) การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจการให้เหตุผลแต่ละประเภทที่ชัดเจนขึ้น โดยการทำความเข้าใจเหล่านี้มีผลต่อความสามารถของนักเรียนในการเขียนและแสดงเหตุผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง, การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์, การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

บทนำ

การพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์เป็นความสามารถที่สำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์ เนื่องจากความสามารถเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจและตีความปรากฏการณ์ทางธรรมชาติได้อย่างมีเหตุผลและมีหลักฐานรองรับ (McNeill & Krajcik, 2008) ความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในหลายด้าน ทั้งในแง่ของการพัฒนาความคิดวิจารณญาณ (National Research Council, 2007) การแก้ปัญหา (Duschl, R. A., & Grandy, R. E., 2013) และการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ (OECD, 2016) ทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ได้ดีขึ้น และยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจที่มีข้อมูลสนับสนุน

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่จะได้มาซึ่งข้อมูลและหลักฐาน (วิรัลยุพา ทองพัด, 2565) โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผ่านการสำรวจและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกการคิดวิเคราะห์ผ่านการอภิปราย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยที่ได้จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะมาตลอด 8 ปี พบว่า แม้นักเรียนจะมีโอกาสลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างคำอธิบายที่สมเหตุสมผลหรือแสดงหลักฐานที่รองรับความคิดของตนเองได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในหัวข้อเรื่อง “การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์” ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ซับซ้อนและต้องการการเชื่อมโยงความรู้หลายด้านเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์และตั้งคำถามในใบงาน แบบฝึกหัดให้กับนักเรียน ตัวอย่างเช่น จากสถานการณ์ การตรวจสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีข้อมูลความเข้มข้นของเลือด ความดันโลหิต การเต้นของชีพจร ของนักเรียนจำนวน 5 คน โดยใช้คำถามว่า นักเรียนคิดว่าบุคคลใดบ้างที่มีการรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายปกติ มีหลักฐานใดบ้างที่นักเรียนเลือกใช้เพื่อสนับสนุนคำตอบ และอธิบายเหตุผลในการเชื่อมโยงหลักฐานเพื่อสนับสนุนคำตอบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ไม่สามารถตอบคำถามในใบงาน แบบฝึกหัดได้ และนักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงหลักฐานกับสิ่งที่ตนเองได้เลือกได้ ผู้วิจัยจึงสอบถามผู้เรียนที่ไม่ตอบคำถาม โดยใช้คำถามว่า “ข้อสอบของครูเป็นอย่างไร เนื้อหาครูออกยากเกินไปหรือไม่ ถึงทำข้อสอบไม่ได้” คำตอบที่ผู้วิจัยได้รับจากนักเรียนคนแรก คือ “เนื้อหา หนูว่าไม่ยากนะคะ แต่หนูไม่รู้จะอธิบายยังไงดี” คำตอบของนักเรียนคนที่ 2 คือ “หนูไม่รู้จะอธิบายยังไง ไม่รู้จะให้เหตุผลยังไงดี” และคำตอบของนักเรียนคนที่ 3 คือ ข้อสอบครูหนูว่าไม่ยาก แต่อาจจะต้องใช้ความคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ หนูไม่รู้จะอธิบายออกมาเป็นคำพูดยังไงดี” ซึ่งจากคำตอบของนักเรียนทั้ง 3 คนที่ยกตัวอย่างมา วิเคราะห์ได้ว่า นักเรียนไม่สามารถอธิบายและแสดงเหตุผลได้ นอกจากนั้นยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่สามารถตอบคำถามหรือแสดงเหตุผลได้เป็นข้อความสั้น ๆ แต่ยังไม่มีความชัดเจนหรือมีความน่าเชื่อถือมากนัก เป็นเพียงการแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน ขาดแหล่งที่มาของข้อมูล จึงทำให้เหตุผลไม่มีความหนักแน่น สอดคล้องกับผลการประเมินจากโครงการ PISA ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีปัญหาในการแสดงออกซึ่งองค์ประกอบของการอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ข้อกล่าวอ้าง หลักฐาน และการให้เหตุผล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (IPST), 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ (ณัฐวรรณ ศิริธร และเอกภูมิ จันทรขันตี, 2562) และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (ทศพล สุวรรณพุฒ, 2562) ได้จัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน (Sampson, V., Grooms, J., & Walker, J. (2009) ได้แก่ (1) การระบุภาระงานและข้อคำถาม คือ การระบุสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่จะทำการค้นหาคำตอบ และสร้างคำถามนำการสำรวจตรวจสอบ (2) การออกแบบวิธีการและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบ คาดคะเนคำตอบ และทำการสำรวจตรวจสอบ (3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อโต้แย้งของกลุ่มตนเอง คือ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การค้นคว้า การทดลอง หรือการสำรวจตรวจสอบ และนำมาใช้ในการสร้างข้อโต้แย้งของกลุ่ม (4) กิจกรรมการโต้แย้ง คือ การที่แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูล หลักฐาน ที่มาของหลักฐาน พร้อมแสดงเหตุผล โดยเปิดโอกาสให้ถามคำถาม และแสดงความคิดเห็น พร้อมให้เหตุผลประกอบ (5) การอภิปรายอย่างชัดแจ้งและสะท้อนกลับ คือ การร่วมกันอภิปรายถึงเหตุผลประกอบสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่กำหนดไว้ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาวิธีการสำรวจตรวจสอบ (6) การเขียนรายงานผลการสำรวจตรวจสอบ คือ การเขียนรายงานแบบบันทึกการสรุปข้อโต้แย้ง โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ข้อกล่าวอ้าง 2) หลักฐาน และ 3) เหตุผล (7) การตรวจสอบโดยเพื่อน คือ การตรวจสอบและประเมินรายงานการสำรวจตรวจสอบโดยเพื่อน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ (8) การปรับปรุงและส่งรายงาน คือ การแก้ไขและปรับปรุงรายงานการตรวจสอบตามคำแนะนำของเพื่อน จากนั้นส่งแบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้งให้ครูเป็นผู้ประเมินคนสุดท้าย (Sampson, V., Grooms, J., & Walker, J. (2009) การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกัน โดยการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยข้อมูลอ้างอิงกับหลักฐาน และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลจากการใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์และตีความ

ข้อมูล ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีโต้แย้ง จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนต้องสร้างคำอธิบายที่มีเหตุผลจากข้อมูลที่สำรวจตรวจสอบมา ในขณะเดียวกัน การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกิจกรรมการโต้แย้ง จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และให้ข้อสรุปจากหลักฐานที่มีอธิบายปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลและชัดเจนมากขึ้น (National Research Council, 2007; Duschl & Grandy, 2013) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนแสดงองค์ประกอบการให้เหตุผลและหลักฐานจะสามารถนำไปสู่ข้อสรุปหรือข้อกล่าวอ้างของนักเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น (ณัฐวรรณ ศิริธร, 2562) และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น (Sulistina et al., 2021) ด้านการระบุข้อกล่าวอ้างนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการระบุข้อกล่าวอ้างเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นการเขียนคำตอบของสถานการณ์หรือข้อสรุปของคำถาม และเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ (สุทธิดา แหวนหล่อ, 2565)

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์หรือการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ แต่ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาการพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งควบคู่กัน รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนรู้ทางชีววิทยาเกี่ยวกับการรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในหัวข้อการรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์
2. เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์
3. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งที่พัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

วิธีการวิจัย

กลุ่มที่ศึกษา

กลุ่มที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 ห้องเรียน แต่ละห้องเรียนประกอบด้วยนักเรียนทั้งหมด จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนหญิงทั้งหมดจำนวน 78 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 และนักเรียนกลุ่มนี้มีพัฒนาการด้านการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ จากผลการประเมินโดยใช้แบบทดสอบอัตนัย

กรอบแนวคิด

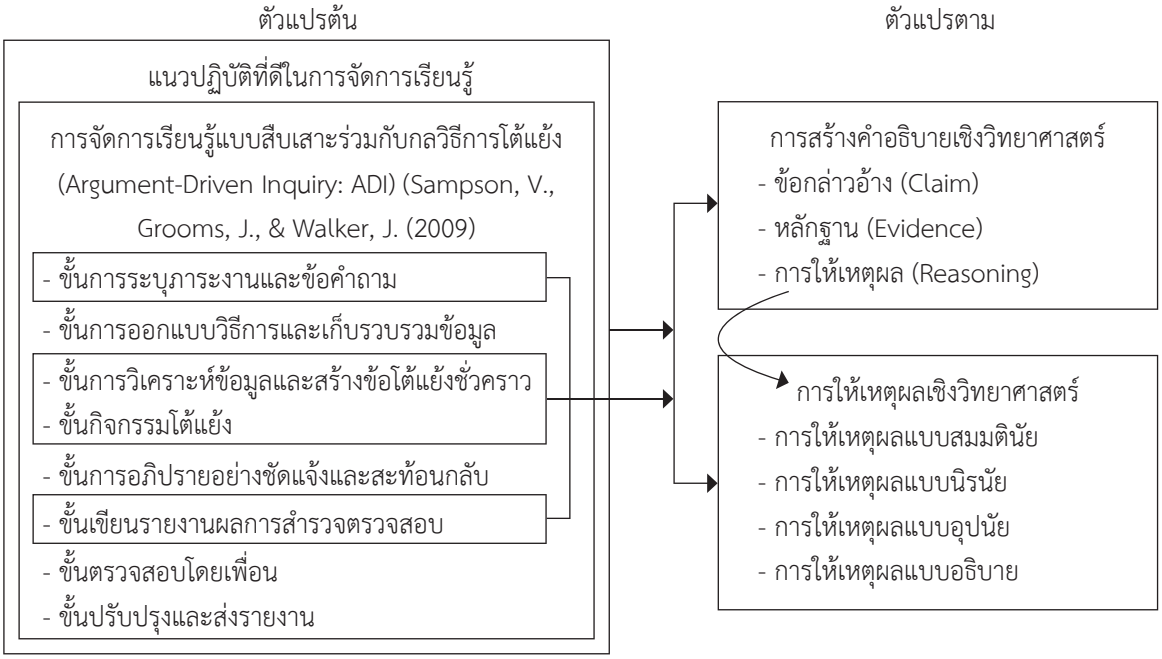

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง จำนวน 5 แผน เวลา 16 ชั่วโมง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติ และองค์ประกอบของการประเมินดังตารางที่ 1 หลังจากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมิน ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61-4.70

2. แบบวัดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ ดังตารางที่ 2 ปรากฏว่า ค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.86 ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.65 และอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.50-0.88

3. แบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้ง (ระหว่างเรียน) กำหนดหัวข้อที่ต้องการให้นักเรียนจดบันทึก ได้แก่ 1) คำถามสำคัญ 2) คำตอบ (คำตอบของคำถามสำคัญ) 3) หลักฐาน (ข้อมูลที่สนับสนุนคำตอบกับแหล่งอ้างอิง) และ 4) เหตุผล (คำอธิบายว่าหลักฐานนั้นสนับสนุนคำตอบอย่างไร) ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ต่อไป

4. แบบบันทึกอนุทินของนักเรียนและครู กำหนดขอบเขตสิ่งที่ต้องการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทครู / บทบาทนักเรียน / ปัญหา / อุปสรรค / สิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ และแนวทางการแก้ปัญหา

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติ และองค์ประกอบของการประเมิน

วงจรที่	แผนการจัดการเรียนรู้	การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์			การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์			
		ข้อกล่าวอ้าง	หลักฐาน	เหตุผล	สมมตินัย	นิรนัย	อุปนัย	อธิบาย
1	การรักษาดุลยภาพของน้ำและสารในร่างกายมนุษย์	✓	✓	✓	✓	✓		

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วงจรที่	แผนการจัดการเรียนรู้	การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์			การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์			
		ข้อกล่าวอ้าง	หลักฐาน	เหตุผล	สมมตินัย	นิรนัย	อุปนัย	อธิบาย
2	การรักษาดุลยภาพของ กรด-เบสในเลือด	✓	✓	✓			✓	✓
	การรักษาดุลยภาพของอุณหภูมิภายในร่างกาย	✓	✓	✓	✓		✓	
3	ภูมิคุ้มกัน	✓	✓	✓				✓
	ภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นหลังกำเนิด	✓	✓	✓		✓		

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์แบบวัดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

เรื่อง	ชื่อสถานการณ์	การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์			การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์				รวม (ข้อ)
		ข้อกล่าวอ้าง	หลักฐาน	การให้เหตุผล	สมมตินัย	อธิบาย	นิรนัย	อุปนัย	
การรักษาดุลยภาพของน้ำและสารในร่างกาย	ข้อที่ 1 ปริมาณน้ำที่ดื่มต่อวัน	✓	✓	✓	1	-	-	-	2
	ข้อที่ 2 ร่างกายขาดน้ำ	✓	✓	✓	-	-	1	-	
การรักษาดุลยภาพของกรด-เบสในเลือด	ข้อที่ 3 ความเป็นกรด-เบสของเลือด	✓	✓	✓	-	-	-	1	2
	ข้อที่ 4 นักกีฬากับความเข้มข้นของ CO_2	✓	✓	✓	-	1	-	-	
การรักษาดุลยภาพของอุณหภูมิในร่างกาย	ข้อที่ 5 อุณหภูมิในร่างกายมนุษย์	✓	✓	✓	1	-	-	-	2
	ข้อที่ 6 นักท่องเที่ยว	✓	✓	✓	-	-	-	1	
ระบบภูมิคุ้มกัน	ข้อที่ 7 วินิจฉัยโรคจากผลเลือด	✓	✓	✓	-	1	-	-	2
	ข้อที่ 8 โรค COVID-19	✓	✓	✓	-	-	1	-	
รวมจำนวนข้อสอบทั้งหมด					2	2	2	2	8

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีแผนภาพการดำเนินการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

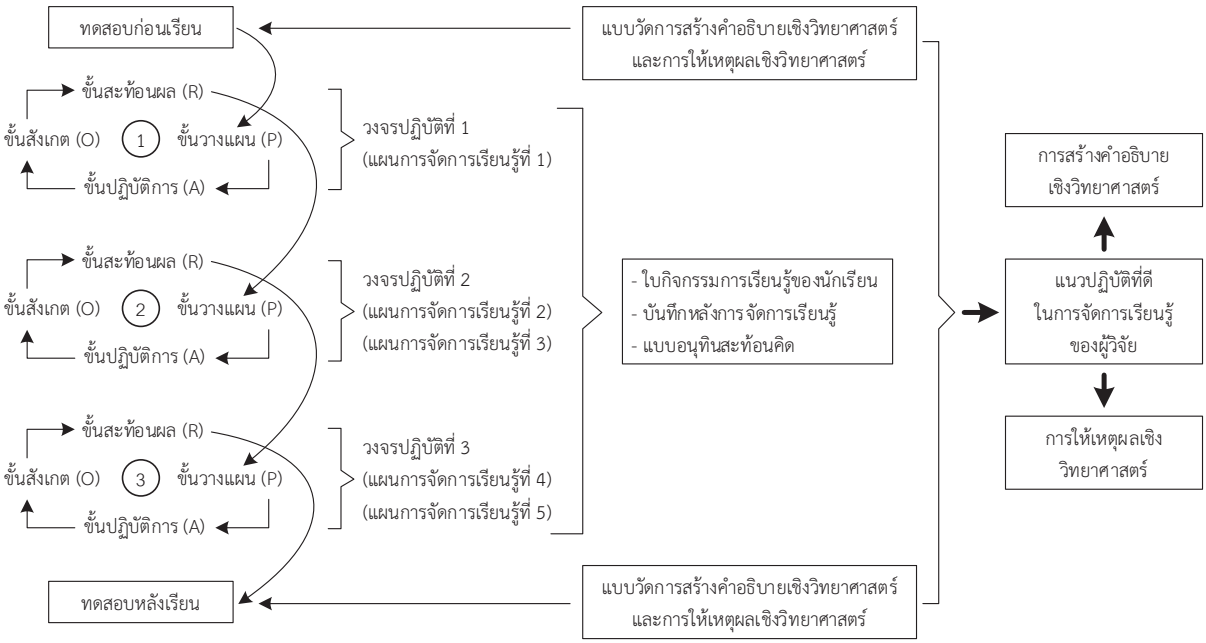

ภาพที่ 1 แผนภาพการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน โดยผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจะทดสอบผู้เรียนก่อนจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ด้วยแบบวัดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ จากนั้นแบ่งการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 วงจร โดยวงจรปฏิบัติที่ 1 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วงจรปฏิบัติที่ 2 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 และวงจรปฏิบัติที่ 3 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และ 5 ซึ่งในแต่ละวงจรปฏิบัติจะนำใบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แบบอนุทินสะท้อนคิด มาวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงในวงจรปฏิบัติที่ 2 และ 3 ตามลำดับ และทดสอบผู้เรียนหลังจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ซึ่งเมื่อดำเนินการครบตามกระบวนการจะส่งผลให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีแก่ผู้วิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพในร่างกายมนุษย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลแบบวัดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีข้อสอบจำนวน 8 ข้อ เป็นรูปแบบอัตนัย แบ่งตามองค์ประกอบย่อยได้ ดังนี้ 1) ข้อกล่าวอ้าง (Claim) 2) หลักฐาน (Evidence) และ 3) การให้เหตุผล (Reasoning) โดยแบ่งการให้คะแนนออกเป็นระดับ ได้แก่ 2 (สูง), 1 (ปานกลาง) และ 0 (ต่ำ) โดยระดับสูง และนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากบันทึกหลังสอน ผลการเขียนแบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้ง และอนุทินสะท้อนความคิดของนักเรียน มาวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์บันทึกหลังสอน โดยวิเคราะห์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างไร พบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร ได้เรียนรู้อะไรจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บ้าง และจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมเรียนรู้ครั้งต่อไปอย่างไร

2.2 วิเคราะห์อนุทินสะท้อนความคิดและแบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้ง จากนั้นทำการหารูปแบบคำตอบของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

2.3 จัดระเบียบข้อมูล เพื่อสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งที่สามารถพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยนำองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 1 ไปพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 2 และวงจรปฏิบัติที่ 3 ก่อนที่จะลงข้อสรุปองค์ความรู้ที่ค้นพบของแนวปฏิบัติที่ดีจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งจากวงจรปฏิบัติทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ

2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ของการวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งที่ค้นพบทั้งหมด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ซึ่งมีข้อสอบจำนวน 8 ข้อ เป็นรูปแบบอัตนัย แบ่งตามองค์ประกอบย่อยได้ ดังนี้ 1) ข้อกล่าวอ้าง (Claim) 2) หลักฐาน (Evidence) และ 3) การให้เหตุผล (Reasoning) โดยแบ่งการให้คะแนนออกเป็นระดับ ได้แก่ 2 (สูง) 1 (ปานกลาง) และ 0 (ต่ำ) โดยระดับสูง และนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และร้อยละ ปรากฏดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระดับสมรรถนะ (เกณฑ์คะแนน)	จำนวนนักเรียน (ร้อยละ)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
สูง (34-48)	5 (6.41)	38 (48.71)
กลาง (17-33)	27 (34.62)	31 (39.74)
ต่ำ (0-16)	46 (58.97)	9 (11.54)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ตามองค์ประกอบในแต่ละด้านของนักเรียน โดยแยกตามเนื้อหาตามวงจรปฏิบัติทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้	ระดับ	วงจรปฏิบัติที่ 1		วงจรปฏิบัติที่ 2		วงจรปฏิบัติที่ 3	
		การรักษาสมดุลของน้ำและแร่ธาตุ		การรักษาสมดุลกรด-เบสและการรักษาดุลยภาพของอุณหภูมิภายในมนุษย์		ระบบภูมิคุ้มกันแบบจำเพาะกับไม่จำเพาะ และระบบภูมิคุ้มกันหลังคลอด	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ข้อกล่าวอ้าง	สูง	20	25.64	22	28.21	36	46.15
	กลาง	33	42.31	39	50.00	30	38.46
	ต่ำ	25	32.05	17	21.79	12	15.38
2. หลักฐาน	สูง	23	29.49	31	39.74	32	41.03
	กลาง	25	32.05	32	41.03	39	50.00
	ต่ำ	30	38.46	15	19.23	7	8.97
3. การให้เหตุผล	สูง	15	19.23	24	30.77	34	43.59
	กลาง	35	44.87	42	53.85	35	44.87
	ต่ำ	28	35.90	12	15.38	9	11.54

จากการวิเคราะห์การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบของนักเรียน โดยแยกตามเนื้อหาตามวงจรปฏิบัติทั้ง 3 วงจรปฏิบัติที่ได้จากแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้งของนักเรียนรายบุคคล พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบของการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีแนวโน้มพัฒนาการด้านการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ดีขึ้น เมื่อจบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ รายละเอียดหลักฐานปรากฏผลดังภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 2 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การรักษาดุลยภาพของน้ำและสารในร่างกายมนุษย์)

ภาพที่ 3 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ภูมิคุ้มกัน)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ซึ่งมีข้อสอบจำนวน 8 ข้อ เป็นรูปแบบอัตนัย แบ่งตามประเภทการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งการให้คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 0 หมายถึง ไม่มีการแสดงเหตุผล แสดงเหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์, 1 หมายถึง มีการแสดงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ แต่ไม่ตรงกับประเภทของการให้เหตุผลที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ และ 2 หมายถึง มีการแสดงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ และตรงกับประเภทของการให้เหตุผลที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ ซึ่งจะมีคะแนนเต็มอยู่ที่ 16 คะแนน และนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และร้อยละ ปรากฏดังตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระดับสมรรถนะ (เกณฑ์คะแนน)	จำนวนนักเรียน (ร้อยละ)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
สูง (12-16)	11 (14.10)	39 (50.00)
กลาง (6-11)	32 (41.03)	30 (38.46)
ต่ำ (0-5)	35 (44.87)	9 (11.54)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ในแต่ละประเภทของนักเรียน โดยแยกตามเนื้อหาตามวงจรปฏิบัติทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้	ระดับ	ก่อนเรียน	วงจรปฏิบัติที่ 1		วงจรปฏิบัติที่ 2		วงจรปฏิบัติที่ 3		หลังเรียน
			การรักษาสมดุลของน้ำและแร่ธาตุ		การรักษาสมดุลกรด-เบส และการรักษาดุลยภาพของอุณหภูมิภายในมนุษย์		ระบบภูมิคุ้มกันแบบจำเพาะกับไม่จำเพาะและระบบภูมิคุ้มกันหลังคลอด		
			จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. การให้เหตุผลแบบสมมตินัย	สูง	20	29	37.18	36	46.15	41	52.56	43
	กลาง	34	32	41.03	30	38.46	29	37.18	29
	ต่ำ	24	17	21.79	12	15.39	8	10.26	6
2. การให้เหตุผลแบบนิรนัย	สูง	13	26	33.33	33	42.31	36	46.15	37
	กลาง	31	29	37.18	27	34.62	28	35.90	30
	ต่ำ	34	23	29.49	18	23.07	14	17.95	11
3. การให้เหตุผลแบบอุปนัย	สูง	11	19	24.36	29	37.18	36	46.15	39
	กลาง	29	28	35.90	33	42.31	29	37.18	27
	ต่ำ	38	31	39.74	16	20.51	13	16.67	12
4. การให้เหตุผลแบบอธิบาย	สูง	12	19	24.36	28	35.90	38	48.72	40
	กลาง	31	32	41.03	38	48.72	32	41.03	31
	ต่ำ	35	27	34.62	12	15.38	8	10.25	7

จากการวิเคราะห์การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ในแต่ละประเภทของนักเรียน โดยแยกตามเนื้อหาตามวงจรปฏิบัติทั้ง 3 วงจรปฏิบัติที่ได้จากแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้งของนักเรียนรายบุคคล พบว่า การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ประเภท นักเรียนมีแนวโน้มพัฒนาการด้านการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ดีขึ้น เมื่อจบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ รายละเอียดหลักฐานปรากฏผลดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5

คำถามสำคัญ

"ดื่มเครื่องดื่มชนิดใดหลังจากการออกกำลังกายจะเกิดผลดีที่สุดกับร่างกาย"

ชื่อกลุ่ม "มายลิตเติ้ลโพนี่"

หลักฐาน

เวลา	ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านกระดาษเซลโลเฟน (ml)	
	น้ำเปล่า	น้ำหวาน
1 นาที	22	15
3 นาที	28	18
5 นาที	30	20
10 นาที	30	28

ข้อกล่าวอ้าง

หลังจากการออกกำลังกาย ดื่มน้ำเปล่าเกิดผลดีที่สุดกับร่างกาย

สมาชิกในกลุ่ม ม.4/11

1) เลขที่ 6
2) เลขที่ 10
3) เลขที่ 15
4) เลขที่ 22
5) เลขที่ 39

การให้เหตุผล

จากหลักฐานเบื้องต้นที่ได้ว่าน้ำเปล่าสามารถดูดซึมและไหลผ่านกระดาษเซลโลเฟนได้ดีกว่าน้ำหวาน ดังนั้น น้ำเปล่าจึงสามารถดูดซึมเข้าสู่เส้นเลือดได้ดี

ภาพที่ 4 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การรักษาดุลยภาพของน้ำและสารในร่างกายมนุษย์)

คำถามสำคัญ

"นักเรียนคิดว่าผลเลือดที่กำหนดให้ต่อไปนี้มีความผิดปกติหรือไม่"

ชื่อกลุ่ม "มายลิตเติ้ลโพนี่"

หลักฐาน

Lab test	Result	Reference
WBC	4.12	4.5 - 11.5
RBC	5.56	4.00 - 5.40
MCV	68.3	80 - 100
PLT	22.7	27 - 31
Neutrophil	214	140 - 440
Lymphocyte	46	50 - 70
Monocyte	47	18 - 42
Monocyte	5	2 - 11
Eosinophil	2	1 - 3
Basophil	0	0 - 2

ข้อกล่าวอ้าง

1) เลขที่ 6 : มีความผิดปกติ
2) เลขที่ 10 : มีความผิดปกติ
3) เลขที่ 15 : มีความผิดปกติ
4) เลขที่ 22 : มีความผิดปกติ
5) เลขที่ 39 : มีความผิดปกติ

การให้เหตุผล (รายบุคคล)

1) เลขที่ 6 : MCH มีค่าต่ำกว่าปกติ และ Lymphocyte มีค่าสูงกว่าปกติ
2) เลขที่ 10 : ผลเลือดบางตัวไม่ปกติ คือ MCH และ Lymphocyte
3) เลขที่ 15 : ตัวเลขในตารางบางตัวมีความผิดปกติ
4) เลขที่ 22 : มีค่าเลือดที่เกินและน้อยกว่า เมื่อเทียบกับค่าปกติ (Reference)
5) เลขที่ 39 : มีค่าผลเลือดที่ไม่ปกติอยู่ในตาราง

การให้เหตุผล (ของกลุ่ม)

จากตารางแสดงข้อมูล มีค่าผลเลือดที่ไม่ปกติ คือ ค่า MCH มีค่าต่ำกว่าปกติ และค่า Lymphocyte ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ตามลำดับ จึงทำให้ผลเลือดในภาพรวมปกติ

ภาพที่ 5 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ภูมิคุ้มกัน)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งเพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากบันทึกหลังสอน ผลการเขียนแบบบันทึกการเขียนสรุปข้อโต้แย้ง และอนุทินสะท้อนความคิดของครูและนักเรียน มาวิเคราะห์แบบอุปนัย จากการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้ค้นพบแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ที่ช่วยพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

แนวปฏิบัติที่ดี 1 การใช้รูปแบบคำถามจากสถานการณ์ เพื่อชี้นำและกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างคำถามสำคัญ นำไปสู่การสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราว การใช้รูปแบบคำถามนี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และแสดงเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพมากขึ้น

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า ในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในการสนับสนุนของกล่าวอ้างในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นั้นทำได้ค่อนข้างยาก จากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน พบว่า เมื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระบุภาระงานและข้อคำถาม รวมถึงการออกแบบและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ค่อนข้างมีปัญหาบางประการที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น นักเรียนแต่ละกลุ่มไม่สามารถระบุภาระงานหรือข้อคำถามจากสถานการณ์ที่ครูผู้สอนกำหนดให้ได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีบทบาทในการใช้คำถามจากสถานการในการกระตุ้นชี้นำนักเรียน โดยรูปแบบของการใช้คำถามในการกระตุ้นและชี้นำนักเรียน จะเริ่มต้นจากคำถามแรก คือ "นักเรียนเห็น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร บนจอภาพ" จากนั้นคำถามที่ตามมา คือ "นักเรียนคิดว่าในวันนี้เราจะมาเรียนเกี่ยวกับเรื่องใด" จากนั้นคำถามถัดมา คือ "นักเรียนคิดว่า จากสถานการณ์ถ้านักเรียนจะสร้างข้อโต้แย้งขึ้น โดยแบ่งคำตอบให้ออกเป็น 2 ฝ่าย นักเรียนแต่ละกลุ่ม สามารถสร้างข้อโต้แย้งได้อย่างไรบ้าง" ซึ่งครูผู้สอนจะมีการใช้รูปแบบของคำถามจากสถานการณ์ จำนวน 3 ข้อ ในทุก ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนร่วมกันสร้างข้อโต้แย้งขึ้นเพื่อร่วมกันสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และแสดงเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้ข้อค้นพบนี้มาจากการสอนใน วงจรปฏิบัติที่ 1 2 และ 3 ครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน

ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างสิ่งที่ปฏิบัติในวงจรปฏิบัติที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การรักษาดุลยภาพของกรด-เบส ในเลือด คือ ครูผู้สอนได้นำคลิปวีดิโอ เรื่อง "การวิ่งเก็บของ" "การวิ่ง 100 เมตร" และ "การกระโดดตบ" มาให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่มดู

ภาพที่ 6 ภาพจากคลิปวีดิโอ เรื่อง “การวิ่งเก็บของ” “การวิ่ง 100 เมตร” และ “การกระโดดตบ”

จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอาศัยประสบการณ์เดิมและการได้ดูวีดิโอร่วมกันสร้างคำถามสำคัญเพื่อนำไปสู่ข้อโต้แย้งชั่วคราวในแต่ละกลุ่ม โดยเริ่มต้นครูผู้สอนใช้คำถามว่า “การออกกำลังกายทั้ง 3 ชนิด นักเรียนคิดว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร” ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มมีการระดมความคิดในการหาคำตอบ ซึ่งครูผู้สอนก็ได้รับคำตอบที่หลากหลายจากนักเรียน เช่น

.....แตกต่างกัน วิ่ง 100 เมตร ใช้ระยะเวลาน้อยที่สุด ตามาด้วยวิ่งเก็บของ และกระโดดตบ

(นักเรียนกลุ่มที่ 4 ห้องที่ 1, บันทึกหลังสอน, 30 พฤษภาคม 2567)

.....แตกต่างกัน วิ่ง 100 เมตร และวิ่งเก็บของมีการใช้กำลังมาก ส่วนกระโดดตบจะใช้กำลังน้อยกว่าค่ะ

(นักเรียนกลุ่มที่ 6 ห้องที่ 2, บันทึกหลังสอน, 31 พฤษภาคม 2567)

จะเห็นได้ว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มก็ยังไม่สามารถที่จะคิดข้อคำถามและระบุภาระงานขึ้น เพื่อออกแบบและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวของกลุ่มได้ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับวงจรปฏิบัติที่ 1 นักเรียนเริ่มมีการตอบคำถามที่ใกล้เคียงกับข้อคำถามที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ออกแบบการค้นหาคำตอบ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดูจากคำตอบของนักเรียนกลุ่มที่ 4 ห้องที่ 1 และกลุ่มที่ 6 ห้องที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดในการคิดข้อคำถามและระบุภาระงานขึ้น เพื่อออกแบบและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวของกลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำให้นักเรียนทบทวนว่า ในวงจรปฏิบัติที่ 1 ใช้คำถามใดบ้าง ที่เชื่อมโยงการสร้างข้อคำถามสำคัญ ที่นำไปสู่การสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวของกลุ่มได้ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มมีการคิดข้อคำถาม และเสนอขึ้นโดยตอบแบบปากเปล่า ซึ่งครูผู้สอนก็ได้รับคำตอบที่ค่อนข้างหลากหลายน้อยลงจากนักเรียน เช่น

.....ในการออกกำลังกายทั้ง 3 ชนิด การออกกำลังกายชนิดใดใช้กำลังมาก และเหนื่อยมากที่สุด

(นักเรียนกลุ่มที่ 3 ห้องที่ 1, บันทึกหลังสอน, 30 พฤษภาคม 2567)

.....การออกกำลังแบบใด ใน 3 ชนิด จะเหนื่อยมาก หายใจเร็วที่สุด และหายใจช้าที่สุด

(นักเรียนกลุ่มที่ 2 ห้องที่ 2, บันทึกหลังสอน, 31 พฤษภาคม 2567)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนา สามารถคิดข้อคำถามสำคัญ และระบุภาระงานได้ดีขึ้น ซึ่งใกล้เคียงกับข้อคำถามสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ สังเกตได้จากคำตอบของนักเรียนกลุ่มที่ 3 ห้องที่ 1 และนักเรียนกลุ่มที่ 2 ห้องที่ 2 ซึ่งมีใจความสำคัญ คือ “ความเหนื่อย การหายใจ” ผู้วิจัยจึงได้นำคำตอบของนักเรียนมาปรับภาษาเล็กน้อย จึงทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ข้อคำถามสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ว่า “จากการออกกำลังกายทั้ง 3 ชนิดที่กำหนดให้ การออกกำลังกายชนิดใดมีอัตราการหายใจเร็วที่สุด โดยให้เรียงลำดับจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด”

จากหลักฐานทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ในช่วงวงจรปฏิบัติที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การรักษาดุลยภาพของกรด-เบส ในเลือด นักเรียนแต่ละกลุ่มมีการคิดข้อคำถามและระบุภาระงานดีขึ้นจากวงจรปฏิบัติที่ 1 เพื่อออกแบบและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวของกลุ่มได้ โดยใช้คำถามจำนวน 3 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยขอใช้คำว่า “รูปแบบของคำถาม”เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสร้างข้อคำถามสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวของกลุ่มได้

แนวปฏิบัติที่ดี 2 ในขั้นตอนการสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราว นักเรียนจะแสดงเหตุผลของตนเองในระดับรายบุคคลก่อน ซึ่งทำให้การเกิดความหลากหลายของเหตุผล ขั้นตอนนี้ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการโต้แย้งของทั้งห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนและประเมินเหตุผลของกันและกันได้

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า ในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในการสนับสนุนของกล่าวอ้างในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นั้นทำได้ค่อนข้างยาก จากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน พบว่า เมื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 4-5 คน ร่วมกันสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราวขึ้น จะมีบางกลุ่มที่มีปัญหาบางประการเกิดขึ้นในห้องเรียน คือ สมาชิกบางคนที่อยู่ภายในกลุ่ม ไม่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงเหตุผลเพื่อสร้างข้อโต้แย้งของกลุ่ม ทำให้เหตุผลที่จะสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของกลุ่มนั้นไม่เกิดความหลากหลายในคำตอบ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีบทบาทในการช่วยให้สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มนั้น ได้แสดงเหตุผลของตนเอง เพื่อที่จะทำให้เหตุผลของกลุ่มนั้นมาจากสมาชิกทุกคนในกลุ่ม และเกิดความหลากหลาย ซึ่งจะเป็นส่วนที่สำคัญที่จะนำไปสู่กิจกรรมการโต้แย้งของห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนทั้งห้อง ได้พัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในแต่ละประเภทที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้ข้อค้นพบนี้มาจากการสอนในวงจรปฏิบัติที่ 1 2 และ 3 ครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน ดังแสดงในภาพที่ 7-8

ภาพที่ 7 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 1 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การรักษาดุลยภาพของน้ำและสารในร่างกายมนุษย์)

ภาพที่ 8 แสดงหลักฐานแบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 3 (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ภูมิคุ้มกัน)

แนวปฏิบัติที่ดี 3 การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจการให้เหตุผลแต่ละประเภทที่ชัดเจนขึ้น โดยการทำความเข้าใจเหล่านี้มีผลต่อความสามารถของนักเรียนในการเขียนและแสดงเหตุผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีคุณภาพ

แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า ในการที่จะให้นักเรียนเขียนแสดงเหตุผลแต่ละประเภทให้ถูกต้องนั้นในวงจรปฏิบัติที่ 1 ทำได้ค่อนข้างยาก จากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน พบว่า เมื่อให้นักเรียนเขียนแสดงเหตุผลประเภทสมมตินัย และนิรนัย จะมีนักเรียนบางกลุ่มไม่เข้าใจ ถึงการเขียนประเภทของเหตุผลที่กำหนดให้ข้างต้น ครูผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจและอภิปรายร่วมกับนักเรียนในเรื่องของการเขียนเหตุผลแต่ละประเภท เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนและแสดงเหตุผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีคุณภาพ โดยผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้ข้อค้นพบนี้มาจากการสอนใน วงจรปฏิบัติที่ 1 2 และ 3 ครอบคลุมแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เรื่อง การรักษาดุลยภาพของร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งนักเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ในภาพรวมดีขึ้น โดยองค์ประกอบของการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนพัฒนาได้มากที่สุด คือ ข้อกล่าวอ้าง รองลงมาคือหลักฐาน และการให้เหตุผลตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง ส่งเสริมการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่มีการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแยกแต่ละองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนสามารถใช้หลักฐานในการสนับสนุนข้อกล่าวอ้างได้ดี และสามารถใช้หลักฐานไปแสดงเหตุผลได้ในระดับพอใช้ เนื่องมาจากกิจกรรมจะเริ่มจากที่ครูมีการใช้คำถามกระตุ้นความสนใจและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเรื่องที่จะศึกษาก่อนที่จะนำเข้าสู่การระบุภาระงานที่นักเรียนต้องทำ ทำให้นักเรียนได้ทราบภาระงานที่ตนเองจะได้ทำเกิดความสนใจในการทำกิจกรรม และมีการให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มตนเอง ทำให้ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน จากนั้นครูมีการให้ข้อมูลและตั้งประเด็นคำถามที่เน้นให้นักเรียนร่วมกันสร้างข้อโต้แย้งของกลุ่มตนเองซึ่งในการสร้างข้อโต้แย้งของกลุ่ม ประกอบด้วยข้อกล่าวอ้าง หลักฐาน และการให้เหตุผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก และนอกจากนี้ยังมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการโต้แย้งระหว่างกลุ่มซึ่ง ถ้านักเรียนมีความคิดเห็นขัดแย้งกันครูจะให้นักเรียนแต่ละฝ่ายนำเสนอความคิดเห็นของตนเองร่วมกับการระบุเหตุผลและหลักฐานที่มีที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จนนำไปสู่ข้อสรุปซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนแสดงองค์ประกอบการให้เหตุผลและหลักฐานจะสามารถนำไปสู่ข้อสรุปหรือข้อกล่าวอ้างของนักเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น (ณัฐวรรณ ศิริธร, 2562) และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น (Sulistina et al., 2021) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดสอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธิดา แหวนหล่อ (2565) ทั้งนี้เนื่องจาก การระบุข้อกล่าวอ้างเป็นพื้นฐานของการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนยังคงต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในแง่ของการเชื่อมโยงหลักฐานและข้อกล่าวอ้างให้ชัดเจนและมีเหตุผลรองรับอย่างแม่นยำ นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ ยังชี้ให้เห็นว่า การให้เหตุผลแบบสมมตินัยเป็นรูปแบบที่นักเรียน ทำคะแนนได้ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล สุวรรณพุฒ (2562) เนื่องจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่มุ่งเน้นการโต้แย้งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดข้อกล่าวอ้างอย่างเป็นระบบ

2. แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งที่พัฒนาการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในระดับดี โดยการใช้รูปแบบคำถาม ที่ส่งผลต่อการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนได้ข้อคำถามสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรือเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่นักเรียนได้พบเจอและมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและอยากรู้อยากเห็นในการหาข้อมูล รวมทั้งการทำกิจกรรมการทดลอง ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานกลุ่ม ร่วมมือช่วยเหลือกันช่วยกันคิดหาวิธีในการรวบรวมข้อมูลอย่างรอบคอบ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการโต้แย้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุและผล (ไอย์ลดา สมภาร, เมษยะมาศ คงเสมา และจีระวรรณ เกษสิงห์, 2565) ในกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่มีการโต้แย้งการให้โอกาสนักเรียนแสดงเหตุผลของตนเองในระดับรายบุคคลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลและการโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์กระบวนการนี้สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดความหลากหลายของเหตุผลจากนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการโต้แย้งที่เข้มแข็งในระดับห้องเรียน เป็นไปตาม ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม (Social Constructivism) ของนักจิตวิทยา Lev Vygotsky ที่เชื่อว่าองค์ความรู้เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิด การที่นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเหตุผลกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน จะช่วยให้พวกเขา

ได้เรียนรู้จากมุมมองที่แตกต่างกัน การรับฟังและประเมินเหตุผลของผู้อื่นช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์และการให้เหตุผลที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Toulmin (1958) เสนอว่าโครงสร้างของการโต้แย้งประกอบด้วยข้ออ้าง (claim) ข้อมูล (data) และหลักประกัน (warrant) การที่นักเรียนได้แสดงเหตุผลของตนเองก่อนในระดับรายบุคคล ทำให้แต่ละคนได้พัฒนาข้ออ้างที่มีฐานจากข้อมูลและหลักฐานเฉพาะตัว การสร้างข้อโต้แย้งในลักษณะนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการโต้แย้งแบบกลุ่ม ซึ่งในขั้นตอนต่อมา นักเรียนสามารถนำข้อโต้แย้งของตนมาเปรียบเทียบและประเมินกับของผู้อื่นได้ นอกจากนี้ในการศึกษาของ Kuhn (1991) พบว่า การโต้แย้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิจารณ์และการให้เหตุผล โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนมีโอกาสประเมินเหตุผลของผู้อื่น พวกเขาจะได้พัฒนาความสามารถในการสร้างข้อโต้แย้งที่มีฐานจากเหตุผลและข้อมูลที่มีคุณภาพ การโต้แย้งในระดับกลุ่มจึงเป็นการเสริมสร้างทักษะในการสังเคราะห์ความรู้และการประเมินอย่างรอบคอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดสรรเวลาในการเขียนรายงาน ควรจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมการเขียนรายงานให้เหมาะสม เนื่องจากนักเรียนต้องใช้เวลาในการจัดการข้อมูลและเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับการให้เหตุผลและข้อกล่าวอ้าง

2. การสนับสนุนด้านองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความแม่นยำในองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีเหตุผลและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาในเรื่องของการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้ในขั้นการสร้างข้อโต้แย้งชั่วคราว และขั้นการจัดกิจกรรมโต้แย้ง โดยให้นักเรียนแต่ละบุคคลมีการประเมินหลักฐานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงความหลากหลายของหลักฐานหรือข้อมูลที่นำมาใช้

เอกสารอ้างอิง

ณัฐวรรณ ศิริธร และ เอกภูมิ จันทรขันตี. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ขับเคลื่อนด้วยกลวิธีการโต้แย้งเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง แรง มวล และกฎการเคลื่อนที่. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39*(1), 130-141.

ทศพล สุวรรณพุฒ. (2562). การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง เทคโนโลยีทางดีเอ็นเอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ขับเคลื่อนด้วยกลวิธีการโต้แย้ง [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิรัลยุพา ทองพัด. (2565). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เรื่อง เสียง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิดา แหวนหล่อ. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาชีววิทยา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีทางชีวสังคมเป็นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไอย์ลดา สมภาร, เมษยะมาศ คงเสมา และ จีระวรรณ เกษสิงห์. (2565). การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่มีการโต้แย้ง ในรายวิชาชีววิทยา. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต, 16*(1), 33-49.

Barrows, H. S. (1994). *Practice-based learning: Problem-based learning applied to medical education.* Springfield.

Duschl, R. A., & Grandy, R. E. (2013). *Teaching Scientific Inquiry: Recommendations for Research and Practice*. Sense Publishers.

Kuhn, D. (1991). *The skills of argument*. Cambridge University Press.

McNeill, K. L., & Krajcik, J. S. (2008). Scientific explanations: Characterizing and evaluating the effects of teachers' instructional practices on student learning. *Journal of Research in Science Teaching, 45*(1), 53-78. https://doi.org/10.1002/tea.20201

National Research Council. (2007). *Taking Science to School: Learning and Teaching Science in Grades K-8*. National Academies Press.

OECD. (2016). *PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education*. OECD Publishing.

Sampson, V., Grooms, J., & Walker, J. (2009). Argument-driven inquiry: A way to promote learning during laboratory activities. *Science Education, 76*, 42-47.

Sampson, V. , & Schleigh, S. (2013). *Scientific argument in biology: 30 classroom activities.* National Science Teacher Association.

Sulistina, O., Puspitasari, H., & Sukarianingsih, D. (2021). Analysis students' scientific explanation skills using explanation driven inquiry learning on acid-base topic. *Jurnal Tadris Kimiya*, *6*(1), 40-48.

Toulmin, S. (1958). *The uses of argument*. Cambridge University Press.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e275470

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย

The Development of Grade 9 Students' English Reading Comprehension Ability Through The SQ4R Technique and The Semantic Mapping

ARTCLEINFO
Article history
Received 30 June 2024
Revised 29 October 2024
Accepted 2 December 2024

พาณิภัค มะลาไวย์[1], สมาน เอกพิมพ์[2] และ ชัยวัฒน์ สุภัควรกุล[3]
Panipak Malawai[1], Samarn Ekkapim[2] and Chaiwat Supakworakul[3]

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop students' English reading comprehension ability by the SQ4R technique and the Semantic Mapping to achieve efficiency based on the criteria 80/80, 2) compare students' English reading ability before and after using this technique; and 3) study the students' satisfaction toward the learning technique. The research sample consited of 38, grade 9 students, Phadungnaree School under the Maha Sarakham Secondary Educational Service Area Office. It was the second semester, the academic year of 2023. The sample used the Cluster Random Sampling technique. The research tools were: 1) six learning management lesson plans, 2) 30 multiple-choices reading ability comprehension tests, and 3) 12 items satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The results of the research revealed that: 1) the learning management designed to improve the students' English reading comprehension ability using the SQ4R technique and the Semantic Mapping achieved an efficiency of 85.03/84.73; 2) After the Students learnt with the learning technique, their English reading comprehension ability was significantly higher with statistical significance at the .05 level and 3) Students' satisfaction toward the learning management was at the highest level ($\bar{X}$=4.68, S.D.=0.41)

Keywords: SQ4R Technique, Semantic Mappin, English Reading Ability

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.E.d. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[3] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding author; e-Mail address: panipak1166@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิคดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/13 จำนวน 38 คน โรงเรียนผดุงนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ รูปแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 12 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยเทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายของนักเรียน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.03/84.73 2) นักเรียนมีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.68, S.D.=0.41)

คำสำคัญ: เทคนิค SQ4R, ผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย, ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

บทนำ

การเรียนภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การค้นคว้าหาความรู้ การประกอบอาชีพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก ทำให้สามารถเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมุมมองของสังคม อันจะก่อให้เกิดมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจผู้อื่นดีขึ้น สามารถเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไปยังสังคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการแสวงหาความรู้ภาษาอังกฤษถือเป็นทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายภาษาหนึ่ง โดยที่องค์ความรู้ที่สำคัญของโลกส่วนใหญ่ถูกบันทึกและเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงสามารถพัฒนาตนเองให้ทันโลกทันเหตุการณ์อยู่เสมอ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อแสวงหาความรู้ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอีกด้วย (สถาบันภาษาอังกฤษ, 2558)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้มีการส่งเสริมกระบวนการอ่านโดยตรง กล่าวคือ การช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้และแนวคิดในการตัดสินใจ รวมถึงรักษานิสัยในการแก้ปัญหาและการอ่านเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ และเป็นรากฐานของการคิดสังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นในอนาคต อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการพัฒนาตนเองและสังคม การสื่อสาร มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามที่การศึกษาเป็นการพัฒนาคนพัฒนาชาติ ต้องพัฒนาคนให้มีความรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ให้อ่านออกเขียนได้ (literacy) เพื่อจะได้รู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ และการที่จะสร้าง

นักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน ครูควรมีนิสัยรักการอ่านด้วย (สายรุ้ง กิมยงค์, 2561) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งจัดเป็นทักษะที่สำคัญและการใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกันกับ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อธิบายว่า การอ่านและการรู้หนังสือ (Reading and Literacy) เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาชีวิตสู่ความสำคัญ การอ่านคล่องแคล่วและเข้าใจความหมายจะนำมาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ และส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณแยกแยะ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต เพื่อให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจได้ ดังนั้นการอ่านและรู้หนังสือจึงเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากรายงานความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงนารี พบว่า ในปีการศึกษา 2564 นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในสาระภาษาเพื่อการสื่อสารและสาระภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งนักเรียนมีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในระดับต่ำ และจากผลการทดสอบ O-Net ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนมีคะแนนโดยเฉลี่ยในสาระภาษาเพื่อการสื่อสารเพียงร้อยละ 29.60 และคะแนนโดยเฉลี่ยในสาระภาษาและวัฒนธรรมเพียงร้อยละ 30.76 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่โรงเรียนควรเร่งแก้ไขและพัฒนา เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของโรงเรียน คือร้อยละ 80 (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนผดุงนารี, 2564) ซึ่งปัญหาที่ครูผู้สอนพบได้หลังการสอนอ่านภาษาอังกฤษนั้น พบว่า หลังจากการสอนอ่านภาษาอังกฤษแล้ว นักเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน ถึงแม้ว่าครูจะใช้ความพยายามในการสอนอย่างเต็มที่ นักเรียนก็ยังไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาในบทอ่านได้ โดยเฉพาะการที่นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงแนวความคิดที่นักเรียนอ่านได้ นักเรียนบางคนไม่รู้คำศัพท์ ไม่รู้หน้าที่ของภาษา และหลักโครงสร้างของภาษา ทำให้ไม่สามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุมาจากนักเรียนมีพื้นฐานภาษาที่แตกต่างกัน มีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่แตกต่างกัน อีกทั้งบทอ่านที่ครูผู้สอนนำมาประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจนั้นมีความยากง่ายและกลวิธีในการนำเสนอที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจหรือเข้าใจไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการตั้งใจเรียน และทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะกระตุ้น ส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ได้วางไว้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารการใช้เทคนิค SQ4R เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ และการใช้ผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย เป็นอีกหนึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างใจความหลัก (Major Ideas) และใจความรอง (Minor Ideas) ว่ามีความสัมพันธ์กันแบบใด ช่วยทำให้มองเห็นความสำคัญระหว่างคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันอย่างมีขั้นตอน และยังแสดงให้เห็นถึงการจัดเรียงลำดับ ๆ และจำแนกความคิดในบทอ่านที่เชื่อมโยงกัน (Sinatra, Stahl-Gemake & Morgan, 1986) ในการสร้างผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ประเมินข้อมูลที่จะเติมในผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ให้เหตุผลโดยการเรียงลำดับจำแนกความคิดตามการเรียบเรียงของผู้เขียน (Miccinati, 1988) นอกจากนี้ ผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายยังทำให้สามารถอ่านเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม (Prior Knowledge) แล้วสร้างเป็นแผนภาพเพื่อจัดระบบข้อมูล ซึ่งเปรียบเหมือนสะพานเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม (Pearson & Johnson, 1978 อ้างถึงใน Heimlich & Pittelman, 1986) ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถดึงความรู้เดิมที่มีต่อบทอ่าน นำข้อมูลที่ได้นั้นมาช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในบทอ่านได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเป็นนักอ่านเชิงรุก (Active Reader) อีกด้วย และจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้อีกด้วย (Flood & Lapp, 1988) การที่ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์หรือตีความสิ่งที่อ่านได้ แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านสาระความรู้ และความบันเทิง เกิดการพัฒนาและประยุกต์ใช้ความรู้ มีนิสัยรักการอ่านและสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวันได้ และจากการวิเคราะห์ สรุปเรื่องที่อ่านเป็นผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนั้น จะนำไปสู่การค้นหาความรู้ตามความสนใจจากเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวข้อง มีการจัดระบบระเบียบของข้อมูล หาความคิดหลัก ความคิดรอง เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันเป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการจดจำหรือทำความเข้าใจ

ซึ่งในที่สุดนักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านและมีเจตคติที่ดี (วิเศษ ชิณวงศ์, 2544) ดังนั้น การที่จะทำให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ครูผู้สอนควรต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และใช้เทคนิคการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ เบื้องต้น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้มาพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนั้น จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยเทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนั้น จะช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น รวมถึงการมีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 640 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/13 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 38 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ	→	1. ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วนำค่าเฉลี่ยหลายแผนการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์การประเมินแบบมาตราอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert’s Scale) ชนิดตัวเลือก 5 ระดับ ซึ่งได้ค่าความเหมาะสมเฉลี่ยระหว่าง 4.35-4.44 สามารถนำไปใช้สอนได้ทุกแผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผ่านการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรของเบรนแนน (Brennan's Index: B-Index) โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.75 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50-0.72 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับสัมพันธ์ความหมาย โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's Scale) ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามทุกข้อจำนวน 12 ข้อโดยพิจารณาเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าจริงระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่จัดทำขึ้น ใช้เวลา 60 นาที บันทึกผลคะแนนการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการทดลองสอนตามแผนจำนวน 6 แผน ใช้ชั่วโมงเรียนปกติ รวมทั้งทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

3. หลังการทดลองสอนจนครบทั้ง 6 แผนแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนมาทดสอบหลังเรียนใช้เวลา 60 นาที

4. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

5. บันทึกผลคะแนนการทดสอบหลังเรียน และผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จากนั้นนำคะแนนผลการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ และสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เทคนิคร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายโดยคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E1/E2)

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test dependent

3. วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ของความหมาย โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับคะแนนความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย

ผลการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	38	120	3,877	102.03	3.37	85.03
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	38	30	966	25.42	1.10	84.73

การจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย มีประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.03/84.73

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ประกอบด้วยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 85.03 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผน มีค่าเท่ากับ 84.73 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย จึงมีประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.03/84.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน และนำคะแนนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาแปลผล โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การศึกษาและพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P
ก่อนเรียน	30	472	12.42	1.82	35.74*	37	.000
หลังเรียน	30	966	25.42	1.10			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 12.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 และค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 25.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายกับ ผลปรากฏดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย

ข้อที่	รายการประเมินความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	นักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนความรู้เดิมของตนเอง	4.82	0.39	มากที่สุด
2	นักเรียนประทับใจที่ได้มีโอกาสนำความรู้เดิมของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ใหม่	4.74	0.45	มากที่สุด
3	นักเรียนมีความสุขที่ได้คิดปฏิบัติและทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม	4.76	0.43	มากที่สุด
4	นักเรียนประทับใจที่ได้มีโอกาสในการตั้งคำถามประเด็นที่ตัวเองสนใจจากหัวข้อบทอ่าน	4.74	0.45	มากที่สุด
5	นักเรียนชอบที่นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่าน	4.53	0.51	มากที่สุด
6	นักเรียนมีความสนุกในการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่ตั้งไว้	4.71	0.46	มากที่สุด
7	นักเรียนเกิดความประทับใจที่ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ จากบทอ่าน	4.68	0.47	มากที่สุด
8	นักเรียนพึงพอใจที่ได้บันทึกข้อความจากบทอ่านที่อ่านในรูปแบบผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย (Semantics Mapping)	4.79	0.41	มากที่สุด
9	นักเรียนชอบที่เกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้นจากการเขียนบรรยายสรุปประเด็นจากบทอ่าน	4.74	0.45	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความประทับใจที่นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านที่นักเรียนอ่านได้ดีขึ้น	4.74	0.45	มากที่สุด
11	นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.92	0.27	มากที่สุด
12	นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านมากขึ้น	3.95	0.23	มาก
	รวม	4.76	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.76, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{X}$=4.92, S.D.=0.27) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนความรู้เดิมของตนเอง ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.39) และนักเรียนพึงพอใจที่ได้บันทึกข้อความจากบทอ่านที่อ่านในรูปแบบผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย (Semantics Mapping) ($\bar{X}$=4.79, S.D.=0.41) และความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านมากขึ้น ($\bar{X}$=3.95, S.D.=0.23)

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.02/84.74 แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือที่ใช้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา การปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนมีการอ่านอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ซึ่งเทคนิค SQ4R ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนสำคัญ (Survey, Question, Read, Record, Recite, Reflect) ซึ่งนักเรียนได้ทบทวนความเข้าใจของตนเองทุกครั้งหลังจากการอ่านในแต่ละขั้นตอน นอกจากนี้ยังได้ฝึกจนบันทึกประเด็นต่าง ๆ ด้วยสำนวนและภาษาของตนเองลงในผังสัมพันธ์ขอบข่ายความ ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้ใจความหลัก ใจความรอง และหัวข้อย่อย การสร้างและหาเหตุผลมาสนับสนุนข้อคำถามที่ได้นักเรียนตั้งขึ้น และได้ฝึกคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวความคิดที่สำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างเข้าใจ อีกทั้งนักเรียนยังได้แสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนผลเรื่องราวและประเด็นต่าง ๆ ให้กับผู้อื่นและเพื่อนในกลุ่มอีกด้วย ส่งผลให้ผลคะแนนที่ได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายครั้งนี้ สามารถพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณ์ ศิริวรินทร์, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และทิพาพร สุจารี (2566) ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.35/80.19 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรารัตน์ บุญญะกา (2566) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.28/76.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนมีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ประการแรก การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย สามารถช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมของเรื่องที่อ่านได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนเทคนิค SQ4R 6 ขั้นตอนสำคัญ ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนั้น นักเรียนต้องเริ่มจากการอ่านทำความเข้าใจกับบทอ่านที่กำหนด และปฏิบัติตามหลักการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยนักเรียนต้องค้นหาใจความสำคัญของบทอ่าน หลังจากนักเรียนหาใจความหลักได้แล้วก็ให้นักเรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของใจความหลักกับหัวข้อสำคัญ และรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกความสามารถการหาความสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายของบทอ่านได้อย่างต่อเนื่องตามลำดับ เกิดความเข้าใจในการอ่านและยังสามารถหาประโยคเพื่อมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับบทอ่านที่ได้อ่าน ประการที่สอง ในการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย มีกระบวนการ ขั้นตอนและเป้าหมายอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ กานต์ธิดา ทองจันทร์ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและเนื้อเรื่อง ผู้อ่านจำเป็นต้องมีกระบวนการคิด กระบวนการตีความ และกระบวนการแปลความหมายของสิ่งที่ได้อ่าน ผ่านกระบวนการทางสติปัญญา การวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ถึงเนื้อความที่อ่านว่าผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างไร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเข้ามาช่วยในกระบวนการทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน จึงจะทำให้การอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น

มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ จะเห็นว่านักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญใจความหัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อยได้ และอภิปรายเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในขั้นหลังการอ่าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ซึ่งพบว่า หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ที่ช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน มีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าหลังจากการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายแล้ว นักเรียนมีความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรเดช บุญประดิษฐ์, ธนีนาฎ ณ สุนทร และชุติมา วัฒนะคีรี (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้ทักษะการอ่านแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรนันท์ นราศิริกุลพิชัย, ไพศาล หวังพานิช และสงวนพงศ์ ชวนชม (2561) ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนั้น มีขั้นตอนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง นักเรียนต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และลงมือปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยความรับผิดชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งนักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง จึงส่งผลให้ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายของนักเรียนดีขึ้น ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฐิติวรดา พิมพานนท์ (2560) ที่กล่าวว่าวิธีการเรียนรู้แบบ SQ4R มีประโยชน์อย่างมาก และมีลำดับความชัดเจนจากเรื่องที่ได้อ่าน นักเรียนสามารถอ่านและตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าอ่านโดยรู้จุดหมายหรือจับใจความสำคัญได้ เพื่อทำให้เข้าใจขอบเขตของเรื่องที่อ่านได้อย่างมากขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเทียน เฉลิมวัฒน์ (2560) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังได้รับการสอนอ่านโดยใช้การสอนอ่านแบบ SQ4R สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ เกตุภูงา (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย มีผลต่อความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน และผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจโดยการเชื่อมโยงความคิดหลักและรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ของเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งครูผู้สอนสามารถใช้เครื่องมืออื่นๆ ร่วมกับวิธีการสอนได้ เช่น การฟังบทความ การดูวิดีโอ หรือการทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม เพื่อเสริมความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ในขั้นตอนของเทคนิค SQ4R ที่สำคัญ 6 ขั้นตอนนั้น ในขั้นการจดบันทึก (Record) ขั้นสรุปใจความสำคัญ (Recite) และขั้นการวิเคราะห์ (Reflect) ครูผู้สอนสามารถนำผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายมาใช้ร่วมในขั้นตอนเหล่านี้ได้ เพราะผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายจะช่วยให้นักเรียนสามารถรู้ใจความหลัก ใจความรอง หัวข้อย่อยต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเองได้ และยังสามารถวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน และสรุปใจความสำคัญ หรือโต้แย้งในประเด็นที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยด้วยได้ ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการ

เรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความสามารถการภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อกันเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้น และทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งสามารถนำการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบขาความหมายไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนได้ทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายไปทดลองใช้กับการสอนในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมายนำไปเปรียบเทียบกับการสอนวิธีอื่นเพื่อวิเคราะห์หาผลลัพธ์และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

3. ควรศึกษาผลลัพธ์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ขอบข่ายความหมาย เพื่อวิเคราะห์ถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กมลวรรณ เกตุภูงา. (2563). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กฤษณ์ ศิริวรินทร์, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และ ทิพาพร สุจารี. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17*(3), 260-270.

กานต์ธิดา ทองจันทร์. (2564). *ผลการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟฟิกในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ฐิติวรดา พิมพานนท์. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฝ่ายวิชาการโรงเรียนผดุงนารี. (2564). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษปีการศึกษา 2564.* โรงเรียนผดุงนารี.

พัชรนันท์ นราศิริกุลพิชัย, ไพศาล หวังพานิช และ สงวนพงศ์ ชวนชม. (2561). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ต่อความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 9*(2), 137-152.

วิเศษ ชิณวงศ์. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. *วารสารวิชาการ, 4*(10), 27-33.

สรเดช บุญประดิษฐ์, ธนีนาฎ ณ สุนทร และ ชุติมา วัฒนะคีรี. (2564). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การสอนทักษะการอ่านแบบแผนภูมิความหมายและการสอนทักษะการอ่านแบบ SQ4R. *วารสารการวัดผลการศึกษา, 38*(103), 54-69.

สรารัตน์ บุญญะกา. (2566). *ผลของการใช้วิธีการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สายรุ้ง กิมยงค์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การอ่านภาษาอังกฤษในการพัฒนาความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แสงเทียน เฉลิมวัฒน์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Flood, J., & Lapp, D. (1988). Conceptual mapping strategies for understanding information, *The Reading Teacher, 41*(April 1988), 780.

Heimlich, J. E., & Pitteman, S. D. (1986). *Semantic mapping: Classroom applicatlon.* Newark, DE:Intemational Reading Association.

Sinatra, R. C., Stahl-Gemake, J., & Morgan, N. W. (1986). Using semantic mapping after reading to organize and write original discourse. *Journal of Reading, 3*(October), 4-13.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e276010

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด

Development of Learning Achievement in Thai Literature of Grade 10th Students Using The Think-Pair-Share Learning Activities

ARTCLEINFO
Article history
Received 20 July 2024
Revised 18 October 2024
Accepted 28 October 2024

พิยดา พูนเฉลียว[1], ดรุณนภา นาชัยฤทธิ์[2] และ สมาน เอกพิมพ์[3]
Piyada Poonchaliew[1], Darunnapa Nachairit[2] and Samarn Ekkapim[3]

ABSTRACT

This research purposes were to (1) develop the learning activities by using the Think-Pair-Share learning technique with a require efficiency criterion of 75/75, (2) compare the students'learning achievement before and after learning with the TPS learning technique, and (3) study the students' satisfaction toward the learning technique. The sample of the research consisted of grade 10 students, Kosumwittayasan School, second semester, academic year of 2023. The sample used the cluster random sampling. The research tools were 12 lessons plans, 30 items, a four multiple choices achievement test, and a five rating scale satisfaction questionnaire. The statistics used percentage, analyzing data were mean, standard deviation, and t-test (Dependent-sample).

The research findings revealed that (1) The developed Thai literary learning activities using the Think-Pair-Share learning technique had an efficiency of 89.23/86.24, this was higher than the research criteria, (2) The students' learning achievement after participating in the activities was significantly higher than before with statistical significance at .05 level, and (3) the overall satisfaction of the students toward the learning technique was at the highest level.

Keywords: Thai Literature Achievement, Think-Pair-Share Technique

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[2-3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: panipak1166@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการจักิจกรรมการเรียนรู้ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 จำนวน 39 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบถามความพึงพอใจของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent-sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.23/86.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.46)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย, เทคนิคเพื่อนคู่คิด

บทนำ

วรรณคดีเป็นสิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ มนุษย์สร้างและสื่อสารเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นมนุษย์ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำสำนวน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ ที่บอกเล่าความรู้เกี่ยวกับคนรุ่นก่อน ที่ผู้อ่านสามารถสืบสาวหรือเชื่อมโยงอดีตหรือรากเหง้าของตนเองได้ (จิตต์นิภา ศรีไสย์, ประนอม วิบูลย์พันธุ์ และอินทร์วุธ เกษตระชนม์, 2560) ได้กล่าวว่า ภาษานอกจากจะทำให้คนในสังคมปัจจุบันมีความเข้าใจดีต่อกันแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสื่อสารถ่ายทอดและรวบรวมหลักฐานทางภูมิปัญญา ความรู้สึกนึกคิดของบรรพบุรุษในรูปแบบของวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเป็นมรดกตกทอดถึงรุ่นลูกรุ่หลาน การอ่านและการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละสมัยจะทำให้ชนรุ่นหลังรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้แต่ง ชีวิตความเป็นอยู่ เหตุการณ์ ลักษณะสังคม และวัฒนธรรมสมัยนั้น ๆ เพราะสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อวรรณคดีมาก ประการแรกคือผู้สร้างวรรณคดีเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ประการที่สองผู้อ่านก็เป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับสังคมจึงใกล้ชิดราวกับจะแยกออกจากกันไม่ได้ วรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์ สืบทอดให้กับคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ จงชัย เจนหัตถการกิจ (2560) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) คุณค่าด้านอารมณ์คือ ผู้ฟัง ผู้อ่านหรือผู้ชมวรรณคดีได้เกิดความเพลิดเพลินเจริญใจมีอารมณ์ร่วมไปกับวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ 2) คุณค่าด้านคุณธรรม คือ ผู้อ่าน ผู้ฟังหรือผู้ชมวรรณคดีได้เกิดความซาบซึ้งในคติธรรม คุณธรรม ข้อคิดที่ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกไว้และเกิดความสุขใจหรือสามารถยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น 3) คุณค่าด้านความรู้คือ วรรณคดีย่อมสะท้อนภาพศิลปวัฒนธรรมทางด้านภาษา สังคม ค่านิยม ประเพณีผู้รับสารจึงสามารถศึกษาเรื่องราวนี้ได้จากวรรณคดี ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญและยังคงปรากฏในการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน โดยต้องพัฒนานักเรียนให้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์หรือประเมินค่าวรรณคดีในแง่มุมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในความงามทางภาษาและลีลาที่ใช้ในการประพันธ์ เกิดความเข้าใจชีวิต ตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของวรรณคดีไทยตลอดจนวัฒนธรรม วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในวรรณคดี ดังนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วโลกกำหนดให้มีการเรียนการสอนวรรณกรรมในหลักสูตร เพราะเมื่อนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรม และเรียนรู้วรรณกรรมด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ย่อมจะทำให้นักเรียนได้เข้าใจความเป็นไปในชีวิตผ่านภาพจำลองที่ผู้แต่งวรรณกรรมสร้างขึ้น และสามารถแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเน้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้นักเรียนสามารถมีการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากการศึกษาข้างต้น พบว่าวรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสาระที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยระบุไว้ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม หลักสูตรได้กำหนดมาตรฐาน ท 5.1 ว่าที่นักเรียนจะต้องเข้าใจและแสดงความเห็น สามารถวิจารณ์ วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ในชีวิตจริง ซึ่งจากมาตรฐานดังกล่าว สอดคล้องกับคุณภาพของนักเรียนเมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ว่า วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ แม้ว่าการศึกษาวรรณคดีจะมีความสำคัญ แต่มีข้อมูลพบว่า นักเรียนกลับมองไม่เห็นคุณค่าและไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดี เน้นการท่องจำ ส่งผลให้ไม่สามารถวิเคราะห์คุณค่า และสามารถนำข้อคิดจากวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

จากการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ พบว่า ผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ประจำปีการศึกษา 2562-2564 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม พบว่าคะแนนผลการทดสอบระดับโรงเรียน เป็นดังนี้ ปี พ.ศ. 2562 คะแนนเฉลี่ย 44.52 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.62 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) ปี พ.ศ. 2563 คะแนนเฉลี่ย 39.65 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.90 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) ปี พ.ศ. 2564 คะแนนเฉลี่ย 41.36 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18.51 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) เมื่อนำผลคะแนนระดับประเทศมาเทียบเคียง พบว่า คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ปีการศึกษา 2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกปีการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนควรเร่งพัฒนา จึงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งจากสำรวจสภาพปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยของนักเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย (คำผัส สารมาคม และนวพร แกล้วกล้า, สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2566) มีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่าสาเหตุหลักของปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยนั้น มีปัญหาอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านวิธีสอน เนื่องจากวรรณคดีนั้นเป็นเรื่องที่ยากอยู่แล้ว วิธีการจึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีที่ดีขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาจะเน้นการสอนแบบบรรยาย ครูมักจะเป็นผู้นำความคิดของนักเรียนไม่ให้นักเรียนได้ใช้โอกาสในการใช้ความคิดมากพอ เน้นการถอดคำประพันธ์ เน้นการท่องจำคำศัพท์มากกว่าการพัฒนาการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ความรู้จากวรรณคดีไทย 2) ปัญหาด้านครูผู้สอน คือครูไม่เข้าใจเนื้อหาในวรรณคดีอย่างถ่องแท้ ขาดทักษะในการสอนการจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้นักเรียนสนใจในการเรียนวรรณคดีไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาในด้านที่ 3) ปัญหาด้านนักเรียน คือ นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีไทยนั้นน่าเบื่อหน่าย ยากเกินกว่าที่จะเข้าใจได้ ไม่ตื่นเต้นเร้าใจ นักเรียนจึงไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนและไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย จึงส่งผลให้การเรียนการสอนวรรณคดีไทยมีผลสัมฤทธิ์ผิดไปจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ พบว่าหนึ่งในรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างเสริมและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยได้อย่างเหมาะสม คือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) นั่นคือเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด Think-Pair-Share เทคนิคนี้ค้นพบโดย Lyman (1981) แบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่ ๆ ขั้นตอน Think เป็นขั้นตอนที่ให้เวลานักเรียนคิดและใช้ความรู้ประสบการณ์ที่ตนมีคิดหาคำตอบหลังจากที่ได้ฟังคำถามจากครูและเปิดโอกาสให้แต่ละคนจัดระเบียบรวบรวมความคิดของตน ส่วนขั้นตอน Pair ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนข้าง ๆ และขั้นตอน Share

นักเรียนจะสะท้อนความคิดเห็นของตนให้คู่ทราบ จะกระตุ้นให้นักเรียนเปรียบเทียบความคิดของตนกับคู่ ฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนักเรียนเคารพต่อความคิดเห็นของเพื่อน ซึ่งจัดว่าเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ได้รับการยอมรับมากอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งวิธีนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสได้พูดแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ดังที่ นันทญ์ณภัค พรมมา (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้นั้นมีแนวทาง คือ ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีให้ถ่องแท้ก่อน จึงสามารถถ่ายทอดวรรณคดีให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน รวมไปถึงต้องมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอยากที่จะเรียนรู้วรรณคดี ครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกท่องบทประพันธ์ตามความสนใจและชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและความไพเราะไปถึงความงามในด้านวรรณศิลป์ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นระบบขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนสามารถฝึกคิดวิเคราะห์การตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกประสบการณ์ในการพูด อีกทั้งยังได้ร่วมฝึกฝนและแบ่งปันความรู้และทักษะกับเพื่อนในห้องเรียน เป็นการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ส่งผลให้การถ่ายทอดและการสื่อสารระหว่างเพื่อนด้วยกันมีความเข้าใจและเข้าถึงกันอย่างง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและเกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา

จากเหตุผลและหลักการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย โดยการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์ได้ รู้เข้าใจภูมิปัญญาทางภาษา สามารถนำความรู้และข้อคิดที่ได้รับจากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนการวิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์ด้วยความเป็นเหตุเป็นผล แสดงให้เห็นว่าควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิดทางการเรียนวรรณคดีไทย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 384 คน จำนวน 9 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 จำนวน 39 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

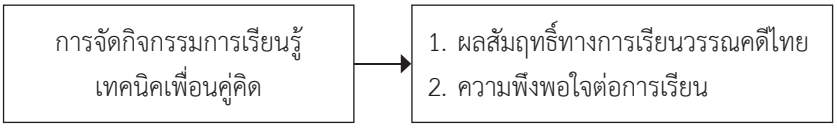

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.52-4.63

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พบว่ามีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.55-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.20-0.43 และมีค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) เท่ากับ 0.77

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจนครบทั้ง 12 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการเรียนประเมินผลงานและทดสอบย่อยระหว่างเรียน

3. ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนการจัดการเรียนรู้แต่สลับข้อคำถามและสลับตัวเลือกแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. ตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

5. นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยการคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E1/E2) กำหนดเกณฑ์ 75/75

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน หลังเรียนกับก่อนเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ด้วยการใช้สถิติทดสอบสมมุติฐาน t-test (Dependent Samples)

3. หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.23/86.24 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	39	2730	2436	62.46	1.17	89.23
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	39	1170	1009	25.87	2.85	86.24
ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 89.23/86.24						

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 89.23/86.24 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่มีประสิทธิภาพเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/E2) สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การหาค่าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน หลังเรียนกับก่อนเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	*t*	*p*-value
ก่อนเรียน	39	30	13.72	3.26	17.93*	0.00
หลังเรียน	39	30	25.87	2.85		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน ($\bar{X}$=13.72, S.D.=3.26) และหลังเรียน ($\bar{X}$=25.87, S.D.=2.85) ซึ่งแตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.42) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดช่วยให้ฉันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์มากขึ้น	4.74	0.49	มากที่สุด
2. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีการแบ่งเวลาในส่วนของการบรรยายและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างความเหมาะสม	4.62	0.70	มากที่สุด
3. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดทำให้ฉันมีสนใจใฝ่เรียนรู้วรรณคดีเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์และมีคะแนนผลการทดสอบหลังสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน	4.79	0.52	มากที่สุด
4. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดช่วยทำให้ฉันมีความกระตือรือร้นในการเรียนวรรณคดีเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์มากขึ้น	4.67	0.61	มากที่สุด
5. ฉันรู้สึกมีความสุขใจที่ได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้วรรณคดีด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด	4.69	0.65	มากที่สุด
6. ฉันสามารถนำความรู้เรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.87	0.46	มากที่สุด
7. ฉันประทับใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด	4.92	0.27	มากที่สุด
8. ฉันสามารถนำความรู้เรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.95	0.22	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดทำให้ฉันได้ฝึกฝนกระบวนการทำงานกลุ่มและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	4.97	0.16	มากที่สุด
10. ฉันสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดได้เป็นอย่างดี	4.64	0.62	มากที่สุด
ผลรวมเฉลี่ย	4.80	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.42) ซึ่งเรียงสูงสุด 3 ลำดับแรก และลำดับต่ำสุด ดังนี้ ลำดับที่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดทำให้ฉันได้ฝึกฝนกระบวนการทำงานกลุ่มและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ($\bar{X}$=4.97, S.D.=0.16) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ลำดับที่ 2) ฉันสามารถนำความรู้เรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}$= 4.95, S.D.=0.22) ลำดับที่ 3) ฉันประทับใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ($\bar{X}$= 4.92, S.D.=0.27) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 10) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีการแบ่งเวลาในส่วนของการบรรยายและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างความเหมาะสม ($\bar{X}$=4.62, S.D.=0.70)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.23/86.24 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 หมายความว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำใบงานและคะแนนพฤติกรรมการทำงานจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 12 แผน คิดเป็นร้อยละ 89.23 พบว่านักเรียนทุกคนมีความรับผิดชอบสนใจในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม พฤติกรรมเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น และค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.24 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ประเมินค่าสังสรรค์ความรู้ทางการเรียนวรรณคดีไทย แสดงว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิดที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับ นัฒริยา ปิ่นทอง (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเรื่องวรรณคดีนั้นประกอบด้วยส่วนประกอบหลายประการ ทั้งศิลปะการใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ ตลอดจนสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องราวของคนในยุคก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีให้กับผู้เรียนนั้นยิ่งต้องมีความน่าสนใจ ดึงดูดให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร คุ้มบุญ (2567) พบว่า การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.53/90.92 สูงกว่าเกณฑ์กำหนด 80/80 ทั้งนี้เกิดจากการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัด หรือคำถามระหว่างเรียน ซึ่งเป็นผลในระหว่างการนำเสนอหรือวัดผลทันทีที่ศึกษาเนื้อหาจบในแต่ละเรื่อง รวมถึงเป็นผลมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้นำมาใช้โดยผ่านการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา ตลอดจนการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ได้คิดหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกทักษะการสื่อสารด้วยเหตุผล ฝึกการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ส่งผลให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ลดปัญหาการแย่งตอบหรือไม่ตอบ และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนหาข้อสรุปร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนจดจ่อและคิดตามในประเด็นที่กำลังเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

2. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิดออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นเกม ร้องเพลง ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นเพื่อนคู่คิด ครูตั้งประเด็นของปัญหาหรือเสนอสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบของตนเองก่อน เมื่อได้คำตอบของตนเองแล้ว จากนั้นให้นักเรียนนำคำตอบมาอภิปรายร่วมกับคู่ของตน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนาซักถามอภิปรายเนื้อหารวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด ขั้นที่ 4 ขั้นทำงานกลุ่ม เมื่อนักเรียนแต่ละคู่ที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กันในคู่ของตนเองได้ข้อสรุปแล้ว ให้นำมาอภิปรายร่วมกันกับกลุ่มของตนเองและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ซักถามอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอีกครั้ง เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด แล้วนำคำตอบมาส่งที่ครูขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ครูได้คำตอบของแต่ละกลุ่ม จากนั้นครูสุ่มกลุ่มออกมานำเสนอหน้า ชั้นเรียนและให้เหตุผลของคำตอบ ถ้ากลุ่มใดที่ไม่ได้ออกมานำเสนอมีเหตุผลของคำตอบที่แตกต่างกันให้กลุ่มนั้นออกมานำเสนอจนได้ข้อสรุปประเด็นของคำถามที่ทุกกลุ่มมีเหตุผลที่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือเสนอแนะรวมถึงอะไรเพิ่มเติมจนได้ข้อสรุป สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรรัตน์ เตยหอม (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะช่วยให้เกิดผลที่ดีขึ้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทญ์ณภัค พรมมา (2563) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.42) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนวรรณคดีไทยด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อน ได้มีปฏิสัมพันธ์ในระหว่างเรียนส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำมากขึ้น และยังส่งผลต่อเนื่องไปถึงจิตใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและมีความสุขในการเรียน และในส่วนของผลความพึงพอใจที่มีลำดับต่ำที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีการแบ่งเวลาในส่วนของการบรรยายและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างความเหมาะสม อาจเกิดจากเวลาในการเรียนการสอนนั้นค่อยข้างมีไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ซึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะต้องให้เวลาผู้เรียนเป็นส่วนมากในการปฏิบัติงานกลุ่มให้ผู้เรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ จึงทำให้ผู้เรียนนั้นต้องรีบเร่งปฏิบัติกิจกรรมให้รวดเร็วและทันเวลาที่กำหนด จึงทำให้ผู้เรียนอาจเกิดความรู้สึกพึงพอใจในเรื่องนี้น้อยกว่าเรื่องอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธันยพร อุดคำมี (2565) พบว่า ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับการประเมินมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิสมร ชูเอม (2561) พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเทคนิคเพื่อนคู่คิด ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกประสบการณ์ในการพูด ได้ร่วมฝึกฝนและแบ่งปันความรู้และทักษะกับเพื่อนในห้องเรียน เป็นการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ส่งผลให้การถ่ายทอดและการสื่อสารระหว่างเพื่อนด้วยกันมีความเข้าใจ และเข้าถึงกันอย่างง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เป็นพื้นฐานที่ดีต่อการเรียนการสอนในขั้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรมีบทบาทในสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันแสดงออกทางความคิดและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอน แนวทางการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิด ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3. ครูผู้สอนควรมีการเสริมแรงในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คะแนน การให้รางวัล การกล่าวชม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนคู่คิดกับเทคนิคหรือวิธีสอนอื่น เช่น การสอนแบบบันได 5 ขั้น (5 STEPs) เทคนิคการทำผังกราฟฟิก เทคนิค SQ4R และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นที่เกิดจากการเรียนการสอนด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด เช่น เจตคติต่อการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จงชัย เจนหัตถการกิจ. (2560). *เสริมปรีชาญาณวิชาภาษาไทย ม.3* (พิมพ์ครั้งที่ 7). แอคทีฟพริ้นท์.

จิตต์นิภา ศรีไสย์, ประนอม วิบูลย์พันธุ์ และ อินทร์วุธ เกษตระชนม์. (2560). *วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

ธันยพร อุดคำมี. (2565). *การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นัฒริยา ปิ่นทอง. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันทญ์ณภัค พรมมา. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิสมร ชูเอม. (2561). *การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).

สุภาพร คุ้มบุญ. (2567). การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 12*(1), 113-124.

อมรรัตน์ เตยหอม. (2563). *ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดทีมีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชันประถมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏไลยอลงกรณ์.

Layman, F. (1981), Think-Pair-Share, Retrieved Aug. 15, 2007, Available at: http://www.wcer.wisc.deu/archive.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e275427

บทความวิจัย / Research Article

การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The KWL-Plus Learning Management to Enhance English Reading Comprehension of Grade Seven Students

ARTCLEINFO
Article history
Received 29 June 2024
Revised 13 November 2024
Accepted 1 December 2024

กุลธิรัตน์ พิมพ์พันธ์[1], ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์[2] และ ภูษิต บุญทองเถิง[3]
Kunthirat Phimphan[1], Thanyaluck Khechornphak[2]
and Phoosit Boonthongtherng[3]

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop a KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension of grade seven students to achieve efficiency criteria of 75/75, 2) compare learning achievement of grade seven students, before and after the KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension and 3) study the satisfaction of grade seven students on the KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension. The sample group consisted of 40 grade seven students in the second semester of the 2023 academic year at Sarakhampittayakhom School in Mahasarakham Province. The research instruments were: 1) lesson plans of KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension, 2) an English reading comprehension test and 3) a student satisfaction questionnaire on KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension. Data analysis statistics included mean, standard deviation, percentage, and paired t-tests.

The findings revealed that: 1) the KWL-Plus learning management to enhance English reading comprehension had efficiency value of 87.89/83.42, which was higher than the predetermined criteria, 2) the students in the KWL-Plus learning management had learning achievements after the learning statistically higher than before the learning at .05 level of significant and 3) the overall students' satisfaction with the KWL-Plus learning management was rated at the highest level.

Keywords: KWL-Plus Learning Management, Reading Comprehension, Satisfaction

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[2-3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: kullanath.2542@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ระหว่างก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.89/83.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus, ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ, ความพึงพอใจ

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันของมนุษย์ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคนไทย ในปัจจุบันโลกแห่งการศึกษาได้มีความก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ รูปแบบการเรียนรู้จึงควรมีการปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียนและเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยเป้าหมายด้านผู้เรียนได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : 3Rs8Cs (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการอ่าน (3R : Reading) นั่นคือความสามารถที่นักเรียนจะสามารถอ่านออก จับใจความ และวิเคราะห์ได้จนเกิดความเข้าใจในบริบทที่อ่าน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนแห่งหนึ่งยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ดังจะเห็นจากรายงานผลการสอบ O-Net รายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2565 เพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2564 เพียง 0.16 และลดลงจากคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2563 ถึง 7.19 นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนน O-Net รายวิชาภาษาอังกฤษช่วงคะแนน 50.01-100 คะแนน ปีการศึกษา 2564 คิดเป็นจำนวนนักเรียนร้อยละ 22.27 และปีการศึกษา 2565 คิดเป็นจำนวนนักเรียนร้อยละ 21.23 ซึ่งลดลงจากปีการศึกษา 2564 เป็นจำนวนร้อยละ 1.04 อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ย O-Net ระดับโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากร้อยละของผลต่างที่คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ ที่ปีการศึกษา 2565 มีแนวโน้มการพัฒนาลดลงจากปีการศึกษา 2564 ถึงร้อยละ 8.56 (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2565) หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคะแนนคือ ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ไม่มีความมุ่งมั่นในการเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแรงจูงใจใน

การเรียน ทำให้เมื่อนักเรียนต้องอ่านบทความภาษาอังกฤษ นักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย ไม่พยายามทำความเข้าใจบทความนั้น ๆ ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดการเข้าใจบทความที่ตนอ่าน

ทักษะการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ เนื่องจากการอ่านถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัยและทันเหตุการณ์ การอ่านเพื่อความเข้าใจจึงมีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจความสัมพันธ์หรือองค์ประกอบที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อสาร และเมื่อเกิดความชำนาญในด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก็จะสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงสู่ทักษะอื่น ๆ ได้ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการเขียน (ธนิตา เผ่าพงศ์ษา, 2565) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หนึ่งในทักษะที่ผู้เรียนควรมีก็คือทักษะการอ่าน เพราะการอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา พัฒนาตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน และยังเป็นหนึ่งในวิธีในการพัฒนาสติปัญญาและความคิด

ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะและความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่ตัวเองได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และใช้เป็นใบเบิกทางสู่สังคมที่กว้างขวางมากขึ้น ครูผู้สอนต้องพัฒนาวิธีการสอนหรือเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง (วิภาวินี พันธุตา, 2566) ทั้งนี้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษมีมากมายในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL- Plus แล้วพบว่า วิธีการสอบแบบ KWL- Plus เป็นวิธีที่มุ่งพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีกรอบแนวคิดและขั้นตอนในการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการวิจัยของ มะลิวรรณ สุรานิตย์ (2564) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus มีประสิทธิภาพเหมาะสม ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านระดับที่สูงขึ้นได้

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสอนแบบ KWL-Plus เป็นวิธีการสอนที่มีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการสอนแบบ KWL-Plus มาแก้ปัญหาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ โดยวิธีการสอนแบบ KWL-Plus ได้รับการพัฒนาโดย Carr และ Ogle ในปี 1987 ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะด้านกระบวนการอ่าน ซึ่งเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเอาประสบการณ์เดิมมาช่วยในการตีความเนื้อเรื่องที่อ่านและมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม ช่วยทำให้ผู้เรียนมีจุดประสงค์ในการอ่านและมีการจัดระบบข้อมูลเพื่อดึงมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนอ่าน ขั้นระหว่างอ่าน และขั้นหลังอ่าน ซึ่งขั้นตอน 3 ขั้นนี้ผ่านขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ กิจกรรมนักเรียนรู้อะไร (K: What do I know) กิจกรรมนักเรียนต้องการรู้อะไร (W: What do I want to learn) กิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้อะไร (L1: What did I learn) กิจกรรมสร้างเป็นแผนภูมิรูปภาพความคิด (L2: Mapping) และ กิจกรรมการสรุปเรื่อง เพื่อสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่เรียนอีกครั้งหนึ่ง (L3: Summarizing)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนด้วย การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาและช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่ผู้เรียนอ่าน รวมไปถึงการอ่านเพื่อจับใจความ และยังส่งเสริมสมรรถภาพด้านการคิดของนักเรียนในการแปลความ ตีความ และขยายความ เรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเรื่องที่อ่าน และสรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด อันนำไปสู่การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ในอนาคตต่อไปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ระหว่างก่อนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 ห้อง นักเรียนจำนวน 435 คน ที่มีความรู้ความสามารถใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 โรงเรียนสารคามพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

กรอบแนวคิด

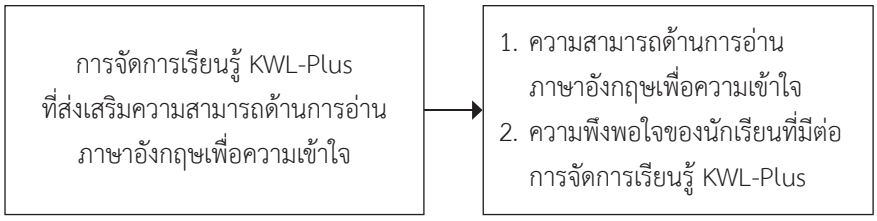

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบวิธีวิจัย เป็นแบบวิจัยเชิงทดลอง ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง Travel จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วนำค่าเฉลี่ยรายแผนการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์การประเมินแบบมาตราอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ชนิดตัวเลือก 5 ระดับ (ไพศาล วรคำ, 2565) ซึ่งได้ค่าความเหมาะสมเฉลี่ยระหว่าง 4.72-4.90 สามารถนำไปใช้สอนได้ทุกแผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผ่านการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรของเบรนแนน (Brennan's Index: B-Index) โดยมีค่าอำนาจจำแนก (R) อยู่ระหว่าง 0.20-0.67 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.47-0.63 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.83 (ไพศาล วรคำ, 2565)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's scale) ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ความสอดคล้อง IOC (Index of Item Congruence) ของข้อคำถามทุกข้อ จำนวน 12 ข้อ โดยพิจารณาเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2565) ซึ่งได้ค่าจริงระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเก็บคะแนนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม KWL- Plus เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง โดยมีการทดสอบย่อยเพื่อเก็บรวบรวมนำไปวิเคราะห์หาค่าร้อยละของคะแนนกระบวนการ

3. ให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อ และสลับตัวเลือกใหม่) โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง

4. ดำเนินการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ KWL- Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 40 ชุด

5. นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$)

2. วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เปรียบเทียบโดยใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test dependent

3. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนระดับความพึงพอใจ แล้วแปลผลคะแนนตามเกณฑ์

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ระหว่างเรียน (E1)	40	90	3,164	79.10	5.31	87.89
หลังเรียน (E2)	40	30	1,001	25.03	1.29	83.42
ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 87.89/83.42						

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ทั้ง 6 แผน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.89/83.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) มีค่าเฉลี่ย 79.10 คิดเป็นร้อยละ 87.89 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มีค่าเฉลี่ย 25.03 คิดเป็นร้อยละ 83.42

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ระหว่างก่อนและหลังเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติ ของคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig. (1-tailed)
คะแนนก่อนเรียน	40	12.18	1.933	49.985	39	.00*
คะแนนหลังเรียน	40	25.03	1.291			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.291 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.933

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนได้มีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติจริงในการปฏิบัติกิจกรรม	4.53	0.51	มากที่สุด
2. นักเรียนประทับใจที่ได้มีโอกาสทบทวนความรู้เดิมของตนเอง และนำมาเชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ใหม่	4.48	0.55	มาก
3. นักเรียนภูมิใจที่ได้มีโอกาสในการตั้งคำถาม ประเด็นที่ตัวเองสนใจจากหัวข้อบทความ	4.53	0.51	มากที่สุด
4. นักเรียนประทับใจที่นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่าน	4.50	0.60	มาก
5. นักเรียนมีความสนุกในการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่ตั้งไว้	4.50	0.64	มาก
6. นักเรียนเกิดความสุขใจที่ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ จากบทความ	4.55	0.60	มากที่สุด
7. นักเรียนชอบการบันทึกข้อความจากบทความที่อ่านในรูปแบบแผนภาพความคิด Mind Map	4.33	0.73	มาก
8. นักเรียนภูมิใจที่เกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้นจากการเขียนบรรยายสรุปประเด็นจากบทความ	4.53	0.55	มากที่สุด
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทความได้ดียิ่งขึ้น	4.55	0.50	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
10. นักเรียนชอบและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.53	0.51	มากที่สุด
11. นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.58	0.50	มากที่สุด
12. นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.55	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.51	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{X}$=4.58, S.D.=0.50) นักเรียนเกิดความสุขใจที่ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ๆจากบทความ ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.60) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทความได้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.50) และนักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.50)

อภิปรายผล

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 6 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.89/83.42 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นผ่านการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดทุกแผน เมื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้กับนักเรียนทำให้ได้มีการอ่านอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการเรียนรู้แบบ KWL-Plus จึงทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนความรู้เดิมของตนว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านมากน้อยเพียงไร ได้นำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ตามขั้น K และผู้เรียนมีเป้าหมายในการอ่านมากยิ่งขึ้นตามขั้น W เนื่องจากผู้เรียนสามารถตั้งประเด็นคำถามเรื่องที่สงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน กระทั่งนักเรียนอ่านบทความหรือเรื่องสั้นและถอดประเด็นที่ได้เรียนรู้รวมไปถึงคำตอบของข้อคำถามที่สงสัยตามขั้น L นอกจากนี้หลังจากที่ผู้เรียนยังได้ฝึกสำรวจและตรวจสอบความเข้าใจของตนจากการอ่านบทความหรือเรื่องสั้น และเรียบเรียงออกมาโดยการจดบันทึกประเด็นที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบการสร้างแผนภูมิและการเขียนเรียงความด้วยสำนวนและภาษาของตนเอง รวมทั้งฝึกการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวคิดที่สำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างเข้าใจ ทั้งนี้ผู้อ่านยังได้ร่วมฝึกแสดงความคิดเห็นและสะท้อนผลของเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆที่ได้เรียนรู้จากการอ่านร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอีกด้วย ดังที่ กชพร จันคามิ และนพคุณ คุณาชีวะ (2564) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างมีระบบ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยมีกรอบและแนวทางการเชื่อมโยงเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐนันท์ โม้พิมพ์ และอัฐพล อินต๊ะเสนา (2565) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus มีประสิทธิภาพ 78.13/76/92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75 และสอดคล้องกับ พัชรีภรณ์ ทองแท้ และอนงค์ศิริ วิชลัย (2566) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของเทคนิคเคดับเบิ้ลยูแอล-พลัส (KWL-Plus) ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนันทบุรีวิทยา (วัดพระธาตุช้างค้ำ วรวิหาร) ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเคดับเบิ้ลยูแอล-พลัส (KWL-Plus) สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพในภาพรวมเท่ากับ 82.13/81.04 มีค่ามากกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ KWL-Plus จนครบทุกกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีเทคนิคและวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้วางแผนและดำเนินการในการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจในการอ่านแบบ KWL-Plus เพิ่มขึ้นตามลำดับ ด้วยเหตุนี้เป็นผลมาจากผู้เรียนผ่านการปฏิบัติจริงและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยที่ต้องการทราบ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการหาคำตอบและเหตุผลในจุดสำคัญของเรื่องที่อ่านต่าง ๆ ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ กระทั่งนำมาถ่ายทอดและถอดประเด็นจากเรื่องที่อ่านในรูปแบบการเขียนเรียงความและการสร้างแผนภูมิรูปภาพความคิด นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้แสดงความคิดเห็นและแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เรียนผู้อื่นด้วยตนเองจนทำให้เกิดการพัฒนาทักษะติดตัว และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ดังที่ กานต์พิชชา มะโน (2563) ได้กล่าวว่า การสอนโดยเทคนิค KWL Plus เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจด้วยตนเอง มีการวางแผนตั้งจุดมุ่งหมาย และตรวจสอบความเข้าใจของตัวเองอย่างมีขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ ธนิตา เผ่าพงศ์ษา (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า คะแนนของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ปัทวรรณ วัฒนไชย (2565) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus ผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.56) ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ KWL-Plus มีขั้นตอนที่เป็นระบบ ช่วยทำให้นักเรียนได้มีโอกาสในการตรวจสอบประสบการณ์หรือความรู้เดิมของนักเรียน เพื่อนำมาเชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ที่จะได้เรียนรู้ผ่านการอ่านบทความหรือเรื่องสั้น และนักเรียนยังได้ตั้งประเด็นคำถามที่ตนเองสนใจ สืบหาคำตอบข้อคำถามของตน พร้อมยังได้เรียนรู้ความรู้อื่นๆนอกเหนือจากประเด็นที่นักเรียนตั้งไว้ รวมไปถึงนักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคลในการสรุปความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบของแผนผังความคิด และการเขียนสรุปความในรูปแบบเรียงความส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น โดยเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{X}$=4.58, S.D.=0.50) นักเรียนเกิดความสุขใจที่ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ จากบทความ ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.60) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทความได้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.50) และนักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.50) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มะลิวรรณ สุรานิตย์ (2564) ได้กล่าวว่า การสอบแบบ KWL Plus เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธินี เมืองมูล (2564) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และสอดคล้องกับ จามจุรี ทุมแก้ว, บรรจง บุรินประโคน และจำรัส สุขแป (2566) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวาปีปทุม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในส่วนของการทำ KWL Chart นักเรียนยังไม่สามารถตั้งคำถามหรือเขียนประโยคด้วยตนเองเป็นประโยคที่ถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ได้ ซึ่งอาจเป็นข้อบกพร่องของการใช้โครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ครูจำเป็นต้องคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อช่วยขัดเกลาสำนวนและภาษาในการเขียนสรุปประเด็น

2. การเลือกเนื้อหาของบทความให้มีความเหมาะสม ควรศึกษาวัยและบริบทของนักเรียนก่อนเสมอ เพราะการใช้วิธีการสอนแบบ KWL-Plus ในแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาและความตั้งใจในการทำความเข้าใจ ซึ่งอาจไม่เหมาะกับผู้เรียนบางคนที่มีสมาธิไม่ดี หรือผู้เรียนที่ยังไม่มีพื้นฐานพอที่จะเข้าใจเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก ดังนั้นควรทำการศึกษาแนะนำเนื้อหาของบทความหรือเรื่องสั้นที่ไม่ยาวมากและง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน

3. ครูควรสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำงานของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในด้านที่ต่างกัน ดังนั้นครูควรคอยให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นความสามารถของนักเรียน และให้อิสระนักเรียนในการได้ลงมือทำหรือแสดงความคิดเห็น หากเกิดข้อผิดพลาดครูไม่ควรตำหนินักเรียน แต่ควรใช้คำถามในการกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้สาเหตุของข้อผิดพลาดที่ตนเองได้ทำ และหาแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูควรให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้การเรียนรู้แบบ KWL-Plus ร่วมกับวิธีการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากวิธีการใช้ KWL-Plus ร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์หาผลลัพธ์และประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้

2. ควรศึกษาผลลัพธ์ที่ต่อการจัดการเรียนรู้ KWL Plus เพื่อวิเคราะห์ถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ เป็นต้น

3. ควรมีการเสนอแนะการจัดกิจกรรมให้ครูนำวิธีการจัดการเรียนรู้ KWL-Plus ไปบูรณาการในการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านในกลุ่มสาระอื่น ๆ และในทุก ๆ ระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

กชพร จันคามิ และ นพคุณ คุณาชีวะ. (2564). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *The New Viridian Journal of Arts Humanities and Social Sciences, 1*(3), 1-13.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กานต์พิชชา มะโน. (2563). *การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ KWL PLUS วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

งานประกันคุณภาพการศึกษา. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสารคามพิทยาคม*. https://www.spk.ac.th/home/news/sar65/

จามจุรี ทุมแก้ว, บรรจง บุรินประโคน และ จำรัส สุขแป. (2566). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวาปีปทุม. *วารสารวิชาการมจร บุรีรัมย์, 8*(2), 52-64.

ณัฐนันท์ โม้พิมพ์ และ อัฐพล อินต๊ะเสนา. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 11*(2), 687-701.

ธนิตา เผ่าพงศ์ษา. (2565). *การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค KWL Plus ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม* [ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปัทวรรณ วัฒนไชย. (2565). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค KWL Plus. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 8*(4), 103-116.

พัชรีภรณ์ ทองแท้ และ อนงค์ศิริ วิชลัย. (2566). ประสิทธิผลของเทคนิคเคดับเบิ้ลยูแอล-พลัส (KWL-Plus) ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนันทบุรีวิทยา (วัดพระธาตุช้างค้ำ วรวิหาร). *วารสาร มมร วิชาการล้านนา, 12*(1), 11-22.

ไพศาล วรคำ. (2565). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). ตักสิลาการพิมพ์.

มะลิวรรณ สุรานิตย์. (2564). *การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิภาวินี พันธุตา. (2566). *ผลของการใช้กลยุทธ์การสอนอ่านแบบ Directed Reading Thinking Activity (DA-TA) ร่วมกับเนื้อหาตามบริบทในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

สุทธินี เมืองมูล. (2564). *ผลของการใช้เทคนิค KWL Plus เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e278361

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี

Developing Chinese Vocabulary Pronunciation Skills Using the Fun Box Game for Grade 11 Students at Phadungnaree School

ARTCLEINFO
Article history
Received 13 October 2024
Revised 20 November 2024
Accepted 29 November 2024

ภัทรวดี ทับทะมาตย์[1], ชนากานต์ ขำดำรงเกียรติ[2] และ ชินวัฒน์ ศรีพล[3]
Phattarawadee tabtamart[1], Chanakan Khumdumrongkiet[2]
and Chinnawat Sripol[3]

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop a learning activity of Chinese vocabulary pronunciation skills using the fun box game for grade 11 students at Phadungnaree School with an efficiency criteria of 70/70, 2) to compare the Chinese vocabulary pronunciation skills of grade 11 students after learning with the fun box game against the 70 percent criteria and 3) to study the satisfaction of students toward the learning activity of Chinese vocabulary pronunciation skills using the fun box game. The sample group consists of 38 grade 11 students from seven classes in the second semester of the 2023 academic year at Phadungnaree School, Mahasarakham Province. They were selected through purposive sampling. The research instrument included: 1) three learning activity plans, 2) Chinese vocabulary pronunciation skill tests and 3) a satisfaction questionnaire. The data analysis statistics were percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and One-Sample t-test.

The results show that: 1) the effectiveness (E1/E2) of the learning activity of Chinese vocabulary pronunciation skill using the fun box game for grade 11 students was 77.90/74.83, which meets the 70/70 criteria, 2) grade 11 students had Chinese vocabulary pronunciation skill scores after the learning activity exceed the 70% criteria with statistical significance at the .05 level, reaching 74.83 percent of the students and 3) the overall satisfaction of grade 11 students on the learning activity of Chinese vocabulary pronunciation skills using the fun box game was at the highest level ($\bar{X}$=4.92, S.D.=0.60).

Keywords: Vocabulary Pronunciation Skills, The Fun Box Game, Chinese Language Teaching

[1] หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
B.Ed. (Teaching of Chinese), Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand.
[2-3] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: chinnawat@rmu.ac.th[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกมกล่องหรรษาที่พัฒนาขึ้น กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้เกมกล่องหรรษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 จำนวน 38 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน 2) แบบวัดทักษะการอ่านออกเสียง และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน One Sample T-Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 77.90/74.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 70/70 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียนโดยใช้เกมกล่องหรรษา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คิดเป็นร้อยละ 74.83 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.92, S.D.=0.60)

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์, เกมกล่องหรรษา, การสอนภาษาจีน

บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาจีนมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในสังคมเศรษฐกิจโลก เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในหลายประเทศ และมีบทบาทสำคัญในด้านการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ การพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น สัทอักษรและการสะกดคำที่ถูกต้อง (ภัทรภณ ศิลารักษ์, 2565; นภาพร บำรุงศิลป์, 2560) การพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อให้สามารถใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธัญญารัตน์ มะลาศรี และ Wei Jingru, 2560) การใช้วิธีการสอนที่มีความสร้างสรรค์ เช่น การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือการใช้เกมในการสอน จะช่วยเสริมทักษะเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Darasamutr Sriracha School, 2017) การเรียนรู้ภาษาจีนจึงไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มพูนทักษะส่วนบุคคล แต่ยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่ที่ช่วยให้เราเข้าใจวัฒนธรรมและแนวคิดที่แตกต่างออกไปอีกด้วย ภาษาจีนเป็นภาษาเฉพาะที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะของผู้สอนในการพัฒนาความสามารถดังกล่าวของผู้เรียนและขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียน การที่จะให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถการสื่อสารด้วยตนเองเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาจีนเพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารที่สอดคล้องเฉพาะกับนักเรียนเพื่อเป็นฐานสำคัญสู่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนและความสามารถภาษาจีนด้านอื่นที่เกี่ยวข้องในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ถ้าหากครูมีเครื่องมือที่เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาความสามารถดังกล่าวข้างต้น (Liu Xun, 2012)

การอ่านออกเสียงถือเป็นหนึ่งในทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำเนินชีวิตของผู้คน เนื่องจากยุคสมัยปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ามากขึ้น ดังนั้นเราจึงจำเป็นที่จะต้องมีทักษะการอ่านออกเสียงเพื่อการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การอ่านออกเสียงที่ถูกต้องช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำได้อย่างชัดเจน หากออกเสียงผิด อาจทำให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับคำที่ต้องการสื่อสารหากออกเสียงผิดอาจทำให้ความหมายเปลี่ยนไปทั้งหมด การอ่านออกเสียงให้ถูกต้องช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการสื่อสารและการเรียนรู้

เพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูด และการเขียน ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการออกเสียง หากอ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือความไม่สะดวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ความไม่ชัดเจนในการออกเสียงอาจทำให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ และลดความสามารถในการพัฒนาภาษาในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น การอ่านออกเสียงคำศัพท์ให้ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามในการเรียนรู้ภาษาจีน ผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชาภาษาจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนว่า นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ไม่ถูกต้อง อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่น่าสนใจ ไม่มีสื่อการสอน ไม่มีเทคนิควิธีการที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนและฝึกฝนการอ่านออกเสียงได้ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ดี จะช่วยพัฒนากระตุ้นทักษะการอ่านออกเสียงได้ดียิ่งขึ้น อัศนีย์ ปันตี (2562) กล่าวว่า การสอนที่พัฒนาการคิดในศตวรรษที่ 21 อีกรูปแบบหนึ่งคือการสอนโดยใช้กิจกรรมและเกมมามีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและกึ่งรูปธรรม ให้ผู้เรียนได้เห็นการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น และยังช่วยเพิ่มความสนใจในการเรียนให้ผู้เรียน ดังนั้นการใช้เกมจึงเหมาะสมกับการเรียนการสอนที่เนื้อหาค่อนข้างจะเป็นนามธรรม อีกทั้ง สุมิตร คุณากร (2563) ได้กล่าวว่า การเล่นเกมทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นเกิดความสนุกสนานและช่วยเสริมการเรียนรู้ในเรื่องคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกตนเองอยู่เสมอ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษา

จากปัญหาที่พบในทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจนำเกมเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสอนแทรกเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียน เกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย สามารถจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสนใจ โดยที่ครูไม่ต้องบังคับ และนักเรียนก็ได้ความรู้โดยที่ไม่รู้สึกตัว นอกจากนั้นเกมจะช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง เกมทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เร้าความสนใจและปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ (สุกิจ ศรีพรหม, 2562) ซึ่งเกมกล่องหรรษาก็เป็นอีกวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ มีลักษณะเป็นกล่องที่บรรจุคำใบ้ของประโยคที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนจะต้องหยิบคำศัพท์คำใบ้ที่อยู่ในกล่องออกมา โดยสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเพิ่มความสนุกสนานและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การนำเกมเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งซึ่งสามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เกมในการเรียนการสอนสามารถเพิ่มความมีส่วนร่วมและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ เช่น การใช้เกมที่ต้องการให้ผู้เรียนแข่งขันกันในการอ่านออกเสียง ซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการฝึกฝนทักษะนี้อย่างต่อเนื่อง โดยการเล่นเกม ผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้ฝึกอ่านออกเสียงคำศัพท์อย่างถูกต้อง แต่ยังได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เกิดความสนุกสนาน การเล่นในกลุ่มยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการแสดงออกและพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในกลุ่มผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งแนวทางนี้สามารถประยุกต์ใช้กับกิจกรรมเกมกล่องหรรษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและสร้างสรรค์ (Johnson & Johnson, 1994) นอกจากนี้ การใช้เกมในกระบวนการเรียนรู้ เช่น เกมกล่องหรรษา ยังช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียงอย่างถูกต้อง การจดจำคำศัพท์ใหม่ ๆ และการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง (Wright et al., 2006) งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านเกมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจดจำคำศัพท์ของผู้เรียน รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่มักเผชิญปัญหาในการจดจำคำศัพท์หรือมีแรงจูงใจต่ำ (Huyen & Nga, 2003) การผสมผสานเกมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นวิธีที่น่าสนใจในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

จากแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้เกมกล่องหรรษาเป็นเครื่องมือสำคัญ การนำเกมเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความสนุกสนานและลดความน่าเบื่อในชั้นเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน พร้อมทั้งกระตุ้นแรงจูงใจในการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง สร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน และพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้เกมกล่องหรรษาไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงเท่านั้น แต่ยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์อย่างเพลิดเพลิน พร้อมนำไปทบทวนด้วยตนเองต่อยอดความรู้ การเรียนการสอนภาษาจีนจึงมีประสิทธิภาพและช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกมกล่องหรรษาที่พัฒนาขึ้น กับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Post-test Only Design) โดยมีลักษณะการทดลอง (ไพศาล วรคำ, 2562)

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
E	-	X	O

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

X หมายถึง การทดลองโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียง โดยใช้เกมกล่องหรรษา

O หมายถึง ทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 15 ห้อง รวมทั้งสิ้น 510 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิด

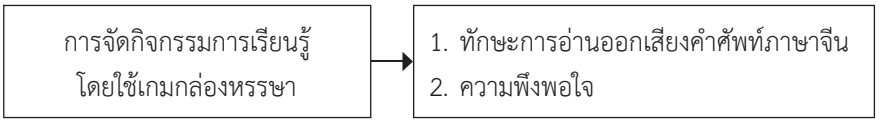

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา รายวิชาภาษาจีน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งแบ่งเป็นจำนวน 3 แผน รวม 8 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวลา จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ช่วงเวลาและสัปดาห์ จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กิจวัตรประจำวัน จำนวน 3 ชั่วโมง

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$=4.67, S.D.=0.81)

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ใช้ได้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา ตามวิธีการวัดของลิเคอร์ท (Likert) โดยกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนนแต่ละระดับเทียบกับระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ความพึงพอใจมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ โครงสร้างของวิชาจากตำราและเอกสารต่างๆ

1.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมจำนวน 8 ชั่วโมง

1.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดหัวข้อการประเมิน 5 ด้าน ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล และศึกษาการจัดกิจกรรมการอ่านออกเสียงคำศัพท์จาก เหยิน จิ่งเหวิน (2559) และวราภรณ์ จันดำ (2562) นำมาใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจพิจารณาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องตามจุดประสงค์ ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และเนื้อหาตรงตามหลักสูตร กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินคุณภาพและความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.28)

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำการปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดภาษาจีน จุดประสงค์ของรายวิชา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อที่ใช้ในการสอน

2.2 ศึกษาคำศัพท์จากหนังสือแบบเรียน คัดเลือกคำศัพท์โดยแบ่งตามหมวดต่างๆ และศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ จากเอกสารตำราหลักการ แนวคิดของ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) นำข้อมูลทุกส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดมุ่งหมายของสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พ.ศ. 2551 เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน เป็นแบบถูก-ผิด จำนวน 30 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะคำศัพท์ ความยากง่ายในการออกเสียงพฤติกรรมที่ต้องการวัดและความถูกต้องทางด้านภาษา เพื่อขอข้อเสนอแนะในการนำมาปรับปรุงแก้ไข พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00

2.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน ที่ทำการปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจจากตำรา เอกสารและหนังสือ นิยามทฤษฎีความพึงพอใจ

3.2 ศึกษาข้อความที่แสดงความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา จำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสม เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา และหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.60

3.5 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับจริง แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการทำวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70/70 โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียน โดยใช้เกมกล่องหรรษา โดยเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 และการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิงหรืออนุมาน ได้แก่ One sample t-test

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้เกมกล่องหรรษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 (E1/E2) เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี

จำนวนนักเรียน	คะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการ คะแนนเต็ม 30 คะแนน (E1)			คะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คะแนนเต็ม 30 คะแนน (E2)		
38	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	23.37	3.80	77.90	22.45	3.87	74.83
ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ E1/E2 เท่ากับ 77.90/74.83						

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนจากการทำแบบวัดทักษะระหว่างเรียนในแต่ละครั้งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.90 และคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.83 ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน มีค่าเป็น (E1/E2) คือ77.89/74.82 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70

2. ผลการการเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน หลังเรียนโดยใช้เกมกล่องหรรษา โดยเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 และการวิเคราะห์สถิติอ้างอิง ได้แก่ One sample t-test ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน หลังเรียนโดยใช้เกมกล่องหรรษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	%	df	t	Sig.
หลังเรียน	38	30	21	22.45	3.87	74.82	37	2.31*	0.027

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.45 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.82 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ โดยใช้เกมกล่องหรรษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	นักเรียนมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน	4.87	0.34	มากที่สุด
2	ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึงขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.39	0.71	มาก
3	ครูชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจน	4.45	0.71	มาก
4	การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและมีความสนุกสนาน	4.47	0.72	มาก
5	นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน	4.45	0.64	มาก
6	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมกล่องหรรษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการจดจำและเข้าใจคำศัพท์	4.45	0.82	มาก
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมกล่องหรรษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนและสร้างความสนุกสนาน	4.89	0.31	มากที่สุด
8	เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.37	0.74	มาก
9	เกมกล่องหรรษามีประโยชน์ในการช่วยอ่านออกเสียงคำศัพท์	4.92	0.27	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความสุขและเพลิดเพลินกับการเล่นเกมกล่องหรรษา	4.47	0.72	มาก
รวม		4.57	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา ในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.57, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ นักเรียนมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$=4.87, S.D.=0.34) 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมกล่องหรรษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนและสร้างความสนุกสนาน ($\bar{X}$=4.89, S.D.=0.31) และเกมกล่องหรรษามีประโยชน์ในการช่วยอ่านออกเสียงคำศัพท์ ($\bar{X}$=4.92, S.D.=0.27)

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผดุงนารี ซึ่งพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 77.90/74.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 70/70 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการวัดระหว่างเรียน โดยใช้คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนท้ายของแผนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 77.90 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนของผู้เรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.83 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน) บริบทของสถานศึกษา วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาเรียน และระดับของผู้เรียน สร้างแผนการเรียนรู้จำนวน 3 แผน รวม 8 ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมเล่มเกมกล่องหรรษา ผู้วิจัยได้จัดทำเนื้อหาสาระในการฝึกตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจ เรียนคำศัพท์จากหมวดง่ายไปยาก มีความน่าสนใจและท้าทายให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2553) นอกจากนี้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมกล่องหรรษา มีความน่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านออกเสียงคำศัพท์ซ้ำบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ดีมากขึ้นและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งกิจกรรมและสื่อการสอนที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากปฏิบัติ เกิดความกระตือรือร้นในการอ่าน ผลคะแนนเฉลี่ยจากการวัดระหว่างเรียนค่อนข้างสูง เนื่องจากแผนการเรียนรู้บางแผน มีคำศัพท์ที่นักเรียนคุ้นชิน ทำให้การฝึกปฏิบัติการอ่านออกเสียงคำศัพท์เป็นไปด้วยดี ทั้งนี้แผนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แผนที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาพร ยางเงิน (2562) พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 83.89/82.46 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา มีคะแนนทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 74.82 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมกล่องหรรษา มีขั้นตอนที่ชัดเจนเหมาะกับการนำมาใช้ฝึกปฏิบัติทักษะที่ต้องฝึกฝนบ่อย ๆ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์โดยใช้เกมกล่องหรรษา โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นที่ 1 อธิบายวิธีการเล่น ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นตามลำดับขั้นตอน โดยที่ผู้วิจัยจะเป็นคนสุ่มคำใบ้ในเกมกล่องหรรษา (2) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ คำใบ้ในกล่องจะปรากฏข้อความ เมื่อประโยคในคำใบ้แสดงถึงใคร ให้นักเรียนคนนั้นยืนขึ้นและอ่านออกเสียงคำศัพท์ที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแล้วและทำการเล่นวนจนกว่าจะครบนักเรียนทุกคน (3) ขั้นที่ 3 การทบทวน ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันออกเสียงคำศัพท์เพื่อเป็นการทบทวนอีกครั้ง การเล่มเกมกล่องหรรษา นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติและทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภายใต้การแนะนำของครู ขณะเดียวกันครูคอยช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ฝึกให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ จนทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญ การปฏิบัติซ้ำบ่อย ๆ จะช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียน

ไปแล้วได้ และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง จนกระทั่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาจีนและรักในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนมากขึ้น อีกทั้งแผนการเรียนรู้พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียน จึงทำให้การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรดา ไชยพิมพ์ (2565) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.75, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$=4.87, S.D.=0.34) 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมกล่องหรรษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนและสร้างความสนุกสนาน ($\bar{X}$=4.89, S.D.=0.31) และเกมกล่องหรรษามีประโยชน์ในการช่วยอ่านออกเสียงคำศัพท์ ($\bar{X}$=4.92, S.D.=0.27) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา เป็นการสอนที่มีขั้นตอนเป็นลำดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน ทำให้ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมมีความครอบคลุมในเนื้อหา สื่อการสอนที่เหมาะสมน่าสนใจ รวมไปถึงรู้สึกชื่นชอบกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมกล่องหรรษา เหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา มี 3 ขั้นตอน และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มาตรฐาน ตัวชี้วัด เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้และระดับชั้นของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและชื่นชอบในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพร วัฒนากมลกุล และมโนรัตน์ สมคะเนย์ (2564) พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาจีนโดยการใช้เกมผ่านแอปพลิเคชัน โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.66, S.D.=0.41) และคณินญา ทับเที่ยง และเก็ตถวา บุญปราการ (2564) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาบอน โดยใช้เกมเป็นฐาน เมื่อพิจารณาโดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.55, S.D.=0.26)

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน โดยใช้เกมกล่องหรรษา ทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ โดยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติอ่านออกเสียงคำศัพท์ภายใต้การแนะนำอย่างใกล้ชิดของครูผู้สอน จนทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ สามารถฝึกปฏิบัติอ่านออกเสียงคำศัพท์จากแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ ซึ่งการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีสื่อการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย จึงทำให้ผู้เรียนพอใจในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ ซึ่งเป็นการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมกล่องหรรษาพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาค่อนข้างมาก ดังนั้น การนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ ควรศึกษาแนวทาง ขั้นตอน กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดีก่อน และต้องมีการวางแผนและกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความราบรื่น

2. ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาจีน การจดจำคำศัพท์และการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนแตกต่างกัน ผู้สอนควรสร้างข้อตกลง ชี้แนะแนวทางเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และยังสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักการทำงานร่วมกัน

3. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหมวดคำศัพท์หรือเรื่องที่สนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับระดับ ความรู้ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นมากยิ่งขึ้น ปรับเนื้อหาคำศัพท์ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน

2. ควรศึกษาวิธีการสอนในรูปแบบอื่นที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ การใช้สื่อเกมที่สามารถพัฒนาการอ่านออกสียงของนักเรียน

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับผู้เรียนหลายกลุ่ม เช่น นักเรียนที่มีพื้นฐานการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีนกับนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณินญา ทับเที่ยง และ เก็ตถวา บุญปราการ. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาบอน. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 9*(2), 204-213.

ชฎาพร ยางเงิน. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธัญญารัตน์ มะลาศรี และ Wei Jingru. (2560). การจัดเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 4*(3), 81-90.

นภาพร บำรุงศิลป์. (2560). ภาษาจีนกับบทบาทในระดับโลกและการพัฒนาการเรียนการสอนในประเทศไทย. การเรียนรู้ภาษาจีนช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการสื่อสารและการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. *วารสารวิจัยทางการศึกษา, 16*(1), 90-94.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ประสานการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.

พิมพร วัฒนากมลกุล และ มโนรัตน์ สมคะเนย์. (2564). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนโดยการใช้เกมผ่านแอปพลิเคชัน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 13*(1), 98-109.

ไพศาล วรคำ. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). ตักศิลาการพิมพ์.

ภัทรภณ ศิลารักษ์. (2565). การปรับตัวบทบาทภาษาจีนภายใต้บริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ในยุคศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 8*(1), 61-72.

เหยิน จิ่งเหวิน. (2559). *ภาษาจีนระดับต้น 1* (ฉบับปรับปรุง). วี พริ้นท์ซีเอ็ดยูชั่น.

วรดา ไชยพิมพ์. (2565). การพัฒนาทักษะการฟัง ทักษะการพูด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

วราภรณ์ จันดำ. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาจีนด้านทักษะการอ่านตัวพินอินโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของฮันเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุมิตร คุณากร. (2563). *หลักสูตรและการสอน.* ชวนพิมพ์.

อัศนีย์ ปันตี. (2562). *การจัดการเรียนรู้แบบเอส ที เอ ดี กับการใช้เกม เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงฟังก์ชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Darasamutr Sriracha School. (2017). The effectiveness of game-based teaching methods on Chinese language reading aloud skills among Mathayomsuksa 2 students. *Educational and Social Development Journal*, Burapha University.

Huyen, N. T. T., & Nga, K. T. T. (2003). Learning vocabulary through games: The effectiveness of learning vocabulary through games. *Asian EFL Journal, 5*(4), 90-105.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning*. Allyn and Bacon.

Liu, Xun. (2012). *Introduction to Teaching Chinese as a Foreign Language.* Beijing Language University Press.

Wright, A., Betteridge, D., & Buckby, M. (2006). *Games for language learning*. Cambridge University Press.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e277466

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Learning Management Development of Practical Skills with YouTube of Thai Literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen to Promote Melodious Chant Reading Skills of Mathayom 6 Students

ARTCLEINFO
Article history
Received 12 September 2024
Revised 8 December 2024
Accepted 9 December 2024

พนมกร ประคองวงศ์กุล[1], ภูษิต บุญทองเถิง[2] และ วนิดา ผาระนัด[3]
Panomkorn Prakongwongkul[1], Poosit Boontongtherug[2]
and Wanida Paranat[3]

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) Develop learning management of practical skills with YouTube of Thai literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen for Mathayom 6 students to achieve efficiency criteria of 80/80, 2) Compare melodious chant reading skills of Mathayom 6 students in practical skills with YouTube of Thai literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen before and after the learning management and 3) study satisfaction of Mathayom 6 students on the learning management of practical skills learning with YouTube of Thai literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen. The sample groups included forty Mathayom 6 students at Phadungnaree School, Maha Sarakham Province in the 2nd semester of academic year 2023 from cluster random sampling. Research tools include: 1) learning management plans of practical skills with YouTube based on Davies' ideas, 2) melodious chants reading skills scale and 3) satisfaction questionnaire. Data analysis statistics were standard deviation, mean, percentage and t-test for Dependent Samples.

The research results found that: 1) the developed learning management plans of practical skills with YouTube based on Davies' idea of Thai literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen to promote melodious chants reading skills for Mathayom 6 students had efficiency equal to 86.08/93.00, which is higher than the specified criteria. 2) The average score of melodious chant reading skills of Mathayom 6 students before the learning management was 12.63 and after the learning management was 13.95, the scores comparing revealed that the students' scores after the learning management was significantly higher than before the learning management at the .05 level of significant. 3) Student satisfaction on the learning management of practical skills with YouTube based on Davies' idea of Thai literature: Sepa Khun Chang Khun Phaen to promote melodious chant reading skills was at the highest level.

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[3] รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: danonpanomkorn59144@gmail.com[1]

Keywords: Practical Skills, Online Media Youtube, Skills in Reading Melodious Verses

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์ 2) แบบวัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่าสถิติ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.08/93.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.63 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 13.95 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัติ, สื่อออนไลน์ยูทูบ, ทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ

บทนำ

การอ่านถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนภาษาไทยในทุกระดับชั้นของการศึกษาจัดเป็นทักษะที่มีความคิด มุมมองที่น่าสนใจอาจจำแนกได้หลากหลายประเภท ในส่วนของการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะนั้น จึงเป็นอีกสาระการเรียนรู้ที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในรายวิชาภาษาไทย เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะและอีกหลาย ๆ ด้าน เช่น การฝึกความจำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของมนุษย์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ อีกทั้งยังฝึกการมีวินัยเอาใจใส่ของแต่ละบุคคลและได้รับคติสอนใจจากบทอาขยานทำนองเสนาะสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ดังที่ กนกวรรณ พู่ทิม, ชูชาติ พิณพาทย์ และปริญญา ทองสอน (2562) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การพัฒนาความคิด และการดำเนินชีวิต ถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนของผู้เรียน เพราะผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจในการอ่านเนื้อหาสาระทางวิชาการต่าง ๆ อีกมากมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระ โดยจัดเป็นกลุ่มสาระที่ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดต่าง ๆ ทั้งการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ออกเป็น 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม โดยสาระต่าง ๆ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความคิด ทักษะกระบวนการทางภาษา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย นอกจากจะเน้นทักษะการสื่อสารแล้ว ยังเน้นการอนุรักษ์

ภาษาไทยในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม และถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ในรูปแบบของวรรณคดี และวรรณกรรมอีกด้วย ในปัจจุบันถือว่าการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการอ่านของนักเรียนนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทโดยตรงต่อความสนใจ และการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้อ่านหนังสือน้อยลง หรือไม่รักการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้นมีปัญหาในการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะที่ยังไม่เป็นทำนอง การเอื้อนเสียง การแบ่งจังหวะวรรคตอนในแต่ละวรรค ยังขาดความเชี่ยวชาญ อ่านติดขัดอยู่มาก จึงทำให้ขาดความไพเราะ ไม่น่าฟัง และนักเรียนยังขาดความมั่นใจในการอ่าน รวมทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีความสนใจและความชื่นชอบเป็นพิเศษจึงพยายามเบี่ยงเบนออกส่งผลให้เกิดปัญหาต่อผู้เรียนด้านการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ดังงานวิจัยของ มัยมัยมูนะห์ ทองเกื้อ, ชญาน์ทัต เอี่ยวเรืองสุรัติ และปรีดา ช่วยเรือง (2566) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะ เรื่อง อิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง โดยใช้สื่อวิดีโอช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จังหวัดตรัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ โดยเน้นให้เห็นชัดเจนในส่วนของปัญหาการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะ จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากลักษณะของการสอนการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะแบบเดิมที่มีครูช่วยสอนการอ่านตามบทในหนังสือเรียนอย่างเดียวสู่กระบวนการเรียนการสอนการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ซึ่งทำให้เด็กมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ไปด้วย ทำให้เข้าใจบทประพันธ์และได้รับความรู้ด้านคุณค่าของบทประพันธ์อย่างลึกซึ้ง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัตินั้น ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ดังเช่น รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเดวีส์ (Davies, 1971) ที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ แนะนำให้ผู้เรียนสังเกตในจุดที่สำคัญเป็นพิเศษ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เน้นให้ผู้เรียนได้กระทำตามไปทีละส่วนอย่างช้า ๆ เพื่อเน้นย้ำในส่วนที่ผู้เรียนกระทำได้ไม่เต็มที่ ให้มีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู ผู้สอนควรพิจารณาการปฏิบัติจากผู้เรียน เมื่อมีส่วนใดผิดพลาดควรแก้ไขเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติในส่วนต่อไป ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้นเพื่อให้มีความถูกต้องและชำนาญ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อเนื่องหล่าย ๆ ครั้ง จนสำเร็จ

สื่อออนไลน์ยูทูบนั้น ผู้วิจัยมีหลักการเลือกใช้เพื่อนำมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือยึดน้ำเสียงและทำนองในการอ่านให้ตรงตามหลักเกณฑ์เพื่อความไพเราะ น่าฟัง และถูกต้องตามฉันทลักษณ์ โดยเลือกสื่อออนไลน์ยูทูบการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะเฉพาะจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อออนไลน์ยูทูบในรายวิชาภาษาไทยนี้ยังมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและมีคุณภาพ เสริมสร้างประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ให้ครูและผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ส่งผลให้เกิดพัฒนาการด้านการเรียนรู้มากขึ้นสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

ยูทูบจึงนับเป็นอีกหนึ่งเว็บไซต์ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการศึกษา พัฒนาครู และนักเรียนในยุคของเทคโนโลยีที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อโลกในปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ เน้นให้เห็นเอกลักษณ์ของการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ งานวิจัยนี้จะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษา โดยจะได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการอ่าน บทอาขยานทำนองเสนาะมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ก่อนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 14 ห้อง ซึ่งผู้เรียนมีระดับความรู้ความสามารถเท่ากัน เป็นห้องเรียนปกติ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

กรอบแนวคิด

การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ	→	1. ทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ 2. ความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน และสื่อออนไลน์ยูทูบ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 1 เรื่อง หลักการอ่านกลอนเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แผนที่ 2 - แผนที่ 8 เรื่อง การอ่านกลอนเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา และสื่อออนไลน์ยูทูบ เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าการประเมิน คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ทั้งค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีเกณฑ์การประเมินโดยการสำรวจเนื้อเรื่อง การแบ่งวรรคตอน การออกเสียง การใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การกวาดสายตา ระดับคุณภาพ 3 ระดับ รวมทั้งหมด 5 ข้อ

2. แบบวัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ มีลักษณะเป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดตามหลักเกณฑ์การประเมินโดยทั่วไปตามหลักการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะที่กำหนดขึ้น มีค่าการประเมิน คือ ค่าผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของระดับความเหมาะสมของแบบวัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ และมีเกณฑ์การประเมินโดยการท่องเป็นร้อยแก้วธรรมดา (การอ่าน ร, ล และตัวควบกล้ำ) การท่องให้ถูกจังหวะวรรคตอน การท่องให้สัมผัสคล้องจองกัน การท่องให้ถูกทำนองและลีลาของคำประพันธ์ การท่องโดยใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับคุณภาพ 3 ระดับ รวมทั้งหมด 5 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามโดยประเมินจากการสอบถามความพึงพอใจ การอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ มีค่าการประเมิน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของระดับคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ รวมทั้งหมด 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ one Group Pretest-Posttest Design มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 วัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะโดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ที่ผ่านการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ มาทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บคะแนนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน

2.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจนครบ ในแต่ละเทคนิคการจัดการเรียนรู้ มีการทดสอบย่อย เพื่อเก็บรวบรวมนำไปวิเคราะห์ หาค่าคะแนนร้อยละของคะแนนกระบวนการ (E1)

2.3 นำแบบวัดทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมจนครบ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน หาค่าคะแนนร้อยละของคะแนนผลลัพธ์ (E2)

2.4 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบที่พัฒนาขึ้น

2.5 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยใช้สถิติการคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E1/E2)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยใช้สถิติทดสอบสมมุติฐาน t-test (Dependent Samples)

3. วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยใช้สถิติคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความพึงพอใจ แปลผลคะแนนตามเกณฑ์แปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยใช้สถิติการคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E1/E2) ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 40 คน เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ของประสิทธิภาพในงานวิจัยนี้เท่ากับ 80/80 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยประจำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับ	คะแนน	คะแนนรวม							
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	แผนที่ 7	แผนที่ 8
1	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	511	515	517	510	519	521	519	520
2	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	558							

ลำดับ	คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	120	103.3	0.87	86.08
2	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	15	13.95	0.75	93.00
ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 86.08/93.00					

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อย (E1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 103.3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.08 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อย (E2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.00 สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.08/93.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยใช้สถิติทดสอบสมมุติฐาน t-test (Dependent Samples) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติ t-test (Dependent samples) การจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	12.63	0.67	6.36	.00*
หลังเรียน	40	13.95	0.75		

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.63 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 13.95 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของระดับคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ

ลำดับ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้เนื่องจากมีความน่าสนใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
2	นักเรียนชอบการจัดบทอาขยานที่เหมาะสมกับระยะเวลาเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
3	นักเรียนชอบการลำดับเนื้อหาที่ต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
5	นักเรียนได้รับการส่งเสริมกระบวนการอ่านจากกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
6	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.80	0.45	มากที่สุด
7	นักเรียนได้รับการส่งเสริมกระบวนการอ่านมากขึ้นจากกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
9	นักเรียนชอบการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ซึ่งก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
10	นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.90	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนความพึงพอใจด้วยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบตามแนวคิดของเดวีส์ จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$=4.90, S.D=0.30)

อภิปรายผล

การวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผดุงนารี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.08/93.00 หมายความว่า จากการวัดผลทักษะปฏิบัติการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะระหว่างเรียนเป็นแบบทดสอบทักษะย่อย นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.08 และจากการวัดผลทักษะปฏิบัติการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะหลังเรียนเป็นแบบทดสอบทักษะย่อย นักเรียนสามารถปฏิบัติทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะได้ถูกต้องและมีความชำนาญมากขึ้น เนื่องจากแบบวัดทักษะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ของตนเองลงบนสื่อออนไลน์ยูทูบ และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติทักษะได้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 93.00 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ จากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างถูกต้องตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์มาใช้ประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies, 1971 อ้างถึง ในทิศนา แขมมณี, 2555) และนำเอาสื่อออนไลน์ยูทูบเข้ามาอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบ มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ผู้สอนสาธิตทักษะการปฏิบัติการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง ในงานฝึกทักษะปฏิบัติ โดยพานักเรียนอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน

เป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป ก่อนการสาธิตผู้สอนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะจุดสำคัญที่เน้นให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะทักษะปฏิบัติทั้งหมดแล้ว ผู้สอนแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปทีละส่วนอย่างช้า ๆ โดยอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย (Duet) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย โดยผู้เรียนอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีต สวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น โดยผู้สอนเปิดสื่อออนไลน์ยูทูบเกี่ยวกับคลิปการอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ผู้สอนเลือกมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกอ่านตาม ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ (Challenge) เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติ หลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ และให้ผู้เรียนฝึกอ่าน และสังเกตการสำรวจเนื้อเรื่อง การแบ่งวรรคตอน การออกเสียง การใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การกวาดสายตา และอื่น ๆ ในการอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรายุทธ มะปะทัง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (87.08/82.58) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิณา นิยมสุข (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน ตามแนวคิดของเดวีส์ร่วมกับแอพพิเคชั่น TikTok ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.07/84.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติมา นวลแก้ว และมนตรี เด่นดวง (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ที่มีต่อทักษะกีฬามวยไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทักษะกีฬามวยไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ที่มีต่อทักษะกีฬามวยไทยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 หลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างถูกต้องตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์มาใช้ประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ และนำเอาสื่อออนไลน์ยูทูบ เข้ามาอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davies, 1971 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2555) ที่ให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยไปจนถึงทักษะใหญ่ ทำให้ง่ายต่อการฝึกทักษะปฏิบัติการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะอีกทั้งนำมาใช้ประกอบกับสื่อออนไลน์ยูทูบที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะฝึกทักษะปฏิบัติ และยังสามารถฝึกได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่ต้องรอให้ครูสอนในห้องเรียน ดังนั้น ผู้เรียนจึงปฏิบัติทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะปฏิบัติการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดีรัตน์ ละอองแก้ว และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะโดยการอ่านบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.02 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.03 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.71 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.87 เมื่อเปรียบเทียบความ

แตกต่าง พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนุตร ธรรมจักร (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะบนแอพพลิเคชั่นคาราโอเกะ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะบนแอพพลิเคชั่นคาราโอเกะมีทักษะความสามารถทางการอ่านทำนองเสนาะหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัยมูนะห์ ทองเกื้อ, ชญาน์ทัต เอี่ยวเรืองสุรัติ และปรีดา ช่วยเรือง (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะ เรื่อง อิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง โดยใช้สื่อวิดีโอช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จังหวัดตรัง พบว่า ผลการเปรียบเทียบทดสอบภาคปฏิบัติการอ่านทำนองเสนาะของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนทดสอบภาคปฏิบัติในการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/7 ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.14 ($\bar{X}$=9.43 S.D.=6.14) ส่วนคะแนนทดสอบภาคปฏิบัติการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/7 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวิดีโอช่วยสอนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 16.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.04 ($\bar{X}$=16.43 S.D.=3.04) เมื่อตรวจสอบ พบว่า ทดสอบภาคปฏิบัติการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ โรงเรียนผดุงนารี เป็นไปในทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.90, S.D.=0.30) ทั้งนี้ เนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบจากวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ที่ส่งเสริมทักษะการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกท้าทายในการเรียน ได้เรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติทักษะจากง่ายไปหายาก สามารถเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์และชำนาญได้ด้วยตนเอง มีทักษะทางการอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะเพิ่มมากขึ้น ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ และผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงหลักสำคัญในการสร้างองค์ประกอบและขั้นตอน การตอบสนองความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถศึกษา และฝึกปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย สามารถค้นพบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีเนื้อหาเหมาะสม ไม่ง่ายและยากเกินไป ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าต้องการและชอบการเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชนีกร เนื้อจันทา (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถพื้นฐานในการเขียนโปรแกรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.82, S.D.=0.39)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของเดวีส์อย่างลึกซึ้ง เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

2. ครูผู้สอนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการเลือกสื่อออนไลน์ยูทูบที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

3. การที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาไทยได้ดีนั้น นักเรียนควรมีทักษะพื้นฐานทางภาษาไทยที่ดีด้วย โดยครูควรปูพื้นฐานด้านทักษะทางภาษาไทย เช่น ฝึกปฏิบัติการอ่าน บทอาขยานทำนองเสนาะให้คล่องและชำนาญ ก่อนที่จะเรียนเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

4. ครูผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของเดวีส์มาใช้ในแต่ละบท ควรแบ่งขั้นตอนในการอ่านให้ดีเพื่อไม่ให้เกินระยะเวลาและสามารถสอนได้ตามเวลาที่กำหนด โดยที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง

5. ก่อนเริ่มบทเรียนครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนอ่านบทอาขยานทำนองเสนาะให้คล่องก่อน เพื่อความชำนาญในการอ่านและใช้ในเรียนรู้การปฏิบัติทักษะภาษาไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบร่วมกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่น ๆ เช่น แฮร์โรว์ ซิมพ์ซัน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลกระทบของการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ประกอบสื่อออนไลน์ยูทูบในการพัฒนาทักษะปฏิบัติภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ พู่ทิม, ชูชาติ พิณพาทย์ และ ปริญญา ทองสอน. (2562). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ, *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 21*(1), 1-15.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กฤติมา นวลแก้ว และ มนตรี เด่นดวง. (2566). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ที่มีต่อทักษะกีฬามวยไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 2*(6), 15-25.

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัชนีกร เนื้อจันทา. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์เพื่อส่งเสริมความสามารถพื้นฐานในการเขียนโปรแกรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดมหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มัยมูนะห์ ทองเกื้อ, ชญาน์ทัต เอี่ยวเรืองสุรัติ และ ปรีดา ช่วยเรือง. (2566, 19 พฤษภาคม). *การพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะ เรื่อง อิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง โดยใช้สื่อวิดีโอช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จังหวัดตรัง* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ฤดีรัตน์ ละอองแก้ว, ศิริภา จันทร์เกื้อ, วิมล งามยิ่งยวด และ จิตรพงษ์ เจริญจิตร. (2565, 12 พฤษภาคม). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะ โดยการอ่านบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วรายุทธ มะปะทัง. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศศิณา นิยมสุข. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรอนุตร ธรรมจักร. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะบนแอพพลิเคชั่นคาราโอเกะ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 7*(2), 983-999.

Davies, I. K. (1971). The Management of Learning. Mc Graw-Hill.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e275636

บทความวิจัย / Research Article

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
The Study of Components and Indicators of Parental Involvement in Education Management

ARTCLEINFO
Article history
Received 7 July 2024
Revised 21 August 2024
Accepted 3 October 2024

สัญญา สุวรรณสาร[1], ธราเทพ เตมีรักษ์[2] และ วันเพ็ญ นันทะศรี[3]
Sanya Suwannasarn[1], Tharathep Tameruk[2] and Wanpen Nantasi[3]

ABSTRACT

This research article aimed to study the components and indicators of parental involvement in education management. The research was conducted in two phases: 1) A review of relevant literature and research from 12 sources. The research tools included a synthesis table of parental involvement components in education management and the data analysis statistics were frequency distribution and percentage. 2) An appropriateness evaluation of the components of parental involvement in education management. The target group was 5 experts. The research tool was a 5-point Likert scale questionnaire and the data analysis statistics were mean and standard deviation.

The research findings revealed that: 1) The components of parental involvement in school education management consist of six elements: 1.1) Community collaboration including 6 indicators, 1.2) Decision-making including 4 indicators, 1.3) Parenting including 5 indicators, 1.4) Home-based learning including 5 indicators, 1.5) Volunteering including 4 indicators and 1.6) Communication with the school including 5 indicators. 2) The components and indicators of parental involvement in education management were indicated at the highest appropriate level.

Keywords: Compostion and Indicators, Parental Involvement, Education Management, Community Involvement

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
[3] รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: Sanya@snru.ac.th[1]

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่และร้อยละ 2) การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) การร่วมมือกับชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 1.2) การตัดสินใจ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 1.3) การอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 1.4) การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 1.5) การอาสาสมัคร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้และ และ 1.6) การสื่อสารกับโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ 2) ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: องค์ประกอบและตัวบ่งชี้, การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การจัดการศึกษา, การมีส่วนร่วมกับชุมชน

บทนำ

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542) แต่การจัดการศึกษาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น มิใช่หน้าที่ของสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว หากแต่ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพราะผู้ปกครองมีหน้าที่สนับสนุนให้บุตร ธิดา หรือบุคคลซึ่งอยู่ในการดูแลให้ได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูให้บุตร ธิดา หรือบุคคลซึ่งอยู่ในการดูแลให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดีในสังคม และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (นงลักษณ์ ช่างภู่, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และมารศรี สุธานิธิ, 2563) ผู้ปกครองจึงถือได้ว่าเป็นผู้มีอิทธิพล สามารถสร้างผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบกับผู้เรียนได้เป็นอย่างมาก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการสนับสนุนทรัพยากร การให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่บ้าน หรือ แม้แต่การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน โดยการที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือสิ่งเหล่านี้กับทางโรงเรียน (กิ่งเดือน เรียนรู้ และวิวัฒน์ ตู้จำนงค์, 2565) จะเป็นประโยชน์อย่างมากกับตัวนักเรียน เพราะจะส่งผลให้นักเรียนมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เนื่องจากผู้ปกครองมีความเข้าใจในการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมถึงกิจกรรมที่นักเรียนทำที่โรงเรียน ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนรู้ที่โรงเรียนได้อย่างเต็มที่

ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา แต่เนื่องด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันที่สังคมไทยมีภาวะความยากจนของประชาชน ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ จึงทำให้มีเวลาพัฒนาการเรียนรู้ของบุตร ธิดา ร่วมกับทางโรงเรียนน้อยมาก โดยเฉพาะสังคมชนบทที่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะอยู่กับ ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย (วิบูลย์ พุ่มพูลสวัสดิ์, 2564) ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการร่วมกันพัฒนานักเรียน เนื่องจากความเข้าใจและการเลี้ยงดูมีความแตกต่างกับแนวทางการพัฒนาที่โรงเรียน อีกทั้งความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าอบรมความรู้ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้ดำเนินการให้กับผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนและโอกาสในการพัฒนาตนเองของผู้ปกครอง ปัญหาเหล่านี้มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในอนาคต (สุลีลา สาระพงศ์, 2566) อีกทั้งผู้ปกครองบางส่วนยังมีค่านิยม ความเชื่อที่พยายามจะผลักภาระความรับผิดชอบให้กับโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการหาวิธีการหรือแนวทางที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมจึงมีความจำเป็น เพื่อสร้างการร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน จะทำให้สามารถพัฒนานักเรียนได้ตามศักยภาพและความสามารถของนักเรียนได้อย่างเต็มที่

ในการศึกษาและการพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนก่อน เพราะการทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ชัดจะทำให้สามารถสร้างแนวทางในการพัฒนาหรือรูปแบบที่ช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบที่ศึกษาได้ให้มากที่สุด (สุพรรณี จันทร์งาม และภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล, 2563) และช่วยแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ซึ่งประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียน และนำไปสู่การแก้ปัญหาการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและบ้าน และออกแบบพัฒนาแนวทางการร่วมมือของผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน นำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

แหล่งข้อมูลและกลุ่มเป้าหมาย

1. แหล่งข้อมูลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความวิชาการ และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนักวิชาการ จำนวน 12 แหล่ง ดังนี้ ณัฐพร ยืนนาน (2555); วัชรากร โพธิพฤกษ์ (2556); สุภัทรภร อุ่นทะวารี (2556); ทิพย์วรรณ สังข์ทอง (2558); มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู (2558); มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย (2558); สุภาภรณ์ ประสิทธินาวา (2559); ประทุมพร น้อยทู (2559); อัครินทร์ ทองคำแท้ (2560); สุลีลา สาระพงศ์ (2566); Epstein (1995) และ Kathlyn Lillian Kannapathi (2012)

2. กลุ่มเป้าหมายการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้

2.1 อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกและมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน

2.2 ผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาการศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและมีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาการศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและมีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.4 ครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญและมีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.5 ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ที่มีประสบการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ได้ศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัยจากนักวิชาการ ดังนี้ ณัฐพร ยืนนาน (2555); วัชรากร โพธิพฤกษ์ (2556); สุภัทรภร อุ่นทะวารี (2556); ทิพย์วรรณ สังข์ทอง (2558); มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู (2558); มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย (2558); สุภาภรณ์ ประสิทธินาวา (2559); ประทุมพร น้อยทู (2559); อัครินทร์ ทองคำแท้ (2560); สุลีลา สาระพงศ์ (2566); Epstein (1995) และ Kathlyn Lillian Kannapathi (2012)

ผลการวิจัยที่กล่าวมา สร้างเป็นแผนภาพได้ดังนี้

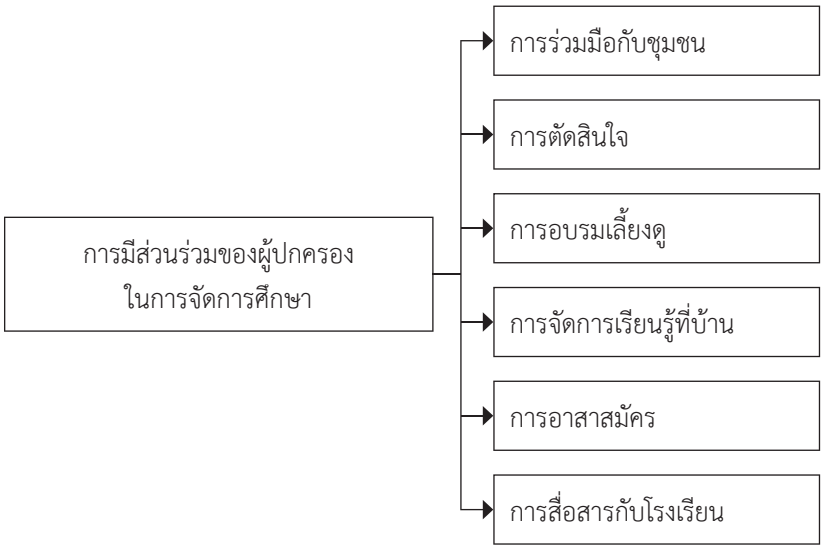

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา มีลักษณะเป็นตารางแบบเช็คลิสต์ โดยสรุปผลเป็นค่าความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน ตามแบบลิเคิรทสเกล (Likert Scale, อ้างถึงใน อิสระ บุญญะฤทธิ์, 2567)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จำนวน 12 แหล่ง จากนั้นนำองค์ประกอบมาสังเคราะห์ด้วยตารางสังเคราะห์องค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจัดองค์ประกอบที่มีความใกล้เคียงกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน และกำหนดชื่อกลุ่มขององค์ประกอบให้เหมาะสม กำหนดเกณฑ์ค่าความถี่ค่าร้อยละ เพื่อพิจารณาตัดสินใจเลือกองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ เป็นองค์ประกอบที่ศึกษา

2. ผู้วิจัยทำกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ จากการศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม แล้วจัดพิมพ์ร่างองค์ประกอบ พร้อมนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

3. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเตรียมนำส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

4. ผู้วิจัยนำแบบประเมิน ความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษากลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยกลุ่มองค์ประกอบและคัดเลือกองค์ประกอบที่ศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม คือ องค์ประกอบที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป และใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า องค์ประกอบมีความเหมาะน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบสามารถสรุปได้ตามตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษา	1. ณัฐพร ยืนนาน (2555)	2. วัชรากร โพธิพฤกษ์ (2556)	3. สุภัทรภร อุ่นทะวาร (2556)	4. ทิพย์วรรณ สังข์ทอง (2558)	5. มุฮัมหมัดนาซีรัน โต๊ะลู (2558)	6. มุฮัมหมัดอาฟีฟ อัซซอลีฮีย (2558)	7. สุภาภรณ์ ประสิทธินาวา (2559)	8. ประทุมพร น้อยทู (2559)	9. อัครินทร์ ทองคำแท้ (2560)	10. สุดิลา สาระพงศ์ (2566)	11. Epstein (1995)	12. Kathlyn Lillian Kannapathi (2012)	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓			✓									2	16.66	
2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	✓	✓					✓						3	25.00	
3. การร่วมมือกับชุมชน	✓				✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	8	66.66	✓
4. การอาสาสมัคร					✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	7	58.33	✓

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษา	1. ณัฐพร ยืนนาน (2555)	2. วัชรากร โพธิพฤกษ์ (2556)	3. สุภัทรภร อุ่นทะวาร (2556)	4. ทิพย์วรรณ สังข์ทอง (2558)	5. มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู (2558)	6. มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย (2558)	7. สุภาวรณ์ ประสิทธินาวา (2559)	8. ประทุมพร น้อยทู (2559)	9. อัครินทร์ ทองคำแท้ (2560)	10. สุลีลา สาระพงศ์ (2566)	11. Epstein (1995)	12. Kathlyn Lillian Kannapathi (2012)	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
5. การตัดสินใจ		✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	8	66.66	✓
6. การติดตามตรวจสอบ		✓											1	8.33	
7. การประเมินผล		✓	✓				✓						3	25.00	
8. การวางแผน			✓										1	8.33	
9. การแสวงหาทรัพยากร			✓	✓									2	16.66	
10. การดำเนินงาน			✓										1	8.33	
11. การอบรมเลี้ยงดู				✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	8	66.66	✓
12. การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน				✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	8	66.66	✓
13. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน	✓						✓						2	16.66	
14. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน							✓						1	8.33	
15. การจัดสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่							✓						1	8.33	
16. การสื่อสารกับโรงเรียน						✓		✓	✓	✓	✓	✓	6	50.00	✓
รวม	4	4	4	4	5	6	5	6	6	6	6	6			

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 เพื่อคัดสรรองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การร่วมมือกับชุมชน มีความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 66.66 2) การตัดสินใจ มีความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 66.66 3) การอบรมเลี้ยงดู มีความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 66.66 4) การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน มีความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 66.66 5) การอาสาสมัคร มีความถี่เท่ากับ 7 คิดเป็นร้อยละ 58.33 และ 6) การสื่อสารกับโรงเรียน มีความถี่เท่ากับ 6 คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

องค์ประกอบ	ผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมมือกับชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การตัดสินใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
3. การอบรมเลี้ยงดู	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การอาสาสมัคร	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การสื่อสารกับโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.97	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.97, S.D.=0.18) และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วมกับชุมชน องค์ประกอบการเลี้ยงดู องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน องค์ประกอบการอาสาสมัคร และองค์ประกอบการสื่อสารกับโรงเรียน มีค่าความเหมาะสมขององค์ประกอบเท่ากันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=5.00, S.D.=0.00) ส่วนองค์ประกอบการตัดสินใจมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.45) ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามากำหนดนิยามและตัวบ่งชี้และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมจากการตอบแบบประเมิน สามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การประเมินตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. องค์ประกอบการร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสผู้ปกครองประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุน กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ผู้ปกครองคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ในชุมชนเพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน รวมถึงพิจารณาเสนอแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้โรงเรียน ประสานกับโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ เลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนและการบริการที่มีในชุมชน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน	1.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองประสานงานกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุน กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน	4.20	1.79	มาก
	1.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ในชุมชนเพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
	1.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพิจารณาเสนอแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้โรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.4 ให้ผู้ปกครองประสานกับโรงเรียนและชุมชนเพื่อนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ	4.20	1.79	มาก
	1.5 ให้ผู้ปกครองเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.6 ให้ผู้ปกครองเลือกใช้บริการที่มีในชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. องค์ประกอบการตัดสินใจ การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเสนอตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองหรือเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการพัฒนานักเรียน มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกแนวทางเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของนักเรียน	2.1 มีนโยบายให้ผู้ปกครองเสนอตัวแทนเพื่อเป็นกรรมการสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 มีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองเพื่อการพัฒนานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.3 มีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ปกครองจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการพัฒนานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการตัดสินใจเลือกแนวทางเกี่ยวกับจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของนักเรียน	4.80	0.50	มากที่สุด
3. องค์ประกอบการอบรมเลี้ยงดู โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ การดูแลด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ และกิจวัตรประจำวันของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินความเหมาะสมของความปลอดภัยในโรงเรียน โภชนาการอาหารกลางวันและอาหารเสริม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน	3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ และกิจวัตรประจำวันของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 ให้ความรู้ความเข้าใจการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินความเหมาะสมของความปลอดภัยในโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.5 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินความเหมาะสมของโภชนาการอาหารกลางวันและอาหารเสริม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน การที่โรงเรียนออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับนักเรียน ช่วยสอนการบ้าน จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้จากโรงเรียน ให้ผู้ปกครองตั้งเป้าหมายและวิธีการเรียนของนักเรียนที่บ้าน	4.1 มีนโยบายให้ครูออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสอนการบ้าน	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.2 มีนโยบายให้ครูออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ	4.60	0.55	มากที่สุด
	4.3 มีนโยบายให้ครูออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.4 สนับสนุนให้ผู้ปกครองตั้งเป้าหมายและวิธีการเรียนของนักเรียนที่บ้าน	5.00	0.00	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบและนิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ครูให้ผู้ปกครองนำวิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนไปใช้ที่บ้าน เพื่อไปต่อยอดความรู้ที่บ้าน	4.5 สนับสนุนให้ผู้ปกครองนำวิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนไปใช้ที่บ้าน เพื่อไปต่อยอดความรู้ที่บ้าน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. องค์ประกอบการอาสาสมัคร โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่เสนอตัวด้วยความสมัครใจ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน	5.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่เสนอตัวด้วยความสมัครใจ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่อุทิศตนเข้ามาเป็นกรรมการสมาคมหรือเครือข่ายผู้ปกครอง	5.00	0.00	มากที่สุด
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่อุทิศตนเข้ามาเป็นกรรมการสมาคมหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีโอกาสช่วยในการระดมเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรม และพัฒนาโรงเรียน	5.4 ให้ผู้ปกครองมีโอกาสช่วยในการระดมเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรม และพัฒนาโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. องค์ประกอบการสื่อสารกับโรงเรียน การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้การพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน ให้ผู้ปกครองมีโอกาสเสนอช่องทางที่หลากหลายในการสื่อสารกับโรงเรียนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนานักเรียน	6.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเรียนของนักเรียนรู้กับโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียนกับโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้การพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
	6.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเสนอช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการกับโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
	6.5 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเสนอช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการกับโรงเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ผลการประเมินความเหมาะสมตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา องค์ประกอบการร่วมมือกับชุมชน 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ตัวบ่งชี้ และอยู่ในระดับมาก 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการตัดสินใจ 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการอบรมเลี้ยงดู 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการอาสาสมัคร 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้และองค์ประกอบการสื่อสารกับโรงเรียน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชน การตัดสินใจ การอบรมเลี้ยงดู การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน การอาสาสมัคร การสื่อสารกับโรงเรียน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประทั้ง 6 ตัว สามารถคลอบคลุมในการจัดการศึกษาที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ เป็นการร่วมจัดการศึกษาของ โรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ช่วยให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสนใจกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีความต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือ ผู้ปกครองมามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในหลายบทบาท เช่น เป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากรเป็นผู้ร่วมให้ความคิดเห็นพัฒนาโรงเรียน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กและการจัดการเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ Epstein (Epstein 1995, อ้างถึงใน ธันย์ สุภาแสง, 2563) ได้เสนอกรอบแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2) การสื่อสาร 3) การอาสาสมัคร 4) การเรียนรู้ที่บ้าน 5) การตัดสินใจ 6) การร่วมมือกับชุมชน และในการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนเห็นถึงความสำคัญ ประโยชน์จากการเข้ามาช่วยเหลือของผู้ปกครอง และสิ่งที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองสามารถทำได้ ทั้งยังเป็นการพัฒนานักเรียนไปพร้อมกับโรงเรียน ทำให้โรงเรียนและบ้านมีแนวทางในการพัฒนานักเรียนแบบเดียวกัน ทั้งยังเป็นการสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองที่มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบพบว่า ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสมเห็นว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยกำหนดสอดคล้องกับนิยามขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งนิยามแต่ละองค์ประกอบจะสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้งการมีส่วนร่วมกับชุมชน การตัดสินใจ การอบรมเลี้ยงดู การจัดการเรียนรู้ที่บ้าน การอาสาสมัครและการสื่อสารกับโรงเรียน พฤติกรรมที่กล่าวมาเป็นกระบวนการที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามาช่วยส่งเสริมและแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกับโรงเรียนซึ่งจะทำให้ผลของการจัดการศึกษาดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กิ่งเดือน เรียนรู้และวิวัฒน์ ตู้จำนงค์ (2565) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการสนับสนุนทรัพยากร การให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่บ้าน หรือแม้แต่การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนโดยการที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือสิ่งเหล่านี้กับทางโรงเรียน และยังสอดคล้องกับ นงลักษณ์ ช่างภู่, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และมารศรี สุธานิธิ (2563) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพราะผู้ปกครองมีหน้าที่สนับสนุนให้บุตร ธิดา หรือบุคคลซึ่งอยู่ในการดูแลให้ได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูให้บุตร ธิดา หรือบุคคลซึ่งอยู่ในการดูแลให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดีในสังคม และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ทำให้ทราบว่าองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 6 องค์ประกอบ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

2. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ในการนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกันและนำมาพัฒนาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจากองค์ประกอบที่เป็นผลของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

2. ควรนำองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อจะได้ทราบว่าองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

เอกสารอ้างอิง

กิ่งเดือน เรียนรู้ และ วิวัฒน์ ตู้จำนงค์. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, 1*(1), 36-45.

ณัฐพร ยืนนาน. (2555). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ทิพย์วรรณ สังข์ทอง. (2558). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 44 (บ้านนนทรีย์) อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธันย์ สุภาแสน. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นงลักษณ์ ช่างภู่, สรายุทธ์ เศรษฐขจร และ มารศรี สุธานิธิ. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6*(2), 264-276.

ประทุมพร น้อยทู. (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของ โรงเรียนมิตรมวลชนเชียงใหม่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู. (2558). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย์. (2558). *การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมตามบริบทสังคมสามจังหวัดชายแดนใต้.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรากร โพธิพฤกษ์. (2556). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดหัวหมอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 1* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

วิบูลย์ พุ่มพูลสวัสดิ์. (2564). ปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารการบริหารและพัฒนา วิทยาลัยพิชญบัณฑิต, 4*(1), 45-56.

สุพรรณี จันทร์งาม และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล. (2563). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 5*(9), 90-103.

สุภัทรภร อุ่นทะวารี. (2556). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลในเขตอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย* [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยพะเยา.

สุลีลา สาระพงศ์. (2566). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพัทลุง* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อัครินทร์ ทองคำแท้. (2560). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยบูรพา.

อิสระ บุญญะฤทธิ์. (2567). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางจิตวิทยาการทำงานและองค์การ : แนวทางเชิงปฏิบัติเพื่อศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในการทำงาน.* บริษัทโชตนาพริ้นท์ จำกัด.

Kathlyn, L.E. (2012). *The Role of the School in Promoting Parental Participation in Education: An Investigation in a Public Primary School*. [Unpublished doctoral dissertation]. University of Kwa-Zulu Natal (Edgewood), South Africa.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e278393

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์

Development of Interpersonal Skills for Educational Graduate Students in Biology Program Through Resilience Theory and Emotional Intelligence

ARTCLEINFO
Article history
Received 15 October 2024
Revised 22 November 2024
Accepted 2 December 2024

สุภาวดี กาญจนเกต[1]
Supawadee Kanjanakate[1]

ABSTRACT

This research study purpose was to compare the interpersonal skills of undergraduate students between before and after learning management based on resilience theory and emotional intelligence. This research methodology was processed on Quasi-Experimental designs. The samples group was 26 undergraduate students of biology education program, in the academic year 2024 from cluster random sampling. The research instruments consisted of (1) the 8 instructional plans of learning management based on resilience theory and emotional intelligence, assigned learning time for 3 hours per plan and total of period time was 24 hours. Each plan provided learning activities in 5 steps, these were: (1.1) Engagement and reviewing of prior knowledge, (1.2) Learning new knowledge and conclude with key concept, (1.3) Summarizing concept and exchanging knowledge, (1.4) Applying of valuable knowledge with rationale, and (1.5) Evaluation of learning outcome and interpersonal skills and (2) The student's interpersonal skills assessment form for five component with 20 items. This research result were analyzed through average score, standard deviation, and test the research hypothesis with t-test for dependent samples.

The research result revealed that the students in the learning management based on resilience theory and emotional intelligence showed higher of interpersonal skills after the learning than before the learning at the .05 level of significance.

Keywords: Interpersonal Skills, Resilience Theory, Emotional Intelligence

[1] อาจารย์ ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ประเทศไทย
Lecturer, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Panom University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: supawadee_k@npu.ac.th[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาปริญญาตรี ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด และความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 8 แผน ใช้เวลาเรียนแผนละ 3 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 24 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ (1.1) ขั้นสร้างความสนใจและทบทวนประสบการณ์พื้นฐาน (1.2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่และสรุปสาระสำคัญ (1.3) ขั้นสรุปความคิดรวบยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (1.4) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีคุณค่าพร้อมเหตุผล และ (1.5) ขั้นประเมินผลการเรียนรู้และทักษะสัมพันธภาพ และ 2) แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบ รวม 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t-test แบบ Dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด และความฉลาดทางอารมณ์ มีทักษะสัมพันธภาพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะสัมพันธภาพ, ทฤษฎีความยืดหยุ่น, ความฉลาดทางอารมณ์

บทนำ

เนื่องจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้กำหนดกรอบเป้าหมายสำคัญในการพัฒนานักศึกษาหรือผู้เรียน ให้มีศักยภาพหรือคุณลักษณะที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอนที่มีคุณภาพในอนาคต โดยเฉพาะความสามารถด้านทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีคุณค่า ด้านสมรรถนะการปฏิบัติงานและการสื่อสารทางวิชาการให้เกิดประโยชน์กับตนเองและเพื่อนร่วมงานเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความสามารถของผู้สอนด้านการมีปฏิสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ควบคู่บริบทสถานการณ์ที่ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เกิดประโยชน์และมีคุณภาพ (มคอ.๓, ๒๕๖๗) ทั้งนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดกรอบการพัฒนานักศึกษาไว้ในด้านความสามารถการสื่อสารและความรับผิดชอบ รวมทั้งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ระบุเป้าหมายคุณลักษณะของบุคลากรครูควรมีทักษะอาชีพด้านสมรรถนะการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ให้สอดรับกับทักษะและจรรยาบรรณความเป็นครูอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณทางวิชาชีพครู (คณะกรรมการคุรุสภา, 2562) และหลักสูตรที่เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาชีพครู จะต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนานักศึกษาให้บรรลุผลด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครูที่มีคุณภาพ ดังนั้นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาชีววิทยาจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนักศึกษาด้านการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งในสถานศึกษาและในบริบททางสังคมเพิ่มขึ้น ประกอบกับนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนในสาขาวิชาดังกล่าวมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งมีจำนวนนักศึกษา รวม 26 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษามีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในด้านบวก ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันค่อนข้างน้อย จึงอาจส่งผลให้ศักยภาพการสื่อสารปฏิสัมพันธ์และการสร้างสัมพันธภาพส่วนบุคคลยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุด จำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในบริบทที่เป็นไปได้มากขึ้น ซึ่งในบริบทการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบสาระสำคัญด้านทักษะการสร้างสัมพันธภาพของผู้เรียนหรือนักศึกษา ที่อธิบายถึงความสามารถหรือทักษะของบุคคลที่แสดงออกหรือปฏิบัติผ่านการสื่อสารกับผู้อื่น การร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผล การร่วมแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ การค้นหาข้อยุติเพื่อขจัดความขัดแย้ง (Hayes, 2002) รวมทั้งการใช้สติปัญญาทางอารมณ์เพื่อการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพที่มีคุณค่ากับเพื่อนหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้คุณลักษณะของการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ควรเกี่ยวข้องกับตัวเองของแต่ละบุคคล เป็นการแสดงออกของตนอย่างเปิดเผยในด้านการคิด ความรู้สึกและการสะท้อนการคิด ความมีเหตุผล มีความเกี่ยวข้องกับการระบุทางเลือก และเป็นการแสดงออกที่ไม่ควรหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธในสถานการณ์นั้นด้วย (Espiner, 2007) นอกจากนี้ ยังมีบุคคลเสนอกรอบเงื่อนไขของ

ทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า ควรเป็นบุคคลที่สนใจและตั้งใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลอื่น การสนองตอบด้านบวกและมีประโยชน์หรือคุณค่า รวมทั้งเป็นพฤติกรรมหรือกลวิธีที่แสดงหรือสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในสถานการณ์ทางสังคมที่นำไปสู่การเกิดเจตคติและการแสดงในทุกอิริยาบถ ทั้งนี้คุณลักษณะการมีสัมพันธภาพด้านบวก อาจปรากฏกับแต่ละบุคคลพร้อมตั้งแต่แรกเกิด และสามารถเรียนรู้พัฒนาหรือปรับปรุงให้เกิดกับบุคคลได้ การมีทักษะสัมพันธภาพจึงเป็นเงื่อนไขของการสร้างความประทับใจ ช่วยสร้างความเป็นมิตรภาพที่ดี รวมทั้งการแก้ปัญหาความขัดแย้งและเสริมสร้างคุณค่าในการปฏิบัติงานหรือการแสดงพฤติกรรมที่มีประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น (Higgins & Judge, 2004; Spector & Jex, 1998)

ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้และหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารปฏิสัมพันธ์หรือทักษะสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับบุคคลอื่นในชีวิตจริง หรือสถานการณ์จริงให้ประสบผลสำเร็จผ่านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้สนับสนุนที่มีความเป็นไปได้ สามารถดำเนินการผ่านการประยุกต์ แนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด (Resilience Theory) และแนวคิดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) สนับสนุน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับใช้เป็นกิจกรรมในบริบทการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลาเรียน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง โดยสอดแทรกกิจกรรมตามเงื่อนไขทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด (Resilience Theory) และแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งหลักการแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด เป็นความสามารถทางสติปัญญาและด้านร่างกายที่ปฏิบัติหรือมีการใช้พลังงานมากเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ แล้วบุคคลดังกล่าวสามารถปรับตัวเองให้มีสภาพกลับคืนเป็นปกติ (Bounce back) รวมทั้งยังปรับสภาพตัวเองให้มีพลังที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุความก้าวหน้าต่อเนื่องไปได้อีก (Bounce forward) ภายใต้เงื่อนไขความเหนื่อยล้าจากการใช้พลังความสามารถเพื่อปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในระยะแรก ควบคู่กับการสร้างอารมณ์และพลังจิตมุ่งมั่นในการกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น รวมทั้งยังใช้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนและเชื่อมโยงปัจจัยข้อมูลสนับสนุนพฤติกรรม เพื่อชี้นำหรือเหนี่ยวนำตนเองให้เกิดการเรียนรู้บรรลุผลในที่สุด (Fletcher & Sarkar, 2012; Bodin & Winman, 2004)

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการที่อธิบายสาระสำคัญของ Resilience theory สนับสนุนไว้ว่า ทฤษฎีดังกล่าวมีแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงธรรมชาติแต่ละบุคคล เมื่ออยู่ในสถานการณ์ปัญหาหรือเผชิญความกดดันจากเหตุการณ์ที่ปรากฏขณะนั้น และต้องการใช้ความพยายามเพื่อฟันฝ่าเอาชนะอุปสรรคที่ให้บรรลุผล ด้วยการปรับเปลี่ยนเพื่อสร้างโอกาสในการกระทำที่มีคุณค่าผ่านการระบุสถานการณ์ปัญหาให้ชัดเจน (identification) การสร้างปัจจัย สนับสนุนและภูมิคุ้มกัน (Fortification) และการบรรลุผลสำเร็จในการใช้ความพยายามปฏิบัติ (Enrichment of resilient qualities) (Richardson, 2002) อีกทั้งแนวคิดดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) รับรู้สภาวะการควบคุมตนเอง (Perceived control) และการสร้างมุมมองการกระทำในด้านบวก (Optimism) (Major et al, 1998) ขณะที่ Neenan (2009) เห็นว่า Resilience มีความหมายเกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขการเรียนรู้และการแก้ปัญหาบนพื้นฐานความสามารถทั่วไปของบุคคล ที่ต้องการทบทวนกระทำให้บรรลุผล ในมิติที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยความรู้สึกด้านบวกในสถานการณ์การเรียนรู้ของตนให้บรรลุผล โดยกระตุ้นให้บุคคลใช้ประสบการณ์ความรู้และศักยภาพที่มีอยู่ประกอบการดำเนินการเรียนรู้ในมุมมองแบบย้อนกลับเพื่อปรับเปลี่ยนสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้มีคุณค่ามากขึ้น และ Williams (2011) เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ตามเงื่อนไขทฤษฎีดังกล่าว ต้องการให้ผู้เรียนปรับเงื่อนไขที่ยังไม่สมบูรณ์หรือมีปัญหาออกไป และนำกลวิธีใหม่มาออกแบบใช้แทนที่สอดรับกับสภาพการณ์ทางสังคม รวมทั้งความสามารถ ทักษะ การรับรู้ ความเชื่อ ความคิดของผู้เรียน และการตระหนักรู้ การจัดการแก้ไขจุดวิกฤติด้วยความใส่ใจ ในบริบทสถานการณ์จริง ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญของเงื่อนไขทฤษฎี Resilience ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) การรับรู้ถึงความรู้สึกเต็มใจในการกระทำหรือแสดงออก (Mindfulness) การระมัดระวังปกป้องตนเอง (Self-care) การสร้างความผูกพันกับข้อมูลความรู้และบุคคลผู้เกี่ยวข้องด้านบวก (positive relationships) และการกำหนดเป้าหมายของพฤติกรรมการปฏิบัติ (Purpose) ซึ่งเห็นว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง ในโอกาสที่แสดงออกด้านปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารกับบุคคลอื่นในบริบทที่ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณค่าหรือมีความหมายด้านสัมพันธภาพทางสังคมให้บรรลุผล และปรากฏผลเชื่อมโยงกับการออกแบบกิจกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียนให้บังเกิดประสิทธิภาพ สามารถเอื้อ

ต่อการเสริมสร้างทักษะด้านสัมพันธภาพของผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

ส่วนมุมมองแนวคิดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) นั้นเป็นองค์ความรู้ที่อธิบายความสามารถของบุคคล ด้านการใช้ความรู้สึกอารมณ์สนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงออกหรือพฤติกรรมตอบสนองเหตุการณ์ที่ปรากฏในสถานการณ์การเรียนรู้แต่ละโอกาสที่เหมาะสม เป็นการควบคุมกำกับด้านการใช้อารมณ์ให้เกิดประโยชน์ในการแก้อุปสรรคปัญหาหรือการปฏิบัติในสถานการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุผล รวมทั้งหลีกเลี่ยงการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีนักวิชาการอธิบายความหมายและสาระสำคัญที่น่าสนใจ ได้แก่ Mayer, Salovey & Caruso (2004) ได้อธิบายความฉลาดทางอารมณ์ ว่ามีองค์ประกอบสำคัญ คือ (1) การรับรู้อารมณ์ของตน (Know their emotions) (2) การจัดการด้านอารมณ์ของตน (Manage their emotions) (3) การจูงใจตนเอง (Motivate themselves) (4) การเข้าใจในอารมณ์ของผู้อื่น (Recognize emotions in others) และ (5) การยึดมั่นในอารมณ์ของตน (Handle emotions) ขณะที่ Goleman (1995) อธิบายความฉลาดทางอารมณ์ เป็นสถานการณ์หรือสภาวะความสามารถของบุคคลในการจูงใจตนเอง ขณะที่มีอารมณ์โกรธหรืออารมณ์ไม่ปกติ และการควบคุมหรือเหนี่ยวรั้งอารมณ์ในภาวะที่มีความรู้สึกยินดี การควบคุมอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่พอใจ การรักษาความทุกข์หรือความไม่สบายใจด้วยการคิดไตร่ตรอง การแสดงความเห็นใจหรือเข้าใจผู้อื่นด้วยความคาดหวัง ซึ่งผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถใช้ข้อมูลข่าวสารด้านอารมณ์ เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่มีคุณค่าตามมา รวมทั้ง Mayer & Salovey (1990) ได้อธิบายความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือเหตุการณ์ ประกอบการประเมินและการแสดงออกทางอารมณ์ที่ถูกต้อง ความสามารถในการเข้าถึงหรือสร้างความรู้สึกขณะที่บุคคลเกิดความคิดในบริบทที่เผชิญความสามารถที่จะเข้าใจในอารมณ์และข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ของอารมณ์ รวมทั้งความสามารถในการกำกับควบคุมอารมณ์ให้เอื้อต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และสติปัญญาของบุคคล ซึ่งบริบทเงื่อนไขของการมีความฉลาดทางอารมณ์หรือปัญญาด้านอารมณ์ของบุคคลที่เหมาะสม จะมีอิทธิพลหรือเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถด้านการกำกับหรือปรับสภาพการคิดไตร่ตรอง ที่ส่งผลต่อระดับอารมณ์หรือการแสดงพฤติกรรมของตนในขณะนั้นอย่างเหมาะสมและเกิดคุณค่ากับผู้อื่นหรือบุคคลอื่นในสังคม

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ของคณะวิทยาศาสตร์ จึงมีความสนใจศึกษาผลการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ตามแนวคิด Resilience Theory และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ผ่านกระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งเห็นว่าคุณลักษณะและเงื่อนไขด้านทฤษฎีความยืดหยุ่นและความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียนเป็นปัจจัยแนวคิดด้านจิตวิทยาที่สามารถนำมาผสานและบูรณการให้เชื่อมโยงและกระตุ้นส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านสัมพันธภาพและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีคุณค่า และคาดหวังว่าจะสามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้อง ตามเงื่อนไขของหลักสูตรดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาปริญญาตรี ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด และความฉลาดทางอารมณ์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2567 ที่ศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จำนวน 24 คน และสาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 26 คน รวม 50 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ในคณะวิทยาศาสตร์ 1 กลุ่ม จำนวน 26 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

กรอบแนวคิด

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่น ด้านการจัดการรู้คิด และความฉลาดทางอารมณ์	→	ทักษะสัมพันธภาพ ของนักศึกษาปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ตามกรอบเนื้อหาเรื่องความสำคัญและแนวคิดด้านการวางแผน ออกแบบหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้เพื่อนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียน จำนวน 8 แผน ใช้เวลาเรียนแผนละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง โดยออกแบบกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการวิเคราะห์และบูรณาการสาระสำคัญของหลักการแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด และแนวคิดด้านความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละแผน ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ (1) ขั้นสร้างความสนใจและทบทวนประสบการณ์พื้นฐาน (2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่และสรุปสาระสำคัญ (3) ขั้นสรุปความคิดรวบยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (4) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีคุณค่าพร้อมเหตุผล และ (5) ขั้นประเมินผลการเรียนรู้และทักษะสัมพันธภาพ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

2. แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบและจัดทำเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมทักษะสัมพันธภาพ 5 ด้าน ได้แก่ (1) การกำหนดเป้าหมายทักษะการสื่อสารที่มีคุณค่า (2) การทำงานเป็นทีมและสร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยความมีน้ำใจแบบใกล้ชิด (3) การแสดงออกด้านอารมณ์ทางบวกเพื่อปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุผล (4) การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งและ (5) การได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติที่คุ้มค่าและเท่าเทียมกัน โดยจัดทำข้อคำถามย่อยประกอบทักษะแต่ละด้าน ๆ ละ 4 ข้อย่อย รวม 20 ข้อ และกำหนดเงื่อนไขการให้คะแนนประเมินทักษะสัมพันธภาพแต่ละรายการไว้ 5 ระดับ ประกอบด้วย มีทักษะสัมพันธภาพระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ทักษะสัมพันธภาพระดับมาก (4 คะแนน) ทักษะสัมพันธภาพระดับปานกลาง (3 คะแนน) ทักษะสัมพันธภาพระดับน้อย (2 คะแนน) และมีทักษะสัมพันธภาพระดับน้อยมาก (1 คะแนน) โดยกำหนดให้นักศึกษาประเมินตนเอง ตามรายการข้อย่อยที่ปรากฏในแบบประเมิน พร้อมกำหนดระดับความหมายของค่าเฉลี่ยทักษะสัมพันธภาพไว้ 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ทักษะสัมพันธภาพระดับมากที่สุด	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-5.00
ทักษะสัมพันธภาพระดับมาก	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51-4.50
ทักษะสัมพันธภาพระดับปานกลาง	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.50
ทักษะสัมพันธภาพระดับน้อย	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51-2.50
ทักษะสัมพันธภาพระดับน้อยมาก	มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.50

จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรง (IOC) พบว่า รายการข้อคำถามในแบบประเมินทั้ง 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำคะแนนผลการทดลองใช้แบบประเมิน มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกตามวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และพบว่าแบบประเมินทั้ง 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) อยู่ระหว่าง 0.43-0.68 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ตามวิธีการของ Cronbach เท่ากับ 0.89

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยมีเลขที่โครงการ HE162/67

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลก่อนเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด และความฉลาดทางอารมณ์

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามเงื่อนไขการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ในภาคเรียนที่ 1/2567 รวมเวลาเรียน 24 ชั่วโมง

3. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ และนำข้อมูลตามเงื่อนไขตัวแปรตามไปวิเคราะห์ผลตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขตัวชี้วัดด้านทักษะสัมพันธภาพ ในช่วงระยะเวลาการประเมินและการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในผลการประเมินตัวแปรดังกล่าว ซึ่งได้กำหนดให้นักศึกษาเป็นผู้ประเมินทักษะสัมพันธภาพด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้สถิติ t-test (Dependent sample)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์

ทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษา	ก่อนเรียน			หลังเรียน			df	t-test	p
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ			
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายทักษะการสื่อสารที่มีคุณค่า	4.03	.305	มาก	4.33	.211	มาก	25	9.594	.000*
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและสร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยความมีน้ำใจแบบใกล้ชิด	3.96	.258	มาก	4.27	.280	มาก	25	7.042	.000*
3. ด้านการแสดงออกด้านอารมณ์ทางบวกเพื่อปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุผล	3.94	.294	มาก	4.28	.251	มาก	25	8.285	.000*
4. ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้ง	3.93	.335	มาก	4.20	.234	มาก	25	5.623	.000*
5. ด้านการได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติที่คุ้มค่าและเท่าเทียมกัน	3.76	.290	มาก	4.36	.226	มาก	25	9.594	.000*
ค่าเฉลี่ยทักษะโดยรวม	4.04	.138	มาก	4.18	.124	มาก	25	4.390	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ มีทักษะสัมพันธภาพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในแต่ละด้านประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายทักษะการสื่อสารที่มีคุณค่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 4.03 (t=9.594) ด้านการ

ทำงานเป็นทีมและสร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยความมีน้ำใจแบบใกล้ชิด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 3.96 (t=7.042) ด้านการแสดงออกด้านอารมณ์ทางบวกเพื่อปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นให้บรรลุผล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และ 3.94 (t=8.285) ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้ง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 3.93 (t=5.623) และด้านการได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติที่คุ้มค่าและเท่าเทียมกัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และ 4.36 (t=9.594) ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนและก่อนเรียนเท่ากับ 4.18 และ 4.04 (t=4.390)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ปรากฏจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด (Resilience theory) และแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา ที่พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีทักษะสัมพันธภาพ หลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องมาจาก กิจกรรมในชั้นเรียนที่ออกแบบให้กับนักศึกษารวม 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ชั่วโมง โดยมีเป้าหมายสำคัญของกิจกรรมที่มุ่งให้นักศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และพฤติกรรมการปฏิบัติของตน ที่ได้รับโอกาสในการคิดทางเลือกการปฏิบัติงานและร่วมคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยกำหนด ตามกรอบเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนแต่ละครั้ง ประกอบด้วย (1) ขั้นสร้างความสนใจและทบทวนประสบการณ์พื้นฐาน (2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่และสรุปสาระสำคัญ (3) ขั้นสรุปความคิดรวบยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (4) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีคุณค่าพร้อมเหตุผล และ (5) ขั้นประเมินผลการเรียนรู้และทักษะสัมพันธภาพ จากสาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและการปรับความคิดสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์แสดงออกในสถานการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในบริบทของอารมณ์ทั้งด้านบวกและลบ ตามเงื่อนไขการเผชิญความท้าทายและการปรับเปลี่ยนความคิดและอารมณ์ในกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม ควบคู่การอภิปรายด้วยเหตุผลที่ทุกฝ่ายยอมรับ เพื่อหลีกเลี่ยงประเด็นความขัดแย้งตามมา ซึ่งเป็นบรรยากาศของกิจกรรมด้านบวกเพื่อปรับเปลี่ยนเงื่อนไขการแก้ปัญหาให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการแนวคิดและองค์ความรู้ของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องสนับสนุน ประกอบด้วย Goleman (2019) ที่มีความเชื่อว่าการมีคุณลักษณะด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) สามารถช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลให้สอดรับกับบริบทการปฏิบัติงานในบทบาทของผู้มีประสบการณ์ ควบคู่การปรับความรู้สึกอารมณ์ของตนให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาร่วมกับบุคคลอื่น โดยรับรู้เข้าใจสภาวะทางอารมณ์และสามารถกำกับควบคุมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล จะช่วยให้สามารถจัดการข้อมูลข่าวสารที่ต้องการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติ ขณะที่ Mayer, Salovey & Caruso (2004) เห็นว่า ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ที่มีในแต่ละบุคคลสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้บรรลุผล เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลเป็นปัจจัยเสริมสร้างความสามารถในการรับรู้อารมณ์ตนเอง การเอื้อประโยชน์ด้านการคิด การเข้าใจในความรู้สึกอารมณ์ของตน และการจัดการหรือปรับเปลี่ยนความรู้สึกอารมณ์ของตน ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถปรับปรุงเพื่อจัดการแสดงออกทางอารมณ์ในบริบทที่เหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการใช้สติปัญญาหรือการคิดพัฒนาตนเองให้บรรลุผลในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pumaleque, A. A. P., et.al. (2021) ได้ศึกษาแบบจำลองความฉลาดทางอารมณ์เพื่อปรับปรุงความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่ออุปสรรคปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคการสำรวจและแบบสอบถามกับนักเรียน จำนวน 58 คน เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) และความยืดหยุ่น (Resilience) ในการปรับตัวต่ออุปสรรคปัญหา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 27.59% ระบุว่าระดับสติปัญญาระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปกติ 39.66% บ่งชี้ว่าระดับสติปัญญาภายในบุคคลอยู่ในระดับปกติ และ 32.76% บ่งชี้ว่าระดับความสามารถในการปรับตัวไม่ดี ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์และความยืดหยุ่นที่เพียงพอของนักเรียนจะช่วยให้พวกเขาจัดการกับทักษะต่าง ๆ เช่น ความฉลาดระหว่างบุคคลและภายในบุคคล ความสามารถในการปรับตัว ความเพียร และความมั่นใจในตนเองเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม รวมทั้ง อนุสิษฐ์ พันธ์กล่ำ (2560) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยใช้บทบาทสมมุติสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า พัฒนาการด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

และความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้ง Cavallo (2000) ได้ศึกษาผลการใส่ใจดูแลพฤติกรรมการมีสัมพันธภาพของผู้บริหารกับบุคลากรในองค์กร พบว่า ปัจจัยที่แสดงพฤติกรรมด้านการใช้พหุปัญญา (Multiple Intelligence) ในบริบทการสื่อสารสนับสนุนการปฏิบัติงานจะส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ด้านบวก และการเอาใจใส่ที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจหรือความเป็นมิตรที่ดีต่อกันในสถานการณ์การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจและสื่อสารเพื่อชี้นำให้เพื่อนร่วมงานปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่ง Goleman, Boyatzis, & McKee (2013) เชื่อว่า บุคคลจะปฏิบัติงานผ่านเงื่อนไขหรือปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ให้สำเร็จและมีคุณภาพจะเชื่อมโยงกับการใช้ความสามารถทางสติปัญญาสนับสนุน ช่วยให้การพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะตัวหรือบุคลิกภาพด้านบวกและความปรารถนาหรือพยายามที่จะปฏิบัติงานแต่ละครั้งให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การประยุกต์แนวคิดด้านความฉลาดทางอารมณ์กับการทำกิจกรรมในชั้นเรียนของนักศึกษา จึงเป็นเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลให้การพัฒนาทักษะสัมพันธภาพหลังเรียนของนักศึกษาเพิ่มขึ้น

ขณะที่ผู้วิจัยเห็นว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด จะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาเพิ่มขึ้นในบริบทที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ระหว่างเรียนของนักศึกษา ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรับรู้เข้าใจศักยภาพความพร้อมของตนในการปฏิบัติกิจกรรมหรือการแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อนในมิติที่ปรับอารมณ์จิตใจให้สอดรับกับสถานการณ์ปัญหาที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในระยะแรก ซึ่งบุคคลดังกล่าวสามารถนำเหตุการณ์ปัญหาที่ปรากฏในเบื้องต้นมาปรับเปลี่ยนให้มีเงื่อนไขที่เหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ในระยะต่อมา ดังข้อมูลที่นักวิชาการและผู้วิจัยบางท่านนำเสนอในประเด็นเกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นความรู้สนับสนุน ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดเป็นเงื่อนไขสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขความสามารถในการปรับตัว และการรับรู้ผลของความสำเร็จในการกระทำหรือการปฏิบัติกิจกรรม ประกอบการใช้ศักยภาพความสามารถของตนให้เชื่อมโยงกับการกระทำที่ไม่บรรลุผลสำเร็จในระยะแรก ที่นำไปสู่การปรับตัวในด้านบวกควบคู่กับการคิดตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Waller, 2001; Mahoney & Bergman, 2002) ขณะที่ Lutha (2006) เห็นว่า แนวคิด Resilience Theory มีความเกี่ยวข้องความสามารถในการปรับตัวด้วยความพยายามด้านบวกให้บรรลุผลสำเร็จ ในมุมมองเงื่อนไขการกระทำหรือแสดงออกแต่ละครั้งที่แตกต่างกันเชื่อมโยงกับบริบทสถานการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ควบคู่กับการใช้เงื่อนไขเกณฑ์การตรวจสอบประเมินคุณภาพความสำเร็จของการปฏิบัติที่น่าเชื่อถือ อีกทั้ง Windle (2011) และ Earvolino-Ramirez (2007) เห็นว่า ทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการรู้คิดเป็นการเชื่อมโยงหรือหลอมรวมระหว่างสัญชาตญาณหรือการหยั่งรู้ด้วยความเข้าใจของบุคคล (personal intuition) และข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏ เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การคิดวิเคราะห์เพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่มีอยู่ก่อน กับผลที่ปรากฏตามมาและคุณลักษณะที่ต้องการจำเป็น ตามเงื่อนไขของการปรับตัวที่มีคุณภาพ อีกทั้งมีผลการศึกษาวิจัยอธิบายว่า การปรับตัวตามหลักทฤษฎี Resilience เป็นการใช้ความพยายามด้านบวกช่วยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนผลด้านบวกดังกล่าว ที่เป็นความสามารถในการปรับสภาพตัวเองให้สอดรับกับบริบทปัญหาที่เผชิญขณะนั้น ให้เกิดประโยชน์ต่อการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคล (Connor & Davidson, 2003)

นอกจากนี้ Block & Block (1980) ได้ศึกษาเงื่อนไขของแนวคิดเกี่ยวกับ Resilience ด้านบวกของบุคคล พบว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะตามแนวคิดดังกล่าว จะสะท้อนผลลักษณะความสามารถการคิดแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นหรือจุดแข็งในการกระทำ มีการสนองตอบความต้องการที่หลากหลายมิติ มีพลังการปฏิบัติหรือแสดงออกระดับสูง มีความรู้สึกนึกคิดด้านบวกหรือมองโลกในแง่ดี มีความสามารถที่จะปลดแยกหรือถอดถอนเหตุการณ์ (Ability to detach) และสร้างความคิดความเข้าใจในปัญหาที่เผชิญ ดังนั้น อาจอธิบายสาระสำคัญของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนหรือความยืดหยุ่นด้านการรู้คิดว่าเป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณค่า (Ameliorate) หรือการตอบสนองบนทางเลือกเพื่อป้องกันหรือควบคุมปัญหาเหตุการณ์ด้านลบ ที่อาจส่งผลเสียต่อการกระทำในระยะต่อมา อีกทั้งมีผลการวิจัยที่อธิบายถึงปัจจัยของ Resilience theory ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ยากของการใช้ความพยายามในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลด้านการใช้อารมณ์ด้านบวก การมีบุคลิกภาพทางสังคมที่ดี (Extraversion) การใช้ความสามารถในตนเอง (Self-efficacy) การมีความจริงใจน่าเชื่อถือ (Spirituality) และการมีความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-esteem) โดยที่ปัจจัยเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะด้านสัมพันธภาพของบุคคล ภายหลังการจัดกิจกรรมบนพื้นฐานของแนวคิด Resilience theory (Kidd & Shahar, 2008)

ซึ่งเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลด้านบวกต่อพฤติกรรมที่มีคุณภาพ ภายใต้สภาวะการตอบสนองเหตุการณ์ที่มีความกดดันและการใช้ความพยายามแก้ปัญหาให้สำเร็จ ประกอบกับมีผลการศึกษามุมมองด้านการป้องกันและการส่งเสริมสนับสนุนความสามารถในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านแนวคิดทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิด (Resilience theory) ในสถานการณ์ปัญหาด้านความรู้สึกอารมณ์และการใช้สติปัญญาของบุคคล ผ่านกิจกรรมการปรับแต่งความคิดหรือสติปัญญาด้านบวกสนับสนุน ควบคู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล และปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายองค์ความรู้ เชื่อมโยงการปฏิบัติกับบริบททางอารมณ์ของบุคคลอย่างมีเหตุผลด้วยการรับรู้ การเผชิญเหตุการณ์ปัญหา การประเมิน เพื่อนำไปสู่การตอบสนองด้านบวก การยอมรับนับถือตนเอง การรับรู้ความสามารถของตน รวมทั้งการกำกับควบคุมและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการปัญหา ภายใต้ภาวะความเครียดในสถานการณ์ดังกล่าวให้บรรลุผลอย่างมีความหมายสำหรับแต่ละบุคคล (Fletcher & Scott, 2010; Galli & Vealey, 2008; Fletcher & Fletcher, 2005) จากเหตุผลและเงื่อนไขหลักการแนวคิดทฤษฎี Resilience และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Intelligence) สามารถนำพาความสำเร็จในการเรียนรู้ด้านทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยาให้บรรลุผลเพิ่มขึ้นในระดับที่มากกว่าปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับผลการพัฒนาคุณลักษณะด้านทักษะสัมพันธภาพของนักศึกษากลุ่มดังกล่าวตามที่ปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมที่จัดให้นักศึกษาปฏิบัติแต่ละครั้ง ได้ออกแบบให้ผู้เรียนได้สื่อสารควบคู่กับกลุ่มเพื่อนในบริบทที่แต่ละบุคคลได้ใช้ความคิดประกอบการให้เหตุผลและอธิบายทางเลือกที่ตนเองสนใจบนพื้นฐานของความถูกต้องที่กลุ่มเพื่อนผู้เรียนเข้าใจและยอมรับด้วยอารมณ์ด้านบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมและเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ของงานที่จะปฏิบัติในมิติของผู้เรียนเอง เพื่อตรวจสอบการสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนให้มากขึ้น รวมทั้งการให้ข้อมูลสะท้อนกลับในการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนเพิ่มเติมด้วย

2. เนื้อหาวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ที่ปรากฏตามกรอบหลักสูตรและนำมาใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจยังไม่มีความน่าสนใจและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพเท่าที่ควร หากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้กับผู้เรียนในสถานการณ์จริงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในผลการพัฒนาทักษะดังกล่าวเห็นว่า สามารถเลือกหรือกำหนดเนื้อหาประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ส่งผลต่อทักษะสัมพันธภาพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและน่าสนใจ โดยประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิดอื่นสนับสนุน ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Collaborative Learning Approach) แนวคิดการให้เหตุผล (Reasoning Approach) และแนวคิดกลวิธีอภิปัญญา (Metacognition Strategy)

2. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อเงื่อนไขของตัวแปรตามอื่นที่ปรากฏควบคู่กับการมีทักษะสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนผู้เรียนซึ่งเป็นเงื่อนไขและปัจจัยด้านบวกในบริบทการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความยืดหยุ่นด้านการจัดการรู้คิดและความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ ความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม ทักษะพื้นฐานในการใช้ชีวิต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109ง, น. 10-14).

อนุสิษฐ์ พันธ์กล่ำ. (2560). ผลการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยใช้บทบาทสมมุติสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู, *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2*(4), 77-89.

Block, J. H., & Block, J. (1980). The role of ego-control and ego resiliency in the organization of behavior. In W. A. Collins (Ed.), *Minnesota symposium on child psychology, 13*, 39-101.

Bodin, P., & Winman, B. (2004). Resilience and other stability concepts in ecology: Notes on their origin, validity and usefulness. *ESS Bulletin*, *2*, 33-43.

Cavallo, K. (2000). *Emotional Competence and Leadership Excellence at Johnson & Johnson: The Emotional Intelligence and Leadership Study*.

Connor, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, *18*, 76-82.

Earvolino-Ramirez (2007). Resilience: A concept analysis. *Nursing Forum*, 73-82.

Espiner, T. (2007). Survey: People skills valued over those for IT. *CNET News*.

Fletcher, D., & Fletcher, J. (2005). A meta-model of stress, emotions and performance: Conceptual foundations, theoretical framework, and research directions [Abstract]. *Journal of Sports Sciences*, *23*, 157-158.

Fletcher, D., & Sarkar, M. (2012). A grounded theory of psychological resilience in Olympic champions. *Psychology of Sport and Exercise, 13*, 669-678.

Fletcher, D., & Scott, M. (2010). Psychological stress in sports coaches: A review of concepts, theory and research. *Journal of Sports Sciences*, *28*, 127-137.

Galli, N., & Vealey, R. S. (2008). "Bouncing back" from adversity: Athletes' experiences of resilience. *The Sport Psychologist, 22*, 316-335.

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence.* New York, NY: Bantam.

Goleman, D. (2019). *The Emotionally Intelligent Leader. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Publishing,* Co, 11-13.

Goleman D., Boyatzis R., McKee A. (2013). *Primal Leadership: Learning to Lead with Emotional Intelligence.* Boston: Harvard Business Press.

Hayes, J. (2002). *Interpersonal skills at work*. New York: Routledge.

Higgins, C. A., & Judge, T. A. (2004). The effects of applicant influence tactics on recruiter perceptions of fit and hiring recommendations: A field study. *Journal of Applied Psychology*, *89*(4), 622-632.

Kidd, S., & Shahar, G. (2008). Resilience in homeless youth: The key role of self-esteem. *American Journal of Orthopsychiatry*, *78*, 163-172.

Luthar, S. S. (2006). *Resilience in development: A synthesis of research across five decades*. In D. Cicchetti, & D. Cohen (Eds.), Developmental psychopathology: Risk, disorder, and adaptation (pp. 739-795). New York: Wiley.

Mahoney, J. L., & Bergman, L. R. (2002). Conceptual and methodological considerations in a developmental approach to the study of positive adaptation. *Applied Developmental Psychology*, *23*, 195-217.

Major, B., Richards, C., Cozzarelli, C., Cooper, M. L., & Zubek, J. (1998). Personal resilience, cognitive appraisals and coping: An integrative model of adjustment to abortion. *Journal of Personality and Social Psychology*, *74*, 735-752.

Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry, 15*(3), 197–215.

Mayer, J. D. & Salovey, P. (1990). Emotional Intelligence. Imagination, *Cognition and Personality*, *9*(3), 189.

Neenan, M. (2009). *Developing resilience*. Hove: Routledge.

Pumaleque, A. A. P. ., Arbulu, A. C. A. ., Calle, C. A. P. ., & Gutierrez, F. H. P. . (2021). EMOTIONAL INTELLIGENCE MODEL TO IMPROVE RESILIENCE IN UNIVERSITY STUDENTS. *The Journal of Contemporary Issues in Business and Government, 27*(2), 4634–4642.

Richardson, G. E. (2002). The metatheory of resilience and resiliency. *Journal of Clinical Psychology*, *58*, 307-321.

Spector, P. E., & Jex, S. M. (1998). Development of four self-report measures of job stressors and strains: Interpersonal Conflict at Work Scale, Organizational Constraints Scale, Quantitative Workload Inventory, and Physical Symptoms Inventory. *Journal of Occupational Health Psychology*, *3*, 356-367.

Waller, M. A. (2001). Resilience in eco-systemic context: Evolution of the concept. *American Journal of Orthopsychiatry*, *71*, 290-297.

Williams, M. J. (2011). *Home, school, and community factors that contribute to the educational resilience of urban,* African American high school graduates from low-income, single-parent families (PhD thesis, University of Iowa).

Windle, G. (2011). What is resilience? A review and concept analysis. *Reviews in Clinical Gerontology, 21*, 152-169.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e276109

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Analytical Thinking Skills and Learning Achievement Using Synectics Instructional Model with Mind Mapping Learning Management in Social Studies, Religion and Culture Courses on Economics in Daily Life for Prathomsuksa 4 Students

ARTCLEINFO
Article history
Received 24 July 2024
Revised 29 August 2024
Accepted 5 November 2024

ธนภัทร บุญสมร[1] และ มานิตย์ อาษานอก[2]
Thanaphat Bunsamon[1] and Manit Asanok[2]

ABSTRACT

The aims of this research study were: 1) to compare students' analytical thinking skills before and after the learning, 2) to compare the learning achievement of students before and after the learning, 3) to study the satisfaction of prathomsuksa 4 students on the Synectics Instructional Model with Mind Mapping learning management. The target group was prathomsuksa 4 students at Ban Khui School, Kuchinarai District, Kalasin Province, in the second semester of the academic year 2023, totaling 21 students from purposive sampling. Four types of the research tools were: 1) 7 plans of the Synectics Instructional Model with Mind Mapping learning management with the highest level of appropriateness, 2) Learning achievement test with Index of item objective congruence is 0.84 and reliability coefficient of 0.82, 3) Analytical thinking skills test with Index of item objective congruence is 0.88 and reliability coefficient of 0.78 and 4) Satisfaction questionnaire with Index of item objective congruence is 0.89 and reliability coefficient of 0.78. Data was analyzed using means, standard deviations, percentages and the Wilcoxon signed-rank test for hypothesis testing.

The results of the study revealed that: 1) students' analytical thinking skills improved significantly after the learning at the .01 level, 2) students' learning achievement improved significantly after the learning at the .01 level and 3) students' satisfaction on the Synectics Instructional Model with Mind Mapping learning management was at the highest level in overall.

Keywords: Synectics Instructional Model Learning Management, Mind Mapping, Analytical Thinking Skills

[1] หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Candidate in Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: thanaphat0116@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคุย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน ซึ่งได้รับการเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด จำนวน 7 แผน มีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ข้อสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.84 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.88 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.78 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Wilcoxon signed-rank test

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์, แผนผังความคิด, ทักษะการคิดวิเคราะห์

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ทุกประเทศกำลังพัฒนาให้ตนเองได้ก้าวเข้าสู่เวทีผู้นำทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังก้าวสู่การเป็นประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้การศึกษาของไทยต้องปูพื้นฐานให้กับผู้เรียนได้มีความรู้เบื้องต้นในเรื่องของการจัดการทางเศรษฐกิจ โดยนำเนื้อหามาบรรจุไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีความรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์ เป็นการเพิ่มฐานความรู้ให้กับผู้เรียนก่อนการเผชิญหน้ากับสภาพสังคมโลก ดังนั้นความสามารถในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์และการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ในช่วงที่สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติสู่ยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย และเกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นผู้เรียนให้ลงมือทำเกิดการฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญเพื่อยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นฐาน “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” โดยใช้แนวคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st century skill) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทย การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือการเรียนจึงต้องเน้นให้เรียนโดยการลงมือทำหรือการฝึกฝนก็จะเกิดทักษะที่จำเป็นที่สำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมในฐานะพลเมืองดี ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านความรู้ ในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้นในลักษณะบูรณาการ (2) ด้านทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม ทักษะทางการสืบสวนสอบสวน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ การสืบค้น เป็นต้น (3) ด้านเจตคติและค่านิยม เกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานกลุ่ม เป็นต้น และ (4) ด้านการจัดการและการปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรมมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับเกรด 3 ขึ้นไป ร้อยละ 41.63 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ

กว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะเนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ วิธีการสอนแบบบรรยายและเน้นให้ผู้เรียนท่องจำ ผู้เรียนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนขาดทักษะในการคิด แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันให้แก่นักเรียน การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะ ที่ควรพัฒนาในเนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ เพื่อฝึกการคิดอย่างเป็นระบบเป็นเหตุเป็นผล รู้จักแยกแยะ คิดแก้ปัญหา สามารถพิจารณาและสรุปเพื่อหาคำตอบได้ นอกจากนี้ การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการสืบค้นข้อเท็จจริงตอบคำถามบางสิ่งบางอย่าง โดยการตีความ การจำแนกแยกแยะ และทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของสิ่งนั้น รวมถึงองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง หาความเชื่อมโยงว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร จากทฤษฎีและแนวคิดการคิดวิเคราะห์ของ บลูม (Bloom, 1956) สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเนื้อหา เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ หาเหตุและผล เป็นการตีความจากข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาทำความเข้าใจว่ามีโครงสร้างเป็นอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นแกนหลัก มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีหลักการอย่างไร การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ วิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) และวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) นอกจากนี้การจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) เป็น การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ด้านจิตพิสัย จำแนกเป็น การรับรู้, การตอบสนอง, การสร้างค่านิยม, การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย, ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะสองส่วนหรือมากกว่าพร้อม ๆ กัน, ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงพฤติกรรมทางการพูด สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ ซับซ้อนมากกว่าความเข้าใจ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เหตุผล คิดอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย มีการคิดโดยพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนและต้องมีเหตุผล สามารถระบุความเหมือนหรือความแตกต่างอย่างมีหลักการ สามารถจัดลำดับ จัดหมวดหมู่ หรือจัดประเภทของความรู้ของสิ่งต่าง ๆ ระบุเหตุผลของการเกิดข้อผิดพลาดของข้อมูล สามารถตีความหรือบอกหลักเกณฑ์พื้นฐานของ ความรู้ ระบุ เจาะจง หรือสรุปอย่างมีเหตุผล จนสามารถเกิดเป็นความรู้ใหม่ได้ นำหลักการมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่โดยใช้ฐานของความรู้และคาดการณ์ผลที่ตามมาบนพื้นฐานของข้อมูล การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยความสามารถหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การจับคู่ (Matching), การจัดกลุ่ม (Classification), การสรุป (Error analysis), การประยุกต์ (Generalizing), และการคาดการณ์ (Specifying) ซึ่งสามารถปรับให้เป็นกระบวนการสำคัญ 3 ด้านในการวิเคราะห์ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อระบุสิ่งที่สำคัญ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลและตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ และ 3) วิเคราะห์หลักการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำหลักการและแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการสรุปผลและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ (Synectics) ซึ่งพัฒนาโดย Joyce และ Weil (1996) จากแนวคิดของ กอร์ดอน (Gordon, 1961) เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเชื่อมโยงและเปรียบเทียบแนวคิดต่าง ๆ ที่อาจไม่เกี่ยวข้องกัน ในขณะที่กระบวนการนี้สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ในบางส่วน โดยเฉพาะเมื่อมีการวิเคราะห์และประเมินความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้น แต่หลัก ๆ แล้ว การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เหมาะสมกับการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์มากกว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ รวมไปถึงทางด้านการศึกษาด้วยเป็นทฤษฎีทางวิธีการมุ่งที่จะรวมบุคคลที่มีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพและความคิด เพื่อร่วมกันกำหนดปัญหาและแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นทฤษฎีเชิงปฏิบัติการ ที่นำกลไกทางจิตวิทยาที่ซ่อนเร้นทางความคิด (Preconscious thought) มาใช้ในทางความคิดสร้างสรรค์ จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น และเพื่อการพัฒนาความสำเร็จในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซินเนคติกส์คือแนวทางการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนใช้การเปรียบเทียบเพื่อฝึกฝน ให้เกิดความคิดจินตนาการสร้างสรรค์ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสในการพิจารณา

การมองปัญหาในมุมที่แตกต่างออกไปจากเดิมและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น รูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์จึงต้องแตกต่างไปจากเดิม และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนจึงเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการอุปมาโดยตรง การอุปมาตนเอง การอุปมาสัญลักษณ์ และการอุปมาแบบเพ้อฝันเป็นแนวทางในการสอนเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนอันเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อีกวิธีการหนึ่ง (อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ และธนาเทพ พรหมสุข, 2560) อย่างไรก็ตามการเรียนรู้มีความสำคัญและต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยเฉพาะวิธีคิด ดังนั้น แนวคิดและทางปฏิบัติตลอดจนเครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ แก้ปัญหา ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันกับสถานการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอจากเดิมที่เราเคยใช้วิธีการสอนแบบเขียนจดบันทึกแบบเป็นบรรทัด ใช้ปากกาหรือดินสอสีเดียว มาเขียนบันทึก มาเปลี่ยนเป็นการใช้ด้วยคำที่เป็นกุญแจ ภาพ สัญลักษณ์แบบแผ่เป็นรัศมีออกรอบ ๆ ศูนย์กลาง และใช้สีสัน ซึ่งต่อมาพบว่า วิธีการนี้เมื่อนำไปใช้กับกิจกรรมอื่น ทำให้สามารถจัดลำดับการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตงานได้ง่ายขึ้นด้วย เช่น ใช้ในการวางแผนวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และช่วยความจำ ฯลฯ ที่เรียกว่า Mind Mapping ศิริรัตน์ นีละคุปต์ (2538) กล่าวถึงความหมายของแผนผังความคิด (Mind Mapping) ว่าคือการจดบันทึกเนื้อความจากสิ่งที่อ่านมาเขียนเป็นแผนภูมิ ซึ่งต้องคิดวิเคราะห์ประเมินข้อมูลที่จะเติม และให้เหตุผลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ว่า นักเรียนจะต้องเรียบเรียง และจำแนกความคิดตามแบบการเขียนของผู้เขียน อาจกล่าวได้ว่าการเติมข้อมูลในแผนภูมิเป็นแบบฝึกหัดความคิดที่นักเรียนต้องใช้สติปัญญา ถ้านักเรียนเขียนแผนภูมิได้ก็แสดงว่าอ่านเข้าใจ แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึงแผนผังที่แสดงถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน ที่ผ่านการประมวลความรู้ความคิดตามลำดับขั้นตอนและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ด้วยการเขียนคำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเส้นเชื่อม โดยให้คำสำคัญหรือหัวเรื่องอยู่ตรงกลางหรือด้านบนสุดของแผนผัง ส่วนใจความรองกระจายออกไปหรือแตกสาขาออกมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้นเชื่อมโยง และคำหรือวลีที่แสดงถึงข้อมูลหรือคำสำคัญนั้น ๆ ซึ่งวิธีการเรียนลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างเข้าใจอย่างถ่องแท้และวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้หากการสอนสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนย่อมทำผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมชาติของการเรียนแบบ Mind Mapping นั้นสามารถเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับการทำงานของการคิด และยังสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด การฟื้นความจำการวางแผนหรือการใช้ความคิดสร้างสรรค์ โทนี บูซาน (Tony Buzan, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ (2542; อ้างอิงจาก สุพิศ กลิ่นบุบผา, 2545) กล่าวถึง แผนผังความคิด (Mind Mapping) ว่าแผนผังความคิดช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหามีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการคิดไตร่ตรองและการเรียนรู้ แผนที่ความคิดใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับอายุและทุกวิชาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) และความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน และจากการศึกษาผลของการวิจัยเกี่ยวกับ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ที่กล่าวมานี้ พบว่า สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผังความคิด (Mind Mapping มีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผังความคิด (Mind Mapping) และการเรียนด้วยวิธีนี้ยังจะช่วยวางกรอบความคิดของผู้เรียนในการผสมผสานความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้ง่ายขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดสามารถทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้น โดยการออกแบบที่ผ่านการสรุป เรียบเรียงให้สั้น กระชับและเข้าใจง่าย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด เพื่อมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน) ดีขึ้น อันจะส่งผลไปยังทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน) ทั้งเป็นการตอบสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด

วิธีการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Designs) โดยดำเนินการตามแบบแผนวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) (Campbell and Stanley, 2015)

E	O_1	X	O_2

E หมายถึง กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

X หมายถึง สิ่งทดลองหรือทรีตเมนต์ (Treatment)

O_1 หมายถึง การสังเกต (หรือการวัดผล) ก่อนการทดลอง (Pre-Observation)

O_2 หมายถึง การสังเกต (หรือการวัดผล) หลังการทดลอง (Post-Observation)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคุย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิด

การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ
ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง
ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ
ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง
ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง
ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

→

1. ทักษะการคิดวิเคราะห์
   1.1 วิเคราะห์ความสำคัญ
   1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์
   1.3 วิเคราะห์หลักการ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความพึงพอใจของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดเรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน จำนวน 7 แผน

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$=4.75, S.D.=0.30)

2. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 ข้อ

ผลการประเมินความสอดคล้องของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปใช้ได้ และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

3. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามแนวคิดของบลูม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การวิจัยครั้งนี้คัดเลือกข้อสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า .60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ขจัดความคลาดเคลื่อนแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-21) ผลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด

นำผลมาหาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ Item total Correlation แบบ Pearson (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าอำนาจจำแนก (rxy) ปรากฏว่าแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกข้อ ตั้งแต่ 0.72-0.80 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ โดยวิธีหาค่าด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อผ่านขั้นตอนการจัดทำเค้าโครงและได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว (เลขที่การรับรอง 042-046/2567)

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคุย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และได้สุ่มกลุ่มเป้าหมาย 21 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยการเซ็นหนังสือยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย และชี้แจงให้ทราบว่า หากเข้าร่วมการวิจัยแล้วสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับและนำมาใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น การนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ขั้นตอนและวิธีการศึกษาในครั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อกลุ่มตัวอย่าง และไม่รบกวนเวลาการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการปฐมนิเทศก่อนทำการทดลองเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายวิชาเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเวลาในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนข้อปฏิบัติต่าง ๆ

4. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อสอบแบบอัตนัย แบบทดสอบแบบถูกผิด และแบบจับคู่

5. แผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. เริ่มทำการทดลองโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2566 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2567 รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน ตามชั่วโมงการเรียน

7. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ บันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ที่ 8 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed-rank test เนื่องจากมีการแจกแจงข้อมูลแบบไม่ปกติ

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed-rank test เนื่องจากมีการแจกแจงข้อมูลแบบไม่ปกติ

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด โดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ทักษะการคิดวิเคราะห์ (n=21)	$\bar{X}$	S.D.	Z	P-Value
ก่อนเรียน	13.52	4.06	3.87	0.001*
หลังเรียน	22.48	4.67		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดก่อนเรียน เท่ากับ 13.52 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.06 หลังเรียน เท่ากับ 22.48 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.67 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (n=21)	$\bar{X}$	S.D.	Z	P-Value
ก่อนเรียน	17.05	2.67	4.01	0.001*
หลังเรียน	24.19	3.88		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด ก่อนเรียน เท่ากับ 17.05 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.67 หลังเรียน เท่ากับ 24.19 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.88 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาสาระ				
1	จัดเนื้อหาวิชาเป็นลำดับเหมาะสมกับผู้เรียน	4.86	0.36	มากที่สุด
2	ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียน	4.91	0.30	มากที่สุด
3	สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุข	4.95	0.22	มากที่สุด
4	สรุปบทเรียน เนื้อหาได้ถูกต้อง และง่ายต่อการเข้าใจ	4.67	0.48	มากที่สุด
	รวม	4.85	0.34	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
5	ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ	4.86	0.36	มากที่สุด
6	ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง	4.76	0.44	มากที่สุด
7	ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมา	4.62	0.50	มากที่สุด
8	ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบ	4.62	0.50	มากที่สุด
9	ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	4.71	0.46	มากที่สุด
10	ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรม มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น	4.91	0.30	มากที่สุด
	รวม	4.75	0.43	มากที่สุด
สื่อการเรียนการสอน / อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ				
11	ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.81	0.40	มากที่สุด
12	มีตำรา เอกสาร ประกอบการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา	4.71	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.76	0.43	มากที่สุด
ด้านการวัดผลประเมินผล				
13	ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลหลากหลายวิธี	4.71	0.46	มากที่สุด
14	ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.91	0.30	มากที่สุด
	รวม	4.81	0.38	มากที่สุด
	โดยรวม	4.79	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.85, S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 14 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับแรก ดังนี้ สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสุข มีคะแนนเท่ากับ ($\bar{X}$=4.95, S.D.=0.22), ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียน มีคะแนนเท่ากับ ($\bar{X}$=4.91, S.D.=0.30) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมมาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มีคะแนนเท่ากับ ($\bar{X}$=4.91, S.D.=0.30) และผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชามีคะแนนเท่ากับ ($\bar{X}$=4.91, S.D.=0.30)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด สามารถทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้น โดยการออกแบบที่ผ่านการสรุป เรียบเรียงให้สั้นกระชับและเข้าใจง่าย มาเสริมการลงข้อสรุปอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งนักเรียนต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกันจนกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง เพราะในการกำหนดประเด็นปัญหาแต่ละครั้ง นักเรียนต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายจากแหล่งต่าง ๆ แล้วร่วมกันลงข้อสรุป นักเรียนจึงได้มีการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องทิศนา แขมมณี (2562) ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมและสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ทำให้ผลงานของตนมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ นอกจากนั้นผู้เรียนยังเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิดและความคิดของผู้อื่นอีกด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jessica Goebel a, and Suriamurthee Maistry (2019) ได้ทำการศึกษาบทบาทของอารมณ์ในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ การใช้กรอบแนวคิด เกณฑ์เพื่อสำรวจมิติทางอารมณ์ของการเรียนรู้ของนักเรียนนักเรียนหลายคน พบว่าการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเชิงโต้ตอบ (IQA) ซึ่งผู้เข้าร่วมจะสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงถึงประสบการณ์ของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในการสำรวจการเรียนรู้ของตนเอง ในการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์รายบุคคล และการทบทวนบทเรียนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้ให้นักเรียนนำเสนอในรูปแบบของผังความคิด จากการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้มีการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ แผนผังความคิดมีประโยชน์มากมายทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงาน เช่นการวางแผน การช่วยจำ การสรุปบทเรียน เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและไว้วางใจผู้อื่น ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง เน้นผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ การเปรียบเทียบแบบตรงการเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง และเพื่อให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของเนื้อหาหลักและเนื้อหารอง เป็นการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เข้าใจง่าย มีขั้นตอนการสอนโดยให้นักเรียนได้สรุปประเด็นหลักและประเด็นรอง จากการกล่าวมาข้างต้น พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กนิษฐา ภูสมศรี และจริยา พิชัยคำ (2563) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง แต่ละแผนมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้น ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 ประสิทธิภาพของแผนเท่ากับ 73.71/75.18 ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความก้าวหน้าร้อยละ 24.81 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ บังอร ใจกลางเมือง, พระวิทวัส โกฉกรรจ์ และอนุษา ใหม่ศรี (2566) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีสว่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่องสินค้าและบริการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง สินค้าและบริการ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งกล่าวคือ นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีกระบวนการสอนที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล หรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ในกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นจะกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้และความคิดที่แปลกใหม่ คิดนอกกรอบ คิดเพ้อฝัน สามารถฝึกเชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นระบบ กล้าคิดและกล้านำเสนอความคิดมากขึ้น เกิดแรงจูงใจในการเขียน สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ รวมถึงบรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียดและทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกุล แก้วกาหลง และดนิตา ดวงวิไล (2563) ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบซินเนคติกส์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา วัลลิยะเมธี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้สอนเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ทราบความสามารถและความพึงพอใจของนักเรียนชัดเจนขึ้นกว่าการวัดความรู้เพียงด้านเดียว การมองเห็นประโยชน์และความสำคัญ นักเรียนต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลมีประสบการณ์จากการได้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด และเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีคุณภาพ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ฝึกการคิดเปรียบเทียบ การสมมติตนเองและการแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาได้อย่างอิสระ ครูผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดพิจารณาสิ่งรอบตัว โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ผสานกับจินตนาการ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนั้นออกมาในรูปแบบของแผนผังความคิด ซึ่งส่งผลให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด มีการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็สูงขึ้นเช่นเดียวกัน โดยนักเรียนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง รู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล น้อมรับข้อคิดเห็นและคำแนะนำจากครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเพื่อพัฒนางานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น สามารถทำงานหรือดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น ในกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้และความคิดที่แปลกใหม่ คิดนอกกรอบ คิดเพ้อฝัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบประทับใจ มีความสุขในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนอาจจะไม่คุ้นเคยกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิดในกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นจะกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้และความคิดที่แปลกใหม่ คิดนอกกรอบ คิดเพ้อฝัน สามารถฝึกเชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นระบบ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด ควรพิจารณาให้เหมาะสมอาจมีความยืดหยุ่นตามสภาพบรรยากาศ และศักยภาพของผู้เรียน และที่สำคัญควรพัฒนาให้ต่อเนื่อง อย่าให้ห่างหรือถี่เกินไปและการขยายเวลาในการพัฒนาให้นานกว่าที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด ในเนื้อหาและระดับชั้นอื่น ๆ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่การคิดที่มีความซับซ้อนอย่างลึกซึ้งละเอียดถี่ถ้วนในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นข้อมูล เรื่องราวหรือสถานการณ์ ประกอบด้วยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบออกเป็นส่วนย่อย โดยสามารถให้รายละเอียดด้วยการให้เหตุผลที่ถูกต้องจากพื้นฐานความรู้หรือหลักการ รายวิชาต่าง ๆ และกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาทุกสังกัด

2. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังความคิด กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุสิ่งใดเป็นผล นำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่ถูกต้องเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ การคาดการณ์ทำนายคำตอบล่วงหน้า นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเกิดเป็นความรู้ใหม่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา ภูสมศรี และ จริยา พิชัยคำ. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติกุล แก้วกาหลง และ ดนิตา ดวงวิไล. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 13*(3), 45-58.

ทิศนา แขมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บังอร ใจกลางเมือง, พระวิทวัส โกฉกรรจ์ และ อนุษา ใหม่ศรี. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีสว่าง. *วารสารศาสตร์การสอน (Journal of Teaching Science), 2*(2). กรกฎาคม-ธันวาคม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.

ศิริรัตน์ นีละคุปต์. (2538). *การใช้แผนการสอนในกิจกรรมการอ่านระดับประถมศึกษา.* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. ไทวัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุพิชญา วัลลิยะเมธี. (2560). *รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ และ ธนาเทพ พรหมสุข. (2560). ซินเนคติกส์: รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมนวัตกรรม และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts), 10*(3), 2555-2566.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives: complete edition*. Addison Wesley Longman, Inc.

Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of education objectives Book 1-Cognitive domain*. David McKay Company.

Buzan, T. (2006). *Mind mapping.* Pearson Education.

Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (2015). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Ravenio books.

Goebel, J., & Maistry, S. (2019). Recounting the role of emotions in learning economics: Using the Thresh old Concepts Framework to explore affective dimensions of students' learning. *International Review of Economics Education, 30*, 100145.

Gordon, W JJ. (1961). *Synectics: The Development of Creative Capacity*. New York: Harper&Row.

Joyce, B., & Weil. M. (1996). *Models of Teaching* (5th ed.). New York: Allyn & Bacon.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e276116

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เรียนรู้ศาสนา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Achievement and Teamwork Skills in Social Studies, Religion and Culture Courses by Organizing Cooperative Learning Activities Using the Learning Together Technique for Prathomsuksa 2 Students

ARTCLEINFO
Article history
Received 24 July 2024
Revised 29 August 2024
Accepted 21 November 2024

กันฑ์ตพัฒน์ ทับชา[1] และ มานิตย์ อาษานอก[2]
Kantaphat Thabcha[1] and Manit Asanok[2]

ABSTRACT

This research aimed to 1) compare learning achievement against the 70 percent criterion, 2) examine teamwork skills and 3) assess the satisfaction of prathomsuksa 2 students on the implementation of collaborative learning activities using the Learning Together technique. The target group involved 13 prathomsuksa 2 students during the second semester of the 2023 academic year from purposive sampling. The four research instruments were utilized: 1) Five learning management plans which were indicated as the highest level of appropriateness, 2) An learning achievement test with Index of item objective congruence is 0.93 and reliability coefficient of 0.72, 3) A teamwork skills assessment with Index of item objective congruence is 0.89 and 4) A satisfaction questionnaire with Index of item objective congruence is 0.75 and reliability coefficient of 0.72. The Data analysis statistics included means, standard deviations and percentages.

The results revealed that: 1) There were 11 students of 13 students, or 76.92 percent met the learning achievement criterion, while another 2 students or 23.08 percent did not, 2) The overall teamwork skills was 95.83 percent, at the very good level and 3) The satisfaction with the collaborative learning activities using the Learning Together technique was rated at the highest level.

Keywords: Learning Together Technique, Teamwork Skills, Academic Achievement

[1] หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Candidate in Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: Kriangkraitata@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.93 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 3) แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.89 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน พบว่า นักเรียนทั้งหมด 13 คน มีนักเรียนสอบผ่าน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และนักเรียนสอบไม่ผ่าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 2) มีทักษะการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 95.83 อยู่ในระดับดีมาก 3) มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ทักษะการทำงานเป็นทีม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้ชีวิตของคนในสังคม เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของเยาวชนและวัยรุ่น ที่ให้ความสำคัญและเรียนรู้ที่จะก้าวตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งได้ส่งผล ต่อแนวคิด ค่านิยม รวมถึงพฤติกรรมการใช้ ชีวิตในสังคมปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียนปัญหาที่สำคัญที่พบมาก คือ การละเมิดศีล 5 ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การทำร้ายกันจนถึงแก่ชีวิต หรือการเบียดเบียนกัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การล่วงละเมิดทางเพศ การไม่ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และการดื่มสุราหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น จากการศึกษา พบว่า รากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือการที่นักเรียน ขาดการกล่อมเกลาจิตใจและปลูกฝังในเรื่องศีลธรรมจริยธรรม จนทำให้ความสำนึกต่อหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การใช้สติพิจารณายั้งคิดลดน้อยถอยลงและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนที่ยุยงส่งเสริม ชักจูงและโน้มน้าวอย่างต่อเนื่องด้วย รูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียนจะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดีและมีพลังใจที่เข้มแข็งมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นภูมิคุ้มกันเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา (รัตนะ บัวสนธ์, 2558)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทยสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มี ทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลของคะแนนสอบในรายวิชาต่าง ๆ (พระวีระวัฒน์ กตปุญโญ (ใจศล) และชวาล ศิริวัฒน์, 2565) พบว่า นักเรียนบางส่วนมีผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา ในการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและจากการสอบถามครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กนักเรียนยังมีคะแนนที่ต่างขาดความรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ได้แก่ การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา การทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขึ้นมาทำ

ขณะครูสอน ส่งงานไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ชอบพูดคุยกันเวลาครูสอน การไม่ติดตามงานและแก้ไขงานให้ถูกต้อง พฤติกรรมเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน และทำให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือ เรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัวอีกด้วย จึงควรปลูกฝังและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น (โรงเรียนบ้านเสือกินวัวโคกน้อย, 2565) ด้วยการพัฒนาพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง เรียนรู้ศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ที่จะฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้บรรลุผลตามมาตรฐานตัวชี้วัด โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายในหน่วยนั้น ๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการทางสังคม ฯลฯ กระบวนการเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัตินั้นจะต้องนำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด และปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง (แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประจำวันได้ ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสังคมจึงเชื่อมโยงให้เด็กเรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง อยู่อย่างมีความสุข โดยเรียนผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องหรือในโรงเรียน หรือวิเคราะห์จากตัวอย่างสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้เด็กฝึกคิดวิเคราะห์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักตัวเอง สามารถจัดการชีวิตของตัวเอง และมีวิถีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ที่พัฒนาทั้ง 3 ด้านของชีวิต 1) ด้านพฤติกรรม (ศีล) 2) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และ 3) ด้านปัญญา (ปัญญา) การทำงานเป็นทีมก็มีผลสำคัญต่อการพัฒนาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (OBE: Outcome-Based Education) ในประเทศไทยโดยตรง โดยทำให้นักเรียนหรือผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นส่วนสำคัญของการประสบความสำเร็จในการทำงานในการเรียนและในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีมยังช่วยเสริมสร้างทักษะทางความสัมพันธ์ การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่ซับซ้อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทำงานเป็นทีมนี้สามารถเชื่อมโยงกับเป้าหมายของ OBE Thailand ได้โดยตรงผ่านการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เรื่องการสื่อสารระหว่างบุคคล การแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในการทำงานในองค์กรในปัจจุบันและอนาคต จากการศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT (Learning Together) เป็นหนึ่งในเทคนิคการสอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันศึกษาเนื้อหาและทำใบงาน กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนได้รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน เช่น เป็นผู้อ่าน เป็นผู้จดบันทึก เป็นผู้นำเสนอรายงาน เป็นต้น ทำให้ทุกคนได้ช่วยกันทำงาน จนได้ผลงานที่สำเร็จ หากกลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถือว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ (ทิศนา แขมมณี, 2563) การเรียนรู้เป็นทีมเป็นการใช้กระบวนการกลุ่ม (group process) สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี รวมทั้งการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สามารถทำให้เกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (promote creative thinking) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learning) (Carol & Faye, 1997) ส่วน Gibson และคณะ (Gibson, Ivancevich & Donnelly, 2000) ได้กล่าวถึงผลดีอีกประการหนึ่งของการทำงานเป็นทีมว่าเป็นการเรียนกลุ่มเล็กที่มีความผูกพันมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในด้านการติดต่อสื่อสารและการมีมนุษยสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนรู้เป็นทีมนี้สามารถตอบสนองและสามารถแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา รูปแบบการเรียนการสอนไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายและไม่เน้นปฏิบัติ ซึ่งการเรียนรู้เป็นทีมช่วยให้ผู้เรียนได้วางแผนค้นหาความรู้ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ ที่ขาดหายไปหรือไม่มี ได้จากกลุ่มเพื่อน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้ความสะดวก แนะนำ ชี้แนะ ในประเด็นที่ยังสับสนหรือไม่เข้าใจ Hughes & Townley (1994 อ้างใน วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2545) กล่าวว่า

การเรียนรู้เป็นทีมนี้มีประโยชน ต่อผู้เรียนในแง่สามารถนำมาปรับปรุงทัศนคติ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ แก่ผู้เรียนได้ดีในผู้เรียนทุกช่วงอายุ สามารถพัฒนาทำให้เกิดทักษะการแก้ไขปัญหา พัฒนา การทำงานเป็นทีม และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้กับเพื่อนได้อย่างดี

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือไม่ใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรมรับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ (เพ็ญนภา เพ็งวิสาภาพพงษ์, 2558) จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า วิธีเรียนแบบร่วมมือที่มีวิธีการหลัก ๆ ที่แตกต่างกัน เช่น การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน ระบบการให้รางวัล แต่ไม่ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบใดก็จะมีหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เหมือนกันอยู่ 5 ประการดังกล่าว การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่ม ในขณะที่ทำงานนักเรียนต้องช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถาม พยายามทำให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนเข้าใจที่มาของคำตอบโดยให้นักเรียนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนก่อนที่จะถามครู และครูชมเชยหรือให้รางวัลเป็นกลุ่มตามผลงานของกลุ่มนั้น ๆ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ แล้วเลือกรูปแบบที่เข้ากับลักษณะวิชาเรียนหรือธรรมชาติวิชาและลักษณะผู้เรียนในเรื่องศาสนาของเรา ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สังเคราะห์จึงได้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มาใช้จัดการเรียนรู้ในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเสือกินวัวโคกน้อย และด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเสือกินวัวโคกน้อย อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบ LT
(Learning Together)

ขั้นตอนที่ 1 การพึ่งพาและช่วยเหลือกัน
ขั้นตอนที่ 2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด
ขั้นตอนที่ 3 ความรับผิดชอบของแต่ละคนที่สามารถตรวจสอบได้
ขั้นตอนที่ 4 การใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย
ขั้นตอนที่ 5 การใช้กระบวนการกลุ่ม

→

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม
3. ความพึงพอใจของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together เรื่อง เรียนรู้ศาสนา จำนวน 5 แผน ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.28)

2. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เรียนรู้ศาสนา จำนวน 30 ข้อ หาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72

3. แบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การประเมินการร่วมมือในการทำงานเป็นทีม จำนวน 6 ข้อ

โดยแบบประเมินจะเป็นการสอบถามความถี่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้น โดยใช้เกณฑ์ในการวัดระดับดังนี้

สม่ำเสมอ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำต่อเนื่องกันทั้งในชั่วโมงเรียน หรือมีการกระทำอย่างน้อย 5 ครั้งขึ้นไป

บางครั้ง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำเป็นบางครั้ง หรือมีการกระทำ 3-4 ครั้ง

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำน้อยครั้ง หรือมีการกระทำ 1-2 ครั้ง

เกณฑ์ในการให้คะแนน

สม่ำเสมอ 3 คะแนน

บางครั้ง 2 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง 1 คะแนน

นำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าคุณภาพที่ได้ เท่ากับ 0.89

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ตามวิธีการวัดของลิเคอร์ท (Likert) โดยกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ระดับคะแนนแต่ละระดับเทียบกับระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ความพึงพอใจมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน

ความพึงพอใจน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

นำผลมาหาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ Item total Correlation แบบ Pearson (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าอำนาจจำแนก (rxy) ระหว่าง 0.67 ถึง 0.75 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ โดยวิธีหาค่าด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.72

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อผ่านขั้นตอนการจัดทำเค้าโครงและได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว (เลขที่การรับรอง 091-045/2567)

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเสือกินวัวโคกน้อย จังหวัดมหาสารคาม และได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย 13 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยการเซ็นหนังสือยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย และชี้แจงให้ทราบว่า หากเข้าร่วมการวิจัยแล้วสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับและนำมาใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น การนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ขั้นตอนและวิธีการศึกษาในครั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อกลุ่มตัวอย่าง และไม่รบกวนเวลาการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการปฐมนิเทศก่อนทำการฝึกเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการฝึก การดำเนินงาน และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาของเรา รวมทั้งเวลาในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

4. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักเรียน

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ที่สร้างขึ้น เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้

6. เริ่มทำการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566 รวมทั้งสิ้น 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน ตามชั่วโมงการเรียน

7. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม บันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ที่ 8 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าร้อยละแล้วนำมาเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70

2. วิเคราะห์ทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมของนักเรียน หลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together โดยการหา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

สม่ำเสมอ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำต่อเนื่องกันทั้งในชั่วโมงเรียน หรือมีการกระทำอย่างน้อย 5 ครั้งขึ้นไป

บางครั้ง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำเป็นบางครั้ง หรือมีการกระทำ 3-4 ครั้ง

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือการกระทำน้อยครั้ง หรือมีการกระทำ 1-2 ครั้ง

เกณฑ์ในการให้คะแนน

สม่ำเสมอ 3 คะแนน

บางครั้ง 2 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง 1 คะแนน

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนวัดระดับความพึงพอใจการแปลผลของช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

นักเรียนคนที่	หลังเรียน		เกณฑ์ร้อยละ	
	คะแนน (30)	คะแนนร้อยละ	ผ่านเกณฑ์	ไม่ผ่านเกณฑ์
1	17	56.67		✓
2	26	86.67	✓	
3	27	90.00	✓	
4	15	50.00		✓
5	27	90.00	✓	
6	26	86.67	✓	
7	25	83.33	✓	
8	21	70.00	✓	
9	23	76.67	✓	
10	23	76.67	✓	
11	21	70.00	✓	
12	24	80.00	✓	
13	25	83.33	✓	
รวม			11	2
ร้อยละ			76.92	23.08

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 13 คน มีนักเรียนสอบได้คะแนนหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนสอบได้คะแนนหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ของนักเรียนทั้งหมด

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะการทำงานเป็นทีมแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม (ครูผู้สอน) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการทำงานเป็นทีมแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม (ครูผู้สอน)

รายการ	สีแดง	สีเหลือง	สีฟ้า	สีเขียว	$\bar{X}$
ด้านบทบาทในการทำงานเป็นทีม					
1. สมาชิกในทีมรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย	3	3	3	3	3
2. มีการประสานงานให้ ความช่วยเหลือ และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	3	3	3	3	3
3. สมาชิกในทีมเสนอความคิดในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาการทำงานของทีม	3	2	3	3	2.75
4. ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกโดย การยอมรับ การให้เกียรติ ปรึกษาหารือ ให้โอกาสในการทำงาน	3	3	3	3	3
ด้านกระบวนการทำงาน					
5. มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และวางแผนการทำงานร่วมกันในทีม	3	3	3	3	3
6. มีการกำหนดวิธีการ ขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาอย่างเป็นระบบ	3	3	2	2	2.5
7. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิกในทีมได้อย่างเหมาะสม	3	2	3	2	2.5
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในทีม					
8. มีการให้ความร่วมมือกับทีมอย่างเต็มที่ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ ความแตกต่างของกันและกัน	3	3	3	3	3
9. มีการกล่าวคำชมเชยเพื่อนสมาชิกในทีมเมื่อผลงานประสบผลสำเร็จได้ตามแผน	3	3	3	3	3
10. มีความสุขในการทำงาน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว และมีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของทีมในทุกรูปแบบ	3	3	3	3	3
รวม (30 คะแนน)	30	28	29	28	28.75
ร้อยละ	100	93.33	96.67	93.33	95.83
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.00	0.42	0.32	0.42	0.21
แปลผล	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนทั้งหมด 4 ทีม มีทีมที่ได้คะแนน ลำดับ 1 คือทีมสีแดง คิดเป็นร้อยละ 100.00 อยู่ในระดับดีมาก, ลำดับ 2 คือทีมสีฟ้าของนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 96.67 อยู่ในระดับดีมาก, และลำดับ 3 ร่วม คือทีมสีเขียว และทีมสีเหลือง คิดเป็นร้อยละ 93.33 อยู่ในระดับดีมาก โดยภาพรวมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 95.83 อยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการวิเคราะห์การประเมินการทำงานเป็นทีม (ประเมินทีม) แบบประเมินการทำงานเป็นทีม (ประเมินทีม) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ และคะแนนเฉลี่ย แบบประเมินการทำงานเป็นทีม (ประเมินทีม) แบบประเมินการทำงานเป็นทีม (ประเมินทีม)

คนที่	ประเด็นที่สังเกต						รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6		
คนที่ 1	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 2	3	3	2	3	3	3	17.00	94.44
คนที่ 3	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 4	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 5	3	3	2	3	3	3	17.00	94.44
คนที่ 6	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 7	3	3	3	2	3	3	17.00	94.44
คนที่ 8	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 9	3	3	2	3	3	3	17.00	94.44
คนที่ 10	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 11	3	3	3	2	3	3	17.00	94.44
คนที่ 12	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
คนที่ 13	3	3	3	3	3	3	18.00	100.00
ผลรวม	39	39	36	37	39	39	38.17	97.86
$\bar{X}$	3.00	3.00	2.77	2.85	3.00	3.00	17.62	97.89

ประเด็นที่สังเกต	คะแนนเต็ม (39 คะแนน)	คะแนนเต็ม (18 คะแนน)
1. พวกเรารับฟังความรู้และความคิดเห็นของสมาชิกในทีม	39	3.00
2. พวกเราช่วยกันคิดและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรม	39	3.00
3. เมื่อมีประเด็นที่เกิดจากการไม่เห็นด้วย พวกเราจะแสดงความคิดเห็นในประเด็นนั้นด้วยความสุภาพ	36	2.77
4. พวกเรามักจะมีการลงความเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์	37	2.85
5. พวกเรามีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการทำงานเป็นทีม	39	3.00
6. พวกเรามีการบริหารเวลาในการดำเนินกิจกรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ	39	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม	38.17	17.62
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.33	2.94
ร้อยละ	97.86	97.89

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 13 คน ได้คะแนนการทำงานเป็นทีม (ประเมินทีม) ผลการประเมินรายคนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.94 คิดเป็นร้อยละ 97.86 ของนักเรียนทั้งหมด และผลการประเมินจากรายด้านจากประเด็นที่สังเกต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.17 เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33 คิดเป็นร้อยละ 97.89

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ที่	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาสาระ และสื่อการเรียนรู้				
1	ครูใช้วิธีการสอนและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา	4.69	0.48	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยอำนวยความสะดวกให้ฉัน ได้ดียิ่งขึ้น	4.08	1.04	มาก
3	ครูมีสื่อหรือเว็บสนับสนุนที่เป็นแหล่งความรู้ช่วยในการทำกิจกรรม	4.39	0.51	มาก
4	ครูเปิดโอกาสให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละเนื้อหา	4.69	0.48	มากที่สุด
5	ครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน	4.31	0.48	มาก
6	สื่อหรือเว็บสนับสนุนที่สามารถเรียนง่าย สะดวก รวดเร็ว	4.39	0.96	มาก
	รวม	4.42	0.66	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together				
7	ฉันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องและครูในแต่ละเนื้อหา	4.77	0.44	มากที่สุด
8	ฉันทำงานร่วมกับผู้อื่นในทีมได้ดี	4.62	0.51	มากที่สุด
9	ฉันได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	4.77	0.44	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ฉันมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และทีมได้เป็นอย่างดี	4.46	0.52	มาก
11	กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ฉันมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.39	0.96	มาก
12	ฉันเกิดความคิดที่หลากหลายในการทำกิจกรรม	4.46	0.78	มาก
	รวม	4.58	0.61	มากที่สุด
ด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ				
13	การทำงานเป็นทีมทำให้ฉันสามารถแบ่งงานตามหน้าที่และมีความรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้	4.69	0.48	มากที่สุด
14	การทำงานเป็นทีมทำให้ฉันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีขึ้น	4.39	0.87	มาก
15	การทำงานเป็นทีมทำให้ฉันมีความสามัคคีกับเพื่อนร่วมทีมมากขึ้น	4.23	0.93	มาก
16	การทำงานเป็นทีมทำให้ฉันยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น	4.54	0.66	มากที่สุด
17	การทำงานเป็นทีมทำให้ฉันนำวิธีการไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นได้	4.54	0.52	มากที่สุด
	รวม	4.48	0.69	มาก
	โดยรวม	4.49	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}$=4.49, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ครูใช้วิธีการสอนและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X}$=4.77, S.D.=0.44) ครูเปิดโอกาสให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละเนื้อหา ($\bar{X}$=4.77, S.D.=0.44),

ฉันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องและครูในแต่ละเนื้อหา ($\bar{X}$=4.69, S.D.=0.48), ฉันได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ($\bar{X}$=4.69, S.D.=0.48) และการทำงานเป็นทีมทำให้ฉันสามารถแบ่งงานตามหน้าที่และมีความรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้ ($\bar{X}$=4.69, S.D.=0.48)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เรียนรู้ศาสนา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together 70 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 13 คน มีนักเรียนสอบได้คะแนนหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ของนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนสอบได้คะแนนหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ทำให้นักเรียนแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกันและความสามัคคีในกลุ่ม นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือยังเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากกันและกัน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดย Johnson & Johnson ที่เน้นการทำงานร่วมกันและการพัฒนาทักษะสังคม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ปัดถาเดช และอรัญ ชุยกระเดื่อง (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ในเรื่องระบบเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งพบว่า กิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนยังมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีและความพึงพอใจในระดับสูงสุด งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ปาณิสรา สายศรี, ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์ และอรัญ ชุยกระเดื่อง (2565) ที่ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ในเรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้มีความเหมาะสมสูงสุด ส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ร้อยละ 43.52 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับสูงสุดต่อกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together มีทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมหลังเรียน โดยภาพรวมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้นั้นสมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มโดยจะต้องช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและในการทำงานร่วมกันสมาชิกต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันยอมรับไว้วางใจกัน รวมทั้งมีการตรวจสอบผลงานของสมาชิกในกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นภศร มิลินทานุช (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) ด้วยการเรียนรู้ แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ มั่งคั่ง และเตชินี ทิมเจริญ (2565) ได้ทำการศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น (3) เพื่อศึกษาระดับทักษะการทำงานเป็นทีมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กระบวนวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยกึ่งทดลอง ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เป็นกระบวนการที่พัฒนาและส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ (2) การศึกษาผลการเรียนก่อนและหลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหัวหินวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ระดับทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหัวหินวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลังการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือไม่ใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรมรับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูใช้วิธีการสอนและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา, ครูเปิดโอกาสให้ฉันได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละเนื้อหา, ฉันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องและครูในแต่ละเนื้อหา, ฉันได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการทำงานเป็นทีมทำให้ฉันสามารถแบ่งงานตามหน้าที่และมีความรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลีพร แซ่ตั้ง และอรนุช ลิมตศิริ (2564) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียเรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เรียนรู้ศาสนา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพและน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดี และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม การเรียนแบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและส่งผลให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน ทักษะทางสังคมที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้แก่ความเป็นผู้นำการสร้างความไว้วางใจ การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับข้อขัดแย้ง ทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่ม ทักษะการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ในการทำงานกลุ่ม นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) และจินดราหรา นิราศสูงเนิน (2562) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สมาชิกในกลุ่มทุกคนเป็นส่วนสำคัญของกลุ่มที่จะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการทำงานเป็นทีมกับเพื่อน ๆ ในการแบ่งงานกลุ่มถือเป็นหัวใจสำคัญ ควรยึดหลักการแบ่งงานตามความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจ มีกฎ มีระเบียบ แบบแผน ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิก สมาชิกในทีมจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มสมาชิกโดยรวมจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ควรพิจารณาให้เหมาะสมอาจมีตามความรู้ ความสามารถ ความพึงพอใจ และศักยภาพของผู้เรียน และที่สำคัญควรพัฒนาให้ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together ในเนื้อหาและระดับชั้นอื่น ๆ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้ สึกร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ ความแตกต่างของกันและกัน มีความสุขในการทำงาน มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว และมีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของทีมในทุกรูปแบบ จะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together กับตัวแปรอื่น ๆ หรือเทคนิคการจัดการเรียนสอนต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเกิดเป็นความรู้ใหม่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จริยา ปัดถาเดช และ อรัญ ซุยกระเดื่อง. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เรื่อง ระบบเศรษฐกิจ มัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17*(1), 55-65.

จินดาหรา นิราศสูงเนิน. (2562). *ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีสื่อสังคมสนับสนุน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบรบือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชรินทร์ มั่งคั่ง และ เตชินี ทิมเจริญ. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 16*(1), 97-107.

ทิศนา แขมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภศร มิลินทานุช. (2561). *การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์(สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 8. สุวีริยาสาส์น.

ปาณิสรา สายศรี, ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์ และ อรัญ ซุยกระเดื่อง. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6*(4), 282-291.

พระวีระวัฒน์ กตปุญโญ (ใจศล) และ ชวาล ศิริวัฒน์. (2565). การพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านกูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดสุรินทร์. *Journal of MCU Humanities Review, 8*(1), 91-101.

เพ็ญนภา เพ็งวิสาภาพพงษ์. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], วิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

รัตนะ บัวสนธ์. (2558). *การประเมินโครงการ/การวิจัยเชิงปริมาณ.* มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โรงเรียนบ้านเสือกินวัวโคกน้อย, (2565). *รายงานผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.* ภาพพิมพ์

อัญชลีพร แซ่ตั้ง และ อรนุช ลิมตศิริ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(4), 190-206.

Carol, J., & Faye, S. (1997). The validity of a peer evaluation instrument for team learning and group processes. *Accounting Education: A Journal of Theory, Practice, and Research, 2(1)*, 21-40.

Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (2000). *Organization: Behavior, Structure, Processes.* 10th ed. Boston: McGraw-Hill.

Hughes, H. W., & Townley, A. J. (1994). *Cooperative Learning in Graduate Education: A Study of Its Effectiveness in Administrator Training in Two California Universities.*

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e274630

บทความวิจัย / Research Article

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

The Development Guidelines for School Administrators' Innovative Leadership, The Educational Service area Office in Roi Et Province

ARTCLEINFO
Article history
Received 7 June 2024
Revised 27 July 2024
Accepted 12 September 2024

สวรรยา นามศักดิ์[1] และ รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม[2]
Sawanya Namsak[1] and Ratchaniphen Phonyiam[2]

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the current state, the desirable state, and the school administrations innovative leadership priority needs index, 2) study the guidelines for school administrators' innovative leadership. The sample of the research consited of 372 school administrators and teachers, the sample used the Krejcie and Morgan Table. The key informants were 5 educational administration innovation experts. The research tools were a questionnaire on current state reliability as 0.96, desirable state reliability as 0.98, and structured interviews. The statistics used mean, standard deviation, and priority needs index.

The results of this study found that: 1) The overall and individual current state were at a moderate level, the overall and individual desirable state were at the highest level, and their priority needs index was at the highest level in the innovative vision aspect, 2) There were 42 items of innovative leadership guidelines. Acording to the innovative leadership guideline manual curriculum was developed, it consisted of 5 elements: principles, objectives, content, improvement activities, and measurement and evaluation. The overall for the development guidelines manual asessment was at the suitability and possibility highest level.

Keywords: Innovative Leadership, Development Guidelines, School Administrators

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย
Association Professor, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: tew.sawan.14439@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 372 คน ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีทั้งหมด 42 แนวทาง จากนั้นจัดทำเป็นคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร วิธีการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินแนวทางการพัฒนาและคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, แนวทางการพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ได้กำหนดการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและการนำนวัตกรรมไปใช้ในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ด้วยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติได้ระบุสาระสำคัญในหมวด 9 เทคโนโลยีทางการศึกษา มาตรา 64 ได้กำหนดให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแบบเรียน หนังสือทางวิชาการ ตำรา และเทคโนโลยี และมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรในด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ความเหมาะสมในการนำเทคโนโลยีไปใช้ ในการจัดการศึกษา อีกทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินความเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของครูและบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีสำหรับการสร้างนวัตกรรม เพื่อการบริหารการศึกษา จึงได้มีการส่งเสริมนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยได้จัดตั้งโครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งการขยายผลสู่ระดับประเทศนำไปสู่พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในระดับจังหวัดการขยายผลนวัตกรรมการศึกษาสู่ระดับชาติและพื้นที่อื่นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพของการศึกษา ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้บริหารสามารถบริหารสถานศึกษา ด้วยนวัตกรรมจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่สามารถคิดค้นนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษา ครู และผู้เรียน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมได้ประสบผลสำเร็จ ให้สอดคล้องกับจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมดังกล่าว จะสามารถขับเคลื่อนความเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ นครินทร์ วนกิจไพบูลย์ (2562) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จะต้องเป็นผู้ที่สามารถสร้างแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนโดยผู้บริหารต้องมีทักษะด้านการสร้างการเรียนรู้และด้านการสำรวจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำ เนื่องจากทำให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทขององค์กรรวมถึงการสร้างคุณค่าต่อกลุ่มคนและสังคมได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง พีรดนย์ จัตุรัส (2561) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถสร้างแรงผลักดันในการพัฒนาความสามารถของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารองค์กรสร้างแรงบันดาลใจและผลักดันให้กับบุคลากรในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการปรับประยุกต์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จขององค์กร

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนวัตกรรมมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อน มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานภายใต้สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลง มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมร่วมกันกับครูและบุคลากร โดยการเป็นอย่างที่ดี สามารถสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการขับเคลื่อนทีมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องคำนึง 2 ประเด็นหลักสำคัญ คือ 1) การนำนวัตกรรมใหม่มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำ และ2) การสร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรม ซึ่งความสำคัญของทั้งสองประเด็นจะส่งผลให้ผู้บริหารสามารถสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งมีสถานศึกษา รวมกันทั้งหมดจำนวน 834 แห่ง โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด ได้วิเคราะห์สภาพบริบทและสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ด้านการศึกษาทั้ง 4 เขตพื้นที่ ได้สรุปข้อมูลปัญหาที่พบในสถานศึกษาและผู้เรียนว่า มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ และผู้เรียนส่วนมากขาดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งนโยบายการศึกษาขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดสภาวการณ์ที่เรียกว่าภาวะความรู้ถดถอย (Learning Loss) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาและฟื้นฟูจากสภาวการณ์ดังกล่าว (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565) โดยมีการส่งเสริมด้านการศึกษาเพื่อความมั่นคง ด้านการพัฒนาและส่งเสริมต่อยอดงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และด้านพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกช่วงวัย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติและสากล รองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับยุคดิจิทัล เพื่อจะได้พัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา และสร้างแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้กับครู บุคลากร และผู้เรียน สามารถคิดค้นและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษา ในสังกัดมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากเอกสารงานวิจัย ทำให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในครั้งนี้ คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 6) ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จะช่วยเสริมสร้างให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน ส่งผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งสอดคล้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (Obec Awards) ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประกวดโรงเรียนที่มีผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำความรู้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาไปใช้ ในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถแบ่งจำนวนประชากรทั้ง 4 เขตพื้นที่ แบ่งออกเป็นผู้บริหาร 834 คน และจำนวนครู 11,295 คน รวมทั้งหมด 12,129 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 4 เขตพื้นที่ จำนวนผู้บริหาร 26 คน และจำนวนครู 346 คน รวมทั้งหมด 372 คน ซึ่งได้มา โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นภูมิตามโรงเรียนที่สังกัดแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) รายละเอียดจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด	ประชากร (คน)			กลุ่มตัวอย่าง (คน)		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
สพม.ร้อยเอ็ด	60	2,890	2,950	2	89	91
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	229	2,561	2,790	7	78	85
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2	332	3,601	3,933	10	110	120
สพป.ร้อยเอ็ด เขต 3	213	2,243	2,456	7	69	76
รวม	834	11,295	12,129	26	346	372

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

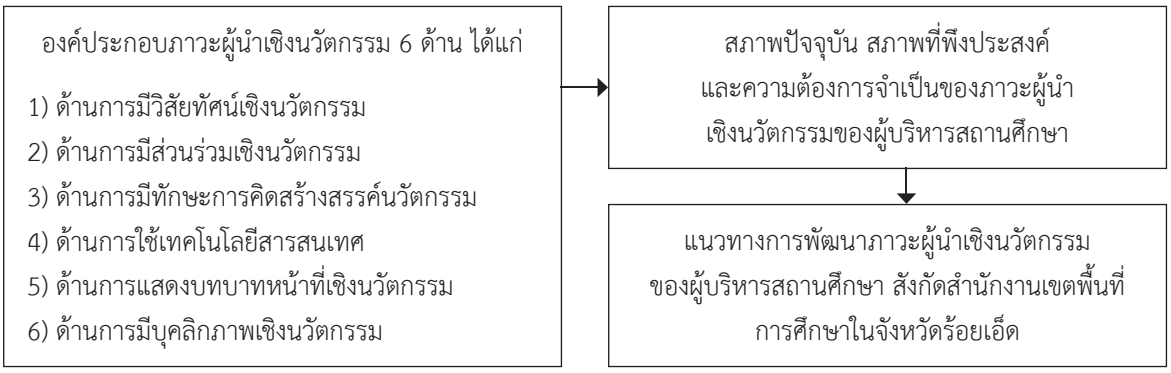

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบคำถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.29-0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.54-0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews ที่มีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสร้างจากการใช้ข้อมูลผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พร้อมทั้งประเมินแนวทางการพัฒนาและคู่มือ หลักสูตรแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรการพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 4 เขตพื้นที่ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามเสนอผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์

2. รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการบันทึกผลการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยขอนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ และใช้เวลาสัมภาษณ์ ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน

3. ตรวจสอบรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Objective congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย คือ ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.60 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ข้อคำถามนั้นจะถูกตัดออกไป

2. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product -Moment Correlation Coefficient) ตามวิธี Item Total Correlation คัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) พิจารณาจากเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต้องมีค่ามากกว่า 0.80 ขึ้นไป

4. วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5. วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้เทคเนิค Priority Need Index: ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปยกร่างแนวทางการพัฒนาและสร้างคู่มือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			ค่า	เรียงลำดับค่า
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$PNI_{modified}$	$PNI_{modified}$
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	3.20	0.67	ปานกลาง	4.78	0.48	มากที่สุด	0.50	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม	3.17	0.66	ปานกลาง	4.70	0.56	มากที่สุด	0.48	2
3. ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.39	0.64	ปานกลาง	4.76	0.52	มากที่สุด	0.41	4
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.42	0.56	ปานกลาง	4.74	0.48	มากที่สุด	0.39	6
5. ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม	3.30	0.53	ปานกลาง	4.77	0.43	มากที่สุด	0.45	3
6. ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม	3.38	0.54	ปานกลาง	4.73	0.52	มากที่สุด	0.40	5
รวม	3.31	0.60	ปานกลาง	4.75	0.50	มากที่สุด	0.44	

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.31, S.D.=0.60) และสภาพพึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.75, S.D.=0.50)

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$=3.42, S.D.=0.56) รองลงมา คือ ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X}$= 3.39, S.D.=0.64) และด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}$=3.38, S.D.=0.54) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสภาพพึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$=4.78, S.D.=0.48) รองลงมา คือ ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม ($\bar{X}$=4.77, S.D.=0.43) และการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X}$=4.76, S.D.=0.52) ตามลำดับ

ค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม เรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified}$=0.50) ลำดับที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified}$=0.48) และลำดับที่ 3 ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified}$=0.45)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.67, S.D.=0.50) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.77, S.D.=0.39) ซึ่งสามารถวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาได้ ดังนี้

2.1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม พบว่า มีทั้งหมด 8 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) วางแผนศึกษานโยบายการศึกษา บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม กลยุทธ์เชิงนวัตกรรม และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา 2) มีความรู้ และทักษะในการพัฒนาสถานศึกษาปัจจุบัน ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมอย่างรวดเร็ว 3) สร้างแรงบันดาลใจให้ให้ครูและบุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จและความล้มเหลวของสถานศึกษา 4) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานสร้างวิสัยทัศน์มีการระดมความคิดเห็นร่วมกับครูและบุคลากร 5) กำหนดแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 6) กำหนดเป้าหมายของโครงการ / กิจกรรม สนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ 7) มีการประเมินเป้าหมาย ในการพัฒนางาน ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ8) มีการเผยแพร่นวัตกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมกับองค์กรภายนอก เมื่อประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.70, S.D.=0.48) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.36)

2.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม พบว่า มีทั้งหมด 8 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาหาความรู้และทักษะด้านนวัตกรรมจนชำนาญสามารถนำมาพัฒนาสถานศึกษาได้ 2) ใช้กระบวนการทำงานและสร้างทีมงานที่มีคุณภาพในการดำเนินงาน 3) มีเป้าหมายร่วมกันกับครูและบุคลากร สร้างความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อมั่นครูและบุคลากร 4) สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้วยการจัดระบบชี้แนะและการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงการให้รางวัลแก่ครูและบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น 5) ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมโดยระดมความคิดร่วมกับครูและบุคลากร มีการกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนานวัตกรรม 6) เป็นผู้นำในด้านการเปลี่ยนแปลง ของนวัตกรรมมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 7) สนับสนุนทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมของครูและบุคลากร และ8) มีการวางแผน ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เมื่อประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.60, S.D.=0.54) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.78, S.D.=0.37)

2.1.3 ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม พบว่า มีทั้งหมด 6 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) พัฒนาทักษะคิดสร้างสรรค์ โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม 2) สร้างแรงจูงใจ ให้ครูเห็นภาพความสำเร็จและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหลังจากพัฒนานวัตกรรม 3) ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมบริหารสถานศึกษา โดยการบูรณาการความรู้เดิมและความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ 4) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษามีการเรียนรู้ความก้าวหน้าของการศึกษาและปรับตัวต่อนโยบายการศึกษาใหม่ 5) มีทักษะความคิดยืดหยุ่น เรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรม ใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และ 6) มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา โดยสนับสนุนการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูและบุคลากร เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในสถานศึกษา เมื่อประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.60, S.D.=0.53) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.33)

2.1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีทั้งหมด 7 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่เปิดกว้างในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 2) สร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ 3) มีการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ในองค์กรจัดให้มีกระบวนการในการรวบรวม จัดเก็บ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ

ได้ง่าย 4) มีการจัดสรรทรัพยากรกำหนดลำดับความสำคัญและความจำเป็น 5) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) วางแผนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรหรือบริษัทเอกชนที่มี ความชำนาญด้านเทคโนโลยี และ 7) มีการประเมินผลความสำเร็จของโครงการด้านเทคโนโลยี ปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เมื่อประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.74, S.D.=0.43) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.77, S.D.=0.36)

2.1.5 ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม พบว่า มีทั้งหมด 8 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ต้องเป็นผู้นำในการคิดริเริ่มสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และทดลองสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลว 2) มีการวางแผนดำเนินงาน วิเคราะห์บริบทและเข้าใจสภาพการณ์ของสถานศึกษาและยอมรับกับความล้มเหลวที่เกิดขึ้น 3) มีการประเมินและวิเคราะห์ ความเสี่ยง ระบุประเภทและระดับของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา 4) เป็นนักจัดองค์กร โดยวางแผนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษากับครูและบุคลากร ระบุผู้รับผิดชอบกำหนดระยะเวลา และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น 5) เป็นนักสร้างแรงบันดาลใจและมีเป้าหมายในการนำนวัตกรรมไปใช้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน 6) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนวัตกรรม ปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดี ในด้านนวัตกรรมให้กับครูและบุคลากร 7) เป็นแบบอย่างที่ดีพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางนวัตกรรม สร้างสรรค์นวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา และ 8) จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้ครูและบุคลากรได้แบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ เมื่อประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.70, S.D.=0.50) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.65, S.D.=0.52)

2.1.6 ด้านบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม พบว่า มีทั้งหมด 5 แนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ 1) มีทัศนคติที่ดีและมีไหวพริบ สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สร้างผลงานวิจัยนวัตกรรมจากการพัฒนาตนเองในศาสตร์สาขาที่ตนเองสนใจหรือมีความถนัดเพื่อนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ 3) มีการทดลองนำนวัตกรรมไปใช้นำผลที่เกิดขึ้นมาร่วมกันวิเคราะห์ร่วมกับครูและบุคลากร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนางาน 4) ให้ความไว้วางใจและเชื่อใจผู้ร่วมงาน ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อกัน และ5) ต้องแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการบริหารงาน มีความเสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากร เมื่อประเมินผลความเหมาะสม และความเป็นไปได้ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.68, S.D.=0.51) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.84, S.D.=0.36)

2.2 ผลการยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

2.2.1 ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.68, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ หลักการ วิธีการพัฒนา และการวัดและประเมินผล

2.2.2 ความเป็นไปได้โดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.81, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล หลักการ และวิธีการพัฒนา

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีความก้าวหน้าและทันสมัย ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีระบบฐานข้อมูลที่แสดงข้อมูลทั้งการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและงบประมาณ รวมทั้งมีระบบอินเทอร์เน็ต

ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง ซึ่งผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาพัฒนาหรือประยุกต์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา ดังที่ สาธร ทรัพย์รวงทอง (2566) กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องใช้เทคโนโลยี ต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ในการบริหารจัดการ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจ และนำการปฏิบัติ ปรับประยุกต์สร้างนวัตกรรม ต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความต้องการอยากให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ดังที่ ฮะฟีซุดดีน เจะมุ และวรลักษณ์ ชูกำเนิด (2564) ที่ได้กล่าวว่า การขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยแผนปฏิบัติงาน และการสร้างกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารที่มีชัดเจนในด้านวิสัยทัศน์จะสามารถคาดการณ์อนาคต เพื่อเตรียมพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง นำมาซึ่งการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการพัฒนาสถานศึกษา

1.3 ความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ดังนี้

1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนศึกษานโยบายการศึกษา บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมให้เหมาสะมกับสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาสถานศึกษาปัจจุบันและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยการระดมความคิดเห็นร่วมกับครูและบุคลากร สร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม กำหนดแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายของโครงการ กิจกรรม สนับสนุนทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ในการดำเนินโครงการ และมีการเผยแพร่นวัตกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมกับองค์กรภายนอก ดังที่ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเผยแพร่วิสัยทัศน์เพื่อกระตุ้น โน้มน้าวและจูงใจให้บุคลากรให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ขององค์กร

2) ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาหาความรู้ด้านนวัตกรรมมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม จนชำนาญสามารถนำมาพัฒนาสถานศึกษาได้ ใช้กระบวนการทำงานและสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ มีเป้าหมายร่วมกันกับครูและบุคลากรในการสร้างความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อมั่นในการดำเนินงาน สร้างทีมพัฒนานวัตกรรมที่มีความสามารถหลากหลาย พร้อมสนับสนุนทรัพยากรการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย มีการวางแผน ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wooi (2013) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยการระดมความคิดและสนับสนุนทรัพยากร เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นเกราะป้องกันทีมในการทำงาน ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมขึ้นภายในหน่วยงานและเครือข่าย

3) ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรมส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการคิดริเริ่มสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และทดลองสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความล้มเหลว มีการวางแผนดำเนินงาน วิเคราะห์บริบทและเข้าใจสภาพการณ์ของสถานศึกษาและมีการประเมินและวิเคราะห์ ความเสี่ยง ระบุประเภทและระดับของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา เป็นนักจัดองค์กรระบุผู้รับผิดชอบ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น มีเป้าหมายในการนำนวัตกรรม ไปใช้และเป็นแบบอย่างที่ดีพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางนวัตกรรม ดังที่ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) ได้กล่าวว่า การมีบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิผล ได้แก่ บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงานทำหน้าที่ชี้แจง ทำความเข้าใจ ในวัตถุประสงค์ บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการจูงใจกระตุ้นในการดำเนินงานบทบาท ของนักวางแผนสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตจัดเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และบทบาทเป็นนักจัดองค์การ สามารถออกแบบขยายงานกำหนดโครงสร้างขององค์การขึ้นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะคิดสร้างสรรค์ โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม เรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรม มีความคิดยืดหยุ่น รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจและนำนวัตกรรมมาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษา สร้างแรงจูงใจ ให้ครูเห็นภาพความสำเร็จและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหลังจากพัฒนานวัตกรรม มีคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการนำความรู้เดิมและใหม่มาบูรณาการให้เกิดนวัตกรรมใหม่ในการบริหารสถานศึกษา ดังที่ Deschamps and Nelson (2014) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีทักษะการคิดสร้างสรรค์นำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาการบริหารสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้ง มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับพัฒนาสถานศึกษา

5) ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในศาสตร์สาขาที่ตนเองสนใจ หรือมีความถนัดสร้างผลงานวิจัยนวัตกรรม หรือนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ สร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนางาน สร้างความไว้วางใจและเชื่อใจผู้ร่วมงานทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อกัน อีกทั้งต้องแสดงออกถึงความมุ่งมั่น ในการบริหารงาน มีความเสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากร ดังที่ Horth, (2014) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรมต้องกล้าเสี่ยงชอบความท้าทาย เชื่อในสัญชาตญาณ มีจิตใจเปิดกว้างเป็นผู้ฟังที่ดี มีคุณธรรม และกล้าเปลี่ยนแปลง และ เดชา ลุนาวงค์ (2564) ได้กล่าวว่า การมีบุคลิกภาพของผู้บริหารที่ดีต้องเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น ยอมรับ ความคิดเห็นของบุคคลอื่น แม้ว่าจะมีความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความไว้วางใจในการทำงานของผู้อื่น ใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น มีความถ่อมตน จิตใจอ่อนโยน และยอมรับในพฤติกรรมส่วนบุคคลของเพื่อนร่วมงานได้

6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทัศนคติที่เปิดกว้างในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมในการขับเคลื่อนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ มีการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ในองค์กร จัดสรรทรัพยากรโดยกำหนดลำดับความสำคัญและความจำเป็น ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วางแผนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรที่มีความชำนาญด้านเทคโนโลยี รับฟังข้อเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ฮะฟีซุดดีน เจะมุ และวรลักษณ์ ชูกำเนิด (2564) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ด้านเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา มีการแสวงหาความรู้ และเปิดใจยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจในการใช้ระบบเทคโนโลยี มีการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพัฒนาเป็นหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผลเนื้อหาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปได้ว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่เป็นเนื้อหา สาระสำคัญกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ที่ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ John Kotter (1990) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบหลักสูตรดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรในยุคปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารในด้านดังกล่าว

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางไปพัฒนาผู้บริหารให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ผู้บริหารสามารถนำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาและวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในรูปแบบอื่น

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะอื่น ๆ เพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาที่สมบูรณ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.* องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เดชา ลุนาวงค์. (2564). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นครินทร์ วนกิจไพบูลย์. (2562). *จุลินทรีย์แห่งความสำเร็จ.* อะบุ๊ก.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* สุวีริยาสาส์น.

พีรดนย์ จัตุรัส. (2561). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สาธร ทรัพย์รวงทอง. (2566). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยวิชาการ, 6*(3), 309-324.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2565). *รายงานผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2562-2565.* สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579).* สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ฮะฟีซุดดีน เจะมุ และ วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 3*(2), 65-89.

Deschamps, J. P., & Nelson, B. (2014). *Innovation governance: How top management organizes and mobilizes for innovation.* John Wiley & Sons.

Horth, D.M. and Vehar, J. (2014). *Becoming a Leader Who Fosters Innovation.* Center for Creative Leadership : All rights reserved.

Kotter, J.P. (1990). A force for change : *How leadership differs from management*. New York : Free Press,

Wooi, S.C. (2013). The moderating effect of long-term orientation on the timing and types of rewards. Managing Service Quality. *An International Journal, 23*(3), 225-244.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e276874

บทความวิจัย / Research Article

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

A Study of Development Guidelines for World Class Standard Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin

ARTCLEINFO
Article history
Received 26 August 2024
Revised 8 October 2024
Accepted 6 November 2024

สุธินี เณรเกิด[1], ปาริชา มารี เคน[2] และ รัชฎาพร งอยภูธร[3]
Suthinee Nenkoet[1], Parisha Marie Cain[2] and Ratchadaporn Ngoiphuthon[3]

ABSTRACT

This research purposes were to: 1) examine the administrative issues of World Class Standard Schools, 2) explore the development guidelines for these schools. This study employed both quantitative and qualitative research methods. The research sample consited of 156 school directors, deputy directors, chairs of basic education school board committees, parent association presidents, teachers, and student leaders from 13 World Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office of Kalasin including 7 experts key informants were. The sample used the purposive sampling. The research tools were a problem assessment questionnaire with a discrimination index ranging from 0.27 to 0.95 and a reliability coefficient of 0.96, as well as a semi-structured interview. The statistics used percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings indicated that: 1) The overall status of the issues in the administration of World Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office of Kalasin was at a moderate level. When considering individual aspects, the top three issues ranged by mean scores were; Measurement Analysis and Knowledge Management, Faculty and Staff Focus and Student and Stakeholder Focus., and 2) According to the developemnt guilines found that there were 19 development guidelines for the World Class Standard Schools under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin.

Keywords: World Class Standard School, Development Guidelines, Secondary Education

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
[2] รองศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University, Thailand.
[3] อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: mmild0210@yahoo.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นายกสมาคมผู้ปกครอง ครู และประธานนักเรียน ของโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ จำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 156 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหา มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27-0.95 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำสามอันดับแรก ดังนี้ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ พบว่า มีแนวทางทั้งหมด 19 แนวทาง

คำสำคัญ: โรงเรียนมาตรฐานสากล, แนวทางการพัฒนา, มัธยมศึกษา

บทนำ

ในยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคคลในการเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในสังคมและเศรษฐกิจระดับโลก (UNESCO, 2020) ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาและได้มีการจัดทำนโยบายต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนในประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเน้นการสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และมีคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

อย่างไรก็ตาม สภาพการศึกษาในประเทศไทยยังมีความท้าทายหลายประการ และยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ได้อย่างเต็มที่ จากการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนในหลายพื้นที่มีการพัฒนาในบางด้าน แต่ยังคงมีข้อจำกัดที่ต้องการการสนับสนุน เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย คุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน และการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การวิเคราะห์การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์เผยให้เห็นหลายปัจจัยที่ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาไม่สม่ำเสมอ เช่น ความเข้าถึงเทคโนโลยีที่ยังมีข้อจำกัด และนโยบายการศึกษาของรัฐที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณที่ไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษา สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 55 โรงเรียน โดยมีนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้และทักษะตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมืองโลกที่ดี (Global Citizen) นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์, 2567) จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี 2557-2566 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์มีการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่องโดยมีโรงเรียนมาตรฐานสากลจำนวน 18 โรงเรียน และมีเพียง 5 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับคุณภาพของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนอนุกูลนารี โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร โรงเรียนสมเด็จพิยาคม และโรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร

การพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานสากลจึงไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเหล่านี้ แต่ยังส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนในภาพรวมอีกด้วย นักเรียนที่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจะมีความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต สามารถสร้างโอกาสในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และมีทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยจะสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ และเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาในบริบทอื่น ๆ ต่อไป การศึกษานี้จะไม่เพียงแต่ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข แต่ยังมุ่งหวังที่จะสร้างแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการแข่งขันในระดับสากลในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างาน 4 ฝ่าย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นายกสมาคมผู้ปกครองและครู ครูผู้รับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ จำนวน 55 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 134 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 55 คน นายกสมาคมผู้ปกครอง 55 คน ครูผู้รับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย 220 คน ประธานนักเรียน 55 คน รวมทั้งสิ้น 519 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างาน 4 ฝ่าย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นายกสมาคมผู้ปกครองและครู ครูผู้รับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย และประธานนักเรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับ SCQA สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ จำนวน 156 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน 13 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างาน 4 ฝ่าย 52 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 คน นายกสมาคมผู้ปกครองและครู 13 คน ครู 52 คน และประธานนักเรียน 13 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับ OBECQA สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ 5 คน

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่มีองค์ประกอบตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565-2568 เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

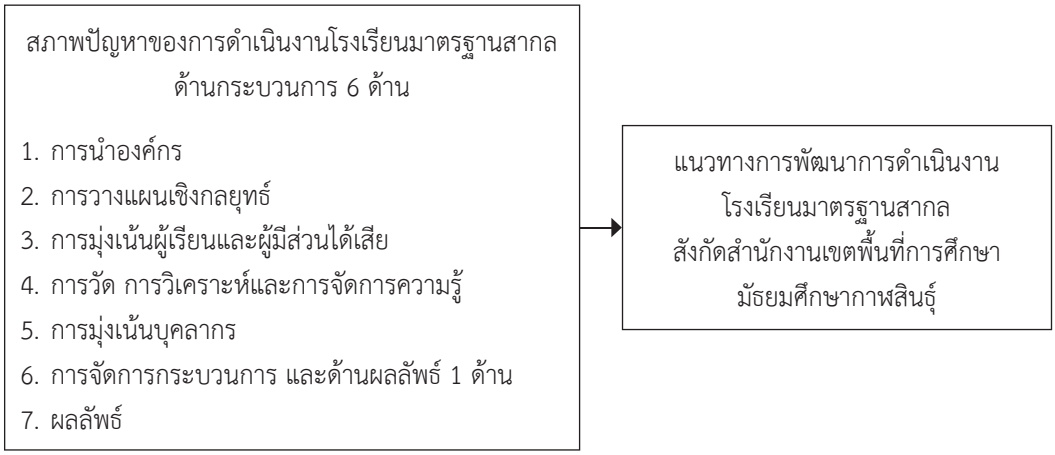

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

1. แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสาร ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ซึ่งแบบออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงานในสายงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เฉพาะองค์ประกอบที่สภาพปัญหามีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม ได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านผลลัพธ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ระยะที่ 1

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคร์ท (Likert)

2. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีข้อคำถามทั้งหมด 67 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและข้อความที่ครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รูปแบบ (Format) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) และความเหมาะสมด้านการวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence)

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 65 ข้อ

6. จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครู 20 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเรื่องภาษาที่ใช้และพิจารณาความชัดเจนของข้อคำถามต่างๆ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

7. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา ที่ df เท่ากับ 38 และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 พบว่า มีค่าวิกฤติเท่ากับ 0.27 และใช้ค่าดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถาม พบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันระหว่าง 0.29-0.95 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพปัญหาระหว่าง 0.27-0.96 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 0.35-0.95 ข้อคำถามสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีทั้งหมด 65 ข้อ

8. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliabitity) ได้ค่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัญหาทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

ระยะที่ 2

1. ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสัมภาษณ์ หลักการสัมภาษณ์ รูปแบบคำถามในการสัมภาษณ์ การสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2. กำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เฉพาะองค์ประกอบที่สภาพปัญหามีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์เลือกด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เพื่อนำมาสร้างเป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำแบบสัมภาษณ์เสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำออกไปเก็บรวมรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยเสนอแบบคำร้องขอออกหนังสือราชการต่อสำนักงานคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ จากนั้นได้ดำเนินการส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาพร้อมแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาผู้วิจัยเก็บรวบข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ Google Form ได้รับการตอบกลับมาทั้งหมด 156 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวัน เวลา สถานที่ ที่นัดหมาย ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงสัมภาษณ์ในขณะนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ระดับสภาพปัญหาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

4.51-5.00 หมายความว่า สภาพปัญหาและผลลัพธ์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า สภาพปัญหาและผลลัพธ์อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า สภาพปัญหาและผลลัพธ์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า สภาพปัญหาและผลลัพธ์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า สภาพปัญหาและผลลัพธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มาหาค่าเฉลี่ยและจัดลำดับสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนา โดยพิจารณาเลือกด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์เลือกด้านที่มีผลลัพธ์ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นำไปเป็นข้อคำถามศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ผ่านการประเมิน OBECQA สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดลำดับความถี่ในระดับสูง (ตั้งแต่ 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป) มาเรียบเรียงข้อมูลให้ได้ใจความสมบูรณ์เป็นร่างแนวทางการพัฒนา จากนั้นส่งร่างแนวทางการพัฒนากลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยัน แล้วจึงสรุปแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	องค์ประกอบ	ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหา		แปลผล	ผลการวิเคราะห์ ผลที่เกิดขึ้น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการนำองค์กร	2.84	1.10	ปานกลาง			
2	ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	2.99	1.13	ปานกลาง			
3	ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย	3.01	0.95	ปานกลาง			
4	ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	3.10	0.86	ปานกลาง			
5	ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร	3.05	0.88	ปานกลาง			
6	ด้านการจัดการกระบวนการ	2.98	0.89	ปานกลาง			
7	ด้านผลลัพธ์				4.02	0.82	มาก
	7.1 ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร				4.21	0.82	มาก
	7.2 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย				3.92	0.79	มาก
	7.3 ผลลัพธ์ด้านกลยุทธ์ กระบวนการและการจัดการ				3.96	0.87	มาก
	7.4 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร				3.98	0.80	มาก
	รวม	2.98	0.97	ปานกลาง	4.02	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.98, S.D.=0.97) เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ($\bar{X}$=3.10, S.D.=0.86) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X}$=3.05, S.D.=0.88) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ($\bar{X}$=3.01, S.D.=0.95) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X}$=2.99, S.D.=1.13) ด้านการจัดการกระบวนการ ($\bar{X}$=2.99, S.D.=1.13) และด้านการนำองค์กร ($\bar{X}$=2.84, S.D.=1.10)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.02, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร ($\bar{X}$=4.21, S.D.=0.82) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X}$=3.98, S.D.=0.80) ผลลัพธ์ด้านกลยุทธ์ กระบวนการและการจัดการ ($\bar{X}$=3.96, S.D.=0.87) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ($\bar{X}$=3.92, S.D.=0.79)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ พบว่า

2.1 ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีแนวทางการในการบริหาร ดังนี้

2.1.1 โรงเรียนควรมีระบบสารสนเทศและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลในปีการศึกษาที่ผ่านมาและข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและตรวจสอบการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดที่กำหนด โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ทั้งคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และคุณภาพครู เพื่อนำผลไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2.1.2 โรงเรียนควรมีการสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาได้รับทราบ

2.1.3 ผู้อำนวยการควรให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการสร้างระบบป้องกันข้อมูลสำคัญให้มีความปลอดภัย

2.2 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ควรมีแนวทางการในการบริหาร ดังนี้

2.2.1 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากร มีการสนับสนุนให้ครูพัฒนาศักยภาพผ่านการอบรมสัมนาและศึกษาต่อ มีการจัดสรรงบประมาณและกระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการโครงการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน เช่น การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีหรือการพัฒนาทักษะการสอน

2.2.2 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาในองค์กร เพื่อสร้างสร้างความสัมพันธ์ที่ดีสู่การทำงานเป็นทีมของบุคลากร มีการจัดวางวางตำแหน่งและหน้าที่งานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร มีระบบการสรรหาและบรรจุที่ชัดเจน รวมถึงการวิเคราะห์ความต้องการอัตรากำลังคน รวมทั้งมีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและงานอย่างต่อเนื่อง โดยการยกย่องและชื่นชมความสำเร็จของบุคลากร และมีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของบุคลากรเพื่อจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสม

2.2.3 ผู้อำนวยการควรให้มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีเกณฑ์การประเมินการประเมินที่หลากหลาย ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ใช้เครื่องมือประเมินที่เป็นมาตรฐานมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินทั้งด้านหน้าที่สอนและหน้าที่พิเศษ และมีการกำหนดช่วงเวลาการประเมินและแจ้งผลการประเมินอย่างชัดเจน

2.2.4 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีการนิเทศ ติดตามเพื่อให้คำแนะนำแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ควรมีแนวทางในการบริหาร ดังนี้

2.3.1 โรงเรียนควรสำรวจความต้องการและคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม สัมภาษณ์ หรือการประชุมกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ปกครองไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และเทคโนโลยี

สนับสนุนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นพลเมืองของโลกของนักเรียน รวมทั้งมีการแนะแนวและการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อ

2.3.2 โรงเรียนควรมีการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้ทันท่วงที รวมทั้งมีการจัดสวัสดิการและการสนับสนุนผู้เรียนและบุคลากร เช่น การช่วยเหลือทางการเงินเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญ

2.3.3 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมการพัฒนาและสนับสนุนบุคลากร เช่น จัดเตรียมเครื่องมือและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมครูในการพัฒนาตนเอง

2.3.4 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์โรงเรียน เฟสบุ๊ค และกลุ่มไลน์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียน สื่อสารอย่างเปิดเผยและสม่ำเสมอเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

2.3.5 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมการประเมินและปรับปรุง มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

2.4 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีแนวทางในการบริหาร ดังนี้

2.4.1 โรงเรียนควรมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันกับผู้มีส่วนได้เสีย ผ่านการตั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และเป้าประสงค์อย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคทั้งภายในและภายนอก จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3-5 ปี ให้สอดคล้องกับคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สู่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2.4.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้เสียในทุกกระบวนการ ผ่านการประชุมสนทนากลุ่ม หรือการสำรวจความคิดเห็นเพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนควรมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์แจ้งให้ทุกฝ่ายทราบถึงแผนการพัฒนาและเป้าหมายของโรงเรียน ควรมีการกำกับ นิเทศ และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ตามโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ผ่านการประชุมประจำสัปดาห์และประชุมใหญ่ทุกเดือนเพื่อทบทวนและสะท้อนผลการดำเนินงาน กล่าวคือ มีการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อปรับปรุงแผนให้ดีขึ้น

2.4.3 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการเปรียบเทียบ จัดให้มีการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากโรงเรียนหรือหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ เช่น การจัดโครงการศึกษาดูงาน เพื่อดูแนวโน้มและวิธีการที่สามารถนำมาปรับใช้ได้

2.5 ด้านผลลัพธ์ ควรมีแนวทางการในการบริหาร ดังนี้

2.5.1 โรงเรียนควรมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป้าหมายการจัดการศึกษาที่ชัดเจนพัฒนาหลักสูตรด้านวิชาการและทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ออกแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน และสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งเสริมกิจกรรมเสริมทักษะและการแข่งขัน รวมถึงการส่งเสริมการเข้าร่วมการแข่งขันทางวิชาการระดับนานาชาติและการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม

2.5.2 โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันการเรียนรู้ รวมถึงการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงและการเรียนรู้จากโครงการ (Project-Based Learning)

2.5.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ สร้างระบบดูแลสุขภาพจิตและให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนโครงการจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

2.5.4 โรงเรียนควรมีระบบประเมินผลที่หลากหลาย ในการติดตามและวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน รวมถึงการวัดคุณลักษณะและทักษะที่ต้องการ และใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการจัดการกระบวนการ ด้านการนำองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้สภาพปัญหาด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โรงเรียนมีการวัดประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะสถานศึกษาบางแห่งยังขาดความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันทีเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล ที่จะช่วยในการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษายังไม่สามารถยกระดับการบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีการบริหารด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติระดับ OBECQA ได้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความรู้ ตามที่ เอกกนก พนาดำรงต์ (2559) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการยกระดับความรู้ขององค์กรเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้องค์กรจัดเก็บความรู้จากทั้งภายในและภายนอกองค์กร สร้างและถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งสามารถนำมาพัฒนาองค์กรให้ทำงานตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อองค์กร ทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามพันธกิจ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ทันเวลา รวมถึงมีความสามารถ ในการแข่งขันและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เป็นองค์กรที่ยั่งยืน โดยกระบวนการความรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 7 ขั้นตอน คือ การค้นหาความรู้ (knowledge identification) การสร้างและแสวงหาความรู้ (knowledge creation and acquisition) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge organization) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (knowledge codification and refinement) การเข้าถึงความรู้ (knowledge access) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge sharing) และการเรียนรู้ (learning) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ แช่มชื่น และยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2562) พบว่า ปัญหาในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ด้านการบริหารจัดการระบบคุณภาพ มีปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดการวิเคราะห์ปัญหาและการวางแนวทางการแก้ปัญหา สู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จำนวน 6 กลยุทธ์ คือ (1) ระดมสรรพกำลังสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล (2) พัฒนากระบวนการนิเทศเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (3) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล (4) เพิ่มสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และ (6) สร้างพลังการขับเคลื่อนกลยุทธ์อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ในด้านการมุ่งเน้นบุคลากร สภาพปัญหาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีเกณฑ์การประเมินความสามารถและศักยภาพครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม และแจ้งผลการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบางโรงเรียนการประเมินความสามารถ ศักยภาพและผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรยังไม่มีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้ลดน้อยลงเพราะครูและบุคลากรคือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบหลักต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิวัติ ศรีทิพย์ศักดิ์, สังวาร วังแจ่ม และสาโรจน์ แก้วอรุณ (2565) พบว่า การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนฮอดพิทยาคม มีการดำเนินการภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการคุณภาพทุกด้านสอดคล้องตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ จึงส่งผลให้โรงเรียนฮอดพิทยาคมได้รับรางวัลโรงเรียนมาตรฐากลระดับ OBECQA ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรัตน์ วุฒิญาณ (2565) ได้ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล: พหุกรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า หนึ่งในปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล คือ ครูและบุคลากร ที่จะช่วยขับเคลื่อนนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้วิจัยเห็นว่าในการพัฒนา

โรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น หากผู้บริหารมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรนั้นจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรได้ ส่วนระดับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ตนเอง สังคมและประเทศชาติ กล่าวคือผู้เรียนมีความเป็นนวัตกรต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรและวิธีการสอน ยังไม่สนับสนุนและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนไม่กล้าคิดนอกกรอบ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่านักเรียนไทยใช้เวลากับการเรียนมากเกินไปแต่ประสิทธิผลต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาใหญ่ของการศึกษาไทย คือ นักเรียนไทยมีทักษะต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนในหมู่บ้านตามชนบทมีทักษะการอ่านช้ากว่าเด็กในเมืองถึง 3 ปีการศึกษา และมีการใช้งบประมาณทางการศึกษามากขึ้นแต่ผลการเรียนของนักเรียนกลับแย่ลง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนนั้นต้องเริ่มจากคุณภาพของครูและบุคลากรที่จะต้องเร่งพัฒนาตนเอง รวมทั้งพัฒนา คิดค้น ออกแบบรูปแบบวิธีการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถสอนผู้เรียนให้มีทักษะตามมาตรฐานสากลได้

2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ อภิปรายผล ดังนี้

ด้านการวัดด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรมีระบบสารสนเทศและการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบ เพื่อใช้วิเคราะห์และตรวจสอบผลการดำเนินงาน รวมถึงการเปรียบเทียบผลการศึกษาปีต่าง ๆ ในด้านคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และคุณภาพครู นอกจากนี้ควรมีการสรุปและเผยแพร่ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และผู้อำนวยการควรให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสร้างระบบป้องกันข้อมูลสำคัญให้ปลอดภัย จะเห็นได้ว่าการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการกับสารสนเทศที่สำคัญทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนาการศึกษา รวมถึงส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) กล่าวว่า การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ จะช่วยให้องค์กรได้เข้าใจถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถวางแผนและดำเนินการตามแผนงานได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ผู้อำนวยการควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูโดยสนับสนุนการอบรมและศึกษาต่อ พร้อมจัดสรรงบประมาณและโครงการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีโดยการสื่อสารตรงไปตรงมา และการจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสม พร้อมสร้างแรงจูงใจและรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน รวมถึงส่งเสริมระบบการนิเทศและติดตามเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนในยุคปัจจุบันควรมีความรู้ในสาขาวิชาอย่างท่องแท้ มีทักษะการสื่อสาร และทักษะด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้เครื่องมือเหล่านี้ในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับนักเรียน อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ พรมนิล (2560) พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและด้านคุณภาพครูผู้สอน ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล อาจจุฬา และคณะ (2565) พบว่า สิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในการศึกษาครั้งนี้คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน บรรยากาศของโรงเรียน และการจัดโครงสร้างของโรงเรียน และสอดคล้องกับ ภัทรนันท์ ไวทยะสิน (2562) กล่าวว่า ในยุคการศึกษา 4.0 ครูต้องสร้างและบริหารจัดการพื้นที่เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่เป็นโค้ชและผู้แนะนำเมื่อนักเรียนต้องการ ขณะเดียวกันครูต้องพัฒนาตนเองและปรับปรุงวิธีการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างทันที ทักษะของครูในยุคนี้จึงต้องรอบรู้และรู้รอบ เพื่อขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย โรงเรียนควรสำรวจความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พร้อมทั้งจัดทำระบบดูแลและสนับสนุนผู้เรียนและบุคลากรอย่างทันท่วงที ผู้อำนวยการควรส่งเสริมการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ รวมถึงทำการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ก้อนแก้ว และคณะ (2567)

พบว่า โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้ด้านวิชาการ ภาษาและด้านสมรรถนะ จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนควรมีการสำรวจความต้องการความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนและนำผลที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการวางแผนกลยุทธ์ โรงเรียนควรกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยการตั้งวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ พร้อมทั้งวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและจัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้อำนวยการควรให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสีย และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่องผ่านการประชุมและการใช้วงจรคุณภาพ PDCA รวมถึงส่งเสริมการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อณัส ซาดัดคาน, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และบูรินทร์ภัฏ พรหมมาศน (2565) พบว่า การพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ สร้างความผูกพันกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และการปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศ และสินทรัพย์ทางความรู้ มีการพัฒนาและการจัดบุคลากรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการทำงาน กำหนดสมรรถนะหลัก ระบบงาน และการออกแบบการจัดการ และต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า งานวิจัย เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์นั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่ผู้วิจัยได้ยกมาเพื่อเปรียบเทียบ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลได้มีการดำเนินงานครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ภายใต้กรอบการดำเนินงานเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติอยู่แล้ว และบริบทของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบมีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้ผลของการวิจัยไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปวางแผนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสภาพการปฏิบัติงานของแต่ละโรงเรียน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างระบบสารสนเทศและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบให้ดียิ่งขึ้นและให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลจะนำมาซึ่งความร่วมมือในการจัดทำระบบสารสนเทศ ที่ผู้ส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันทีเพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนได้ ดังนั้น ผู้บริหารสมัยใหม่จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการกับปัญหาด้านการจัดการข้อมูลภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการทำงานที่เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์นั้น ผลที่ได้นำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาภายใต้บริบทโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ สถานศึกษาอื่นที่จะนำแนวทางไปใช้ควรมีการปรับใช้ให้สอดคล้องตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการองค์กรตนเอง และควรสร้างความตระหนักร่วมกันในการขับเคลื่อนโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ระดับที่ดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเปรียบเทียบการแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากล

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในโรงเรียน: กรณีศึกษาในโรงเรียนต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. https://www.obec.go.th/archives/813787

กัลยารัตน์ ก้อนแก้ว, สาโรจน์ แก้วอรุณ, สุดา เนตรสว่าง และ ธรรมรส โชติกุญชร. (2566). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในสหวิทยาเขตดอยสุเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงใหม่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 9*(1), 1043-1057.

ธนพล อาจจุฬา, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, สงวนพงศ์ ชวนชม และ สมบูรณ์ ตันยะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1. *สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์, 9*(1), 59-70.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.

ปฏิวัติ ศรีทิพย์ศักดิ์, สังวาร วังแจ่ม และ สาโรจน์ แก้วอรุณ. (2565). การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล: โรงเรียนฮอดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 16*(3), 161-175.

พัชรัตน์ วุฒิญาน. (2565). *ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล: พหุกรณีศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ภัทรนันท์ ไวทยะสิน. (2562). “เปลี่ยน” ผู้เรียนเป็นนวัตกร: นวัตกรรมใหม่ของการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal, 17*(กรกฎาคม- ธันวาคม), 37-51.

วราภรณ์ พรมนิล. (2560). *ปัจจัย การบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานศึกษาธิ การจังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2563). *พัฒนาระบบการศึกษาไทย ด้วยการวิจัยและการขับเคลื่อนนโยบาย*. https://www.disruptignite.com/blog/problem-of-thailand-education

สมบัติ แช่มชื่น และ ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย, 9*(1), 108-117.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล* (ฉบับปรับปรุง). ไอเดียแอนด์พริ้นติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. https://drive.google.com/file/d/1nr-ChHd_yVrDziZBBRJOGoQkf41D9UNf/view

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. (2567). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยมขององค์กร*. https://www.sesaoksn.go.th/ข้อมูลพื้นฐาน/วิสัยทัศน์-พันธกิจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *PMQA การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ*. วิชั่นพริ้นแอนด์มีเดีย.

อณัส ชาดัดคาน, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และ บูรินทร์ภัฏ พรหมมาศ. (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 7*(2), 223-237.

เอกกนก พนาดำรงต์. (2559). มุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ด้วย KM. *เวชบันทึกศิริราช, 9*(2), 90-92.

UNESCO. (2020). *Global Education Monitoring Report Summary 2020: Inclusion and education: All means all*. Paris, UNESCO.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e276242

บทความวิจัย / Research Article

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
Academic Administration Strategies for the Quality Development of Debsirinromklao Students

ARTCLEINFO
Article history
Received 28 July 2024
Revised 17 October 2024
Accepted 23 December 2024

อนงค์นาฏ ชูนันท์ธนศักดิ์[1]
Anongnad Chunantanasak[1]

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the problems and the needs in academic administration; 2) develop strategies; 3) try out the strategies; and 4) assess the effectiveness of the strategies. The research and development was proceeded in 4 steps: 1) Study the problems and the needs of academic administration: data were collected from the target group of 150 teachers using questionnaire; 2) Develop strategies: data were collected from the target group of 160 basic education school board committees, school administrators and teachers by using SWOT analysis form; 3) Try out the strategies: data were collected from the sample group of 519 administrators, teachers and students. 4) Assess the effectiveness of the strategies: data were collected from school SAR documents and satisfaction questionnaires answered by 868 teachers, students and parents. Data analysis statistics were mean, standard deviation and percentage.

The results revealed that: 1) the school needed educational supervision, educational research, learning management, learning process development and media technology development; 2) the suitability and feasibility of the strategies were confirmed at the highest level. There were (1) Improved the efficiency of learning management, (2) Develop research, innovation and teaching media, (3) Develop supervision systems; and 3) the tryout and assessment for effectiveness of strategies revealed students' quality, learning achievement and desirable characteristics were getting higher. The result of the Ordinary National Educational Test (O-NET) was higher than mean score of the country in all subjects. Students received outstanding prizes in every competition. The stakeholders' satisfaction in overall was at the highest level.

Keywords: Strategies, Academic Administration, Student Quality

[1] รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ประเทศไทย
Deputy Director Senior Professional Level, Triamudomsuksanomklao School, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: silajoya@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) พัฒนากลยุทธ์ 3) ทดลองใช้ 4) ประเมินผลการใช้ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม 2) พัฒนากลยุทธ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) ทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 519 คน 4) ประเมินผลการใช้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 868 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ เอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนมีสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านการนิเทศ การวิจัย การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี 2) กลยุทธ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ได้แก่ (1) ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ (2) พัฒนาการวิจัย นวัตกรรม และสื่อการสอน (3) พัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และ 3) ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้ พบว่า คุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงขึ้น ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานสูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศ นักเรียนได้รับรางวัลทุกรายการ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์, งานวิชาการ, คุณภาพผู้เรียน

บทนำ

การพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ ทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นไปตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายพัฒนาคนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในส่วนขอกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลาโดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ เปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต วางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มและสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้เป็นรูปธรรม เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยในหมุดหมายที่ 12 ประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ตลอดจนความมุ่งหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีความมุ่งหมายการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง แนวการจัดการศึกษายึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งให้

กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2560-2579) เน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวจำเป็นต้องต้องอาศัยระบบบริหารจัดการด้านวิชาการที่ดี กระบวนการสำคัญที่จะส่งผลให้ระบบบริหารจัดการด้านวิชาการดีได้ คือ การบริหารงานวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) งานวิชาการเป็นภารกิจหลักและเป็นภารกิจหลักแรกของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนให้ดีมีประสิทธิภาพ (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2560) ดังนั้นการวางแผนกลยุทธ์โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรได้ (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร, 2560)

โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า กำหนดเป้าหมายการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทั้งในมิติของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในยุทธศาสตร์ชาติ แต่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะและทักษะดิจิทัลนั้นยังต่ำกว่าเป้าหมาย (โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า, 2564) ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการของสถานศึกษา จึงดำเนินการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เพื่อจะได้นำมาเป็นกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้ทราบผลการดำเนินการและผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
4. เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

วิธีการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ 2) การพัฒนากลยุทธ์ 3) การทดลองใช้กลยุทธ์ และ 4) การประเมินผลการใช้กลยุทธ์ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้าศึกษาจากประชากร ได้แก่ ครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 150 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ศึกษาจากประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 155 คน รวมทั้งสิ้น 160 คน

2. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์และคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 3,390 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 159 คน นักเรียน จำนวน 3,231 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 519 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 159 คน นักเรียน จำนวน 360 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) นักเรียนมีทั้งหมด 6 ระดับชั้น เลือกแบบเจาะจงระดับชั้นละ 60 คน

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

ประชากร ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 6,510 คน จำแนกเป็น ครู จำนวน 148 คน นักเรียน จำนวน 3,181 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3,181 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 868 คน จำแนกเป็น ครู จำนวน 148 คน นักเรียน จำนวน 360 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น นักเรียนมีทั้งหมด 6 ระดับชั้น เลือกแบบเจาะจงระดับชั้นละ 60 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 360 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๆ ละ 1 คน

กรอบแนวคิด

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด โครงการ / กิจกรรม

→

ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ประกอบด้วย

1) ผลการใช้กลยุทธ์ฯ ตามตัวชี้วัด
2) คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย (1) ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (3) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (4) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียน (5) ผลที่ปรากฏต่อนักเรียนเชิงประจักษ์
3) ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกลยุทธ์ฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า จำนวน 17 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า 0.98

ฉบับที่ 2 เป็นแบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก

ฉบับที่ 3 เป็นแบบประเมินความเหมาสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์

ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ฉบับที่ 5 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกลยุทธ์ฯ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับครู นักเรียนและผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกลยุทธ์ และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีค่าดัชนีความสอดคล้องค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับสำหรับครู เท่ากับ 0.89 สำหรับนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.91 และฉบับสำหรับผู้ปกครอง มีค่าเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันจากการการวิเคราะห์เอกสารรายงาน สอบถามปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ โดยดำเนินการส่ง QR Code ที่จัดทำไว้ใน Google Form และชี้แจงการตอบแบบสอบถามกับครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้าในที่ประชุมประจำเดือนเมษายน ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เก็บข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารงานวิชาการ ร่วมกับผลการวิเคราะห์จากระยะที่ 1 โดยพิจารณาตามประเด็นหลักสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ประเมินน้ำหนัก (Weight) และสภาพปัจจุบัน (Rating) ของ SWOT ด้วยแบบประเมิน SWOT เพื่อคำนวณคะแนนถ่วงน้ำหนัก (Weighted Score) จัดลำดับความสำคัญของ SWOT เพื่อหาสถานการณ์หรือตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ และยกร่างกลยุทธ์และคู่มือ โดยจัดประชุมสนทนากลุ่มพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ในปีการศึกษา 2564 ประชุมชี้แจงและสอบถามผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2564 จัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันปรับปรุงโครงการ / กิจกรรมข้อค้นพบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและนำไปใช้ในปีการศึกษา 2565

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และคุณภาพผู้เรียน จากเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564-2565 รายงานผลการดำเนินโครงการ ปีงบประมาณ 2564-2565 และเก็บรวมรวมข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 868 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะข้อมูลสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิเคราะห์ SWOT และข้อมูลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะข้อมูลผลการทดลองใช้กลยุทธ์จากรายงาน และการประชุมผู้เกี่ยวข้องโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะข้อมูลผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า พบว่า

1.1 การบริหารงานวิชาการ มีการขับเคลื่อนโครงการ / กิจกรรมตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ของโรงเรียนทั้งหมด 63 โครงการ และเป็นไปตามเป้าหมาย 56 โครงการ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 7 โครงการ โดยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และโครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการมีจำนวน 17 โครงการ เป็นไปตามเป้าหมาย 10 โครงการ ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 7 โครงการ รายงานผลการดำเนินโครงการไม่มีการจัดทำเป็นเล่มสรุปภาพรวม ทำให้ขาดการเชื่อมโยงบูรณาการในการขับเคลื่อนงานวิชาการในโรงเรียนอย่างเป็นระบบมีทิศทางมุ่งสู่เป้าหมาย ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบสู่ความเป็นเลิศ

1.2 ปัญหา และความต้องการในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า คะแนนถ่วงน้ำหนักของแต่ละด้านเพื่อนำไปสร้างกราฟกำหนดเป็นสถานการณ์หรือตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ (Strategic Position) จุดแข็ง (Strengths: S) 3.022 จุดอ่อน (Weaknesses: W) 1.428 โอกาส (Opportunities: O) 2.824 อุปสรรค (Threats: T) 1.384 ตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ คือ กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

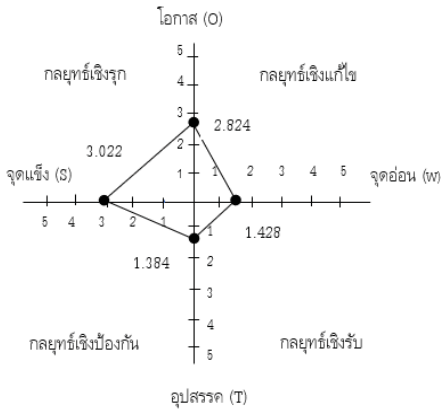

ภาพที่ 1 แสดงสถานการณ์หรือตำแหน่งเชิงกลยุทธ์

2.2 ผลการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า และคู่มือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ พลิกโฉมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิถีใหม่ (Next normal)

พันธกิจ ได้แก่ 1) ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาการวิจัย นวัตกรรม และสื่อการสอนเพื่อใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ 3) พัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

เป้าประสงค์ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ครูมีทักษะ ความรู้ ด้านการวิจัย สร้างนวัตกรรม และพัฒนาสื่อการสอน 3) มีกลไกการนิเทศภายในที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการวิจัย นวัตกรรม และสื่อการสอนเพื่อใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2.3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์และคู่มือ พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.70, S.D.=0.18), ($\bar{X}$=4.74, S.D.=0.17) ส่วนคู่มือมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.73, S.D.=0.28), ($\bar{X}$=4.71, S.D.=0.31)

3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ปีการศึกษา 2564 โดยรวม (N= 159)

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านองค์ประกอบของกลยุทธ์	4.30	0.53	มาก
2	กลยุทธ์ที่ 1.1	4.57	0.30	มากที่สุด
3	กลยุทธ์ที่ 1.2	4.30	0.47	มาก
4	กลยุทธ์ที่ 1.3	4.25	0.48	มาก
5	กลยุทธ์ที่ 2.1	4.34	0.41	มาก
6	กลยุทธ์ที่ 2.2	4.47	0.44	มาก
7	กลยุทธ์ที่ 2.3	4.42	0.40	มาก
8	กลยุทธ์ที่ 3.1	4.51	0.34	มากที่สุด
9	กลยุทธ์ที่ 3.2	4.19	0.44	มาก
รวมเฉลี่ย		4.37	0.16	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า มีระดับผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.37, S.D.=0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1.1 ($\bar{X}$=4.57, S.D.=0.30) กลยุทธ์ที่ 3.1 ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.34) และกลยุทธ์ที่ 2.2 ($\bar{X}$=4.47, S.D.=0.44) ตามลำดับ ส่วนกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3.2 ($\bar{X}$=4.23, S.D.=0.46) โดยมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

4.1 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัด ปีการศึกษา 2565

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัด ปีการศึกษา 2565

รายการ	ตัวชี้วัด	ผลการประเมินตามตัวชี้วัด	สรุปผล
กลยุทธ์ที่ 1.1	1) ร้อยละ 100 ของครูได้รับการอบรม หรือพัฒนาความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) ร้อยละ 80 ของครูที่นำความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้มาใช้พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน	1) ครูได้รับการอบรม หรือพัฒนาความรู้ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร้อยละ 100 2) ร้อยละ 94.59 ของครูนำความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้มาใช้พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ตัวชี้วัด	ผลการประเมินตามตัวชี้วัด	สรุปผล
กลยุทธ์ที่ 1.2	1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 90 ขึ้นไป	1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 3.65 2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 99.71	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 1.3	1) สถานศึกษามีเครือข่าย จากเครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรทางการศึกษาเพิ่มขึ้น	1) สถานศึกษามีเครือข่ายจากเครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรทางการศึกษาเพิ่มขึ้น 2 เครือข่าย	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 2.1	1) ร้อยละ 100 ของครูได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) มีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูและประกวด เชิดชูเกียรติให้กับครูที่นผลงานวิจัยมาแก้ปัญหาและพัฒนา การจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง 3) ร้อยละ 100 ของครูนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	1) ร้อยละ 100 ของครูได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) มีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูและประกวด เชิดชูเกียรติให้กับครูที่นำผลงาน วิจัยมาแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 ครั้ง 3) ครูนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 100	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 2.3	ร้อยละ 60 มีการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	ร้อยละ 95.95 มีการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 3.1	1) มีการจัดกิจกรรมทบทวนและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ไม่น้อยกว่า 4 ครั้งต่อภาคเรียน 2) รายงานผลการพัฒนา การรูปแบบการนิเทศภายใน 1 เล่ม	1) มีการจัดกิจกรรมทบทวนและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน 5 ครั้งต่อภาคเรียน 2) รายงานผลการพัฒนาการรูปแบบการนิเทศภายใน 1 เล่ม	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด
กลยุทธ์ที่ 3.2	1) มีระบบการนิเทศภายในด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 1 ระบบ	1) มีระบบการนิเทศภายในด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 1 ระบบ คือ การนิเทศภายในโดยใช้ระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google meet และ zoom	เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัด ปีการศึกษา 2565 พบว่า การประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ที่ 1-3 มีผลการประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัวชี้วัด

4.2 ผลการประเมิน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบร้อยละผลการประเมิน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565

ประเด็นพิจารณา	2564	2565	ผลการเปรียบเทียบ
ผลการประเมินมาตรฐานที่ 1	94.09	96.34	+2.39

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบร้อยละผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน พบว่า ปีการศึกษา 2565 มีผลการประเมินมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน สูงกว่าปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 2.39

4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ตารางที่ 4 ร้อยละของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่เพิ่มขึ้น เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2564 และ 2565

รายการ	ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
	2564		2565		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.57	0.75	3.65	0.64	+2.24
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	2.96	0.24	2.98	0.18	+0.68

จากตาราง 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ โดยรวมเฉลี่ย ปีการศึกษา 2565 สูงขึ้นกว่าปีการศึกษา 2564 ร้อยละ 2.24 และผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 0.68

4.4 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O–NET) ปีการศึกษา 2565

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O–NET) ปีการศึกษา 2565

ระดับชั้น	โรงเรียน	สังกัด สพฐ	ภาพรวมทั้งประเทศ
มัธยมศึกษาปีที่ 3	48.41	37.96	37.36
มัธยมศึกษาปีที่ 6	34.90	27.10	26.53

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O–NET) ปีการศึกษา 2565 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O–NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 สูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศทุกรายวิชา

4.5 ผลที่ปรากฏต่อนักเรียนเชิงประจักษ์ ปีการศึกษา 2565 พบว่า ในปีการศึกษา 2565 มีรายการประกวดแข่งขันกิจกรรมระดับชาติ จำนวน 19 รายการ และระดับนานาชาติ จำนวน 1 รายการ และนักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้ง 20 รายการ (ร้อยละ 100)

4.6 ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อกลยุทธ์

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อกลยุทธ์

ที่	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครู	4.62	0.14	มากที่สุด
2	นักเรียน	4.62	0.20	มากที่สุด
3	ผู้ปกครอง	4.66	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกลยุทธ์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.62-4.66, S.D.=0.14-0.20)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

จากผลศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องในการบริหารงานวิชาการ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า มีการขับเคลื่อนโครงการ / กิจกรรมตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ของโรงเรียน ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 7 โครงการ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ บุคลากรส่วนใหญ่อาจขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเรียนเป็นสำคัญที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและลงมือปฏิบัติจริง หรือเรียกว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงทำให้เกิดปัญหาในขับเคลื่อนคุณภาพงานวิชาการ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาน้อย อาจขาดการสร้างความรู้และทักษะให้กับบุคลากรในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งยังขาดการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการพัฒนาครูให้มีทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ ทำได้โดยเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต วางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเป้าหมายส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำ Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยนำ Digital Technology มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภททั้งระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) สอดคล้องกับการวิจัยของ ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ (2564) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในทักษะด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่เป็นสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและสารสนเทศ สอดคล้องกับการวิจัยของ กมล โพธิเย็น (2564) กล่าวว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องลดบทบาทของผู้สอน แต่เพิ่มบทบาทของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูด้วยการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ยอดขำใบ และ ทินกฤตพัชร์ รุ่งเมือง (2566) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการใช้และประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา วัดผลและการประเมินอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีคุณภาพ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า พบว่า ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 3 กลยุทธ์ย่อย กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการวิจัย นวัตกรรม และสื่อการสอนเพื่อใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากลยุทธ์ ตัวชี้วัด โครงการ / กิจกรรม ของ

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ ดำเนินการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบกับนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ก่อนการกำหนดทิศทางขององค์กร และกำหนดกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการ / กิจกรรม ตลอดจนได้ร่วมพัฒนากับครูและผู้เชี่ยวชาญ โดยครูและผู้เชี่ยวชาญได้สะท้อนกลไกสำคัญของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ จำนวน 3 กลยุทธ์ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถที่จะพัฒนาตนเองและประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเกษมปัญญาภิรักษ์ (เทียมแก้ว) และคณะ (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการมี 6 กลยุทธ์ คือ 1) เร่งพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ในการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและการเทียบโอนผลการเรียน 2) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สนับสนุนการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ 5) พัฒนาระบบการนิเทศภายในส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 6) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนและชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Erik et al. (2020) ได้ศึกษา ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับบุคลากรของโรงเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลการเรียนและการร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามโครงการทดลองใช้กลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก และคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สูงกว่าปีการศึกษา 2563 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 สูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศทุกรายวิชา ผลที่ปรากฏต่อนักเรียนเชิงประจักษ์ นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งหมด 4 รายการคิดเป็นร้อยละ 100 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นเป็นกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องมาตรฐานการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเมื่อนำกลยุทธ์ไปทดลองใช้จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการขั้นพื้นฐานและกลยุทธ์ได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการพัฒนากลยุทธ์อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2564) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ต้องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม 2) ต้องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3) การวางแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย 3 แผน คือ แผนระยะยาว แผนระยะกลาง และแผนระยะสั้น 4) การวางแผนกลยุทธ์อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ 5) การวางแผนกลยุทธ์ที่สามารถปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กริชนาฏ สมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ (2565) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีดังนี้ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดกลยุทธ์และจัดทำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลขององค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการประเมินและการควบคุมกลยุทธ์

4. ผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์ พบว่า ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ที่ 1-3 ปีการศึกษา 2565 มีผลการประเมินเป็นไปตามเป้าหมายทุกตัวชี้วัด มีผลการประเมินมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน สูงกว่าปีการศึกษา 2564 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงขึ้น ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศทุกรายวิชา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจหลังใช้กลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้าจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ทั้งสองด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์

ทางวิชาการและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า มีตัวชี้วัด โครงการ / กิจกรรมกระบวนการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน ทำให้กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดสัมฤทธิผลเป็นที่น่าพอใจ นั้นหมายความว่ากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้น มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อย่างชัดเจน เป็นไปตามหลักการบริหารงานวิชาการที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยมีคุณภาพที่คาดหวังและคุณภาพของเป้าหมายหลัก คือ คุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แช่มช้อย (2565) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาหรือการศึกษาในการวางแผน การจัดการศึกษา การนำแผนไปสู่การปฏิบัติด้วยการจัดการองค์กร การนำองค์กร การประสานงานและการประเมินผล เพื่อนำผลสะท้อนการดำเนินการไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาร่วมกันของคนในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน 32 กลยุทธ์ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5 กลยุทธ์ด้านการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกานต์ เอื้อธารากุล และคณะ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า มีกลยุทธ์หลักทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านการปฏิบัติการ เป็นกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ดังกล่าวข้างต้น มีองค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการ / กิจกรรม ทั้งนี้มี 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการวิจัย นวัตกรรม และสื่อการสอนเพื่อใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นแผนผัง (Flow chart) ปรากฏดังภาพที่ 2

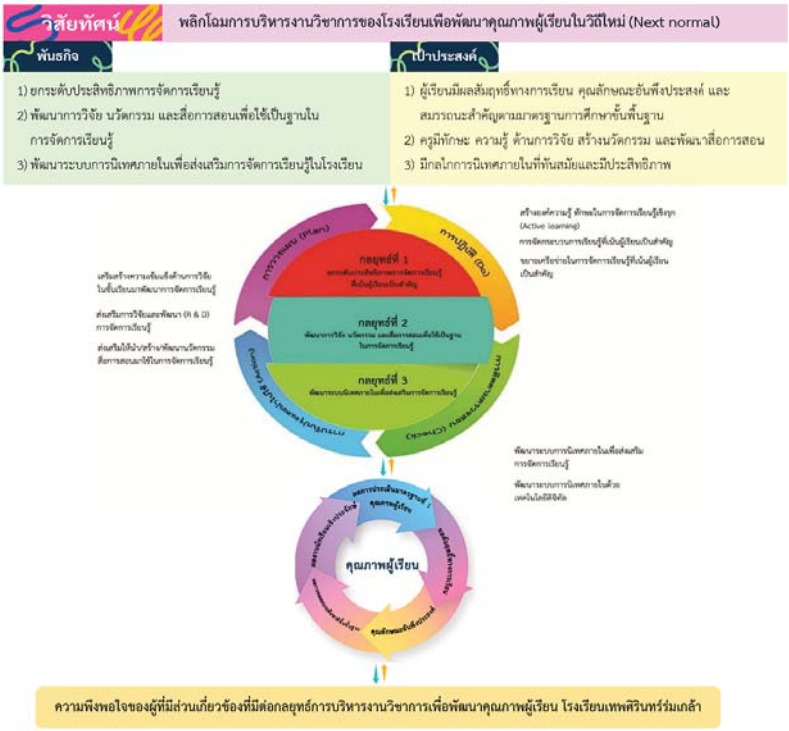

ภาพที่ 2 แผนผัง (Flow chart) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวทางของการวิจัยนี้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการบริหารวิชาการโดยใช้กลยุทธ์กับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างชัดเจนก่อนนำไปขับเคลื่อนในทุกปีการศึกษา

2. กลยุทธ์ที่ 1.1 การสร้างองค์ความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กิจกรรมพัฒนาบุคลากรด้านทักษะจิทัล (Digital literacy) เป็นกลยุทธ์ที่ควรขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะและทักษะดิจิทัลนั้นจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้มีความเข้มแข็ง และประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงนโยบายและบริบทของสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปีการศึกษา

3. ในการบริหารงานวิชาการ ควรนำรูปแบบในการกำหนดกลยุทธ์จากการวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการแต่ละปีการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (Sustainability) โดยมีการกำกับจากผู้บริหารสถานศึกษา ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการ และความร่วมมือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4. ควรใช้กลยุทธ์เป็นกลไกในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตลอดจนใช้เป็นกรอบแนวทางในการสังเคราะห์ผลงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนพัฒนาขีดความสามารถของครู นักเรียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการเพื่อนำมาเชื่อมโยงกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ควรนำกลยุทธ์ไปขยายผลและนำไปปรับใช้เป็นมาตรฐานสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19*(1), 11-28.

กริชนาฏ สมพงษ์ และ สมใจ สืบเสาะ. (2565). การจัดการเชิงกลยุทธ์ยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6*(3), 849-864.

ฐิตินันท์ ดาวศรี, พรนภา ทิพย์กองลาด, พีรพล เข็มผง, สมเชาว์ ดับโศรก, สุทธิดา เพ่งพิศ, วรวัฒน์ วิศรุตไพศาล, และ จันทรัศม์ ภูติอริยวัฒน์ (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11*(1), 59-74.

ณรงค์ ยอดขำใบ และ ทินกฤตพัชร์ รุ่งเมือง. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(3), 513-524.

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2560). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหารและจัดการการศึกษา.* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์ สำหรับสถานศึกษายุคใหม่.* อภิชาตการพิมพ์.

พระครูเกษมปัญญาภิรักษ์ (เทียมแก้ว), ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์, และ ประยุทธ ชูสอน. (2564). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(1), 346-362.

ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. (2563). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า. (2564). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563.* https://drive.google.com/file/d/1zW8HAglhHr_qLUGcYZmf9jG-x8s6bXHN/view.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2564). *การบริหารเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 21). อัมรินทร์ฮาวทู.

สิริกานต์ เอื้อธารากุล, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์ และ สุพัฒนา หอมบุปผา. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล. *Journal of MCU Peace Studies, 11*(2), 543–558.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2565). *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564.* สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Erik, M. H., James, L. M., III, Renae, D. M., Paul, C. H., Desiree, V., Dwan, V. R., Crystal, N. G., & Candice, E. J. (2020). Making Student Achievement a Priority: The Role of School Counselors in Turnaround Schools. *Urban Education Journal, 55*(2), 216–237.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e275096

บทความวิจัย / Research Article

ผลการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

The Effects of Using Explicit-reflective Approach Instruction on Nature of Science Understanding and Science Process Skills of Grade 4 Students at Muangwapipathum School in Mahasarakham Province

ARTCLEINFO
Article history
Received 20 June 2024
Revised 2 October 2024
Accepted 29 October 2024

ประเสริฐ ปะระทัง[1], ดวงเดือน สุวรรณจินดา[2] และ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์[3]
Prasert Parathang[1], Duongdearn Suwanjinda[2] and Tweesak Chindanurak[3]

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare nature of science understanding of grade 4 students learning through the explicit-reflective approach instruction with those of students learning through the traditional learning, and 2) compare science process skills of grade 4 students learning through the explicit-reflective approach instruction with those of students learning through the traditional learning. The sample was 70 grade 4 students from two classrooms, in the first semester of the academic year 2023, at Muangwapipathum school in Mahasarakham province, obtained from cluster random sampling. The research tools were 1) 8 lesson plans using traditional learning instruction, 2) 8 lesson plans using explicit-reflective approach instruction, 3) a measurement form of science understanding, and 4) a measurement form of science process skills. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and independent sample t-test.

The results of this research were as follows: 1) the nature of science understanding of grade 4 students in the explicit-reflective approach instruction was higher than the students in the traditional learning at the .05 level of statistical significance, and 2) the science process skills of grade 4 students in the explicit-reflective approach instruction was higher than the students in the traditional learning at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Nature of Science Understanding, Science Process Skills, Explicit-Reflective Approach

[1] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย
M.Ed. (Science Education), School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
[2-3] รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย
Associate Professor, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: Parathangpraserith@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 35 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนนักเรียนรวม 70 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 8 แผน 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 8 แผน 3) แบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, การจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด

บทนำ

การกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ สาระที่ 4 เทคโนโลยี มีสาระเพิ่มเติม 4 สาระ ได้แก่ สาระชีววิทยา สาระเคมี สาระฟิสิกส์ และสาระโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งในด้านของเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวชี้วัดและสาระสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐานเพื่อให้สามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ โดยจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาแต่ละสาระในแต่ละระดับชั้นให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ มีความเข้าใจในธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความฉลาดรู้วิทยาศาสตร์

ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน จากมุมมองของนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ศึกษา และนักปรัชญาวิทยาศาสตร์ ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกันว่า การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในส่วนของความรู้และทักษะปฏิบัตินั้นไม่เพียงพอ ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เกิดจากการผสมผสานของปรัชญาวิทยาศาสตร์ ประวัติวิทยาศาสตร์ สังคมวิทยา และจิตวิทยา เพื่ออธิบายลักษณะของวิทยาศาสตร์ในหลาย ๆ แง่มุม จนกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ เช่น วิทยาศาสตร์คืออะไร วิทยาศาสตร์ทำอะไรได้บ้าง รวมไปถึงการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมและวัฒนธรรม (McComas, 1998; จุฬารัตน์ ธรรมประทีป, 2557) สืบเนื่องจากหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดให้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์บูรณาการในการสอนของครู แต่ยังไม่มีรูปธรรมที่แน่นอนและผู้เรียนก็ไม่รู้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้คืออะไร ผู้วิจัยรวมทั้งนักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ ล้วนมีมุมมองต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้อง

กันว่าการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในส่วนของความรู้และทักษะปฏิบัตินั้นไม่เพียงพอ ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เพื่ออธิบายลักษณะของวิทยาศาสตร์ในหลาย ๆ แง่มุม ส่งผลให้ครูต้องสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรมมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ ๆ เข้าไป

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าเราเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่ในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ต่างเข้าถึงและใช้โซเชียลมีเดียซึ่งเต็มไปด้วยข้อมูล ข่าวสาร ข่าวปลอม หรือแม้แต่โฆษณาทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ ที่ชวนเชื่อถึงสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ด้วยการอ้างอิงทฤษฎี หรือผลการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง วิธีการดังกล่าวคือการใช้วิทยาศาสตร์เทียม (Pseudo-Science) ซึ่งหมายถึง การอ้างใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง (Losh et al., 2003) ทำให้การดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลนี้พลเมืองต้องสามารถตีความคำกล่าวอ้างทางวิทยาศาสตร์ที่นำเสนอในสื่อและทางออนไลน์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจทั้งมุมมองส่วนบุคคลและมุมมองทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม โดยการตัดสินใจอย่างเหมาะสมต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการถอดรหัสข้อเท็จจริง และความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างเปิดกว้างและมีประสิทธิผลเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังถกเถียงกันซึ่งความรู้ความสามารถเหล่านี้ก็คือ การรู้วิทยาศาสตร์ที่เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องได้เรียนรู้และฝึกฝน (Hodgin & Kahne, 2018) ตามเป้าหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ จากการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของครูในปัจจุบัน เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติการทดลองค้นคว้าเพื่อให้เกิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีสอนแบบเป็นนัย ทำให้ผู้เรียนบางส่วนไม่รู้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้คืออะไร ยังเกิดความสงสัยในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา ผ่านการปฏิบัติจริง ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม

โรงเรียนเมืองวาปีปทุม เปิดสอนระดับอนุบาล 2 - ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ปีการศึกษา 2564 ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีจำนวน 270 คน ในปีการศึกษา 2564 ที่ทำการทดสอบกลางภาคแล้วส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (โรงเรียนเมืองวาปีปทุม, 2564) และปีการศึกษา 2565 ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีจำนวน 240 คน ในปีการศึกษา 2565 ที่ทำการทดสอบกลางภาคแล้วส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (โรงเรียนเมืองวาปีปทุม, 2565) จากการสังเกตและรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งจากการทำ PLC ของคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน เกี่ยวกับปัญหาการขาดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ยังไม่ดีพอทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้รับมอบหมายให้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าจะแก้ปัญหานี้ได้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด (Explicit-reflective Approach) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำลักษณะธรรมชาติของวิทยาศาสตร์มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบชัดเจน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนลักษณะธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นเฉพาะธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ หรือบูรณาการร่วมกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ก็ได้ โดยนำเอาประเด็นทางธรรมชาติของวิทยาศาสตร์มาร่วมกันอภิปราย ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นในขณะที่เรียน ซึ่งวิธีการเหล่านี้สามารถส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (Khishfe & Lederman, 2006; Khishfe, 2008) การจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสามารถใช้ร่วมกับการสอนประวัติวิทยาศาสตร์ (History of Science) และกิจกรรมแบบสืบเสาะ (Scientific Inquiry) ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์มากขึ้น แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนหลัก มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นอภิปราย 4) ขั้นสรุป และ 5) การวัดและประเมินผล (Khishfe & Lederman, 2006; Schwartz, Lederman & Crawford, 2004; Abd-El-Khalick & Lederman, 2000; Rudge & Howe, 2009) เมื่อนำมาบูรณาการในเนื้อหาวิทยาศาสตร์

ตามตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ รู้เท่าทันสื่อ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดเปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ในการพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนรวม 270 คน เป็นนักเรียนที่มาจากการสอบแข่งขัน แล้วนำไปจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยการสุ่มแบบกลุ่มเพื่อให้ได้ห้องเรียน จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง

กรอบแนวคิด

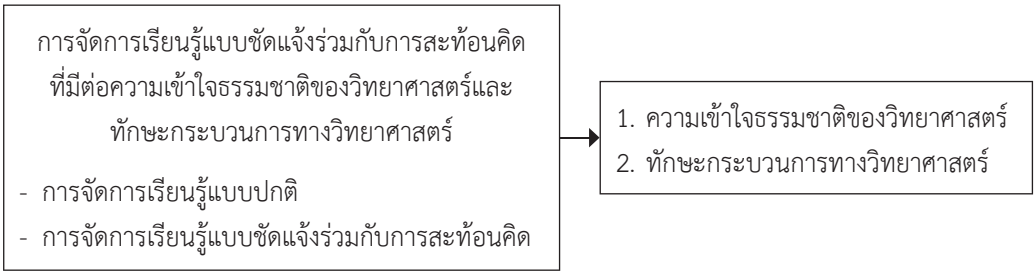

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเมืองวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ตามแบบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานซึ่งจัดทำขึ้นโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้และระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติจำนวน 8 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 จำแนกพืชและสัตว์, แผนที่ 2 เราจะจัดกลุ่มสัตว์ได้อย่างไร, แผนที่ 3 วัตถุ วัสดุ สสาร, แผนที่ 4 การศึกษาสมบัติของวัสดุ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมและปลอดภัย, แผนที่ 5 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัสดุ, แผนที่ 6 แม่เหล็ก, แผนที่ 7 การเคลื่อนที่ของแสงและการมองเห็น และแผนที่ 8 ตัวกลางของแสงและการเกิดเงา

5. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติการตามคู่มือครูและสื่อประกอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ซึ่งปัจจุบันเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

7. นำผลการตัดสินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทุกคนมาสรุปในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย

8. ตัดสินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมินและการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม ซึ่งจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า แผนที่ 1 จำแนกพืชและสัตว์ คะแนนเฉลี่ย 4.32 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 2 เราจะจัดกลุ่มสัตว์ได้อย่างไร คะแนนเฉลี่ย 4.31 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 3 วัตถุ วัสดุ สสาร คะแนนเฉลี่ย 4.30 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 4 การศึกษาสมบัติของวัสดุ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมและปลอดภัย คะแนนเฉลี่ย 4.23 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 5 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัสดุ คะแนนเฉลี่ย 4.33 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 6 แม่เหล็ก คะแนนเฉลี่ย 4.31 มีความเหมาะสมมาก, แผนที่ 7 การเคลื่อนที่ของแสงและการมองเห็น คะแนนเฉลี่ย 4.33 มีความเหมาะสมมาก และแผนที่ 8 ตัวกลางของแสงและการเกิดเงา คะแนนเฉลี่ย 4.23 มีความเหมาะสมมาก

แผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาของวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเมืองวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ตามแบบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานซึ่งจัดทำขึ้นโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้และระบุจุดประสงค์ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยวิเคราะห์พร้อมทั้งกำหนดจุดประสงค์ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 จำแนกพืชและสัตว์ , แผนที่ 2 เราจะจัดกลุ่มสัตว์ได้อย่างไร , แผนที่ 3 วัตถุ วัสดุ สสาร , แผนที่ 4 การศึกษาสมบัติของวัสดุ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมและปลอดภัย , แผนที่ 5 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัสดุ , แผนที่ 6 แม่เหล็ก , แผนที่ 7 การเคลื่อนที่ของแสงและการมองเห็น และแผนที่ 8 ตัวกลางของแสงและการเกิดเงา

5. แผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสอดแทรกการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นเตรียม

5.1.1 หาเรื่องราวการค้นพบความรู้วิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการสอน

5.1.2 สรุปและเขียนเรื่องราวการค้นพบความรู้วิทยาศาสตร์

5.2 ขั้นสอน

5.2.1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยนำเสนอปรากฏการณ์หรือคำถามของแนวคิดทางวิทยาศาสตร์นั้น

5.2.2 สอดแทรกและนำเสนอเรื่องราวการค้นพบความรู้วิทยาศาสตร์ ที่สอดคล้องกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้น โดยอาจเป็นประวัติการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ประวัตินักวิทยาศาสตร์ในช่วงการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นหรือนำเสนอเส้นเวลาการค้นพบ และเปลี่ยนแปลงความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้น รวมทั้งการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นคว้าหาความรู้ พร้อมทั้งมีการตั้งคำถามให้นักเรียนคาดการณ์ทำนายเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ที่นำเสนอ

5.3 ขั้นอภิปราย

5.3.1 เตรียมการอภิปราย โดยอาจมีการจัดกลุ่ม หรือเตรียมความพร้อมรายบุคคล

5.3.2 อภิปรายเกี่ยวกับแนวคิด ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สอดคล้องกับการค้นพบความรู้ที่ถูกนำเสนอ

5.4 ขั้นสรุป

5.4.1 การสรุปแนวคิดทางวิทยาศาสตร์

5.4.2 การสรุปความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

5.5 การวัดและประเมินผล

5.5.1 วัดและประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการสังเกตระหว่างการทำกิจกรรมและตรวจใบบันทึกกิจกรรม

5.5.2 วัดและประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์จากการนำเสนอผลงาน และตรวจใบบันทึกกิจกรรม

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

7. นำผลการตัดสินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทุกคนมาสรุปในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย

8. ตัดสินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม ซึ่งจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า แผน 1 จำแนกพืชและสัตว์ คะแนนเฉลี่ย 4.43 มีความเหมาะสมมาก , แผนที่ 2 เราจะจัดกลุ่มสัตว์ได้อย่างไร คะแนนเฉลี่ย 4.43 มีความเหมาะสมมาก , แผนที่ 3 วัตถุ วัสดุ สสาร คะแนนเฉลี่ย 4.43 มีความเหมาะสมมาก , แผนที่ 4 การศึกษาสมบัติของวัสดุ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมและปลอดภัย คะแนนเฉลี่ย 4.36 มีความเหมาะสมมาก , แผนที่ 5 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวัสดุ คะแนนเฉลี่ย 4.57 มีความเหมาะสมมากที่สุด , แผนที่ 6 แม่เหล็ก คะแนนเฉลี่ย 4.54 มีความเหมาะสมมากที่สุด , แผนที่ 7 การเคลื่อนที่ของแสงและการมองเห็น คะแนนเฉลี่ย 4.52 มีความเหมาะสมมากที่สุด และแผน 8 ตัวกลางของแสงและการเกิดเงา คะแนนเฉลี่ย 4.32 มีความเหมาะสมมาก

แบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

2. พิจารณาแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ VNOS - C ของ Abd-El-Khalick and Lederman (2002) และนำแบบวัดมาปรับเพื่อเลือกข้อคำถามให้ตรงกับแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ต้องการวัด โดยสร้างเป็นข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่พัฒนาปรับปรุงขึ้นจาก VNOS -A ของ Lederman and O'Malley (1990) จำนวน 6 ข้อ และ VNOS -B ของ Abd-El-Khalick, Bell and Lederman (1998) จำนวน 7 ข้อ โดยเพิ่มข้อคำถามอีก 3 ข้อ เป็นแนวคิดที่ 6 วิทยาศาสตร์ คือ กิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

ข้อที่ 1 เป็นการทดลอง เรื่อง การเดินทางของแสง วัด NOS ด้านที่ 1 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์

ข้อที่ 2 เป็นภาพสุนัข 2 ตัว วัด NOS ด้านที่ 2 การสังเกต การอนุมาน และการลงข้อสรุปเชิงทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ เป็นการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความแตกต่างกัน โดยการสังเกตจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การลงข้อสรุป

ข้อที่ 3 เป็นการพิจารณาทฤษฎีการคัดเลือกโดยธรรมชาติกับกฎแห่งการใช้และไม่ใช้ วัด NOS ด้านที่ 3 ทฤษฎี และกฎทางวิทยาศาสตร์มีความแตกต่างกัน

ข้อที่ 4 การประดิษฐ์บั้งไฟของคนไทย วัด NOS ด้านที่ 4 การพัฒนาความรู้วิทยาศาสตร์ต้องอาศัยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ข้อที่ 5 จันทรเกษมสาร เป็นวารสารสำหรับผู้แต่งที่สนใจตีพิมพ์บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่ต้องมี peers ตรวจสอบความถูกต้อง วัด NOS ด้านที่ 5 วิทยาศาสตร์คือกิจกรรมของนักวิทยาศาสตร์ที่เกิดความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้สึกจึงต้องมีกระบวนการตรวจสอบและประเมินความถูกต้องของความรู้วิทยาศาสตร์

ข้อที่ 6 ภาพความรู้ที่ 1 มัมมี่ ความรู้ที่ 2 อาจารย์ใหญ่ วัด NOS ด้านที่ 6 วิทยาศาสตร์คือกิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

ข้อที่ 7 ภาพการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยการสำรวจ วัด NOS ด้านที่ 7 วิธีการทางวิทยาศาสตร์มีหลากหลายวิธี ซึ่งไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามลำดับที่แน่นอน และการได้มาซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีหลากหลายวิธี เช่น วิธีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การต่อยอดความรู้ ความบังเอิญ การทดลอง เป็นต้น

ข้อที่ 8 นักวิทยาศาสตร์คิดค้นทฤษฎี เช่น ทฤษฎีในเรื่องโลกแบนที่อยู่ตรงกลางจักรวาล วัด NOS ด้านที่ 8 ความเป็นพลวัตของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทำให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีหลักฐานหรือข้อมูลใหม่มาสนับสนุน

ข้อที่ 9 ภาพฟ้าร้องและฟ้าผ่า วัด NOS ด้านที่ 6 วิทยาศาสตร์คือกิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

ข้อที่ 10 ภาพความรู้ที่ 1 หุ่นยนต์ในภาพยนตร์ ความรู้ที่ 2 หุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมอาหาร วัด NOS ด้านที่ 6 วิทยาศาสตร์คือกิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

3. สร้างแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และสร้างเกณฑ์การให้คะแนน โดยปรับปรุงจากเกณฑ์การให้คะแนนจากงานวิจัยของ ลีดเดอร์แมน และคณะ (Lederman et al., 2002) ฟิชไวด์ (Fishwild, 2005) และโจนส์ (Jones, 2010) เพื่อจัดกลุ่มความเข้าใจธรรมชาติของ วิทยาศาสตร์ ตามแนวของ กาญจนา มหาลี (2553) ดังนี้

ให้ 2 คะแนน คือ เข้าใจถูกต้อง (Understanding: U) หมายถึง นักเรียนสามารถอธิบายขยายความและยกตัวอย่างประกอบได้ตรงประเด็นและสอดคล้องกับแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

ให้ 1 คะแนน คือ เข้าใจบางส่วน (Partial Understanding: PU) หมายถึง นักเรียนสามารถอธิบายขยายความและยกตัวอย่างประกอบ สอดคล้องกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์บางส่วน แต่ไม่ครบทั้งหมด หรือมีความสอดคล้องบางส่วนและไม่สอดคล้องบางส่วน หรืออธิบายขยายความถูกต้องแต่ยกตัวอย่างไม่สอดคล้อง หรือไม่สามารถอธิบายให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน

ให้ 0 คะแนน คือ ไม่เข้าใจ (No Understanding: NU) หมายถึง นักเรียนอธิบายให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบไม่สอดคล้องกับแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์หรืออธิบายคลาดเคลื่อนจากแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ รวมทั้งนักเรียนไม่อธิบายขยายความและยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และนักเรียนไม่แสดงความคิดเห็น หรือตอบโดยแสดงความไม่เข้าใจ เช่น ตอบว่าไม่ทราบ ไม่แน่ใจ คำตอบกับการให้เหตุผลไม่สัมพันธ์กัน หรือคำตอบไม่ตรงกับประเด็นที่ถาม

4. นำแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับแก้ตามคำแนะนำ

5. นำแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ และเกณฑ์การให้คะแนน ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับแนวคิดธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ของคำถามจากแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ระหว่าง 0.80-1.00

6. นำแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ได้เรียนเนื้อหานี้มาแล้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อดูความ

เหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และเวลาที่ใช้ทำแบบทดสอบ หาค่าความยาก อำนาจจำแนก และความเที่ยง คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 กำหนดค่าความเที่ยงที่เหมาะสมควรมีค่า 0.70 ขึ้นไปจึงถือว่ามีความเที่ยงสูง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545) ได้ค่าความยาก ระหว่าง 0.31-0.62 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23-0.64 ค่าความเที่ยง 0.78

7. จัดพิมพ์แบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเมืองวาปีปทุม แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2. สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งวัดได้ครอบคลุมทั้ง 14 ทักษะ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 51 ตัวบ่งชี้ สร้างเป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบ ซึ่งเป็นคำถามเดี่ยวที่สร้างขึ้นจากตัวบ่งชี้ 51 ตัวบ่งชี้ ของนักวิชาการศึกษาหลายท่าน (สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ, 2551; คงศักดิ์ วัฒนะโชติ, 2558; เสาวนีย์ เกิดด้วง, 2558)

3. การแปลผลระดับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยเทียบจากเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีอยู่ 8 ระดับ จากระดับต่ำกว่าเกณฑ์ถึงระดับดีเยี่ยม โดยช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 0-100 (กระทรวงศึกษาธิการ 2553) ปรับเป็นคะแนนเต็ม 51 คะแนน

4. นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ลักษณะการใช้ภาษา ความถูกต้องของภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการวัด (IOC) ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ของข้อคำถามจากแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระหว่าง 0.80-1.00

6. นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว จำนวน 51 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

7. นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจการจำแนก โดยใช้วิธีการแจกแจงที (t-Distribution) โดยพิจารณาค่าอำนาจการจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป หาค่าความยาก อำนาจจำแนก และความเที่ยง คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 กำหนดค่าความเที่ยงที่เหมาะสมควรมีค่า 0.70 ขึ้นไปจึงถือว่ามีความเที่ยงสูง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545) ได้ค่าความยากระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23-0.41 ค่าความเที่ยง 0.73

8. จัดพิมพ์แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดให้นักเรียนกลุ่มทดลองและจัดการเรียนรู้แบบปกติให้นักเรียนกลุ่มควบคุม จนครบ 8 แผน

2. วัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์หลังเรียนโดยใช้แบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนโดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3. นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Samples)

2. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดเทียบกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีดังนี้ ประเด็นที่ 1 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Tentativeness) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 2.90, ประเด็นที่ 2 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยหลักฐานและประจักษ์พยาน (Empirical basis) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 48.60, ประเด็นที่ 3 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นมุมมองการทำงานของนักวิทยาศาสตร์มักถูกเหนี่ยวนำโดยประสบการณ์เดิม ความเชื่อ การอบรมเลี้ยงดู (Subjectivity) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 14.30, ประเด็นที่ 4 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นการทำงานทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (Creativity) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 28.60, ประเด็นที่ 5 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นบริบทสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ (Social / Cultural Embeddedness) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 16.63, ประเด็นที่ 6 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีทั้งการสังเกตและการลงข้อสรุป(Observations and Inferences) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 31.40, ประเด็นที่ 7 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นกฎและทฤษฎีเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน (Theories and Laws) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 31.40, ประเด็นที่ 8 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในประเด็นวิทยาศาสตร์มีวิธีการค้นคว้าหาคำตอบที่หลากหลาย (Myth of Scientific Method) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 20.00 สรุปผลการเปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน หลังการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การจัดการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	P
แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด	35	16	12.34	1.58	5.560*	.000
แบบปกติ	35	16	10.23	1.59		

* $p<.05$

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด มีระดับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดเทียบกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีดังนี้ ทักษะที่ 1 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการสังเกต (observing) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 13.34, ทักษะที่ 2 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการวัด (measuring) เพิ่มขึ้นต่ำกว่า

นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 8.60, ทักษะที่ 3 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการใช้ตัวเลข (using number) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 32.00, ทักษะที่ 4 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการจำแนกประเภท (classifying) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 34.33, ทักษะที่ 5 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปสกับสเปสและสเปสกับเวลา (using space / time relationships) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 16.67, ทักษะที่ 6 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล (Communication) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 29.50, ทักษะที่ 7 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการพยากรณ์ (predicting) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 23.00, ทักษะที่ 8 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (inferring) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 23.00, ทักษะที่ 9 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมี ทักษะการตั้งสมมติฐาน (formulating hypotheses) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 35.00, ทักษะที่ 10 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (defining variable operationally) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 25.00, ทักษะที่ 11 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร (identifying and controlling variables) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 52.00, ทักษะที่ 12 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการทดลอง (experimenting) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 43.50, ทักษะที่ 13 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (interpreting data and making conclusion) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 57.00, และทักษะที่ 14 นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมีความสามารถในการสร้างแบบจำลอง (modeling construction) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ร้อยละ 54.20 สรุปผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน หลังการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การจัดการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	P
แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด	35	51	43.51	6.07	11.986*	.000
แบบปกติ	35	51	28.97	3.83		

* $p<.05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสามารถพัฒนาระดับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างชัดเจนมี 5 ประเด็น คือ 1) ประเด็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยหลักฐานและประจักษ์พยาน ความรู้ทางวิทยาศาสตร์

ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติซึ่งต้องอาศัยหลักฐานข้อมูลผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล 2) ประเด็นการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีทั้งการสังเกตและการลงข้อสรุป ความรู้ที่ได้จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสแตกต่างจากความรู้ที่ได้จากการลงข้อสรุป โดยใช้ความรู้ประสบการณ์เดิม 3) ประเด็นกฎและทฤษฎีเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน กฎจะบอกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีแบบแผนที่แน่นอนแสดงความสัมพันธ์ภายใต้เงื่อนไขจำเพาะ ส่วนทฤษฎีอธิบายที่มาหรือเหตุผลของการเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ 4) ประเด็นการทำงานทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลในทุกขั้นตอน และ 5) ประเด็นวิทยาศาสตร์มีวิธีการค้นคว้าหาคำตอบที่หลากหลาย การทำงานของนักวิทยาศาสตร์สามารถทำได้หลายวิธีไม่ได้จำกัดเฉพาะการทดลองทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น ประเด็นดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นเด่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมาบูรณาการกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติอยู่แล้วเพียงแต่ครูผู้สอนต้องชี้องค์ประกอบธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในขั้นอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดและคุณลักษณะของธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับเรื่องราวการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกนำเสนอ และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์นั้น ซึ่งถือได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่บูรณาการกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพราะไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูและยังสามารถพัฒนาระดับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่มากกว่าคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ตามแบบ สสวท. ทำให้พัฒนาระดับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่าอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ แมทธิว (Mathews, 1994 อ้างถึงใน ปริณดา ลิมปานนท์, 2547) ที่ว่าการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจถึงประวัติการค้นพบความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดความเข้าใจในประเด็นมโนทัศน์และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ดีขึ้น รวมทั้งมีความจำเป็นต่อการเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการอภิปรายและสะท้อนความคิดนั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สะท้อนความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์โดยวิธีชัดเจนและสะท้อนความคิด (Explicit and Reflective) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Abd-El-Khalick and Lederman (2000) ที่ให้เหตุผลไว้ว่าการเรียนรู้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิด (cognitive) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ควรให้ความสำคัญและบ่งชี้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์อย่างชัดเจน ร่วมกับเปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การทำกิจกรรมเชิงสืบเสาะเพียงอย่างเดียวแต่ขาดการบ่งชี้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์นั้นไม่เพียงพอที่จะพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชา ลดาชาติ และลฎาภา สุทธกูล (2555) ที่ได้สำรวจความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายบุรี “แจ้งประชาคาร” จำนวน 14 คน โดยใช้แบบวัดความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ชนิดปลายเปิด พบว่า นักเรียน 13 คน ไม่เข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นผลการอนุมานจากหลักฐานเชิงประจักษ์ จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 กิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการอนุมาน มีนักเรียน 9 คน ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบทั้ง 5 กิจกรรม ในตอนที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียน 9 คนนี้ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน 5 คนมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่สมบูรณ์ขึ้น ผลการวิจัยนี้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์อย่างชัดแจ้ง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างชัดเจนมี 9 ทักษะ คือ 1) ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป 2) การสร้างแบบจำลอง 3) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 4) ทักษะการทดลอง 5) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 6) ทักษะการจำแนกประเภท 7) ทักษะการใช้ตัวเลข 8) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล และ 9) ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นนั้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดมาบูรณาการกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติอยู่แล้วเพียงแต่ครูผู้สอนต้องบ่งชี้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อน

ความคิดเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นอภิปรายเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สอดคล้องกับเรื่องราวการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกนำเสนอ ซึ่งถือได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่บูรณาการกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพราะไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูและยังสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิดที่มากกว่าคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ตามแบบ สสวท. ทำให้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นได้มากกว่าอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545) ที่มีแนวคิดว่าการสอนที่เน้นทักษะการคิดจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดของตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน (Learn How to Learn) และเรียนรู้วิธีการคิด (Learn How to Think) ตลอดจนทำให้ผู้เรียนสามารถวางแผน กำกับ ควบคุม และประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ลำเจียก กำธร และคณะ (2560) ที่มีแนวคิดว่าการสะท้อนคิดทำให้ผู้เรียนสามารถระบุปัญหา อธิบายการแก้ปัญหาในการปฏิบัติ เลือกแนวทางในการปฏิบัติกับปัญหาต่าง ๆ มีความสามารถในการให้เหตุผลในการกระทำสิ่งนั้น ๆ และช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย วิเศษศรี (2557) ที่กล่าวถึง การสอนแบบสะท้อนคิดของครูส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนดีขึ้น เนื่องจากนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนที่มีการสะท้อนคิดมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนปกติ เพราะมีการอภิปรายสะท้อนคิดในการจัดการเรียนรู้จึงได้รับการยืนยันจากงานวิจัยในปัจจุบันจำนวนมากว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพที่สุด และจากความสัมพันธ์ของความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้น จะเห็นได้จากงานวิจัยของ พรรณนิภา ทับทิมเมือง (2560) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การทดลองทางวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการอยู่ในระดับดี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 และดีมาก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และเบญจา เรืองเสมอ (2549) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้โดยเน้นเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยเน้นเทคนิคการใช้คำถาม มีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ จากผลต่างของคะแนนแบบเลือกตอบ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และจากคะแนนภาคปฏิบัติ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด โดยภาพรวมพบว่า สามารถพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน และเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อสะท้อนความเข้าใจของนักเรียน รวมทั้งครูผู้สอนเองต้องใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยใช้เรื่องราวการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนได้ศึกษามา ซึ่งจะช่วยทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

2. ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูผู้สอนต้องสามารถประยุกต์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ได้กับทุกสถานการณ์ในห้องเรียน และเชื่อมโยงกับเรื่องราวการค้นพบความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับอื่น ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์
2. ควรศึกษาและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในเนื้อหาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
3. ควรศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึก เช่น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น
4. ควรศึกษาความพึงพอใจหรือเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบชัดแจ้งร่วมกับการสะท้อนคิด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กาญจนา มหาลี. (2553). *การพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนแบบชัดเจนร่วมกับการสะท้อนความคิด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คงศักดิ์ วัฒนะโชติ. (2558). กิจกรรมค่ายทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

จุฬารัตน์ ธรรมประทีป. (2557). ประวัติ ปรัชญา วัฒนธรรม และธรรมชาติของวิทยาศาสตร์. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะ วิทยวิธีและธรรมชาติของวิทยาศาสตร์.* (หน่วยที่ 1, น. 1-62). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น.* สุวีริยาสาสน์การพิมพ์.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดและวิธีการ.* วัฒนาพานิช.

เบญจา เรืองเสมอ. (2549). *ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้โดยเน้นเทคนิคการตั้งคำถามที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ปริณดา ลิมปานนท์. (2547). *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ของครูตามกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณนิภา ทับทิมทอง. (2560). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การทดลองวิทยาศาสตร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2545). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* สุวีริยาสาส์น.

ลือชา ลดาชาติ และ ลฎาภา สุทธกูล. (2555). การสำรวจและพัฒนาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 4*(2), 73-90.

ลำเจียก กำธร, จิณัฐตา ศุภศรี, และ ฐาปนี อัครสุวรรณกุล. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสะท้อนคิดของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 4*(1), 15-27.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ. (2551). การสอนวิทยาศาสตร์โดยเน้นทักษะกระบวนการ. *วารสารก้าวทันโลกวิทยาศาสตร์,* 8(2), 28-38.

เสาวนีย์ เกิดด้วง. (2558). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกชัย วิเศษศรี. (2557). *โมเดลเชิงสาเหตุของทักษะการสะท้อนคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการสอนแบบสะท้อนคิดของครูเป็นตัวแปรปรับ: การวิจัยเชิงทดลอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Abd-El Khalick, F.,Bell, R. L., & Lederman, N. G. (1998). The nature of science and instructional practice: Making the unnatural natural. *Science Education, 82*(4), 417-436.

Abd-El-Khalick, F., & Lederman, N. G. (2000). The influence of history of science course on student' views of the nature of science. *Journal of Research in Science Teaching, 37*(10), 1057-1095.

Abd-El-Khalick, F., Bell, R. L., & Schwartz, R. S. (2002). View of nature of science questionnaire: Toward valid and meaningful assessment of learners' conceptions of nature of science. *Journal of Research in Science Teaching, 39*(6), 497-521.

Fishwild, J. E. (2005). *Modeling instruction and the nature of science.* [Master's thesis, Wisconsin-Whitewater University].

Hodgin, E., & Kahne, J. (2018). Misinformation in the information age: what teachers can do to support Students. *Social Education, 82*(4), 208-212.

Khishfe, R., & Lederman, N.G. (2006). Teaching nature of science within a controversial topic: Integrated versus nonintegrated. *Journal of Research in Science Teaching, 43*(4), 395-418.

Khishfe, R. (2008). The development of seventh graders' views of nature of science. *Journal of Research in Science Teaching, 45*(4), 470-496.

Lederman, N.G., & O'Malley, M. (1990). Student's perceptions of tentativeness in science: Development use and sources of change. *Science Education, 74*(2), 225-239.

Lederman, N. G. (2002). Views of nature of science queationaire: Toward valid and meaningful assessment of learner's conception of nature of science. *Journal of Research in Science Teaching, 39*(6), 497-518.

Losh, S.C., Tavani, C.M., Njoroge, R., Wilke, R., & McAuley, M. (2003). What does education really do? Educational dimensions and pseudoscience support in the American general public. *The skeptical Inquirer, 27*(5), 30-36.

Matthews, M. R. (1994). *Science teaching: The role of history and philosophy of science*. Routledge.

McComas, W. F. (1998). *The principal elements of the nature of science: Dispelling the myths. The Nature of Science in Science Education*. Kluwer Academic Publishers.

Rudge, D.W., & Howe, E.M. (2009). An explicit and reflecttive approach to the use of history to promote understanding of the nature of science of science. *Science & Education, 18*(5), 561-580.

Schwartz, R. S., Lederman, N. G., Khishfe, R., Lederman, J. S., Matthews, L., & Liu, S. Y. (2002). Explicit/ Reflective instructional attention to nature of science and scientific inquiry: impact on student learning. *The Annual International Conference of the Association for the Education of teachers in Science, 22*(1), 1-22.

Schwartz, R. S.,Lederman, N. G., & Crawford, B. A. (2004). Developing views of nature of science in an authentic context: An explicit approach to bridging the gap between nature of science and scientific inquiry. *Science Education, 88*(4), 610-645.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e279213

บทความวิจัย / Research Article

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี
Developing Activity Sets to Enhance Social Skills for Special Needs Children through Music Activities

ARTCLEINFO
Article history
Received 15 November 2024
Revised 18 December 2024
Accepted 23 December 2024

สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์[1], สุวิทย์ คำมณี[2], อัครวัตร เชื่อมกลาง[3]
สุธีระพงษ์ พินิจพล[4] และ สราวุฒิ ศรีหาโคตร[5]
Surasak Hamteerapitak[1], Suwit Khammanee[2], Akarawat Chaumklang[3]
Sutheeraphong Phinijphon[4] and Sarawut Srihakot[5]

ABSTRACT

The development of activity sets to enhance social skills for children with special needs through music activities is a part of research on the development of social skills for children with special needs through music activities in educational institutions. This research study employed a documentary research methodology. The objective was to create music activity sets to enhance social skills for special needs children in educational institutions. The activity sets included three music activities were designed. 1) Musicogramma Activity Set selects specifically three pieces age-appropriate songs for learners: Mozart's Turkish March, Bach's Minuet and Für Elise. The activity requires children to draw lines and patterns on A4 paper to create a Musicogramma. 2) Dodai Activity Set also uses the same three musical pieces. This activity requires children to use hand symbols to represent the sound of notes: do, re, mi, fa, sol. 3) Rhythm Instrument Set brought four colored circular board: red, yellow, green and blue in representing the rhythm of clapping and stopping clapping. These music activity sets were reviewed by three experts to assess suitability and feasibility. The index of item objective congruence (IOC) criterion for these reviews ranged between 0.67 and 1.00, this research achieved an IOC of 0.75.

Keywords: Developing Activity Sets, Social Skills, Children with Special Needs, Music Activities

[1-2] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[3,5] อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[4] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: steeee@hotmail.co.th[1]

บทคัดย่อ

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์ในการ เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา ดังนี้ สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้านดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง คือ เพลง Mozart Turkish March เพลง Minuetto Bach และเพลง Fur Elise ให้เขียนเส้น วาดลวดลาย ลงบนกระดาษ A4 Musicogramma ตามจังหวะของบทเพลงที่บรรเลง 2) ชุดกิจกรรม โคดาย เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง คือ เพลง Mozart Turkish March เพลง Minuetto Bach และเพลง Fur Elise ใช้สัญลักษณ์มือแทนเสียงตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล 3) ชุดกิจกรรม เครื่องประกอบจังหวะ กำหนดบอร์ดสีเป็นรูปวงกลม มี 4 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียน สีน้ำเงิน แทนจังหวะการปรบมือและหยุดปรบมือ เมื่อนำชุดกิจกรรมไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.75

คำสำคัญ: การสร้างชุดกิจกรรม, ทักษะทางสังคม, เด็กพิเศษ, กิจกรรมดนตรี

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542)

ทักษะการช่วยเหลือตนเองถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็ก เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในการประกอบกิจวัตรประจำวันและมีความเกี่ยวข้องที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของเด็ก สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตลอดไป ทักษะการช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การแต่งตัว การขับถ่าย และการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นความสามารถของการผสมผสานจากทักษะด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การประสานการทำงานระหว่างตากับมือ และความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งหากเด็กมีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ก็จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมประจำวัน เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เมื่อเด็กสามารถดูแลตนเองได้ก็จะเป็นการสร้างโอกาส ให้เด็กมีอิสระและนำไปสู่การพึ่งตนเองในด้านอื่น ๆ ได้มากขึ้น (ฑมลา บุญกาญจน์, ดารณี ศักดิ์ศิริผล และไพฑูรย์ โพธิสาร, 2559)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไป ทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 วิสัยทัศน์ คนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และเสมอภาค คนพิการได้รับการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในทุกรูปแบบและรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ความจำเป็นในการพัฒนาเด็กพิเศษให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้ง ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กพิเศษก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาเด็กพิเศษให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีกระบวนการทำงานเพื่อการดูแลช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิการ (กนิษฐ์ฎา แก้วจินดา และฉลอง ชาตรูประชีวิน, 2560)

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงปัญหาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญทางกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของชุดกิจกรรม และตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม
2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทยาลับราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิด

ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษ ในสถานศึกษา	→	- ทักษะทางสังคม - การสื่อสารทางอารมณ์ - การควบคุมพฤติกรรม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ตามการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูล แบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม นำไปสู่แนวทางพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัย วารสารวิชาการ สิ่งตีพิมพ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ระยะที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษาโดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้านดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมแผนภาพดนตรี (Musicogramma)
2. ชุดกิจกรรมโคดาย
3. ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ

ระยะที่ 3 ประเมินชุดกิจกรรมทางดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญทางกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน

ขั้นที่ 2 สร้างแบบประเมินเพื่อหาความเที่ยงตรงของชุดกิจกรรม ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruency Index) (ไพศาล วรคำ, 2561) โดยมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 3 นำชุดกิจกรรม และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สรุปผล และนำเสนอ การวิเคราะห์ผลข้อมูลจาการสร้างชุดกิจกรรมทางด้านดนตรีพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการวิจัย

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา ดังนี้

1. จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษเป็นกิจกรรมทางดนตรีศึกษาผสมผสานกับกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยแบ่งเป็นชุดกิจกรรม 3 ชุด ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma 2) ชุดกิจกรรมโคดาย และ 3) ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่กลุ่มพิเศษได้มีทักษะทางสังคมในการทำกิจกรรมร่วมผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้จากกิจกรรมทางดนตรีพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการฟัง การเล่น โดยใช้กิจกรรมโคดายและกิจกรรม Musicogramma แผนภาพวาดลายเส้น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการฟัง การทำสัญญามือ การปฏิบัติปรบมือตามจังหวะจากสี ผู้เรียนสามารถเลื่อนนิ้วตามแผนภาพวาดลายเส้นและสอดคล้องกับบทเพลงได้ฟัง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นแสดงความเข้าใจ สามารถจดจำตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom’s Taxonomy)

2. สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้านดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย

2.1 ชุดกิจกรรม Musicogramma วิธีการสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

1) เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง ได้แก่
- เพลง Turkish March โดย Mozart
- เพลง Minuetto in G โดย Bach
- เพลง Fur Elise โดย Beethoven

2) เขียนเส้น วาดลวดลาย ลงบนกระดาษ A4 Musicogramma (แผนภาพดนตรี) ดังภาพประกอบ

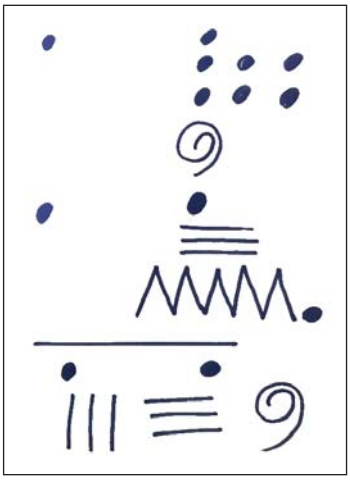

ภาพที่ 1 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

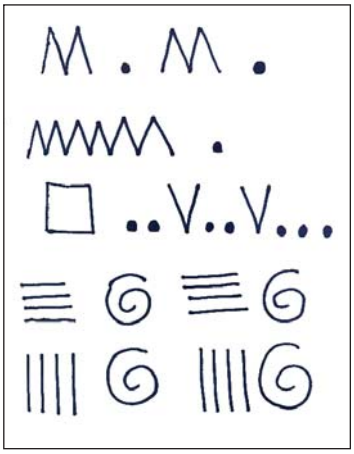

ภาพที่ 2 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

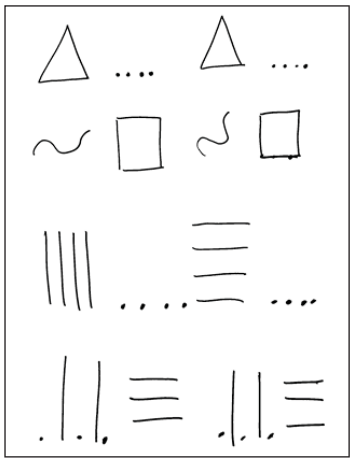

ภาพที่ 3 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

วิธีการจัดกิจกรรม

1. บรรเลงเพลง โดยให้ ผู้เรียนได้ฟังเพลง
2. สาธิตการขีดตามรูปแผนภาพดนตรีที่กำหนด
3. ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิตโดยขีดตามรูปแผนภาพดนตรีที่กำหนด
4. สาธิตการขีดตามรูปแผนภาพดนตรีที่กำหนดโดยเน้นตามจังหวะของบทเพลงที่บรรเลง
5. ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิตโดยขีดตามรูปแผนภาพดนตรีที่กำหนดโดยเน้นตามจังหวะของบทเพลงที่บรรเลง

2.2 ชุดกิจกรรมโคดาย วิธีการสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อประกอบการใช้สัญลักษณ์มือโคดาย

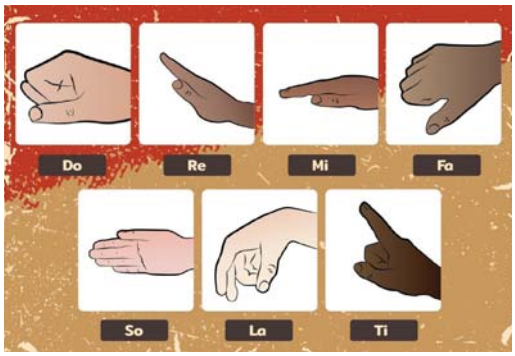

ภาพที่ 4 สัญลักษณ์มือโคดาย

ที่มา : https://www.yongsengmusical.com/

วิธีการจัดกิจกรรม

1. สาธิตสัญลักษณ์มือตามรูปภาพ
2. ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามสัญลักษณ์มือตามรูปภาพและการสาธิต
3. ผู้เรียนเปล่งเสียงตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล
4. ผู้สอนสาธิตสัญลักษณ์มือพร้อมเปล่งเสียง โด เร มี ฟา ซอล
5. ผู้เรียนปฏิบัติสัญลักษณ์มือพร้อมเปล่งเสียง

2.3 ชุดกิจกรรม เครื่องประกอบจังหวะ

1) สร้างบอร์ดสี เป็นรูปวงกลม มี 4 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียน สีน้ำเงิน ดังภาพ

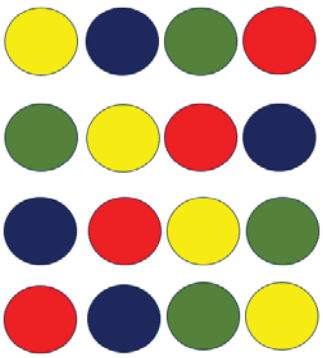

ภาพที่ 5 บอร์ดสี

ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

ภาพที่ 6 เครื่องประกอบจังหวะ

ที่มา : https://melodytutor.com/

วิธีการจัดกิจกรรมที่ 1

1. ผู้สอนกำหนดสีในบอร์ดสี โดยมีข้อกำหนด ให้สีเขียว สีเหลือง และสีน้ำเงิน เป็นจังหวะปรมมือ ส่วนสีแดง เป็นจังหวะหยุดปรมมือ
2. ผู้สอนสาธิตการปรมมือตามสีในบอร์ดสี
3. ผู้เรียนปฏิบัติปรมมือตามสีในบอร์ดสี

วิธีการจัดกิจกรรมที่ 2

ให้ผู้เรียนเลือกเครื่องดนตรีประกอบจังหวะคนละ 1 ชิ้น

1. ผู้สอนสาธิตการปรมมือตามจังหวะของบทเพลง
2. ผู้เรียนปฏิบัติการปรมมือตามจังหวะของบทเพลง
3. ผู้เรียนเลือกเครื่องดนตรีประกอบจังหวะคนละ 1 ชิ้น
4. ผู้สอนบรรเลงเพลงให้ผู้เรียนฟังพร้อมเคาะเครื่องดนตรีตามจังหวะ
5. ผู้เรียนปฏิบัติเคาะเครื่องดนตรีตามจังหวะจากบทเพลง

3. ผลการประเมินการสร้างชุดกิจกรรม และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีประเด็นค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) การควบคุมอารมณ์ 3) ทักษะการฟังและการทำตามคำสั่ง 4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Teamwork) 5) ความมั่นใจในตนเอง โดยมีค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมทั้ง 5 ข้อ IOC เท่ากับ 0.75

อภิปรายผล

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) นี้ มีขั้นตอนการสร้างหรือการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อสอดคล้องและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยมีการศึกษาบริบทของผู้เรียนนำมาซึ่งการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี โดยมีชุดกิจกรรม 3 ชุด คือ 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma 2) ชุดกิจกรรมโคดาย 3) ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่กลุ่มพิเศษได้มีทักษะทางสังคมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้จากกิจกรรมทางดนตรีพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการฟัง การเล่น โดยใช้กิจกรรมโคดายและกิจกรรม Musicogramma แผนภาพวาดลายเส้น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการฟัง การทำสัญญามือ การปฏิบัติปรบมือตามจังหวะจากสี ผู้เรียนสามารถเลื่อนนิ้วตามแผนภาพวาดลายเส้นและสอดคล้องกับบทเพลงได้ฟัง ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นั้นแสดงความเข้าใจ สามารถจดจำ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom’s Taxonomy) ซึ่งสอดคล้องกับ Ebru Şen (2022) ได้ศึกษาและประเมินแผนภาพดนตรีและการใช้งานในประเทศตุรกี พบว่า การใช้งานกิจกรรมแผนภาพดนตรีในประเทศตุรกี โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 227 ตัวอย่าง โดยการประยุกต์ใช้สื่อแผนภาพดนตรีที่อัปโหลดบน YouTube ระหว่างปี 2000-2022 วิเคราะห์ตามองค์ประกอบดนตรี เช่น ทำนอง จังหวะ และการแสดงออก ผลการวิจัยชี้ว่าควรเพิ่มจำนวนงานวิจัยและการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมิวสิโคแกรมและสื่อเชิงภาพในกลุ่มครูดนตรี ครูอนุบาล และครูประถม เพื่อสนับสนุนการประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในประเทศตุรกี และยังสอดคล้องกับ พระครูวินัยธรสัญชัย ญาณวีโร (ทิพย์โอสถ) และพระครูปลัดณฐกร ปฏิภาณเมธี (ไชยบุตร) (2564) ที่กล่าวว่า การจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) เป็นการจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ด้านจิตพิสัย จำแนกเป็น การรับรู้, การตอบสนอง, การสร้างค่านิยม, การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย, ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะสองส่วนหรือมากกว่าพร้อม ๆ กัน, ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงพฤติกรรมทางการพูด

ชุดกิจกรรมทางดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นนี้ เป็นชุดกิจกรรมที่ได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมกับเด็กพิเศษในระดับประถมศึกษา โดยยึดหลักการทางดนตรีศึกษาและดนตรีบำบัด ซึ่งเน้นกิจกรรมในการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการเรียนรู้และทักษะในการสื่อสาร ด้านสติปัญญา ความคิดสร้าง และสุนทรียภาพ โดยไม่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะทางการปฏิบัติดนตรี สอดคล้องกับ รวมศักดิ์ เจียมศักดิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดสำหรับเด็กพิเศษ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็ก โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักดนตรีศึกษาสำหรับเด็กที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นการมีส่วนร่วมและการลงมือทำจริง ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่สนุกสนานตามวัย เพื่อการพัฒนาในด้านอื่น ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการเรียนรู้และทักษะในการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ ผู้นำผลวิจัยไปใช้ควรทำความเข้าใจกิจกรรมทางดนตรี โดยเน้นสุนทรียะและการบำบัดเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยการทำกิจกรรมดนตรีกับกลุ่มผู้เรียนช่วงวัยอื่น
2. พัฒนาชุดกิจกรรมที่เหมาะสำหรับเด็กพิเศษในสถาบันในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐ์ฎา แก้วจินดา ฉลอง ชาตรูประชีวิน. (2560). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19*(3),118-132.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).* http://sarakham.nfe.go.th/pikarn/UserFiles/Pdf/law%2013(1).pdf

ฑมลา บุญกาญจน์, ดารณี ศักดิ์ศิริผล และ ไพฑูรย์ โพธิสาร. (2559). การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการ ภายใต้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 8*(3), 118-133.

พระครูวินัยธรสัญชัย ญาณวีโร (ทิพย์โอสถ) และ พระครูปลัดณฐกร ปฏิภาณเมธี (ไชยบุตร). (2564). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. *วารสารชัยภูมิ ปริทรรศน์, 4*(1),29-38.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (5 กุมภาพันธ์ 2551). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 1-13.

ไพศาล วรคำ. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ตักสิลาการพิมพ์.

รวมศักดิ์ เจียมศักดิ์. (2563). แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดสำหรับเด็กพิเศษ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็ก. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 8*(1), 85-112.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อัพเดท.pdf

Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomyofeducational objectives.* New York: Addison Wesley Longman.

Şen, E. (2022). An evaluation on musicograms and their applications in Türkiye. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET), 9*(4), 1632-1647.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e278501

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)

Physical Fitness Development of Mathayomsuksa 6 Students, Maha Sarakham University Demonstration (Secondary) School with the Aerobic Dance Exercise Program with Math Symbol Training

ARTCLEINFO
Article history
Received 19 October 2024
Revised 19 November 2024
Accepted 23 December 2024

ศศินันท์ ละวิสิทธิ์[1]
Sasinan Lawisit[1]

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop aerobic dance exercise programs with math symbol training for physical fitness development of Mathayomsuksa 6 students to achieve efficiency criteria of 80/80 and 2) to develop physical fitness of Mathayomsuksa 6 students, Mahasarakham University Demonstration (Secondary) School using aerobic dance exercise program with math symbol training. The sample comprised of twenty-seven Mathayomsuksa 6/9 students in academic year 2024, Maha Sarakham University Demonstration School (Secondary) from purposive sampling. The research instruments were: 1) lesson plans, 2) aerobic dance exercise program with math symbol training and 3) physical fitness test. The data analysis statistics consisted of mean, standard deviation, percentage and t-test for Dependent Sample.

The research results indicated that 1) the efficiency of the aerobic dance exercise program with math symbol training for physical fitness development of Mathayomsuksa 6 students was 81.04/84.44, which was in accordance with the established criteria and 2) Physical fitness of Mathayomsuksa 6 students, Mahasarakham University Demonstration (Secondary) School in aerobic dance exercise program with math symbol training was statistically significant development at .05 level.

Keywords: Aerobic Program, Physical Fitness

[1] อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ประเทศไทย
Lecturer, Mahasarakham University Demonstration (Secondary) School, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: Sasinan1983@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทาง กายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/9 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) และ 3) แบบวัดสมรรถภาพทางกาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และสถิติทดสอบที (t-test for Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.04/84.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ 2) สมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมแอโรบิกดานซ์, สมรรถภาพทางกาย

บทนำ

แอโรบิก เป็นการผสมผสานกันระหว่าง 3 ทักษะ คือ การเคลื่อนไหวเบื้องต้น กายบริหาร และการเต้นรำ โดยการเต้นแอโรบิกเป็นการเต้นที่เน้นการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย โดยการเต้นรูปแบบนี้เป็นการเต้นที่ใช้เสียงเพลงหรือจังหวะเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และต้องใช้เวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 15-60 นาที (วริศรา พุ่งสูงเนิน, 2557) ด้วยความยืดหยุ่นของการออกกำลังกายชนิดนี้ที่สามารถปรับได้ตามสภาวะที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนั้น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับการใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของคนในสังคม เพราะทุกคนสามารถปฏิบัติได้ตามศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมรรถภาพทางกายและทางใจ การจัดกิจกรรมออกกำลังกายโดยการใช้แอโรบิกดานซ์ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของคนในสังคม สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกายในชุมชน การออกกำลังกายเพื่อการบำบัดความเครียด รวมไปถึงการใช้เป็นหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมสุขภาพของวัยเรียนให้มีศักยภาพทางกายและใจที่สมบูรณ์ ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอน รายวิชา แอโรบิกดานซ์ ซึ่งกำหนดไว้ในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพและสมรรถภาพทางกายและใจของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ สามารถพัฒนาตนเองและสังคมต่อไปได้ (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม), 2564)

ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลรายงานเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2567) พบว่า นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก จำนวนร้อยละ 29.24, เกณฑ์ ดี จำนวนร้อยละ 7.23, เกณฑ์ ปานกลาง จำนวนร้อยละ 52.19, เกณฑ์ ต่ำ จำนวนร้อยละ 7.18 และ เกณฑ์ ต่ำมาก จำนวนร้อยละ 4.16 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมทางกายที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถภาพทางกายให้อยู่ในเกณฑ์ที่สูงขึ้นต่อไป

ในปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้ศึกษาการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย ด้วยอุปกรณ์รูปทรงเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ (Math Symbols Training) โดยได้คิดค้นการใช้สื่อการสอนที่ใช้เครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ (บวก ลบ คูณ) มาเป็นแบบในการสร้างแบบฝึกทักษะดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายที่ดียิ่งขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้านความแข็งแรง ความคล่องแคล่วว่องไวของกล้ามเนื้อขาเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 80 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ดี ขึ้นไป ร้อยละ 80 ซึ่งถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา และแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการนำมาใช้พัฒนาสมรรถภาพทางกายให้ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา แอโรบิกดานซ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จึงเล็งเห็นความสำคัญของการทำวิจัย เรื่อง “การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)” เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) อันจะนำมาซึ่งสรรถภาพทางกายที่ดีขึ้นของผู้เรียนและให้วิจัยสามารถพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนต่อไปได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 302 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 27 คน จาก 1 ห้อง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิด

โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) → สมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชา แอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง โดยมีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การออกกำลังกายและการทดสอบสมรรถภาพทางกาย มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.96 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การนับจังหวะ มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 2.92 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ชุดการเต้นออกกำลังกายแบบแอโรบิกดานซ์ การเคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกต่ำ (Low Impact) ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.96 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกทักษะการเต้นออกกำลังกายแบบแอโรบิกดานซ์ การเคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกต่ำ (Low Impact) ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.97 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ทดสอบการเต้นแอโรบิกดานซ์เคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกต่ำ (Low Impact) ประกอบเพลงร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.95 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ฝึกทักษะการเต้นออกกำลังกายแบบแอโรบิกดานซ์ การเคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกสูง (High Impact) ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.95 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ชุดการเต้นออกกำลังกายแบบแอโรบิกดานซ์ การเคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกสูง (High Impact) ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.96 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ทดสอบการเต้นแอโรบิกดานซ์เคลื่อนไหวในกลุ่มที่มีแรงกระแทกสูง (High Impact) ประกอบเพลง ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) และการทดสอบสมรรถภาพทางกาย มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.95 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้เครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ (บวก ลบ คูณ) เป็นแบบในการฝึกการเคลื่อนที่ของร่างกาย เพื่อพัฒนาทักษะทางกายให้ดียิ่งขึ้น มีผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.93 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด

3. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย

3.1 นั่งงอตัวไปข้างหน้า (Sit and Reach)

อายุ (ปี)	เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย รายการนั่งงอตัวไปข้างหน้า (Sit and Reach) / (เซนติเมตร)									
	เพศชาย					เพศหญิง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
13	5 ลงมา	6 - 10	11 - 15	16 - 20	21 ขึ้นไป	5 ลงมา	6 - 11	12 - 16	17 - 22	23 ขึ้นไป
14	5 ลงมา	6 - 11	12 - 16	17 - 22	23 ขึ้นไป	7 ลงมา	8 - 13	14 - 18	19 - 23	24 ขึ้นไป
15	7 ลงมา	8 - 13	14 - 19	20 - 24	25 ขึ้นไป	7 ลงมา	8 - 14	15 - 20	21 - 26	27 ขึ้นไป
16	7 ลงมา	8 - 13	14 - 19	20 - 25	26 ขึ้นไป	8 ลงมา	9 - 14	15 - 21	22 - 27	28 ขึ้นไป
17	7 ลงมา	8 - 13	14 - 20	21 - 27	28 ขึ้นไป	8 ลงมา	9 - 15	16 - 21	22 - 28	29 ขึ้นไป
18	8 ลงมา	9 - 15	16 - 21	22 - 28	29 ขึ้นไป	9 ลงมา	10 - 15	16 - 22	23 - 29	30 ขึ้นไป

ภาพที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย รายการนั่งงอตัวไปข้างหน้า

3.2 ดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที (30 Seconds Modified Push Ups)

อายุ (ปี)	เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย รายการดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที (30 Seconds Modified Push Ups) / (ครั้ง)									
	เพศชาย					เพศหญิง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
13	11 ลงมา	12 - 19	20 - 26	27 - 33	34 ขึ้นไป	10 ลงมา	11 - 17	18 - 23	24 - 29	30 ขึ้นไป
14	13 ลงมา	14 - 20	21 - 27	28 - 35	36 ขึ้นไป	11 ลงมา	12 - 17	18 - 24	25 - 30	31 ขึ้นไป
15	14 ลงมา	15 - 22	23 - 29	30 - 37	38 ขึ้นไป	12 ลงมา	13 - 19	20 - 26	27 - 33	34 ขึ้นไป
16	15 ลงมา	16 - 22	23 - 29	30 - 36	37 ขึ้นไป	14 ลงมา	15 - 21	22 - 28	29 - 36	37 ขึ้นไป
17	16 ลงมา	17 - 24	25 - 32	33 - 40	41 ขึ้นไป	15 ลงมา	16 - 22	23 - 29	30 - 36	37 ขึ้นไป
18	17 ลงมา	19 - 25	26 - 32	33 - 40	41 ขึ้นไป	18 ลงมา	19 - 24	25 - 31	32 - 37	38 ขึ้นไป

ภาพที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย ดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที

3.3 ลุก-นั่ง 60 วินาที (60 Seconds Sit Ups)

อายุ (ปี)	เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย รายการลุก-นั่ง 60 วินาที (60 Seconds Sit Ups) / (ครั้ง)									
	เพศชาย					เพศหญิง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
13	18 ลงมา	19 - 27	28 - 37	38 - 46	47 ขึ้นไป	15 ลงมา	16 - 23	24 - 32	33 - 40	30 ขึ้นไป
14	19 ลงมา	20 - 29	30 - 38	39 - 48	49 ขึ้นไป	15 ลงมา	16 - 24	25 - 33	34 - 42	31 ขึ้นไป
15	20 ลงมา	21 - 30	31 - 39	40 - 49	50 ขึ้นไป	18 ลงมา	19 - 26	27 - 35	36 - 44	34 ขึ้นไป
16	21 ลงมา	22 - 31	32 - 40	41 - 49	50 ขึ้นไป	19 ลงมา	20 - 28	29 - 37	38 - 46	37 ขึ้นไป
17	22 ลงมา	23 - 31	32 - 41	42 - 50	51 ขึ้นไป	21 ลงมา	22 - 30	31 - 39	40 - 47	37 ขึ้นไป
18	22 ลงมา	23 - 31	32 - 41	42 - 51	52 ขึ้นไป	22 ลงมา	23 - 31	32 - 40	41 - 48	38 ขึ้นไป

ภาพที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย ลุก-นั่ง 60 วินาที

3.4 ยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที (3 Minutes Step Up and Down)

อายุ (ปี)	เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย รายการยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที (3 Minutes Step Up and Down) / (ครั้ง)									
	เพศชาย					เพศหญิง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
13	98 ลงมา	99 - 123	124 - 149	150 - 168	169 ขึ้นไป	96 ลงมา	97 - 117	118 - 139	140 - 151	152 ขึ้นไป
14	104 ลงมา	105 - 129	130 - 154	155 - 170	171 ขึ้นไป	100 ลงมา	101 - 123	124 - 146	147 - 159	160 ขึ้นไป
15	104 ลงมา	105 - 130	131 - 155	156 - 172	173 ขึ้นไป	101 ลงมา	102 - 124	125 - 147	148 - 164	165 ขึ้นไป
16	106 ลงมา	107 - 131	132 - 156	157 - 175	176 ขึ้นไป	102 ลงมา	103 - 125	126 - 149	150 - 171	172 ขึ้นไป
17	108 ลงมา	109 - 135	136 - 161	162 - 180	181 ขึ้นไป	104 ลงมา	105 - 129	130 - 153	154 - 174	175 ขึ้นไป
18	108 ลงมา	109 - 135	136 - 162	163 - 187	188 ขึ้นไป	107 ลงมา	108 - 131	132 - 156	157 - 180	181 ขึ้นไป

ภาพที่ 4 เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย ยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที

โดยนำแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬากรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจากหนังสือแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (อายุ 13-18 ปี) (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 27 คน คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

2. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

2.1 วัดสมรรถภาพทางกายก่อนออกกำลังกายโดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) เพื่อนักเรียนมีความเข้าใจและพร้อมที่จะศึกษาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ดำเนินการทดลองในระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

2.2.1 ครูชี้แจงและอธิบายการใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) เพื่อนักเรียนมีความเข้าใจและพร้อมที่จะศึกษา

2.2.2 ครูใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ที่สร้างขึ้น โดยใช้ตนเองเป็นสื่อการสอน

2.2.3 นักเรียนฝึกปฏิบัติการโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)

2.2.4 ครูวัดสมรรถภาพทางกายหลังการโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)

2.2.5 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การพัฒนาการออกกำลังกายโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดสมรรถภาพก่อนและหลังการใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย จากการทำการทดสอบย่อยระหว่างฝึกด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์(Math Symbol Training) และทำแบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางกายหลังการฝึกด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คะแนน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยการทดสอบย่อยระหว่างฝึกด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) (E1)	2,700	81.04	81.04
คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางกายหลังการฝึกด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) (E2)	540	16.89	84.44
ประสิทธิภาพของโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) 81.04/84.44			

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิผลเท่ากับ 81.04/84.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training)

รายการ	Pre-test		Post-test		t	Sig. (2-tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
นั่งงอตัวไปข้างหน้า (เซนติเมตร)	22.98	0.95	24.47	1.05	12.41	.000*
ดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที (ครั้ง)	31.07	1.75	33.70	1.77	14.76	.000*
ลุกนั่ง 60 วินาที (ครั้ง)	40.41	1.37	42.48	1.58	13.80	.000*
ยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที (ครั้ง)	165.15	1.94	167.22	2.10	12.33	.000*

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) พบว่า รายการนั่งงอตัวไปข้างหน้า ดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที ลุกนั่ง 60 วินาที และยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.04/84.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) ที่นำมาใช้นั้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มีการนำไปปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายของกลุ่มตัวอย่างได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิภาดา พ่วงพี (2562) ที่ได้ศึกษา ผลของโปรแกรมการฝึกแบบวงจรโดยใช้แอโรบิกแบบหนักสลับเบาเป็นฐานที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชายอ้วน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การออกกำลังกายแบบแอโรบิกมีผลต่อสมรรถภาพทางกายของกลุ่มเป้าหมาย คือทำให้มีสมรรถภาพทางกายที่สูงขึ้น

2. สมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้โปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ นั่งงอตัวไปข้างหน้าก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 22.98 และ 24.47 เซนติเมตร ต่างกัน (t=12.41*), ดันพื้นประยุกต์ 30 วินาที ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 31.07 และ 33.70 ครั้ง ต่างกัน (t=14.76*), ลุกนั่ง 60 วินาที ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 40.41 และ 42.48 ครั้ง ต่างกัน (t=13.80*) และยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 165.15 และ 167.22 ต่างกัน (t=12.33*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) สำหรับพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโปรแกรมที่มีการศึกษาจากทฤษฎีที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถภาพทางกายอาทิ วิธีการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย (ศิริราชฟิตเนสเซ็นเตอร์, 2555) ได้แก่ 1) การควบคุมน้ำหนักตัว 2) การเพิ่มความจุปอด 3) การเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ 4) การเพิ่มความอ่อนตัว และ 5) การเพิ่มสมรรถภาพของระบบไหลเวียน ทั้งยังได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้การนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างประสบผลสำเร็จคือ นักเรียนมีพัฒนาการทางสมรรถภาพทางกายที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ มนัสนันท์ ศรีภูธร (2564) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแอโรบิคมวยไทยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่สูงขึ้น หลังจากผ่านการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแอโรบิคที่สร้างขึ้น

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงสามารถสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้ว่า การพัฒนาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ด้วยโปรแกรมแอโรบิกดานซ์ร่วมกับการใช้สื่อเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ (Math Symbol Training) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการของสมรรถภาพทางกายที่สูงขึ้นในทุกรายการที่มีการทดสอบสมรรถภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้วิจัยควรศึกษาข้อมูลของโปรแกรมการออกกำลังกายที่นำไปใช้และศึกษาวิธีการในการทดสอบสมรรถภาพทางกาย เพื่อให้การนำไปใช้นั้นเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2. ผู้วิจัยควรเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการฝึก และตรวจสอบการใช้งานของอุปกรณ์เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคระหว่างกระทำการเก็บข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย โดยใช้วิธีอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย

2. ผู้วิจัยควรศึกษาการนำสื่อต่าง ๆ มาประกอบการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย แล้วเปรียบเทียบระหว่างการพัฒนาสมรรถภาพทางกายโดยใช้สื่อและไม่ใช้สื่อประกอบนั้น เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

มนัสนันท์ ศรีภูธร. (2564). *ผลของการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแอโรบิคมวยไทยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยนเรศวร.

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม). (2564). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม).* โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม).

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม). (2567). *รายงานเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566.* โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม).

วริศรา พุ่งสูงเนิน. (2557). *เจตคติต่อการเข้าร่วมเต้นแอโรบิกตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาศรีนครินทรวิโรฒ.

วิภาดา พ่วงพี. (2562). ผลของโปรแกรมการฝึกแบบวงจรโดยใช้แอโรบิกแบบหนักสลับเบาเป็นฐานที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชายอ้วน. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 6*(7), 250-261.

ศิริราชฟิตเนสเซ็นเตอร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. (2555). *วิธีการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย.* คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (อายุ 13-18 ปี).* กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 21 No. 3 (2024) Article ID: e271344

บทความวิจัย / Research Article

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

The Study of Guidelines on Leadership in Digital Age Development of School Administrators in Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

ARTCLEINFO
Article history
Received 18 February 2024
Revised 6 June 2024
Accepted 29 December 2024

อภิรักษ์ ทองสุข[1], ปาริชา มารี เคน[2] และ คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล[3]
Apiruk Thongsuk[1], Parisha Marie Cain[2] and Komsan Kajonpanyapaisarn[3]

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the current situation of leadership in the digital age of school administrators and 2) to study guidelines for developing leadership in the digital age of school administrators under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3. The sample group of the research was school administrators and teachers for 333 persons and the experts for 10 persons. The research instruments consisted of a 5-level rating scale questionnaire and semi-structured interview form. Data analysis statistics included mean, standard deviation, and percentage.

The results of the research found that: 1) The leadership in the digital age of school administrators in Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, both in overall and each aspect, were at a high level. Arranged in descending order as systematic improvement, professional practice, vision leadership, citizenship in the digital age and creating a learning culture in the digital age, respectively; 2) Guidelines for developing leadership in the digital age of school administrators in the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, were in 5 areas: school administrators concerning their role and necessary in bringing digital technology for school management; be aware of technological changes that will occur in the future; study policies related to digital technology to define an up to date modern vision; use digital innovation technology expertly until becomes a culture of learning in the digital world in school; and encourage all teachers and learners to access the digital technology media. In terms of supervision, administrators must observe teachers' teaching in a variety of formats and provide meeting to explain the strengths of teaching using technology and innovation in teaching and learning.

Keywords: Leadership in The Digital Age, School Administrators

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
[2] รองศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University, Thailand.
[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: apirukthongsuk4@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 333 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบ 5 ด้าน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงบทบาทและความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบริหารสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ศึกษานโยบายที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล นำมากำหนดวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลให้ได้จนชำนาญจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกดิจิทัลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลทุกคน ด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องมีการสังเกตการสอนของครูในรูปแบบที่หลากหลาย มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับจุดเด่นของการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนกระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อสนับสนุนครูและนักเรียนในยุคดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมนวัตกรรม เช่น สื่อสามมิติ แอนิเมชัน และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ควรเริ่มจากเป้าหมายชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร ทั้งนี้ การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายังเป็นสิ่งสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เพื่อให้เกิดการใช้งานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 มุ่งเน้นการเตรียมกำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยพัฒนาบุคลากรในทุกสาขาอาชีพให้สามารถใช้และสร้างสรรค์เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มความสามารถเฉพาะด้าน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ และการเตรียมพร้อมของสถาบันการศึกษาในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ความต้องการกำลังคนในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงประชากร การติดกับดักรายได้ปานกลาง และผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติและวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน ระบบการศึกษามีปัญหาคุณภาพและมาตรฐานในสาขาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ รวมถึงปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เทคโนโลยีมีทั้งผลกระทบในด้านบวกและลบ ด้านบวก ได้แก่ ส่งเสริมความสะดวกสบาย การผลิตในอุตสาหกรรมดีขึ้น เกิดการค้นคว้าวิจัยสิ่งใหม่ สุขภาพและความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่งเสริมสติปัญญาของมนุษย์ เกิดความเข้าในอันดีระหว่างกัน และส่งเสริมประชาธิปไตย ขณะที่ด้านลบ ได้แก่ เกิดการลอกลวงกันได้ มีการโจรกรรมข้อมูล ความมั่นคงของชาติ ด้านการเงิน การดำเนินธุรกิจ การบริโภค และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะเห็นว่าเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ยังคงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตตราบใดที่เรายังคงต้องพึ่งพาเทคโนโลยี แต่ผลกระทบที่เกิดจะร้าย ดีมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้นั้นเอง (จีระพงษ์ โพพันธ์, 2566)

ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารและพัฒนากระบวนการการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถช่วยให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการจัดการและการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจึงเป็นการเสริมสร้างทักษะและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงระบบการจัดการการศึกษา การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจะสามารถเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจ ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการพัฒนาระบบการศึกษา รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในทุกด้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 2,578 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 182 คน และครู จำนวน 2,396 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 333 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 23 คน และครู จำนวน 310 คน โดยได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970)

กรอบแนวคิดการวิจัย

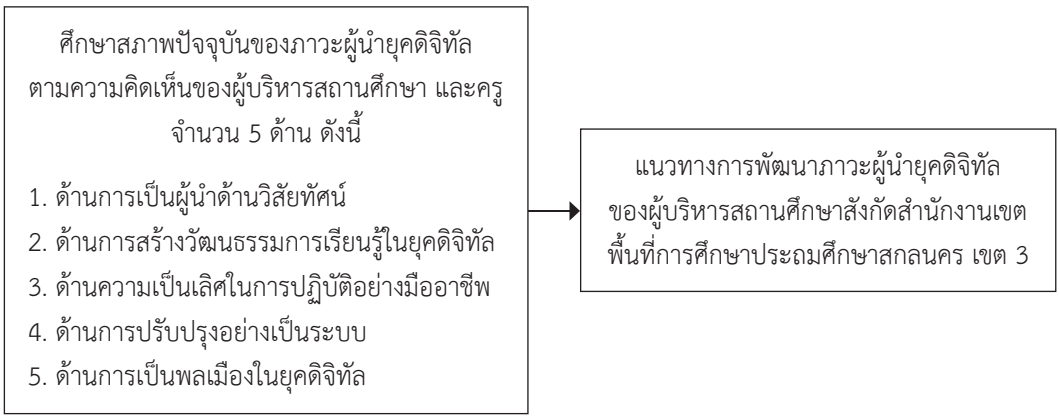

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นตามทฤษฎีการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. บันทึกเสนอมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

3. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจัดส่งด้วยตนเอง

4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาดำเนินการจัดทำข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีการคำนวณหาค่าสถิติตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51–5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51–4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ มาก
2.51–3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51–2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ น้อย
1.00–1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์	4.31	0.65	มาก
2	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.28	0.68	มาก
3	ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	4.32	0.66	มาก
4	ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	4.33	0.67	มาก
5	ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.29	0.69	มาก
	โดยรวม	4.31	0.67	มาก

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.31, S.D=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้านแรก ได้แก่ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$=4.33, S.D=0.76) ด้านความเชี่ยวชาญและการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ($\bar{X}$=4.32, S.D=0.70) และด้านการเป็นผู้นำวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ($\bar{X}$=4.31, S.D=0.72) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปมีแนวทางการพัฒนาแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์

ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงบทบาทและความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบริหารสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ศึกษานโยบายที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล นำมากำหนดวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สามารถปฏิบัติได้จริง สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นทั้งภายในสถานศึกษาและชุมชนและระดับประเทศ

2.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลให้ได้จนชำนาญ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้บนโลกดิจิทัลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลทุกคน ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด รู้จักบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

2.3 ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ

ผู้บริหารจะต้องสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาในการบริหารคนและบริหาสถาศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงนำเอานวัตกรรมยุคดิจิทัลเข้ามาบริหารงานในทุก ๆ ด้าน กำหนดนโยบายที่สนองต่อความต้องการของสังคม ไม่หล้าหลัง และที่สำคัญที่สุดการที่จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพได้ต้องมีองค์ความรู้ที่จริง เป็นต้นแบบในการทำงาน สามารถนำพาองค์กรพัฒนาไปสู่ความสำเร็จได้

2.4 ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

ผู้บริหารจะต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเสาหลัก แนวคิดหลัก และนโยบายหลักเน้นให้มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนและเน้นให้ทุกภาคส่วนได้มีความรับผิดชอบแก้ไขปัญหาด้วยกัน ไม่ฝักใฝ่บุคคลใดบุคลหนึ่งเพราะจะสามารถทำให้อีกคนไม่พอใจการบริหารจะส่งผลให้การบริหารไม่มีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรอบรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่าง เหมาะสมกับยุคดิจิทัล สร้างและพัฒนาผู้นำด้านดิจิทัล เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นตัวอย่างให้ครู บุคลากร และนักเรียน มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล ใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ มีจรรยาบรรณและที่สำคัญต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบและการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาได้รับการสนับสนุนจากนโยบายและสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารงานในสถานศึกษา สอดคล้องกับ จินตนา สวยขุนทด และพจน์ เจริญสันเทียะ (2567) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านความรู้ทักษะดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านกลยุทธ์ดิจิทัล ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จัดการเรียนการสอนและบริหารงานวิชาการ

ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ยึดติดกับแนวนโยบายการบริหารงานแบบเดิมที่เน้นยึดความคิดเห็นผู้บริหารคนเดียว โดยเปลี่ยนมาเป็นการบริหารแบบทุกคนมีส่วนร่วมจะส่งผลในด้านการพัฒนาสถานศึกษาเป็นอย่างดีและมีคุณภาพ และเปิดโลกทัศน์นำระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานในสถานศึกษามากขึ้น เหตุปัจจัยที่กล่าวมานี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นในการบริหารสถานศึกษาที่มีทิศทางไปในทางที่ดีมีคุณภาพและบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิบตีซาม เจะหะ (2564) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและสามารถมองเห็นภาพความเป็นไปได้ของการพัฒนาในอนาคตโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ด้านความยืดหยุ่น พบว่า ผู้บริหารควรมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ด้านจินตนาการ พบว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีลักษณะของการเป็นผู้ที่มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดในการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา ด้านแรงจูงใจ พบว่า ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจและรู้จักสร้างขวัญกำลังใจในทางที่สร้างสรรค์ และรู้จักใช้ทักษะการสื่อสารที่เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา และด้านการทำงานเป็นทีมพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจ ผูกพันและมีความร่วมมือกัน ตลอดจนเป็นนักประสานงานที่ดี

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทันสมัยตามความต้องการในอนาคตโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารงานและการสื่อสาร ผู้นำต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรพร้อมคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและปรับวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และนโยบายในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ไทเกอร์ (2563) ที่กล่าวถึง ผู้นำยุคดิจิทัลว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้นำมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและผู้นำเองต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์ การใช้ดิจิทัลคล่องแคล่ว การนำข้อมูลมาใช้ความเข้าใจในศักยภาพบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เน้นความสำคัญของการใช้ข้อมูลและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลสอดคล้องกับ ออระญา ปะภาวะเต และบุญชม ศรีสะอาด (2564) ที่ได้การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า การพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล 5 องค์ประกอบ 29 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ มีระบบการวางแผนและสร้างแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างสังคมแห่งปัญญา โดยการกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรมหรือการอบรมออนไลน์ เข้าร่วม และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ในการ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรมเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัล ในการใช้สื่อที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีนโยบายที่จะยกระดับของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการพัฒนาวิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดที่เกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา รวมทั้งควรนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความกระตือรือร้นใส่ใจที่จะต้องพัฒนาตนเองในด้านการใช้งานระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการที่มีผู้บริหารที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลก็จะสามารถเป็นวิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ให้การปรึกษากับครูและบุคลากรได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด (Known Group) รวมทั้งการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้เครื่องมือการวัดทักษะภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ท่านอื่น ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.* https://cio.mhesi.go.th/node/479

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.* องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จินตนา สวยขุนทด และ พจน์ เจริญสันเทียะ. (2567). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. *วารสาร เสียงธรรมจากมหายาน, 10*(2), 108-121.

จีระพงษ์ โพพันธุ์. (2566). *ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี.* https://kru-it.com/dt-m2/impact-technology/

ไทเกอร์. (2564). *ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลคืออะไร (Digital Leadership).* https://thaiwinner.com/digital-leadership/

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* พริกหวานกราฟฟิค.

อิบตีซาม เจะหะ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต], มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ออระญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *Journal of Modern Learning Development, 6*(4), 191-200.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e279215

บทความวิจัย / Research Article

การใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์

The Use of Cornell Note-Taking Activity to Enhance Learning Achievement in a Learning Management Science Course: A Case Study of Second-Year Students in the Primary Education Program, Faculty of Education

ARTCLEINFO
Article history
Received 15 November 2024
Revised 18 December 2024
Accepted 23 December 2024

สุวิทย์ คำมณี[1], อัครวัตร เชื่อมกลาง[2], สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์[3]
สุธีระพงษ์ พินิจพล[4], สราวุฒิ สีหาโคตร[5] และ วิษณุ ทุมมี[6]
Suwit Khammanee[1], Akarawat Chaumklang[2], Surasak HanTeerapitak[3]
Suteerapong Pinitpol[4], Sarawut Srihakhod[5] and Wisanu Thoommee[6]

ABSTRACT

This study aimed to investigate the effect of the Cornell note-taking activity on students' learning achievement and satisfaction in a Learning Management Science course. The sample group consisted of 58 undergraduate students from the Primary Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, selected through purposive sampling. The study employed an experimental research design. The learning achievement before and after using the Cornell note-taking activity were analyzed with paired sample t-tests (Dependent Sample). The students' satisfaction was assessed using a 5-point Likert scale questionnaire.

The results showed that the learning achievement average scores after the Cornell note-taking activity was significantly higher than the scores before the activity at a .05 level of significance ($p<.05$), indicating that the Cornell note-taking activity effectively promoted learning achievement. Additionally, the analysis of students' satisfaction on the activity revealed that they expressed high satisfaction, with average scores ranging from 3.51 to 4.50. The students commented that the activity helped organize their learning, made content summarization easier, and enhanced deeper and more engaging learning. They also suggested that this technique could be applied to other subjects.

Keywords: Cornell Note-Taking Activity, Learning Achievement, Satisfaction, Note-Taking Skills

[1, 3] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[2, 5] อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[4] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.
[6] อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Rajabhat Maha Sarakham University Demonstration School, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: steee@hotmail.co.th[3]

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ (Cornell Note-Taking) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน จากสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง งานวิจัยนี้ใช้การออกแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ ด้วยการทดสอบค่าทีแบบจับคู่ตัวอย่าง (Paired Sample t-test) และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาด้วยแบบสอบถามมาตรวัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (Likert Scale)

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p<0.05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์มีผลในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้กิจกรรมนี้ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับ “มาก” โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง 3.51-4.50 นักศึกษามองว่ากิจกรรมนี้ช่วยให้การเรียนเป็นระบบ ทำให้การสรุปเนื้อหาง่ายขึ้น และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งยังสามารถนำเทคนิคนี้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ, ทักษะการจดบันทึก

บทนำ

ในโลกปัจจุบัน ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในคุณสมบัติสำคัญที่นักศึกษาระดับอุดมศึกษาควรพัฒนา โดยเฉพาะนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตซึ่งจะเป็นผู้ที่ส่งต่อความรู้และแนวทางการเรียนรู้ให้แก่เยาวชน การเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนการสอน การสร้างกิจกรรม และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การจดบันทึกเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางความคิด ซึ่งส่งผลต่อการวิเคราะห์ การเชื่อมโยง และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียน

การจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ (Cornell Note-Taking System) เป็นเทคนิคที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษามหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจัดระเบียบข้อมูลได้อย่างมีระบบ โดยมุ่งเน้นการสรุปข้อมูลที่สำคัญ การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการวิเคราะห์ และการสรุปเนื้อหาในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (Walter Pauk, 1984)

Keeley (1997) ระบุวิธีการจดบันทึกแบบคอร์เนลเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การบันทึก (Recording) ในขั้นตอนนี้ ผู้อ่านจะได้รับการกระตุ้นให้จดบันทึกข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการจัดโครงสร้างแนวคิด 2) การย่อความ (Reducing) หลังจากการอ่านตามที่กำหนดและการบันทึกข้อมูลแล้ว ผู้เรียนจะดำเนินการทบทวนบันทึกของตนและสรุปข้อมูลที่ได้ จากนั้นจึงจดบันทึกผลลัพธ์ไว้ในคอลัมน์ด้านซ้าย 3) การทบทวน (Reciting) ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลจากส่วนการเรียกคืน (Recall Section) เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลให้ผู้อื่นฟัง โดยไม่ใช้บันทึกย่อที่มีรายละเอียดมากเกินไป ผู้เรียนจะปิดบันทึกในคอลัมน์ด้านขวา 4) การสะท้อนความคิด (Reflecting) ที่ด้านหลังของหน้าบันทึกแบบคอร์เนล ผู้เรียนจะทำกิจกรรมคิดสะท้อน โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลที่เรียนรู้ การประยุกต์ใช้งานจริง ความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว ความสอดคล้องกับความรู้ที่มีอยู่เดิม และ 5) การตรวจสอบ (Reviewing) หลังจากขั้นตอนการสะท้อนความคิด ผู้เรียนควรประเมินบันทึกของตนด้วยการทบทวนทันทีและต่อเนื่อง การฝึกฝนข้อมูลซ้ำ ๆ หลังจากการเรียนครั้งแรก ถือเป็นหลักการความจำ (Memory Principle) ที่ช่วยให้ข้อมูลยังคงอยู่ในระบบความจำและใช้งานได้ เทคนิค 5 ขั้นตอนนี้ เป็นกรอบสำหรับการจดบันทึกอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ โดยการแบ่งบันทึกออกเป็น 3 ส่วนที่ชัดเจน ผู้เรียนสามารถจัดเก็บข้อมูลสำคัญ สรุปแนวคิดหลัก และสะท้อนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีนี้ไม่เพียงช่วยให้นักเรียนจดจำข้อมูลได้ดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการคิดวิเคราะห์อย่างกระตือรือร้น โดยการระบุแนวคิดสำคัญและความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล วิธีการนี้สามารถปรับใช้ได้กับสไตล์การเรียนรู้และบริบทที่หลากหลาย ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้เชิงวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาของ นันทวรรณ ตีระวงศา และคณะ (2563) พบว่า การใช้วิธีการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ช่วยให้ความรู้ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง เพิ่มขึ้นหลังการใช้รูปแบบการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษามีความรู้ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคุณลักษณะแบบบันทึกคอร์เนลล์ ที่มีลักษณะเด่นและ แตกต่างจากรูปแบบการบันทึกแบบอื่น คือ มีการบันทึก คำถาม หรือประเด็นสำคัญ และสรุป ทำให้นักศึกษาเกิด ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากขึ้นนักศึกษาในสาขาครุศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากวิธีนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและการจัดระบบความคิด

รายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรครุศาสตร์ระดับปริญญาตรี ถือเป็นหนึ่งในรายวิชาที่เน้นให้นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การที่นักศึกษามีทักษะในการจดบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้พวกเขาสามารถสรุปและจัดระบบความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนในอนาคต โดยเป็นรายวิชาที่นักศึกษาปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียน และเนื่องจากเป็นรายวิชาที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎี โดยการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนจึงต้องทำการจดบันทึกพร้อมกับการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการจดบันทึกที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การใช้กิจกรรมการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์จึงเป็นทางเลือกที่จะเพิ่มศักยภาพในการช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับการเรียนการสอนในอนาคต Muhammad Febin Agustian (2023) ชี้ให้เห็นว่าการจดบันทึกคอร์เนลมาใช้เป็นวิธีการสอนช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านข้อความเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่าว่าการใช้การจดบันทึกคอร์เนลสามารถอำนวยความสะดวกในการได้มาซึ่งการอ่านเพื่อความเข้าใจ นอกจากนี้ การใช้การจดบันทึกคอร์เนลเป็นวิธีการที่มีศักยภาพในการเพิ่มความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจข้อความเชิงวิเคราะห์ได้

สำหรับความสำคัญในแง่ของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีเป้าหมายที่จะเป็นครูในอนาคต การเพิ่มประสิทธิภาพในการจดบันทึกเนื้อหาไม่เพียงช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการปูพื้นฐานสำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับสถานบันศึกษาได้อีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำรูปแบบการจดบันทึกคอร์เนลล์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่านักศึกษาจะได้พัฒนาความสามารถจดบันทึกคอร์เนลล์ส่งผลให้มีทักษะการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย การศึกษาผลของกิจกรรมการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังมีศักยภาพในการสร้างพื้นฐานทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งนักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ ในรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ ในรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1/2567 จำนวน 58 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิด

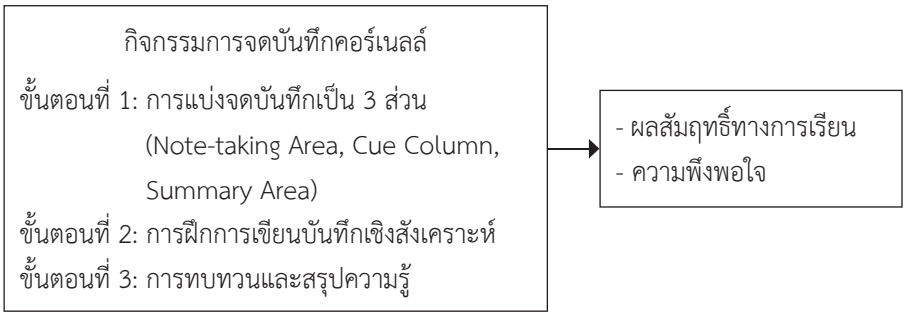

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนกิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์

แผนกิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์เป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของการจดบันทึกตามเทคนิคคอร์เนลล์ ก่อนเริ่มใช้วิธีจดบันทึกแบบคอร์เนล (Cornell Note-Taking Method) นักศึกษาต้องเตรียมกระดาษสมุดบันทึกเฉพาะสำหรับการจดบันทึกแบบคอร์เนล โดยใช้กระดาษสมุดแบบที่มีขนาด 8.5x11 นิ้ว เริ่มต้นด้วยการสร้างเส้นยาวตลอดความยาวหน้ากระดาษ โดยเว้นระยะ 2.5 นิ้ว จากด้านซ้ายของกระดาษ เส้นนี้จะหยุดที่ระยะห่าง 2 นิ้ว จากด้านล่างของกระดาษ หากกระดาษของคุณมีเส้นขอบซ้ายอยู่แล้วสามารถละเว้นได้ จากนั้นวาดเส้นขวางที่ระยะ 2 นิ้ว ขึ้นมาจากด้านล่างของกระดาษ เส้นนี้ควรลากข้ามหน้ากระดาษทั้งหมด บนสุดของหน้ากระดาษแรกให้ใส่ชื่อรายวิชา หมายเลขบทและวันที่ สำหรับหน้าต่อไป ให้ระบุหมายเลขบทและเลขหน้าของบันทึก แบ่งส่วนในแผ่นกระดาษออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1.1 คอลัมน์สำหรับบันทึกประเด็นหลัก (Cue Column)

1.2 คอลัมน์สำหรับการบันทึกข้อมูลสรุปหรือคำอธิบาย (Note-taking Column)

1.3 ส่วนสำหรับการทบทวนหรือสรุปเนื้อหา (Summary Area)

โดยแผนกิจกรรมนี้จะกำหนดขั้นตอนการใช้การจดบันทึกในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างมีระเบียบและสามารถทบทวนและจัดระเบียบความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pretest และ Posttest)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถูกออกแบบเพื่อประเมินความรู้และทักษะที่นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์ โดยการทดสอบนี้ประกอบด้วยข้อสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาที่นักศึกษาจะเรียนในรายวิชานั้น ๆ เช่น คำถามที่ทดสอบความเข้าใจหลักการหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะใช้เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเพื่อวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคนิคการจดบันทึกคอร์เนลล์

3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในรูปแบบของ Likert Scale 5 ระดับ ใช้เพื่อเก็บข้อมูลจากนักศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นและความพึงพอใจในกิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1/2567 ระหว่างวันที่ 3 กรกฎาคม - 7 ตุลาคม 2567 และปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อแนะนำขั้นตอนการเรียนการสอนการมีส่วนร่วมในการวิจัย

2. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยทำขึ้น จำนวน 30 ข้อนำมาตรวจให้คะแนนบันทึกผลการสอนไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนที่ 1 การแบ่งจดบันทึกเป็น 3 ส่วน Note-taking Area, Cue Column, Summary Area

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกการเขียนบันทึกเชิงสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 การทบทวนและสรุปความรู้

4. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

5. นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ ก่อนเรียนและหลังเรียนมาคิดคะแนนเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สถิติ t-test Dependent Sample (ไพศาล วรคำ, 2561)

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาประถมศึกษา ที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ หาคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำคะแนนการประเมินมาเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยหาค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน แบบมาตรประมาณค่า (ไพศาล วรคำ, 2561) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งก่อนและหลังการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ โดยใช้สถิติ t-test สำหรับตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Dependent Sample) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p<0.05$) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์มีผลในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับกิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์ โดยใช้การทดสอบ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างแบบพึ่งพา (Dependent Sample)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	ผลการทดสอบ			
		$\bar{X}$	S.D.	T	*p*-value
ก่อนเรียน	30	13.68	1.57	10.45	< .05
หลังเรียน	30	26.12	1.80		

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากิจกรรมการจดบันทึกคอร์เนลล์มีผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับ “มาก” โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง 3.51-4.50 ซึ่งนักศึกษาแสดงความเห็นว่า กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ช่วยให้การเรียนเป็นระบบ และทำให้การสรุปเนื้อหาง่ายขึ้น รวมถึงช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีส่วนร่วมมากขึ้น นักศึกษายังให้ข้อเสนอแนะว่าเทคนิคการจดบันทึกนี้สามารถนำไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้ ซึ่งแสดงถึงความพึงพอใจโดยรวมในกิจกรรมนี้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์

ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. การช่วยให้การเรียนเป็นระบบ	4.25	0.67	มาก
2. การช่วยให้การสรุปเนื้อหาง่ายขึ้น	4.30	0.58	มาก
3. การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง	4.10	0.62	มาก
4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	3.95	0.65	มาก
5. การประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ	4.05	0.60	มาก
รวม	4.13	0.62	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในระดับ “มาก” โดยค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ซึ่งแสดงถึงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าวิธีการนี้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปแล้ว การใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะการจดบันทึกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ และนักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยและข้อค้นพบในการทำวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจดบันทึกเป็นส่วนสำคัญทางวิชาการของผู้เรียน เพราะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และช่วยในการจดจำ การจดบันทึกที่มีประสิทธิภาพ คือการได้เนื้อหาที่กระชับช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้น ช่วยจัดระเบียบข้อมูลและเพื่อเพิ่มการคิดวิเคราะห์ การวิจัยในครั้งนี้ จึงใช้กิจกรรมตามขั้นตอนการจดบันทึกแบบคอร์เนล โดยการบันทึก, การย่อความ, การทบทวน, การสะท้อนความคิด และการตรวจสอบ โดยเป็นกรอบสำหรับการจดบันทึกอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยการแบ่งบันทึกออกเป็น 3 ส่วนที่ชัดเจน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test พบว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ ($p<0.05$) แสดงว่ากิจกรรมนี้สามารถช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้จริง การจดบันทึกคอร์เนลล์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถจดจำ แยกแยะและจัดระเบียบข้อมูลได้อย่างมีระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจัดเก็บข้อมูลสำคัญ สรุปแนวคิดหลักและสะท้อนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Osama Yousif Abualzain (2024) ที่เผยให้เห็นความก้าวหน้าที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานของกลุ่มทดลองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ประสิทธิภาพที่ไม่ดีของกลุ่มควบคุมมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การจดบันทึกโดยทั่วไป และการฝึกฝนและข้อเสนอแนะที่ไม่เพียงพอของนักเรียนเกี่ยวกับกลยุทธ์การจดบันทึกคอร์เนลล์ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นในลักษณะเชิงโครงสร้างส่งผลให้การจดจำเนื้อหามีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องงานวิจัยของวิชญาพร พรมสุริย์, ชาติชาย ม่วงปฐม, และจุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต (2562) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพาโนรามาเสริมด้วยการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเพิ่มสูงขึ้น และมีเจตคติต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์มาเสริมในขั้นตอนการจดบันทึกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพาโนรามา ซึ่งขั้นตอนการจดบันทึกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพาโนรามาทำได้โดยการขีดเส้นใต้หรือทำสัญลักษณ์ที่แสดงถึงใจความสำคัญและข้อสนับสนุนต่าง ๆ เท่านั้น การจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เนื่องจากในกระดาษจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำการจดบันทึกบทอ่าน โดยใช้ภาษาพูดของตัวเองทำการจดบันทึก 3 ครั้ง ท่องจำบทอ่าน เขียน สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านและสามารถนำมาทบทวนได้ง่ายก่อนทำแบบทดสอบ การอ่านเพื่อความความเข้าใจ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลสำรวจของ Salame (2024) แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการ

จดบันทึกและวิธีการจดบันทึกของผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเกรดเฉลี่ย (GPA) และผลการเรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่เชื่อว่าการจดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ข้อมูลยังระบุเพิ่มเติมว่าผู้เรียนมีทัศนคติต่อการจดบันทึกที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยเสริมสร้างความจำได้ดียิ่งขึ้น

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในระดับ “มาก” โดยค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 ซึ่งแสดงถึงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าวิธีการนี้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ สุวัทนา สงวนรัตน์ (2564) ที่ศึกษาผลการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจดบันทึกแบบคอร์เนลล์มีความพึงพอใจต่อการเรียนต่อการจดบันทึกคอร์เนลล์ในภาพรวมระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำไปใช้

1. ควรเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนการวิจัย

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สอนที่ใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ในห้องเรียน การสำรวจความคิดเห็นจากผู้สอนจะช่วยให้เข้าใจถึงความท้าทายหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำกิจกรรมไปใช้จริง และจะช่วยในการปรับปรุงวิธีการใช้กิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรนำกิจกรรมนี้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และกระตุ้นความสนใจในการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอนในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมจากหลากหลายสาขาวิชาและมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความหลากหลายและสะท้อนถึงการนำกิจกรรมไปใช้ในบริบทต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์กับเทคนิคการจดบันทึกอื่น ๆ เช่น การจดบันทึกแบบแผนภูมิหรือการใช้เทคโนโลยีในการจดบันทึก

3. ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์ระยะยาว โดยให้นักศึกษาใช้กิจกรรมนี้ในระยะเวลานานกว่าหนึ่งภาคเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจะทำให้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการจดบันทึกมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

นันทวรรณ ตีระวงศา, ปุณณภา ศรีสมบูรณ์, ศุชญา โตจันทร์, ลิลิต ศิริทรัพย์จนันท์ และ วีรวัฒน์ ทางธรรม. (2563). ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ ต่อความรู้ทางการเรียนทักษะการจดบันทึกและความพึงพอใจของผู้เรียน. *วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29*(3), 528-535.

ไพศาล วรคำ. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ตักสิลาการพิมพ์.

วิชญาพร พรมสุริย์, ชาติชาย ม่วงปฐม, และ จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพาโนรามาเสริมด้วยการจดบันทึกแบบคอร์เนลล์ต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9*(1), 25-32.

สุวัทนา สงวนรัตน์. (2564). ผลการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์เนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ 1 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 16*(1), 31-42.

Agustian, Muhammad Febin. (2023). *The Effectiveness of Cornel Note-Taking Method to Improve Students' Reading Comprehension of Analytical Exposition Text.* English Language Education Study Program. Bachelor Degree, Sultan Agung Islamic University Semarang.

Keeley, M. (1997). *The basics of effective learning—Cornell note-taking format.* Newtown, PA: Bucks County Community College. Retrieved June, 16, 2003.

Osama Yousif Abualzain. (2024). Article type: Case Study The Effect of Implementing Cornell Note-Taking Strategies on Newcomer Students' Performance in Listening Comprehension. *Theory and Practice in Language Studies, 14*(8), 2379. DOI:10.17507/tpls.1408.10

Pauk, W. (1984). *How to study in college.* Houghton: Miffin Company.

Salame, I. I., Tuba, M., & Nujhat, M. (2024). Note-taking and its impact on learning, academic performance, and memory. *International Journal of Instruction, 17*(3), 599-616. https://doi.org/10.29333/iji.2024.17333a

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (2567) Article ID: e276919

บทความวิจัย / Research Article

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

Study on the Development Guidelines for Public Relations Operations of Schools in the Digital Era under the Office of Udonthani Primary Education Service Area 1

ARTCLEINFO
Article history
Received 26 August 2024
Revised 2 November 2024
Accepted 23 December 2024

นุชนันท์ คำเนตร[1], คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล[2] และ รัชฎาพร งอยภูธร[3]
Nuchanan Khamnet[1], Komsan Khajornpanyapaisan[2]
and Ratchadaporn Ngoiphuthon[3]

ABSTRACT

This research aimed to 1) Examine the current issues in public relations operations of schools in the digital era, under the Office of Udonthani Primary Education Service Area 1 and 2) Explore development guidelines for public relations operations of these schools in the digital era. The sample of this study included 328 school administrators and teachers from non-proportional stratified random sampling method and 7 key informants from purposive sampling. The research tools consisted of a current issues questionnaire with discrimination power ranging from 0.30 to 0.97 and reliability of 0.97, and a semi-structured interview form for exploring the development guidelines in public relations operations of schools in the digital era. Data analysis was conducted using mean, standard deviation and percentage.

The findings indicated that: 1) The overall current issues in the public relations operations of schools in the digital era, under the Office of the Basic Education Commission, Udonthani District 1 was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects had an average score at high level, as follows: communication operations, school public relations planning, data collection, and monitoring and evaluation and 2) The guidelines for public relations operations of schools in the digital era, under the Office of the Basic Education Commission, Udonthani District 1 included a total of 28 guidelines.

Keywords: Public Relations, Development Guidelines, Digital Era

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
[3] อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.
Corresponding author; e-Mail address: inuchanan@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 328 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบไม่เป็นสัดส่วน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัญหา โดยค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.30-0.97 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการศึกษาข้อมูล และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ และ 2) แนวทางการการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า มีแนวทางทั้งหมด 28 แนวทาง

คำสำคัญ: ประชาสัมพันธ์, แนวทางการพัฒนา, ยุคดิจิทัล

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาไทยจะสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมแบบนับหนึ่งและก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง มั่นใจ ยั่งยืน จำเป็นต้องเริ่มต้นที่ประชาชน โดยประชาชนเป็นฐานและต้องพร้อมเปิดแนวร่วมแห่งการรับรู้ รับคิด รับทำ รับผิดชอบแบบถ้วนทั่วทั้ง “ผู้คนในแนวตะเข็บชายแดน บนยอดภูปลายฟ้า คนเมืองภูธรและคนชั้นกลาง-ชั้นสูงในนครบาล” ซึ่งก็หมายถึงการลดความเหลื่อมล้ำที่รัฐบาลปัจจุบันชูธงแบบลุยถั่วแต่มิได้ปลูกฝังเมล็ดพันธ์แห่งความ “แกร่ง กล้าและก้าวไกล” ไว้ในแผ่นดินการศึกษาชาติศตวรรษที่ 21 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์การศึกษาจึงต้องเป็นให้มากกว่างานฝากหรือกิจกรรมแฝงและต้องเป็นให้มากกว่า info graphic และ information ตราบที่ประชาชนวันนี้ยังไม่รู้ แต่ประชากรวัยเรียนจะต้องรู้ เพื่อการก้าวมั่นไปสู่ความเป็นพลโลกในยุค Digital และต้องทำให้ได้มากกว่า startup Thailand 4.0 นั่นคือ ความรู้คู่คุณธรรมแบบเข้าใจเข้าถึง นำไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ตามแนวพระราชปณิธานในหลวงรัชกาลที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ภายใต้บริบทในยุคของ “สื่อสังคมออนไลน์” (Socal Networt) ที่อาศัยการเชื่อมต่อแบบไร้สายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า “สื่อใหม่” (New media) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ผ่านอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บล็ต) เป็นต้น เป็นอุปกรณ์การสื่อสารพกพาส่วนบุคคลที่สามารถนำติดตัวผู้ใช้ไปได้ทุกที่หยิบใช้ได้ตลอดเวลา สะดวก รวดเร็ว ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน มีลูกเล่นสีสันสวยงาม ตอบสนองต่อการใช้งานของผู้ใช้ได้ทุกมิติ จากการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลานี้เองจึงเป็นสาเหตุให้ความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสารของผู้ใช้งานเปลี่ยนแปลงไป และนับวันจะยิ่งทวีบทบาทความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับความเห็น (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561)

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อประมวลผลการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายและแผนงานประจำปี พบว่า การบริหารงานประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนจัดได้ว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากยังมีอุปสรรคปัญหาในเรื่องของการบริหารงานอยู่มาก ปัญหาที่พบก็คือการขาดแผนงานที่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ขาดการจัดสรรงบประมาณ การผลิตสื่อด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนยังไม่แพร่หลาย และขาดการรายงานผล การติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ส่งผลต่อการประสานงานกันในทุกหน่วยงานทั้งในระดับเดียวกัน และระดับที่ต่างกันจากปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่า สภาพและ

ปัญหาในการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนที่พบโดยทั่วไปส่วนใหญ่ คือ การขาดทรัพยากรด้านอุปกรณ์และงบประมาณ บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำสารสนเทศไปใช้ในการส่งเสริมการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพองค์กรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 216 คน และครู จำนวน 1,996 คน รวมทั้งหมด 2,212 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 328 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 164 คน และครู จำนวน 164 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน และกำหนดสัดส่วนจำนวนผู้บริหารต่อครูเป็น 1 : 1

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีแนวทางการทำงานด้านการประชาพันธ์ที่เป็นเลิศ

กรอบแนวคิด

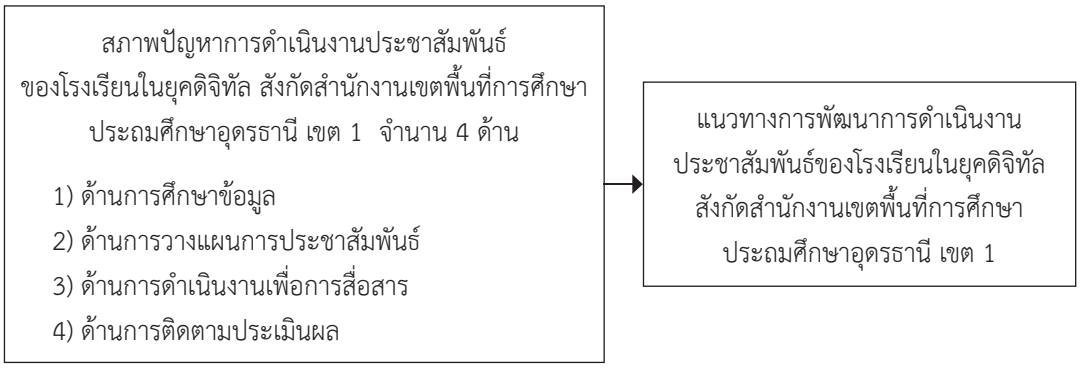

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1. แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสาร ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ซึ่งแบบออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ สถานภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยนำมาทุกด้านเพื่อให้ครอบคลุมทุกเนื้อหา ได้แก่ ด้านการศึกษาข้อมูล ด้านการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยเสนอแบบคำร้องขอออกหนังสือราชการต่อสำนักงานคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จากนั้นได้ดำเนินการส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาพร้อมแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ Google Form

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวัน เวลา สถานที่ ที่นัดหมาย ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงสัมภาษณ์ในขณะนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ระดับสภาพปัญหาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

4.51-5.00	หมายความว่า	สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายความว่า	สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายความว่า	สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายความว่า	สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายความว่า	สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มาหาค่าเฉลี่ยและจัดลำดับสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนา โดยนำมาทุกด้านและพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรายด้าน นำไปเป็นข้อคำถามการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดลำดับความถี่ในระดับสูง (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) มาเรียบเรียงข้อมูลให้ได้ใจความสมบูรณ์เป็นร่างแนวทางการพัฒนา จากนั้นส่งร่างแนวทางการพัฒนากลับไป

ให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยัน แล้วจึงสรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล	สภาพปัญหา			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการศึกษาข้อมูล	3.80	0.83	มาก	3
2. ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน	3.91	0.81	มาก	2
3. ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร	3.97	0.87	มาก	1
4. ด้านการติดตามประเมินผล	3.51	0.81	มาก	4
รวม	3.80	0.83	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.80, S.D.=0.83) เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร ($\bar{X}$=3.97, S.D.=0.87) ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน ($\bar{X}$=3.91, S.D.=0.81) ด้านการศึกษาข้อมูล ($\bar{X}$=3.80, S.D.=0.83) และด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X}$=3.51, S.D.=0.81)

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ด้านการศึกษาข้อมูล มีแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา 8 แนวทาง ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร มีแนวทางการพัฒนา 10 แนวทาง และด้านการติดตามประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง โดยรวมมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใน 4 ขอบเขต รวมทั้งสิ้น 28 แนวทาง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการศึกษาข้อมูลด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล

ข้อ	แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล
ด้านการศึกษาข้อมูล	
1.1	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน
1.2	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนวิธีการและกระบวนการทำงาน
1.3	โรงเรียนศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรให้เอื้อต่อการเรียนรู้
1.4	ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน รับฟังแนวทางการประชาสัมพันธ์จากผู้ปกครอง นักเรียน หรือชุมชน

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล
1.5	โรงเรียนจัดทำข้อมูลสะท้อนกลับและผลการตอบรับในข้อมูลที่ได้ประชาสัมพันธ์ไปแล้วทุกช่องทาง
1.6	โรงเรียนมีช่องทางที่เหมาะสมเพื่อการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์
ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน	
2.1	โรงเรียนมีการกำหนดแผนงานด้านการจัดกิจกรรมของนักเรียน และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
2.2	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน
2.3	โรงเรียนมีการกำหนดช่องทางการประชาสัมพันธ์
2.4	การวางแผนการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ระบบทีมเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การทำงานมีคุณภาพ
2.5	โรงเรียนจัดสรรสนับสนุนงบพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดทำการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2.6	โรงเรียนมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนางานประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2.7	โรงเรียนตั้งงบประมาณเฉพาะกิจในกรณีที่ต้องใช้ยามฉุกเฉิน
2.8	ครูที่รับผิดชอบงานเขียนโครงการเสนอการใช้งบประมาณเพื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร	
3.1	ผู้บริหารอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และพร้อมที่จะพัฒนาอยู่ตลอดเวลา
3.2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น และรับฟังความเห็นของกันและกัน
3.3	การกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรให้ความร่วมมือ ยอมรับ ปรับตัว ให้มีโอกาสทดลองใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ
3.4	จัดอบรมครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในด้านการประชาสัมพันธ์ดิจิทัลและเทคโนโลยีใหม่ ๆ
3.5	โรงเรียนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรให้เอื้อต่อการเรียนรู้
3.6	ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมกลุ่มหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์
3.7	ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมีหลายรูปแบบ
3.8	กลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้ข้อมูลและข่าวสารถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3.9	มีช่องทางการเผยแพร่ ผ่านเว็บไซต์โรงเรียน เพจ Facebook และ Line ส่งข่าวสาร รายงาน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผู้ปกครองผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
3.10	ข่าวสารถึงผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างตรงเวลา และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ด้านการติดตามประเมินผล	
4.1	โรงเรียนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการจัดการข้อมูล
4.2	จัดการประชุมและสัมมนาออนไลน์ ใช้ Zoom, Microsoft Teams หรือ Google Meet
4.3	การสอบถามและจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านทางแฟตเฟอร์มต่างๆ
4.4	การปรับปรุงที่ได้ดำเนินการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สร้างและดูแลเพจ Facebook, Instagram หรือ Twitter เพื่อเข้าถึงและติดต่อกับชุมชนได้ง่ายและรวดเร็ว

อภิปรายผล

จากสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นตัวแทนของการรู้เท่าทันยุคดิจิทัล (Literacy for Digital Age) ที่ประกอบด้วยการรวมกันของทักษะที่จำเป็น (Essential Skill) สำหรับการจัดการข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ราณี จีนสุทธิ์, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และปานใจ ธารทัศนวงศ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการงานด้านวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภาที่สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 พบว่า ดังนั้น การบริหารงานประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องมีการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม เพื่อให้การบริหารงานประชาสัมพันธ์ขององค์กรมีระบบ และครอบคลุมการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 การศึกษาข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นนั้น ที่ทำให้ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ทราบถึงแนวคิด ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารที่เปลี่ยนไปในยุคปกติใหม่ นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในด้านการวางแผนการแประชาสัมพันธ์ เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมในแต่และปีงบประมาณสู่การกำหนดวิธีการในการประชาสัมพันธ์ ระยะเวลา งบประมาณ และรูปแบบที่จะสามารถสื่อสารกับผู้รับข่าวสารในยุคปกติใหม่ ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์และดำเนินการประชาสัมพันธ์นั้น จำเป็นมากที่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ต้องดำเนินการให้รวดเร็ว ทันสมัย ที่เรียกว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการติดตามประเมินผลเพื่อตรวจผลการปฏิบัติงานว่าการดำเนินงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และปัญญา ธีระวิทยาเลิศ (2561) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (EPRM: Education Public Relations Management) เริ่มต้นข้อมูลข่าสารที่มีในชุมชน ได้แก่ ข่าวสาร และบริการ ดำเนินการจัดกระบวนมี 3 กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการที่ 1 การศึกษาข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น กระบวนการที่ 2 วางแผนประชาสัมพันธ์ และ กระบวนการที่ 3 การดำเนินงานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทาลินี แตรรูปวิไล (2562) ที่ได้ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจอาหารไทยและนานาชาติ ที่กำหนดให้สถาบันมีรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์คือ การวางแผนงาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของงาน และแนวทางปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน การจัดการองค์กรด้านการประชาสัมพันธ์ และ การวางนโยบายการจัดบุคลากรเข้าทำงานและมอบหมายภาระงานด้านการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคลากรขององค์กร

2. แนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ด้านการศึกษาข้อมูล ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการดำเนินงานเพื่อการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใน 4 ขอบเขต รวมทั้งสิ้น 28 แนวทางซึ่งสามารถสรุปพอสังเขปได้ดังนี้ ด้านการศึกษาข้อมูลต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อนำผลการประชุมมาใช้ในการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2561) เรื่องการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการจัดการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ในระยะที่ 1 มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และศึกษาสภาพทั่วไป ก่อนนำข้อมูลมาวางแผนการประชาสัมพันธ์และงานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่ผู้วิจัยใช้หลักการนี้เป็นกรอบในการวางแผนการประชาสัมพันธ์จึงทำให้มีความสอดคล้องกัน ซึ่งหลักการนี้มี 4 หลัก คือ 1) การจัดทำและวางแผน 2) ปฏิบัติตามแผน 3) การติดตามประเมินผล 4) การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2561) จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานดร ที่มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยคือสถานศึกษาเอกชนควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน และระยะเวลาการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครอง

ได้รับรู้ข่าวสารที่รวดเร็วทันสมัยและถูกต้องผลการวิจัยได้รูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ ค้นพบประเด็นที่สอดคล้องกันต่อการบริหารการประชาสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จต้องมีการกำหนดนโยบายการวางแผนที่ชัดเจนมีวิธีการดำเนินที่หลากหลายมีความต้องการขององค์กรและบุคลากรประเภทสื่อประชาสัมพันธ์คือสื่อบุคคลสื่อมวลชนและสื่อเทคโนโลยีการศึกษาข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นนั้น ที่ทำให้ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ทราบถึงแนวคิด ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารที่เปลี่ยนไปในยุคดิจิทัล นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในด้านการวางแผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมในแต่และปีงบประมาณสู่การกำหนดวิธีการในการประชาสัมพันธ์ ระยะเวลา งบประมาณ และรูปแบบที่จะสามารถสื่อสารกับผู้รับข่าวสารในยุคดิจิทัล ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์และดำเนินการประชาสัมพันธ์นั้น จำเป็นมากที่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ต้องดำเนินการให้รวดเร็ว ทันสมัย ที่เรียกว่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการติดตามประเมินผลเพื่อตรวจผลการปฏิบัติงานว่าการดำเนินงานนั้นตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2561) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (EPRM: Education Public Relations Management) เริ่มต้นข้อมูลข่าสารที่มีในชุมชน ได้แก่ ข่าวสาร และบริการ ดำเนินการจัดกระบวนมี 3 กระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการที่ 1 การศึกษาข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น กระบวนการที่ 2 วางแผนประชาสัมพันธ์ และกระบวนการที่ 3 การดำเนินงานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทาลินี แตรรูปวิไล (2562) ที่ได้ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจอาหารไทยและนานาชาติ ที่กำหนดให้สถาบันมีการบริหารการประชาสัมพันธ์ คือ การวางแผนงาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของงาน และแนวทางปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน การจัดการองค์กรด้านการประชาสัมพันธ์ และ การวางนโยบายการจัดบุคลากรเข้าทำงานและมอบหมายภาระงานด้านการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคลากรขององค์การ

กล่าวโดยสรุป แนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปวางแผนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพการปฏิบัติงานของแต่ละโรงเรียน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น และรับฟังความเห็นของกันและกัน กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรให้ความร่วมมือ ยอมรับ ปรับตัว ให้มีโอกาสทดลองใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมกลุ่มหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์มีกลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้ข้อมูลและข่าวสารถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและ มีช่องทางการเผยแพร่ ผ่านโซเชียลมีเดีย ส่งข่าวสาร รายงาน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผู้ปกครองผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนวิธีการและกระบวนการทำงาน นอกจากนี้โรงเรียนควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานของทีมประชาสัมพันธ์ ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน และจัดทำข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อประเมินผลการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและโซเชียลมีเดียต่อการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน และตรวจสอบวิธีการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา ธีระวิทยาเลิศ. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 8*(1), 41-52.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุรีวิทยาสาส์น.

ราณี จีนสุทธิ์, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และ ปานใจ ธารทัศนวงศ์. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการงานด้านวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภาที่สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11*(3), 572-588.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การปฏิรูปการศึกษาไทย.* กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้เฟซบุ๊ค.* https://borc.anamai.moph.go.th/web-upload/24xe82d9421a764bd38b31a4171c44f37a6/filecenter/KPI64/F1/Level1/F1-1-15.pdf

ทาลินี แตรรูปวิไล. (2562). รูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจการอาหารไทยและนานาชาติ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 13*(1), 164-178.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
โทรศัพท์ 0-4371-2622, 08-6474-5641
เว็บไซต์ https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/index